

DIALOGORVM SACRORVM LI- BRI QVATVOR.

Auctore *Sebastiano Cattalione*, qui nunc po-
stremo opus recognouit. Argumenta singulis Dia-
logis proposuit et *François Lasubie* ex quibus
pueris discat officium hoc est,
quidam itandum sic, aut
declinandum.



LONDINI
Ex typographi Societatis Statione
ALGERIENSIS. 1611.



Sebastianus Castalio Christi- anis Lectoribus. S.



Os Dialogos, fratres charissimi, cō-
posuimus, vt pueri haberent, vnde
eadem opera, & mores Christiano-
& orationem Latinam discerent. I.
taque eorum ruditati in primo libro
seruiuimus, sermone facillimo, cō-
que minūs eleganti, & tamen Latino utentes, & pue-
ris quasi præmansum cibum in os ingerentes. In cæ-
teris iam elegantiū loqui cœpimus. Quòd autem
Dei nomen I H O V A Hebræi usurpauimus, quòd
nuljum Dei proprium nomen Latinè extat (nil for-
tè Iupiter, sed id vt pollutū omittamus) id esti prin-
cipio videbitur fotasse durius, tamen usu mol-
lescer: & quod insuetum aures rader,
idem visitatum demulce-
bit. Valgete.



DIA-

DIALOGORVM SACRORVM SEBASTIANI Castalionis Liber primus.

ADAMVS. Gen. 3.

ARGUMENTVM.

Serpens Euagn,& Eua portò Adamum impellit ad vescedum fructu vito. Deus verò ipsos tres ad totidem portas dimit.

Serpens, Eua, Adamus, Iehuia.

GUETHE VOS DEUS VESCI EX OMNIBUS ARBORIBUS POMARIY? E. LICET NOBIS VESCI FRUCTIBUS ARBORUM POMARIY: SANCTUM DEUM NOBIS INTERDIXIT EA ARBORE, QUA ESS IN MEDIO POMARIO, NE VESCIEREMUR FRUCTU CINIS, NEQUE ETIAM ATTINGEREMUS, NISI VELLEMUS MORI. S. NEQUAquam moriemini propter ea: sed scit Deus, si comederitis de eo, sum oculos vobis apertū iri, atq; ita vos fore tanquam deos, scientes boni atque mali. E. Ita planè videtur, & fructus ipse est pulcher sicut visus: nescio an sit ita dulcis gustatu, verum experiar. Vah, quam dulcis est: impertiendum est etiam marito. Mi vir, si scires quam sapidus sit hic fructus, iemodudum comedisses. Accipe. A. Quando ita vis, faciam. Ab! flagitium fecimus. E. Quide sit? A. Nonne vides, misera, nos esse nudos? E. Video & me parat: sed quid nobis faciendum est? A. Tocamus manū.

DIALOG. SACRORVM.

bis subligacula ex folijs, quibus regamus pudenda. E.
Bene mones: & est hic sicut folijs magnis & aptiss brui
rei. A. Sed o nos infelices: videor mihi audire vocem.
E. Iehoua est. Misericordia mea: ut creas ne deprebendas na
nudos. Abdamus nos in hoc densum nemus. I. Hesu, ho
mu Adamo, ubi es? A. Audita vocet tua in pomario, ter
ritus sum, & quia nudus eram, abscondi me. I. Vnde didi
cisti te esse nudum? Numna comedisti de arbore de qua
praeceperam tibi ne comederes? A. Comedi quidem, sed
prabuit mulier, quam tu adiunxisti mihi. I. Quidnam
fecisti mulier? E. Decepta a serpente comedi. I. Quoni
am istud fecisti serpens, tu eris detestabilissima omnium
bestiarum, omniumque animalium terrestrium, & in
cedes impellus, & vorabis puluerem quamvis vineas.
Quin etiam conciliabo tantas inimicitias inter te & mu
luerem, interque semen tuum & eius, ut id conterat tibi
caput, suantem ei calcem. Te quoque, famina, afficiam
plurimis doloribus, & armentis, ut cum dolore parias, &
tota penderas ex imperio viri. Et tu Adamo, quoniam
morens gerens uxori tua comedisti de arbore, cuius es
interdixeram tibi, habebis terram infecundam tuacu
pa, & ex ea quares vultum laboriosè dum vivis, cum in
serim ipsa procreabit tibi carduos & sentes. Tu vesceris
herbis terra nascentibus, & cum sudore qualiter tolerabis
victum, donec redreas in terram ex qua ortu es: nam
puluis es, & in puluerem redibis.

SENTENTIA.

Ob viuus hominis inobedientiam mors intravit in mundum.
Dilice puer obedientiam.

CATENVS. Gen. 4.

L I B E R . I.

A R G U M E N T U M .

Deus Cainum damnat ob fratricidium.

Iehoua, Cainus.

Caine, ubi est Abel frater tuus? C. Nescio, nunquid
ego sum custos fratri mei? I. Quid fecisti? Ipse
sanguis fratribus tui edit ad me clamorem de terra. Quā-
obrem uteris terrā infesta, ut qua aperio ore hauserit
sanguinem fratribus tui, de tuō manu: ea non praebeat am-
plius vim suam tibi colenti. Tu errabis vagus per orbem
terrarum. C. Mea culpa est maior quam ut possit re-
mitti. En ego hodie exterminatus à te, ex ipso solo terra-
rum, errabo vagus per orbem terrarum, fugiens tuum
conspectum: ita ut qui proximus inuenierit me, interficiat.
I. Imò verò quicunq; interficerit Cainum, subibit
paenam septulsi. Quare apponam tibi hanc notam, ne si
quis inciderit in te, perimat te.

S E N T E N C I A . Iniusti nequeant ferre iustos. Quæ clām per-
petrantur, palām punientur.

L O T U S . Gene. 18. & 19.

A R G V . Abrahamus excipit Genios hospitio, & Iehoua ei
prole promittit, consiliumq; suum de Sodomæ cuestione pate-
facit: idē facit deinde Lotus, & à Geniis eripitur ex periculo.

Abrahamus, Iehoua, Genij duo, Puer, Sara,
Hagar, Lotus, Vxor Loti,
Sodomitani.

Video tres homines aduersum me. Non dubium est,
quin sunt defossi de via, præsertim hoc tanto astu:
quare curram eis obuiam, ut retineam eos apud me.
Domine, si vis facere mihi gratissimum, nolis alio poti-
us dimertere quam ad me. Lauabitis pedes paucula a-
qua addibita, deinde requiescetis sub arbore. Ego in-

DIALOG. SACRORVM.

S. Tere à cura vobis parandum panem, ut recreetis animos vestros, deinde pergatis. Hac est vobis idonea causa diuertendi ad me. G. Sic faciemus. A. Iam propero in casam. Sara, sume properè tria sata farine filiginea, ex qua de pīta facias panes sub cinericio. Nam aduentant nobis hospites, quos ego volo accipere laute. Itaque iam curro ad bonile: volo enim mactare vitulum, quo eos tractem opipare. Tu interea cura, ut nihil deficit nisi quodopus sit hospitibus. S. Fict. Proprieta Hagar, incende ignem, repetas aquam ad deponendum, dum ego promoto farinam. Age, iam dum aqua repetit para mactram. Subige farinam: expediamus omnia que insuffit herui. A. Mactacum expedite puer. Hem Sara. S. Quid'vis mihi vir? A. Cura nobis luculentum focum. S. Iam accensus es. A. Impone abenum. Volo ego hospites meos carari diligentissime atque humanissime. Est me adhuc distracta pellis isti vitulo puer? P. Imò iam disfictus es. A. Coniçiamus bac frusta in abenum. Subige tu plura ligna ut coquantur celerius. Despuimini. Hagar, instrue mensam: sed foris in umbraculo, sub arbore. Nihil libenter quam viatoribus benefacio, & certè eos negligere inhumanum es. Hospites, omnia sunt parata: accumbite, & vesicimini lato animo: Habetis hic butyrum, habetis & lac. Boni consilii quod adest, quodque Dei largitur in presentia. Puer, appone eis vitulinam. I. Vbi est Sara uxor tua? A. Ad est in tabernaculo. I. Cum renisam te eadem tempeste anni que nunc es, habebit Sara uxor tua filium. S. Ha ha ha, ridiculum. Ego iam vieta sum, & indulgebo voluntati scilicet cum mens quoque dominus cōsciente rit?

vis? I. Cui tandem ridet Sara, negans se posse parere,
 quia consenuit? est ne aliquid quod Iehova non possit ef-
 ficer? Cum reuolum te impati, anno vertente, habebit
 Sara filium. S. Ego non tristi. Imo vero tristis. Sed iam
 pergamus confidere iter reliquum. A. Ego comitabor
 vos, nisi molestum est. I. Egone ut celer Abrahamum
 de eo quod sum facturus, ex quo profectura sit gens
 maxima & potentissima per quem omnes gentes orbis ter-
 raru finit consecutura felicitatem? Nam certe scio cum
 praecepimus esse suis liberis, & porro sua in posterum
 stupi, ut vivant ex meo praescripto, & colant iustitiam
 aequi ius, ut ego preste Abramam que premisi ei: pro-
 fectio non celabo. Abraham: volo tibi indicare qui sim,
 & quicquam. Ego sum Iehova. Cum viderem dissipatos
 esse rumores, de tot tantisque flagitis Sodomitorum
 & Gomorrhaorum, statim deuenire huc, & explorare,
 utrum sint p' anè profugari, quemadmodum accepi fama
 & auditione, an non sint. G. Nos quidem antecedamus.
 A. Sed quid? Perdite eriam bonas vias cum impro-
 bia? Si erunt quinquaginta viri boni in urbe, an eti-
 am perdes? Neque ignoras illi loco, propter illos quin-
 quaginta bonos qui erunt in eo? Absit ut tu sic facias,
 ut interficias bonos cum malis, si que eadem condicio
 proborum & improborum. Absit ut tu, qui moder-
 ari totius orbis terrarum, non facias equum. I. Si in-
 uenerio in urbe Sodoma quinquaginta viros bonos, ig-
 noscam talis loco propter eos. A. Facio fortasse audacter,
 qui audacter alloquitur dominum meum, ipse puluis &
 cinis: sed tamen si forte defuerint quinque de quin-
 quaginta bonis, an propter quinque excides totam ur-
 bem?

DIALOG. SACRORVM.

hem? I. Non euertam, si innuenero ibi quadraginta quinque viros bonos. A. Quid si quadraginta? I. Etiā propter quadraginta abstinebo. A. Quaso ne agrē feras Domine, si pergo querere. Quid si triginta? I. Etiam sic abstinebo. A. Possum videri audacior, qui alloquar Domini num menum. Quid si viginti? I. Etiam eorum causa non pervertam. A. Interrogabo te hoc postremū, si tibi granus non sim: quid si decem? I. Propter decem non euertam. G. Iam aduerserascit, & nos appropinquamus urbī. L. Video huc aduentare duos hospites. Ibocū obuiam, ut eos deducam ad me. Salnec viri præstantissimi. G. Salve & iuvir humanissime. L. Peto à vobis, ut diuerteremini in meam domum, ut ibi lotis pedibus pernoctetis, cras repetituri vestrum iter. G. Imò pernoctabimus in foro. L. At ego non patiar: diuerteremini ad me: accipiam vos si non laute, at certè hilare. G. Fortasse erimus tibi graues. L. Incundis potius ne veremini. Tam mihi erit gratum vos accipere hospitio, quam esset accipi à vobis, si istio essem. G. Postquam tantopere vis, nocturnus esse pertinaces. L. Ergo sequimini me. Hic est mea domus: intrate: quod ab omnium sit; Vxor, cura calefacienda aquam adlauandos pedes horum hospitum: & simul confice panes coquendos in foco. Vos interea hic requiescite, dum paratur cena. Age iam vxor instrue mēsam: fac ut omnia sint nitidissima, ne quid offenderet animos horū. Hospites accubite, ut immodice animo bñ, que suppeditat nobis in praesentia, divina benignitate. Sed quid? Quē tumultum audio, vxor ī quis est iste clamor? que turba excitatur? V. Hei mihi, prius mi vir. L. Quid tandem est mali? V. Tota ciuitas, mi vir, absin-

det ades nostras. Inuenes, senes denique, uniuersi circuſſi-
 des nos. L. Valde vereor, quo hac enasura fint. Sed audio
 clamantes. So. Heus, heus Lote, ubi fint homines isti, qui
 venerūt ad te sub nocte? Produc eos nobis, ut eos cognos-
 camus. L. O Flagitiū! Sed ne trepidate hospites: exibo
 adeos, & obserabo post me ianuā. Adsū. Quid clamatis?
 So. Volumus videre hospites qui diuersi sunt apud te. L.
 Obsecro vos fratres mei, ne ratū scelus faciatis. Sunt mi-
 bida filiae, adhuc à viris in egra, eas malo dedere vestra
 libidini, quam sinere, ut quid nocte at is his hominibus, qui
 cōmiserunt se sub praesidiū mei tecti. S. Recede paulis per
 istuc, ut cōsultemus de ista re. Quid faciemus populares?
 accipiemus ne puellas ea conditione, ut dimittamus inue-
 nes? A. Nō est opus lōga deliberatione. Iste unus peregrinatur
 in nostra ciuitate, & nos reget si dijs placet. So. Iā-
 te Lote, peius multabimus, quam ipsos: ne tu putes nos vel
 le subiici peregrinis. Agite, inuidamus eum. G. Recipere
 cōfestim ad nos Lote. L. O facinus audax! O profligata
 & perditā nationem! Obseremus fores firmissime. S. Ef-
 fringamus fores, occidamus istos aduenas, qui cū nusquam
 possint habitare, veniunt ad nos. G. Netropida hospes,
 nunquam irrumpeat vobis inuitis. L. O inaudita ne-
 quitiā! Siccine bic violaris hospites & peregrinos, quorū
 ius debet esse sanctissimum? G. Sedate ipsum. Iam videbis
 ultionē praesentē. S. Quid est, o ciues? sumne ego cactus an
 aborta sunt tenetra aenissime? Al. Nescio quid accidit
 alijs, sed ego non magis dispicio oculis, quam calcibus.
 Vbi est ianua? Al. Cane, cane ne incidas in me. Hei mibi,
 frater fratre adparietē. A. At ego nescio terrarū ubi sim,
 neque, possum inuenire exitum ex hoc loco, neque ingressum

DIALOG. SACRORVM.

in alium. G. Lotte, si quos babes praterea generos, am filios, aut filias, denig^g quos cumq^z babes in urbe, educ ex hoc loco. Nā nos quidē iā celebremus hunc locū. Huc enim ad hoc ipsum missi sumus à l'ehoua, apud quē inveniuit tanta importunitas horū. L. Habeo vobis gratiam, qui habeatis rationē non solum mea salutis, sed etiam meorū. Iam adeo eos. Y. x. Valde sum sollicita de meo viro, qui est egressus domo: ita cōsceleratus est hic totus populus. Meruo ne quid graniū patiatur, etiā à suis. Nam hodie nulla sancta fides est, ne inter fratres quidē. L. Iam video. G. Quid egisti? L. Visus sum iocari eis, quorum saluti prouidebā. G. I homines sunt desperati. Pereant, quoniam nolunt servari. Sed iam diluculū est, & tempus admonet emigrandū esse hinc. Agendum, adiunge tibi uxori tuam, & duas filias, ne aggredieris ad interitum tam perdita cimitatis. Quid cunctarū? nunquā potest nimis mature vitari periculū. L. Atqui non videtur emigrandum tam mane. G. Atqui nos non finemus te perire, quin posuimus manu educemus & te, & tuam coniugē, & filias. Agite, exeamus ex urbe. Sed cane, si tuam vitam amat, ne respicias post tergum, néne usquā moreris in planitia. Enade in montes, ne pereas. L. Peto à te Domine, ut remittas hoc mibi: post quā tu protuaberis dignitate denunciū me tanto beneficio, ut custodias mibi vitā. Certe nō poteris euadere in montes, quin me attingat illud malum, quod moriar. Sed est hic propinquum oppidū ad confugiendū, in quo queso ut liceat mibi euadere, & ita cōsulere vīta mea: est sanè perparvum. G. Etiam in bac re indulgete sibi, ut non euerias istud oppidum. Confer te illo, neq^z nimis licet mibi facere quicquam, quia tu cōperneneris.

SEN

S E N. Deus versatur cum pijs, eisque patefacit arcana sua, & eos remuneratur & tuetur. Multus Deus ut innumerabiles impij vivant, quād ut vel unus pius vnde cū illis pereat. Maior est Dei in unum plium amor, quād in omnes impios odium, quem quidem eius amore debent imitari pijs.

A R G U M E N T U M.

Abrahamus, iussu Dei, filium suum Isaacum vult immolare. Deinde prohibente Deo, immolat arietem.

Abrahamus, Isaacus, Genes.

Iam tertium diem iter facimus, & videor videre prout locum destinatum sacrificio. Vos hic operimini unde cum asino, dum ego & puer imus illic, ut adoremus Deum, postea redire ad vos. Tu Isaac portabis hac ligna ad combarendam hostiam, ego feram ignem & cultrum. Eamus. Isa. Mi pater. A. Quidvis, mi fili? Isa. Hic quidem est ignis & ligna, sed ubi est agnus iam immolandus? A. Deus promidebit ipse sibi agnum in sacrificium, fili, nos interea pergamus. Ecce venimus in locum, quem Deus dicebat mihi. Construamus hic aram. Rebellis est, disponamus lignum. Nunc filii mihi oportet ut te colligemus, malitemque quando ita visum est Deo optimo maximo, cuius voluntati resistere nefas est. Isa. Mi Pater, si ita certum est Deo, fiat. Nam didici ei tibi que parere in rebus omnibus. A. Pater omnipotens, cuius est imperare, obsequor tuis iussis, tibi que malto hanc hostiam, hoc cultro, meā ipsius dexterā. G. Abrahamo, Abrahamo? A. Quis me vocat? G. Cane ne afferas manū puer, cane ne ledas. Iam enim mihi satis perspecta est tuare religio & pietas, qui propter me nō pepercis filio, eique unico. A. Hem, quid hoc rei est? Sed videone arietē in domo barrentem cornibus? Salua res est: viuet Isaacus: hac malta-

DIALOG. SACRORVM.
mactabitur gratior Deo victima.

SEN TENTIA.

Nihil tam difficile aut durū est, quin id possit, qui credit. Deus
fuorum pietatem remuneratur.

EPHRON. Gen. 23.

ARGUMENTVM.

Abrahamus mercatur ab Hettæis fundum ad sepulturam Si-
rat uxoris luke.

Abrahamus, Hettai, Ephron.

Ego sum peregrinus & aduenia inter vos, Hettai,
quare tribuite mihi possessionem sepultura inter ve-
stras, ubi sepeliam Saram coniugem meam, qua mortua
est, ut scitis. H. Attende nos, Domine. Tu es quidem pri-
ceps domini in nobis: tuū est eligere è nostris sepulchre-
sis, ubi inkumes tuum mortuum. Nemo nostrū probi-
bebit te suo sepulchro, quo minus sepelias in eo. A. Ago
vobis gratias, pro vestra tanta humanitate ac liberali-
tate. Sed si vobis cordis est, ut sepeliam meum defunctum,
& auferam è conspectu meo: cōcedite mihi præterea vi-
agatis pro me cū Ephrone filio Sigoris, ut attribuat mi-
hi cauernam duplicitam, quam habet in extremo sui agri:
& attribuat iusto argento, in vestra præsentia in usum
sepulchri. E. Auscultat mihi potius, Domine. Ego tibi do-
no & agrum, & cauernā agri, & quidē in præsentia me-
orum popularium. Sepel tuum mortuū. A. Imo tu potius
auscultat mihi. Ego solus tibi pecuniam pro agro: eam
tu accipe à me. E. Domine attende. Hic fundus de quo a-
gitur inter nos, est quadringentis siccis argenti: si vis se-
pelire tanti. A. Accipio tanti. Et iam appendā tibi præ-
sentem pecuniā. Vos Hettai, estote testes, ut Ephron ad-
dicat mihi in possessionem, quadringentis his siccis ar-
genti, agrum suum duplici cauerna, qui ager est è re-
gione

*gione Mambre, id est, Hebronis, unde cum ipsa canerna,
& omnibus arboribus, quae sunt undique in toto spatio
eius, E. Addico. H. Testes erimus.*

SEN T E N. Iustitia commendat hominem apud eos, qui
non sunt omnino perditii.

REBECCA. Gen. 24.

A R G V. Dispensator Abrahami ducit Rebeccā filiam Ba-
thuelis Mesopotamij in matrimonium Isauco herili filio.

*Dispensator Abrahami, Rebecca,
Laban, Bathuel.*

HEUS, bene puerilla, da mihi bibere paululum aqua ex
tua urna. R. Imò vero, perlubet: vir optime, Hem
bibe. Quin etiam ad aquabo tuos camelos, quantum fas
erit. D. At ego te, pro isto beneficio, dono hac in aure, as-
que his dñabus armillis. Sed age, fac sciam, cuius sis filia.
& an sit in adibüs tui parris locus, ubi possimus perno-
ttare. R. Evidem sum filia Bathuelis, quem Melca pe-
perit ex Nachore. Straminis autem & pabuli apud nos
affatim est, nec non locus ad pernoctandū. Sed ego curro
in oppidum, ut nunciem hec omnia domi, ita ut babent.
D. Ago tibi gratias Ichona, quod non destituisti tua bo-
nitate & fide Abrahatum herum meum, cultorem tuus
qui me deduxeris per eam viam, qua venirem domum
cognatorum domini mei. L. Am' tu? R. Ita est. L. Et do-
no dedidit tibi istam in aurem, & armillas? R. Etiam. L. Y-
bi reliquisti? R. Ad fontem, & ecce eum tibi apud came-
los. L. Precor tibi Ichonam propitium, homo. D. Et ego
te vicissime, vir humanissime. L. Narrauit nobis hec so-
ror mea Rebeccā, quinam sis, & unde venias. Quod
cum primum audiri, statim curauit parati tibi dema-
soribus

DIALOG. SACRORVM.

forium, & tuis camelis stabulū, ne foris maneras. Quam
obrem sequere me. D. Agotibigratias pro tantacombi-
tate & diligentia. Sequor. L. Eamus hāc. Hic sunt ades
nostra. Voscurate hos camelos stramine & pabulo. Vos
afferte aquam lauandis pedibus huīus, & comitum. Be-
ne est, accumbite. D. Dabitis mihi veniam. Non capiam
cibū quin priūs dixerō, & cūnī causa huc venerim. L. Dis-
ergo. D. Ego sum seruus Abrahāmi, hominis, quem Do-
mī dītamī mirum in modum, ove, capra, bone, argento,
auro, ferris, ancillis, camelis atque asinīs: cui etsā iam
seni Sarā uxor peperit filium, quem ipse constituit bare-
dem ei esse, mē quo etiam iureiurando astrinxit, ne loca-
rem eīnuptam quā esset ex Chananaīs, in quorum terra
habitaret ipse: sed irem domum paternam, ibi quo eliga-
rem uxorem gentilem. Cūcū ego dicerem: Quid
si mulier nollet me sequi? Deus, inquit ille, cui ego per
omnē vitam parui, secum mutet nuncium suum, qui tibi
secundabis hoc iter: ita sumes filio meo uxorem mil-
gentilem, ortāmque ex domo paterna, hac re exolucri
te religione iureiurandi, quo te astringo: si forte non im-
petraveris ut mulier te sequatur. Ita persuasum est mi-
bi ut venire. Cūmque hodie venissē ad fontē, ita cogi-
tabam tecum: Iehona Deus beri mei Abrahāmi, si tu
mibi ades in hoc istinere, da mīhi ut me nunc hīc stante
ad fontem, veniat puella baustrura, quam mīhi roganti det
aqūā ex urnā bibendam, atque etiam aquetur meos ca-
melos, ut intelligam eam esse quam destinasti heros meos.
Vix hac tecum tacitus cogitāram, cūm subito ecce e-
gressa Rebecca, ferens urnā in bumeris, descendit ab
fontem atque baustrit. Et cūm petivissens potum ex ea,

confi-

confestim deposita urna offert, & dicit etiam sese ad aquarum camelos. Ego quasius ex ea cuius esset filia? Respondit, Barthelis filii Nacchoris ex Melcha. Tunc ego accommodans fronte eius in autem, & manibus armillas: & summissè adorans Iacobum Dñm beri mei Abrabam gratias egi, quòd deduxisset me in rectam viam ad conciliandam filiam berilis cognati filio berili, quam ex his argumentis intellexi eam esse. Nunc ergo si certum est vobis facere hoc beneficium domino meo, facite ut sciam: si minimus, nibilis secundus, ut insistam alians viam. L. Hac res planè ex Deo orta est, neque nos omnino possumus repugnare tibi. B. Ita habet. Proinde habebi Rebeccam, quo sicut uisum est Iobonam. D. Gratias habeo Deo primum, qui ita voluerit: deinde vobis, qui non repugnaueritis. Tu vero Rebecca, & vos non recusabitis bac quantulachunque dona, quæ attulsi missu mei domini.

SEN. Deus dirigit pios in viâ, eorumq; actiones secundat.

IDVMVS. Gen. 25.

ARGUMENTVM.

Elaus vendit Iacobo fratri prærogatiuam ætatis.

Elaus, Iacobus.

Imperti mibi de ruso isto, nam redeo rure extimatus lassitudine. I. Vendem mibi in præsentia prærogatiuam tua ætatis. E. Ergo iam iamque morior: quomodo istam prærogatiuam? I. Ergo confirmia mibi iam nunc venditionem iureinrando. E. Confirmo quid vis? Intra, addico, nibil facio ius istud ætatis præedulio.

SENTENTIA.

Brevisima voluptas hominē prius perpetuis bonis. Id est uenies impia;

DIALOG. SACRORVM

impijs, qui amore carnalium voluptatum prodigunt bona ecclesiae.

VENATOR. Gene. 27.

A R G V. Iacobus arte materna præuerit à patre felicitates Esaii, Esau serius veniens, frustra lacrymatur.

Rebecca, Iacobus, Isaacus, Esau.

Pater ihu misit venatum fratrem tuum Esau, in
audiente, ut afferat ferinam, ex qua confectū pa-
pamentum ipse edat; eique bene precerit à Ichoua anti-
quam moriarur. Nunc audi fili mihi, quod velim à te fieri.
Adi peciu, & inde afferto mihi duos bacos optimos, et
quibus conficiam patrituo edulism, quali maxime de-
lectatur, quod offeres ei, ut tibi bene precerit, priusqua
excedat vita. I. Sed frater villosus est, ego depilis. Quo
si forte pater me attrectauerit, punabit se mihi esse lu-
brio. Itaque mihi male, non bene precabitur. R. Istam in
precationem ego præstabo nate, si modo gere mihi mori-
la. Si ita subes, certum est obsequi. Eo. R. Mibi ma-
noperè curandum est, ut agam hanc rem callide & pro-
denter, ne menu maritus deprehendat fallaciam. Nam
ut amat rusticum illum Esau, nunquam eum postpu-
net Iacobus, nisi fraude inductus. Ego verò Iacobum pla-
amo, & studio eum obrepere in felicitatem, quam con-
ciliabunt patris precēs ei, qui bene ominatus fuerit. Ia. Ro-
deo mater, affero bacdos. R. Factum bene: ageāū, pa-
rem cupidiā patrī tuo, cuiusmodi scio suāē esse
in palato. Relicē est, parata sunt omnia. Nunc age, in-
duam te vestimenta pretiosa Esau, quā habeo penes me.
Hic ornatus te condecet. Ia. Quid manū & collū, qui
pulsi carent? R. Vestientur pelle bacerorum. Bene habebit
accipere hanc escam, atque hunc panem, quem om-

feci. Abi, vide ut agas prudenter. *Ia.* Dabo operam.
 Pater. *Is.* Quis tu es fili? *Ia.* Esans primogenitus tuus.
 Exequutus sum mandatum tuum. Surge, age vescere ferina,
 ut mihi bene preceris. *Is.* Quid sibi vult, quod tam
 ciò natus es, fili? *Ia.* Ichona, Deus ille quem colis, obie-
 cit mihi. *Is.* Accede huc, ut te astrectem fili, sciamq; u-
 trum sis ipse Esans, necne. *Quid hoc?* vox quidem facio-
 bi est, sed manus Esani. Tunc ergo es ipse natus mens Es-
 ans? *Ia.* Planissime. *Is.* Accede ad me, ut vescar tua ferina
 filii, sibiq; bene precer. Sua vis esca sanè, funde vinum.
Ia. En tibi. *Is.* Nunc agè, amplectere me. Quād suavis
 odor venit ad nares meas! Fragras, filimi, non aliter
 quam solet ager latus munere Ichona. Faxit Deus, ut
 terra pinguis, irrigata rore cœlesti, effundat tibi magnâ
 copia segetes & uinas. Tibi sermiant nationes, se colant
 populi, dominus sis frater tuorum, sc̄q; reverentur ex
 eadem matre nati. Qui tibi imprecabitur, esto execra-
 bilis & inselix: qui tibi bene volet & optabit, esto fortu-
 natus. *Ia.* Benè gessi meum negotium, mater. Non agno-
 nit me: & ex astrectatione putauit me esse Esam. *R.*
 Benè est: sed Esans iam reuersus parat ferinā quā offe-
 rat patri. Videamus quid agat: nam multum fallet eum
 spes. *E.* Attolle te, mi patr̄, & vescere mea ferina, ut mi-
 hi bene preceris. *Is.* Nam quis tu es? *E.* Rogas? Primo-
 genitus tuus Esans. *Is.* Totus obstrupsco, horreoque. *Quis*
 ergo is est, qui modo astulit mihi ferinam? Nam ex eo
 profsus comediente tuū aduentum, eique fausta omnia
 sum precatus: qua res rata erit. *E.* Hei mibi, nun-
 quia causa est, quin ego perpetuo perierim? Attamen
 mibi quoque bene precare pater. *Is.* Frater tuus rem aſtu-

DIALOG. SACRORVM.

tralitauit, abstulitque faustitatem tuam. E. Nè ille probet respondit suo nominis, qui me iam bis circumuenierat. Primum enim fraudauit me prærogativa auctoratis: deinde nunc intercepit bonâ prectionem mibi debitam. Sed nihilne tibi reliquâ fecisti, quo mihi faustum aliquid precere? I. Profecto feci eum dominum tuum, statimque vero fratres eius seruirent, cùmque muniri frumento, & vim. Quid vis tibi iam faciam filii? E. Solumne id habebam. Imparti etiam me aliqua felicitate. Hen! quid agam miser? I. Habebis quidem domicilium minni bonum & à pinguitudine soli, & à supero rore cœli, & vinens gladio seruies fratri: veruntamen erit tempus illud, cum vici sim vincas exutusque ingum eius de collo tuo. E. Non procul aberit luctus à patre meo. Nam certum est mibi, interficere Iacobum fratrem.

S E N. Properanda est, & arripienda occasio: Serô plorat filius. Serô venitur ad colligendum manna post ortum sole, aut de Sabbati. Serô afferuntur falces post messem, cù iam nihil superest nisi spicilegiū. Serô pulsant hores fatuæ virgines. Serô coabantur intrare pigri per portam iam clausam.

JACOBVS PROFGVS. Gene.29.

ARGUMENTVM.

Iacobi prosungi congressio cum Rachele sobrina sua.

Jacobus, Pastores, Rachel.

Fratres, unde estis? P. Ex Charra. Ia. Ecquid non est Labanem filium Nachoris? P. Maximè. I. Valeat ne P. Valeat: atque ecce tibi Rachalem filiam eius, huc viuentem cum pecudibus. Ia. Hem dies multum adhuc est, nec dum tempus est cogends pecoris: quin ad aquas pecudes, deinde ituri pastum? F. Non possumus, do-

hec conuenient omnes greges quò anoliamus saxum ab ore putes, atque ita ad aquemus. Ia. Sed venit Rachel a gens pecus: quid cesso auoluere saxum, ut hauriam ei aquam, atque hanc primū ab ea in eam gratiam? O mea Rachel amplectere me. R. Abstine tu manus, quis tu es? I. Ego sum Iacobus patruelis tui filius Rebecca, non contineo lacrymas pre gaudio. R. O felicem aduentum. Sed ego cesso ire in urbem, ut annunciem hac meo patri?

S E N. Gaudent mutuo congressu consanguinei. Sunt autem pī omnes inter se de divina consanguinitate coniuncti.

LABAN. Gene. 31.

ARGUMENTVM.

Laban fugientem Iacobum assequitur, cum eo iurgatur: dēinde fit inter eos fœdus.

Laban, Iacobus, Rachel.

QVaratio impulit te, ut nescio me, abduceres meā filias, tanquam ferro partas? Cur clam & nesciente me aufugisti, neque fecisti me certiorē, ut prosequerer te volupcate carminum, tympanorum, cythararum? neque permisisti mibi ut oscularer meos natos & natas. Stulte sane fecisti, & erat mibi in manu nocero vobis. Sed Deus vester patrini heri monuit me, ut camarem ne te offenderem villare. Verum esto, Profectus sis sanè præ desiderio, quod capiebas è domo paterna. Deus vero meos cur furatus es? Ia. Illud feci adductus metu, veritus ne tu eriperes mibi tuas filias. Quod autē attinet ad tuos deos, si quem penes inueneris eos, per me quidem plectatur capite. Noscita presentibus necessariis nostris si quid nisi apud me est. L. Recite dicis. Perscrutabor re-

DIALOG. SACRORVM.

strat tabernacula. I. Non recuso quo minus vestiges omnia. R. Video me esse in magno pericule. Nā Laban pater meus conquerit per omnia tentoria suos deos penates quos ego furata sum, meo viro nesciente. Quod si factum deprehendetur, concit auero magnas turbas. Commiscenda aliqua fallacia est, & quidem subito, nam meus pater iam aderit hic. Probè, Inueni viam: obruam eis in hoc stercore camelino, deinde sedebo super, facile eum fallam. L. Rimatus sum acerrime tabernaculum Iacobi, tum Lie, tum duarum ancillarum. Nū squam inueni. Restat tabernaculum Rachelis: in quo si non erunt, mihi rabor. Hec omnia sunt mihi perscrutanda. Hic quidem non sunt, neque hic. Quid sub hac euicitra? Tantum dem. At in hoc angulo erunt: at non sunt. R. Noli agri ferre, domine, quod non possum assurgere tibi: nam sum in mensbris. L. Perquisiri omnia diligentissime: sed nūquam compiri meos deos penetrales. Ia. Quodnam conceptum scelus, aut quod facinus admisi in te, ut tamen sic persequerere? Scrutatus es omnia mea viens filia: ecquid iruensisti de villa supellectili tuae domus? Promulga coram necessarijs utriusque nostrum, ut ipsi iudicent de vitroque nostrum. Iam viginti annos egri apud te, tua oves & capra nunquam fuerunt infæcunda: non comidi arietes tuae oviaria: nihil ad te retulì ereptum feris: ipse semper præstis idamnum: tu mibi semper imputasti: si quid per furiū amissum est, tam interdiu quam noctu meo periculo amissum est. Denique ea fuerit mea conditio, ut & de die conficerer astu, & de nocte gelu: & interserat omnis abesse ab oculis meis. Iam hic mibi vigissimus annus agitur, cùm sum domi tua. Sermini tibi qua-

tnordecem annos pro ruis duabus filiabus, sex autem pro
onibus & capris, cum in interea mutauissem mibi merces
decies. Quod nisi Deus patrius, videlicet Deus Abra-
hami, & terror Isaaci, affuisse, tu quidem dimisisses me
vacuum. Sed respexit ille miseras & labores quibus
sum perfunctus: id quod heri satis ostendit. L. Mea
sunt haec filia, mei filii, meum pecus, denique quidquid hic
vides meum est. Et nunc quo pacto optime consulam me-
is his filiabus & filiis quos pepererunt? Opinor si ego &
in ferimus fœdus, quod sit testimonio utrique nostrum.
Ia. Optimè. Ego hic erigam cippum ex hoc saxo: vos
mei propinqui accumulate lapides, capiamus cibū super
hoc tumulo. L. Hic hodie tumulus erit medius testis in-
ter me & te. Ia. Per placet. Atque ex hac re vocetur Ga-
laadus. L. Aut etiam Mispa, ut significet Deum aspe-
ctum quid fieri à me & te, cum discernerimus alter ab
altero. Quod si tu eris durus meis filiabus, aut si duces
alias in matrimonium prater eas, tum bac palla perinde
sunto, atque si nulla fallta sint. Atque huius quidem rei
testis esto Deus utrique. Vides hunc tumulum, vides
& hunc cippum, quem exirexi inter me & te: Hic tu-
mulus, & hic cippus testes sunt, neque me aduersum te,
neque te aduersum me transfirum eos ad nocendum.
Deus Abrahams, & Deus Nachoris, utriusque patris
sunto nostri vindices. I. Ego coniuro per terrorem mei
patrii Isaaci. Atque ut bac sint ratissima, faciam ba-
die sacrificium in hoc monte, ad cuius epulum vos omnes
invito. L. Concedimus.

SENTENTIA.

Deus suos tuetur ab aduersariis.

DIALOG. SACRORVM.

JACOBVS REDVX. Gen. 33.
ARGUMENTVM.

Jacobus ex Mesopotamia rediens, Esauum fratrem donis pacat.
Esaus, Jacobus.

O Salve multum mihi frater charissime. Ia. Salve tu plurimum germane mibi optatissime. E. Vt te libenter amplector post longum spatiū temporis. Ia. Et mihi profectō iam diu nihil fuit incundens, quam nunc videre te incolorem. Itaque pragaudio non teneo lachrymas. E. Nec ego possum non flere, ita totus letitia gestio. Sed quid sibi vult iste grex mulierum & puerorum, quos tecum ducis? Ia. Vxores sunt & liberi, quibus me Deus qua sua est liberalitas, dixauit. E. Quid autem sibi vult totus ille grex, quem offendi veniens? I. Volui te eodono mibi placare. E. Satis multa habeo frater, habe tibi tua. Ia. Ne repudia me queso, si te mibi propitium habeo, accipiens a me munuscum. Nam quod vidi faciem tuam, videor mibi vidisse numen quoddam: nec mirū, quia mibi tam facilis fueris. Itaq; quaso ut accipias a me munuscum, quod ad te adductum est, postquam Deus pro sua benignitate tam multis bonis me accumulauit, ut nulla re caream. E. Quando urges tantopere, accipio, et si nihil opus erat: age easmus, ego ibo unā tecum. Ia. Scis pueros esse teneros, onesque & capras & boves pragnantes: quod si fatigentur vel unū disē, altum est de omnibus & capris omnibus: interibunt. Sed amabo, i pra, ego pergam clementer & placide prout postulant ea que pra me duco, ipsique pueri donec veniam ad te in Seir. E. Saltem relinquam tibi aliquos ex meis comitibus. Ia. Quid opus? Gero obsecro mibi morem.

SEN-

SENTENTIA.

Potentiorum iri comitate & submissione est lenienda.

JOSEPHVS VENDITVS. Gen. 37.

ARGUMENTVM.

Josephū ob inuidiam vendunt fratres mercatoribus Ismaelitis.
Simeon, Levi, Ruben, Josephus, Judas,
mercatores.

Ecce vobis somniator ille. Agite, occidamus eum, deiciamusq; corpus eius in aliquam specum. L. Sed quid renunciabimus patri de eo? S. Denoratum esse ab aliqua fera. Villebitus quorsum euadant eum somnia. R. Impium sit, maculare manus sanguine pueri, idque fratrie. Deducimini ab ista mente. Nihil potestis grauius consulere in nos, aut patrem nostrum. Si. Unde tibi incessit ista noua religio? Vis ergo sinamus eū vivere, qui suis insomnijs portendit nos omnes, ipso que adeo parentes, fare sibi supplices? An non dignus est, qui eat somnatum apud inferos? R. Frater, si ita futurum est, qui caueat: Sin minus quid times? Usque adeone indignum tibi videtur, si puer imperitus somniansit? Quid potest esse culpa iij somnijs. Postremo si adeo obfirmasti aximum, neque potestis auocari ab isto cōfilio, est hic putens sine aqua: saltum abstinet manus, demittite in puteum, culpa erit aliquāto minor. S. Ruben, tu videris. Nobis certum est, perdere pucrum. Io. Plurima salute vos impertio fratres amatissimi. Si. At nos te malo maximo impertimus, qui somnias te coli à fratribus, quos nunc salutau tam blandē. Agite, discindamus vestē hanc versicolorē, qua pater cum ornauit, delicatulum puerum: Io. Hec vobis, quid cogitatis mihi facere? L. Nec abitua.

DIALOG. SACRORVM.

Io. Ab! ne facite. S. Stat sententia. I. O fratres charissimi, per Deum optimum maximum, per communem nostram parentem qui conscietur meroe, obsecro, obtestor, qui feci? Quid est meum scelus? Quia mala mens vos agit?
S. Frustra rogas. I. Fratrem vestrum? S. Ceterum est.
I. Ab! vester sum, vester sum frater. S. Surdo canis: demittite. R. At ego subduco me hinc, non sustineo adesse in tam tristis spectaculo. Io. Heu me miserum, quod detractor? Nimirum ad manus. O Pater, pater, quam tristem nunciū accipies de filio? In quanto luctu tristes vitam!
Iuda, obsecro tuam fidem, miserere mei, miserere parentum. L. Sedeamus hic meridiaturi. Iu. Video mercatores quosdā venientes: vultis auscultare mibi? Quid profuerit nobis cruenta cades fratris nostri? Vendamus ē potius Ismaelitis, quos videtis venientes. Ne afferamus hostiles manus fratri: abstineamus à sanguine. Nā certū frater noster est, procreatus eodem semine. Agite, finite vos exorari. L. Regitē ait. S. Sed ne forte. Iu. Frater, mihi amittes eum venditione, non minus quā nece. Le. Ita est: accedit etiam quāstus ex venditione: quem quāstū amitterimus, sicū necaberimus. Si. Sino, fiat. Iu. Huius mercatores, vultisne emere puerū quendam elegantem?
M. Fortasse, fac videamus. Iu. Extrahite eum ē putos: emptiuri sunt. Io. Nunc quidem mihi pereundum est, video extrahor ad cedem. Iu. Ne trepida, non necaberis, sed vendēris. En vobis puerum lepidā formā. M. Herclibellum, & ingenuum. Quantum iudicatis? Iu. Triginta argenteis. M. Accipimus. Accipite pecuniam.

SEN TENTIA.

Inuidia homines impellit ad quodvis facios. E. Deus suos non equide

equidē descrit. Sed ut exploret, in extremos angores venire pati-

mus.

JOSEPHVS CAPTIVVS. Gene. 40.

A R G. Iosephus captivus interpretatur somnia prægustato-

ris & pistoris Pharaonis.

Iosephus, Prægustator Pharaonis, Pistor.

Quid accidit, ut hodie vultu fatis adeo maestis? Pr.
Somnianimus uterque, & careamus conjectore. Io.
At habet Deus conjectores. Agite, narrate mibi. Pr.
Videbam mibi in somnis videre ob oculos vitem, ex qua
tres palmites orirentur, que deinde quasi germinaret,
produxit florē, unde una plena racemis maturescerant.
Erat autem mibi in manu poculum Pharaonis, itaq; ce-
pi duas eāsque in id expressi, deinde tradidi ei in manū.
Io. Hac est interpretatio: Tres palmites, tres dies sunt.
Hinc ad tridū Pharaon incepit te produci ē carcere re-
sistueratque in locum muneris pristinum, stabuisse es ad
cyathos, ut antē. Quamobrem ubi adeptus fueris hoc
tantum bonum, facito queso ut memineris mei, præstesq;
mibi hoc beneficium, ut facias mentionē mei apud Pba-
raonem, meq; extrahas ex hac domo. Nā surreptus sum
clām ex terra Hebraorū, neq; bīc quidquā feci quā obrē
cōpingerer in carcerem. Pi. Relatè sane interpretatus es.
Sed audi meum quoq; somnum. Tria alba canistra e-
runt super capite meo, in quorum summō inerant Pha-
raonis omnis generis cibi pistory, quos inde ames come-
debant. Io. Accipe cōiecturā. Tria canistra, tres dies sūt.
Ab hinc tres dies iussi Pharaonis securi ferieris, atque
in crucem tolleris, ubi alites vorabunt summa cadaver.

Deus pijs arcana retegit, idemque viam ad eorum salutē si-
pe longe antē preparat.

JOSE-

DIALOG. SACRORVM.

JOSEPHVS CONJECTOR. Gen. 41.

ARG. Iosephus interpretatur Pharaoni duo somnia, ob ei.
que causam Pharaon præficit eum toti Aegypto.

Pharaon, Iosephus.

Somnium quiddam quod nemo mihi potest interpre-
tatione explicare. Te autem audio esse coiectorem
somniorum, ideoque te accersui. Io. Evidem is sum, per
quem Deus interpretetur somnum tuum Pharaon. Ita-
que narra. P. Videbar mibi astare ripa fluminis, atque
ex eo exierunt septem vacca benè habita, pulchra vixi,
qua pastebantur in caresto. Ecce autem deinde septem
alia graciles, & deformes supra modum, & tenui cor-
pore quales nunquam vidi in Aegypto, qua devorau-
runt priores: quas cum demissent in sua viscera, tamen
id non apparebat: adeò semper macie deformes erant, ut
prius. Ego somno solitus sum. Deinde rursus oppressus
somno, videbar videre septem spicas crescentes in uno
calamo, optimas & formosas: secundum quas succresce-
bant totidem alia graciles & tenues & exesa vredine,
qua devorauerunt septem illas generosas. Hac ego indi-
cavi conjectribus. sed nemo est qui possit mihi explicare.
Io. Somnum tuum unum est Pharaon. Deus præmonet te
eorum quae facturus est: septem vacca generosa, sunt
septem anni: septem spica idem, idem volunt: unum i-
demque somnum est. Septem verò vacca & spica tenues
septem alijs sunt anni, quibus famæ vigebit. Hoc id ipsum
est quod dixi: Deus quod facturus est, tibi indicat. Sic
habeto: Septem annos proximos futuros esse ferilissimos
frugum terra præsartum in Aegypto, quos sequentur
alteri, ita infestipenuria omnis cibi, ut lata illa uber-
tas priorum sit omnino consumenda fame. Tanta in-
iquam

et quam laborabitur penuria, ut tanta rerum abundantia
ne vestigium quidem ullum superfit. Nam quod bis som-
niasti, id ideo factum est, ut intelligas omnino decretum ef-
fe Deo ita facere, idque brevis. Quare disspice, Pharao,
vixit aliquem scientē & peritum, quem praeficias Æ-
gypto. Praterea curatores & ediles annonae qui legant
quintas in Ægypto, cogantque quam maximum nu-
merum frumenti, his proximus septem annis uberibus,
quod condant nomini tuo in urbes. Ita fiet, ut proximo
septennio duplas consecuaris annonas, quibus Ægypti
defendatur a fame & pernicie, altero septennio. Ph.
O salutare consilium, & dignum homine sapientissimo?
An quisquam hodie est, qui aque spirat numen, atque
hic? Ergo cum Deus indicet tibi Iosephe tantas res, non
est dubium quin tu sis prudentissimus & sapientissimus
omnium. Itaque iam nunc volo ut sis gubernator domus
mea, ut q̄ omnia mea populus pareat imperio tuo. Ma-
jor ero te solito tantum. Entrado tibi curam & guber-
nationem totius Ægypti, atque ad confirmationē huius
rei, hunc annulum detraictum meis digitis, in dno tuis:
teque dono hac ueste byssina, & hoc torque aureo: in-
besq; te vehicurru primo secundum meum: & volo pro-
clamari ante te, Congenulate. Ne vinum Pharao, nisi
tu unus eris in toto Ægypto, cuius iniussu non andebit
quisquam vel mutire. Deinceps iam non vocaberis Io-
sephus, sed Saphnathopaneus, ut nomine ipso pollicearis
interpretationem obcurorum. Atque ego tibi despon-
deo Asnatam filiam Potiphra pontificis Heliopolis.
I. At ego tibi rex pro tanto beneficijs, habeo gratiam,
quantam maximam possum, dabōque operam, Deo volē-
te, ut

DIALOG. SACRORVM.

te, ut nec te mandati, nec me recepti munera penitem.

SEN. Deus pios, post dolores & infamia, mira arte eucha*ta* voluptates & honores. Quod si nō omnibus pijs accidet in ha*bita*, at in futura accidet: nam prima pars vita Iosephi, quæ calumnia fuit, umbra est huius vita piorū, altera vero futuræ. Atq*ue* idē dico de Iacobo, & Dauid. Ad gaudiā venitur per dolores, a honore*s* per infamiam, ad dulcedinem per amaritudinem, a altitudinem per humilitatem, per mortem ad vitam.

I O S E P H U S A G N I T U S. Gene. cap. 44. & 45.

ARG. Filii Israhelis renocati de via iussu Iosephi, furti summate accusantur, tandem Iosephus se eis aperit.

Praefectus domus Iosephi, Filii Israhel, Ruben,
Iudas, Iosephus.

R^Estare viri. Hem vos appello, sistite gressum. Hoc cinc*e* est humanum factum, aut dignum hospitib*m*, pensare bonum malo? An nesciebatis eam esse, quā heri est solitus potare? At etiam sperabatis cum ignoraturū, qui est dominus? Male omnino à vobis factum. Fi. Quid tibi via, homo, cum tua ista iracundia? Aut quid nos census? P. Ita vos Deus amet, ut nescitis. F. Nam quid sciamus? P. Sufficiatis estis pateram heri mei. Scitis nunc? At etiam ut fingunt vulnū! Fi. Pace tua dixerimus vir optime: absit procul à nobis istud facinus. Tute scis ut reportauerimus ad te, usq*ue* ē finibus Chanaonarum, argentum reperimus in ore saccorum nostrorum: tantum abest ut sustulerimus ē domo dominis tuis aurum, aut argenti ipsi. Ita tecum agemus: Si quē penes deprehensa fuerit paterna, ipse moriarunt, nos omnes perpetua servitati addicamur. Pr. Imò agemus mitius. Qui fuerit consilium furis, mihi seruus esto: catcri liberi discedunt. F. Placet, deponamus sarcinas ociūs. Hem, scrutare ut libet. P. Placet conquerere à maximi sarcina ad minimi.

Hic

Hic quidem non est, neq; hic, sed profellò innuenietur. Vbi
ubi est, diu celari non potest. Euge manifestum furtum.
Hic est in sacco minimi natu. An etiam nunc potestis ne-
gare? Deprehendis ne ego sum manifestarium? F. A-
partares est, perymus funditus. Hoc rem misseram &
luctuosam. A. ulli unquam mortales fuerunt aquè infor-
matai, atque nos sumus? Iu. Evidē nequeo satis mira-
ri. Atat, data nobis sunt verba: redeamus properè omnes
ad Saphnai hopaneam, si illa supereft spes salutis. Ab
pater, quam metuo male, ne tibi accidat, quod metuebas
tātōpere. Io. Quid facinus fecistis hospites? An ignoratis
me unum eorum esse qui dominent? Iu. Quid dicemus do-
mine? Quid loquemur? Quā causam afferemus? Denū
patet fecit peccatum nostrum, ecce nos tibi seruos, vna cū
et apud quē inuenta es patera. Io. Bona verba. Imo ipse
vnu mibi serviet, vos redire salutis ad patrem vestrum. Iu.
Queso ut liceat mibi pauca loqui apud te, cum bona ve-
ria: nā tu quidē es alter Pharaon. Cum primū hoc ve-
nissimū, ut int̄ scis, frumentandi gratiā, rogasti nūnam
esset nobis pater aut frater? Nos respondimus, patrē esse
nobis senem, fratremq; natū iam annos opatre, cuius itē
germanus alter excessisset vita, illum sum solūm restare
dām cum usque, patrīq; esse charissimum, & tu iussisti
fratrē illū adduci ad te, quod diceres velle te videre. Nos
respondimus, patrem non posse carere eo, quin moreretur
præmierore. Tum tu interdixisti nobis aditum ad te, nisi
minimus natu frater comparet nobiscū. Nos reculimus
omnem rem patri. Cumq; liberet nos redire buc, eadē de
causa, negauimus venturos sine fratre. Pater dicere, ex
duobus filijs, quos sustulisset ex uxore, alterum à fertis
de mortuis

DIALOG. SACRORVM.

demoratum esse, nec postea visum sibi alterum supererat qui si abduceretur a se, & aliquid humanitatis accidere ei, nos fore in causa ut senex miserè interiret. Nunc revertar ad eum, neque reducam puerum, quem unius amat, simulari quod videris me, morietur: atque ita fuerunt mihi auctores miserrima mortis patris nostri, eiusque senectus. Atqui ego vas factus pueri sustendi. Quare obsecro te, ego potius serviam servitutem apud te pro puerio: ipsi redent dominum, cum fratribus: Neque enim sustineo dicere ad patrem sine phero, ne videam mala quibus afflabor. Io. Enim uerdi am non contineo me, nec possum amplius disimulare. Vos exite omnes foras. O fructus mei, ego sum Iosephus. Obsecro estne superstes patrum? Quid obstrupisti? Amplectimini me. Oh! non contineo lacrymas. Ego sum Iosephus Germanus ueste, quem vendidisti mercatoribus euntribus in Aegyptum. Proinde ne angimini, neme dolete, quod me vendicari. Nam hoc totum projectum est a providentia Dei, qui voluntas, ut hic antehenirem. Etenim duo anni fame infiniti clapsi sunt: superest adhuc quinquennium, quo nequissimum fuit, neque missis. Quamobrem Deus premisisti me in hac loca, quod sciebat vos esse venturos, ut esse quissemus vos paternaque domum: itaque non vasissem Deus misericordia, qui effecit ut esset Pharaoni pater, totius familie dominus, uniuersis Aegyptiis princeps. Quocirca proficisci minime continuo ad patrem, & narrare ei, me esse & vinum, & magnum, atque gratiosum. Proinde ne cuncteceur commigrare ad me una cum telo domo & pecoribus. Supellebitur nemoreatur: plurimam enim hinc esse. Nam aliam vos in terra quadam feraci-

non procul hinc: ecce vos videtis oculis vestris, video
charissimus frater Beniamin, ut colloquar vobis cū meo
ipsius ore: licet agnoscatis, ut omnia renuncietis patri.
O mi Beniamin, teneōne ego te? Ut libenter amplector
charissimum mihi capitulum. Agite, amplectar vos om-
nes. Saluete fratres, redditis mihi post longum tempus. F.
Salve & tu frater mitissime.

SE N. Deus est misericordia, etiam peccata suorum conuerit
ad ipsorum salutem.

MOSES EXPOSITVS. Exod. 2.

ARGV. Moles infans à matre expositus, reperitur à filia
Pharaonis & matri ignoranter traditur adest.

Iacobeda mater Mosis, Maria soror, Thermuthis filia
Pharaonis, Ancilla.

Huc usq; emasimus clanculum, & iam peruenimus
ad flumen. Nunc exponendus est hic infans puer,
ne Pharaon resciscat eum esse seruatum à nobis, cõtra suum
mandatum atque voluntatem. Nam quod seruauis-
mus cum iam tres menses, fecimus cum magno periculo.
Sed melius erat venire in discrūmen etiam de vita, quam
finere necari tam formosum puerum. O crudelem re-
gem, qui iussit interfici omnes partus mares! Quām
multi sunt perempti iussu eius, in ipso ingressu vite: Que
est unquam audita tanta inhumanitas? Infantes ingula-
ti in ipso limine & ingressu vite? O misericordia, ego mater
misera, cogor exponere te hic in papyro? Te, quem tuli
viro, quem peperi, quem per tres menses occultavi, &
occultarem adhuc si possem. Orem acerbam, mēne, se-
parari à te, sine illa spe thiū unquam videnti? Quid
me futurum est? Quid te autem fili, quem hic desero?
Verū cū non possumus quod voluimus, velūmus quod

pos-

DIALOG. SACRORVM

possimus. Qued meum fuit, feci ut te occultum haberet
Nunc cōmendo te clementia & prouidentia diuinae. Va-
le mea delitiae, vale mī filiole. M. Mater, ego hic man-
bo in occulto, si tu permittes, ut videam quid futurum
sit. I. permitto, & domū redeo. T. Hic est flumen, quo
nūsus ad lauandū. Vos pedissequa hic in ambulabit is ju-
cundū flumen. Ego cum ancilla concedam in hunc ri-
cessum amēnum, & occultum. Sed quid video in pappo,
ancilla? Vise quid sit, videtur mibi esse cista. A. Et m-
ete videtur, bera. Et quidē est oblitabitamine & pice. T.
Adfer eam huc. Aperiamus. Ab miselle, puer est vagi-
ens, miseret me eius. Ex pueris Hebraorum est. M. V-
no in summā spem conseruandi pueri. Accedam. Sale
domina. Tu. Quid tu aīs? M. Visne ut accersam tū
nutricē ex Hebrais, qua nutriat tibi puerum? T. Ben-
dicias, accerse. M. Iambic aderit. T. Bonis auspiciis, bu-
descends. Habeo puerum, quem curabo educandum pri-
meo. Nibil potuit accidere mibi optatiū. Neq; verē
offendere meū patrem, in re tam pia, & humana. At
scelus est, ingulare partus recentes. At quam elegan-
est, quam bene natus! Nonne flagitium est necare talū
pueros? M. Hic tibi adduco nutricem, domina. T. Ma-
lier, su educabis mibi & enutries hunc puerum? Eg-
ibi solnam mercedem. M. Faciam.

SEN. Quos Deus seruare vult, eos quidem in summa pe-
nicala venire patitur, at non perire.

DV MVS. Exod. 3.
ARGUMENTVM.

Iehova de dūmo ardente alloquitur Mosen, cumque mittit
Egyptum, ad liberandos Israhelitas ex Ieruitute.

Moses, Iobona.

Dicit

DEUS IMMORTALE, quid monstris video? DUMU ITA
ardentem, ut tamen non consumatur? Liber videre
quid hoc sit rei. **Ie.** Moses, Moses. **M.** Quis est? **Ie.** Lo-
cum hic sacer est, noli accedere huc. Detrahit tibi calceos
de pedibus. Ego sum Deus patrum tuorum. Deus Abra-
hami, Deus Isaaci, Deus Iacobis. Vnde angustias populi
mei, qui est in Aegypto gemitumq; audiri, quem exprimit
violentia exactiorum operis. Non i labores meos. Itaque
descendi ut eripiam eos e manib; Aegyptiorum, abdu-
camq; ex illa terra, in terrā borā & amplā abundantem
lacte & melle: quam incolunt Chanaani, Hethes, Amer-
ras, Pherozai, Henas, & Iebusai. Et nunc volo mittere
te ad Pharaonē, qui educas popūlū meū posteros Israelit
ex Egypto. **M.** Nā quis ego sum, ut aderis Pharaonē e-
ducāq; Israelitas ex Aegypto? **I.** Aderō ego tibi, atque
hoc signo intelleges te esse à me missū. Cum eduxeris eos
ex Egypto, goletis Deū in hoc monte. **M.** Agā, sanè adi-
utio Israelitas, dixerō misiū à Deo patrum iporum.
Quod est, inquit, nōmē eius? Hic quid respōdā? **I.** Sū
quis sum. Dices Israelitis, ero, misiū ad vos: dices in-
quā, misiū te à Iebona Deo patrum iporum, Abramī,
Isaq; Ia, arq; hoc esse nōmen meū immortale, quo nomi-
ne volonotus esse in sepeaturum. Iusso cōnoscatisq; se-
nioribus Israelitis dico, se à me esse misiū, qui tibi ap-
paruerim: quiq; statuerim eos respicere, liberareq; cala-
mitate, qua opprimentur per Aegyptios, atq; aueneri in
regionē longe omnī feracissimā. Vbi te audierint (au-
diuent enim) adib; tu unacū senioribus regē Aegypti,
quē admonebitis nomine Dei Hebrōrū, ut finat vos pro-
cedere iter tridui per deserta, vestroq; Deo sacrificare:

DIALOG. SACRORVM.

Nec vero invlatet non permissurū, nisi vi coactū. Quare afflictabo Aegyptum miris modis, ut tandem amittat eōs libens. Quin etiam ne abatis vos vacui, ponam populum in gratiam cuius Aegyptijs, perficiamque mulieres egressura exorent vicinas & hospites vā, a aurea & argentea, & vestem: qua deinde impedita ueste libertate expopabitur, arque ita compilabis Aegyptum. M. At enim non habebunt fidē dictis meis, neq; abundante visum nūdū Iacobam. I. Quid istud est, quod tenet manus? M. Virga est. I. Abiace humi: quid nunc, qui est? M. Perij: seponit est. I. Ne fugo, sed prebende manu candam diu. Vide rursum virginem faciem, ut credam tibi visum esse Iobnam. Agor rursum immittit manum in finum tuū. Edicet hucus tam album lepra, quam est nunc res fatigans, educ: vide sanam esse iterum, ut est carium corpore. Quid si primo figo non adducetur, ut fidem habeant sibi: et altero. Sin ne dubius quidem prodigis parsua fuisse facerit sumes de aqua flumij, quod ubi fuderis interruas, siccis sanguinis. M. Quo te Domine: neq; antea veram disertus, neque nunc sum post tuum colloquium, vñ mā laboro tribulantia oris, & tarditatem lingua. I. Quis dedit os homini? Aut quis facit munera, aut surdum? Quis videnter, aut taciturn? An nō nō ego si sum? I modo. Ego moderabor tua lingua, teque sum gerans quid si dicturum. M. Obsecro, misere idoneum aliquem. I. Enim tu odi os meos. Est tibi frater Albertus Leuita: is bene disertus est, scio. Quin procedet tibi ab castri sui, regi usq; terabitur animo. Et tu praebis verbis, quae certe voles. Ego verò moderabor tuo ori, & eius: præmonstro Heimboq; quid sic vobis faciendum. Ipse alloquetur populus de te.

pro te, opia q̄ tibi pro ore, tu illi pro deo. Feres etiam manū
istam virginam, qua cedes portenta. Abi sanè.

S.E.N. Deus voce balborum deiicit hostes suos. Debet elo-
quentia servire pietati.

VITVLVS. Exod. 32.

ARGUMENTVM.

Moses pacat Ichouam iratum Iraclitis ob arietum vitulum.
Ipsē ponas illis interrogar.

Iehuas, Moses, Iosuas, Aharon, Lewita.

Abi, descend. Iam enim depravati sunt populares
Atqui, quos eduxisti ex Aegypto. Deflexerant citò de
via quam doceram, duxeruntq; sibi ex auro vitulum
quem adorant, cui sacrificant: dicuntq; Deum esse, à quo
sunt educti ex Aegypto. Video sane populu esse intracta-
bilem & refractariū. Quamobrē sine me ut irascar, cō-
ficiamq; eos, deducamq; ex te gentem magnam. M. Chr
esardas ira in tuos, quos eduxisti ex Aegypto, magna
vi manuq; valida? An ut iacent Aegypti, eductos à to-
malitiose, ut deleres eos in montibus ad internectionem,
profusq; tolleres ē medio? Quin omittit istam tuam ira-
cundiam, atq; ita ut docet, remitte banc noxiam populo.
Memineris Abramī, Isaaci, & Israeli cultorum tuo-
rum, quorum posterū atem iusta si te multiplicaturū ad
unumq; stellarum, daturumq; ei terram illam, quam
quā posideant in aeternum. Ie. Ius oras: bens remitto. M. Fa-
ci ut te dignū es. Ego verò descendo de monte, cum bis
duabus tabulis. Ios. Quem clamorē audio? Pugnatur in
castris. M. Non est iste clamor urgentium vi, aut terga
vertentium: sonum audio cantantium. Sed accedamus.
Hei mibi, quid flagitiū video? Totus totus iracūdiā ar-
tendens valens tabula. Ab frater frater, quid tibi fecit hic

DIALOG. SACRORVM.

populu, ut cum obligares tanto scelere? A. Ne trasceremus, domine. Tute nosti hunc populum, quām sit perniciens. Cūm flagitarent à me, ut facerem fibi deos, qui praeter eis (se se enim nescire quid accidisset isti Moysi, à quibus sent educti ex Aegypto) iussi, ut quod quisque baberet nūmentum aurei, detraberet sibi, & afferret ad me, quod riam fecerunt, id ego misi in ignem, unde efficitur esti vitulua. Itaq; vides eos nudatos ornamētis: id quod id feci, ut eos notarem ignominia apud hostes. M. Ut illi. Nunc si quis à Ichona stat, hinc ad me. Bene habet, cōuerunt omnes Lēuita. Agite hūc viris fortes, accōmodate sūmū quisque enīs lateri, ite per tota castra: permitte quisque fratrem, amicum, proximum, nemini parnam ita iubet Ichona, Deus Israelitum L. Ita fieri.

S E N. Populus, si absint boni magistri, facillimè labitur granissimos errores. Deus piorum precibus pacari se finit.

CONFERENTES. Num. 11.

A R G. Populus voluptates Aegyptias desiderat, fastidit ecclēstem cibum. Et Ichona conquerenti Moysi pollicetur, illis suppeditarū carnem, sed ad pornam.

Populus, Moses, Ichona.

V Tinam̄ nunquā emigrasse mihi ex Aegypto. Quis enim agimus in hac vasta solitudine? Quis debet nobis carnē, qua vescamur? Nam cūm venissemus pīscium, quibus immunes vescebamur in Aegyptum autem cucumerum, peponum, porrorum, ceparū, liliorum, consenseremus: nihil ante oculos habentes prenescio quod Manna. M. Hei mibi quas querimoniias audis? O Ichona, cur mibi ita aduersus, ita a mea voluntate alienus es, ut mibi impoſueris omnia totius biniq; populi? Deus

Nm

Nunquid ego populum hunc concepi? Nunquid peperis
 Ut mibi iuberas cum ferre in sinu meo, quo modo feri nu-
 trix alumen, in terram quam intrasti maioribus eius.
 Unde mibi carnes ad tantum populum, qui eas a me cum
 feci flagitat? Non possum ego solus eum sustinere: est
 enim granior quam pro me. Quod si isto modo agis tecum,
 interfice me potius, si quid apud te auctoratis babeo,
 quem ut videam perniciem meam. I. Congregata mibi sepa-
 riata viros de senioribus Israëlitum quos scis esse senato-
 res, & primarios populi: eosque adducito ad oraculae
 tabernaculū, ibi ad futuros tecum. Ego descendā, & ibi
 colloquar tecum, de manu spiritu quo praditū es, quo
 enī afflabo, ut ipse tecum ferant partem oneris populi, ne
 tu solus sustineas. Populo autem sic dícito: Lustremini
 in crastinū, & vescemini carne. Fletus enim vester per-
 ienit ad aures Iebona, dum flagitatis carnem, & deside-
 ratus Aegyptum. Dabit vobis Iebona carnem quam co-
 medatis: & comedatis non uno die, nō duobus, non quin-
 que, non decem, nō viginti, sed ad menstruum diem, dum
 vobis exeat per narres, & faciat naufragium: quoniam cō-
 tempso Iebona, qui versatur inter vos, plorantes apud
 eum, conquerimini vos exiisse ex Aegypto. M. Sexcenta
 sunt milia peditum binius populi, qui adeat tecum, & tu
 dicis te daturum eis carnes, quibus vescantur per men-
 strum. Nunquid eis malabuntur oves & capra, & boves,
 que satis sint? Nunquid universi pisces mariū cōgeren-
 tur, qui eis suppetant? I. Nunquid debilitata est Iebona
 mentis? Iam videbis, cuīt irane qua promiserim, necne.

SEN. Cupiditas rerū carnalium parit fastidiū spiritualium. Et
 Deus carnalia petentibus interdum luctatur, sed illa brevis vo-

DIALOG. SACRORVM.

lupus parit longos dolores. Cum maximè explebunq[ue] camiles voluptatibus, aderit pena.

CALEBVS. Num. 13.

ARG. Populus deterrebus exploratoribus, desperat de expugnanda promissa terra. Quia re iratus Iehova iurat non percutiuros, exceptis duobus qui cōsiderent, videlicet Iosua & Caleb Exploratores, Caleb, Populus, Iosua, Moses, Iehova.

V Enim in eam terrā Moses, & Abaron, & Israelite, ad cuius explorationē missi sumus à vobis: quidem abundat lacte & melle: atque ecce vobis fructus illius terra. Videlicet quanta sit bac una, qua in palo prætatur à duobus. Videlicet bac mala granata, & sicut Sed incolas habet fortes, & urbes maximas, easq[ue] multissimā. Enaci quoq[ue] pregnatos illic vidimus. Amalekites ad austrum incolunt. Hettai, lebusai, & Amorreis montanis. Cananai autem accolunt mari & Jordani. Ne dubitemus eò proficiisci, & innadere illos fines. Nam sumus furtri viatores. E. Minime vero: est enim populus ille fortior quā nos, terra infesta, suorum habitatorum cōsumptrix, in qua non nisi in manu statuta bovinis vidi mus. Quid quod vidimus Enacinos de genere gigantum, cum quibus cōparati videbamus nobis esse locustas? Pyrinā aut in Egypto mortui essemus, aut in bac solitudinem moriamur. Sur enim adduxit nos Iehova in hanc terrā, ferro trucidandos, mulieribus nostris & pueris præde futuris? Nonne satius nobis est repetere Egyptū? Cremus nobis imperatorē, quo duce remitteramur. Cauete Israelite, ne quid faciatis, cuius vos post bac punitas. Terra, quam explorantes lustrauimus, terra bona in primis: si nobis fauerit Iehova, intronissemus in eam, eamq[ue] nobis dabit terrā scarentē lacte & mil-

Cetero

Ceterū ne rebellate contra Iebouam, & ne illius terra
 incolas timete, quos nos præsidij deſtituit, adiuncte Ie-
 bouam confidemus. Deponite querum. P. Iapidentur, la-
 pidentur. Ie. Quousq[ue] tandem irriteris me iste populus? Mōses, quousque mihi fidem non habebit tot miraculis
 per me editis apud eum? Quia cum peſte illata excindo
 dicitur ex te gentem maiorem potentiorēm, quām iſta
 est. M. Ergo cūm audient Aegypti (quibus de mediocri-
 tate etioperis hunc populum) cumq[ue] audiret incola iſta
 terra te Ieboua, qui in hoc populo verariſ, ab eo conſpo-
 dum fuis præſens, ipſis oculis, te, cuius nubes ſuprā cum ſte-
 terit: qui præiheret ei interdū in columnā nubis, nubes
 in columnā ignis: qui, inquā, audierint hunc populum à
 refundit̄ effe deletum, dicente, quia nequiteris intro-
 mittere eos in terram, quam eis intraueras, erueidasse eorū
 in deferris. Quare uiere excellenti iſta virtute, domine,
 de qua loquens ita dicebas: I E H O V A, ad irā tardus, ad
 clementiam propenſus, culpam & peccata condonans: in poena autem interroganda, parentū culpam in-
 natos & nepotes ad tertiam & quartam ſtripeni pet-
 sequens. Remitte que oculpam huic populo, ut iua be-
 nignitas postulat, viq[ue] ab Aegypto huc usque remifisti.
 Ie. Remitto, ut postulas. Veruntamē ne vinā, niſi Ieboua
 gloria replebit totum orbem terrarum. Nam eorum qui
 viderunt meā gloriam & miracula que feci, rūm in Aegyptio, rūm in solitudine, & me tamen irritauerunt, iam
 decies, neque mihi obtemperauerunt: eorū inquam, qui
 me irritauerūt, nemo videbit terrā, quām intrauit maiori-
 bus eorū. Sed Calebū meum (quoniā alio animo pradi-
 tu, quācateri, mihi obsequiuus eſt) introducā in terrā,

DIALOG. SACRORVM.

quam adiuit : canique possit debit eius progenies. Crastinum
pertinens in solitudinem versus mare rubrum. Etenim
quem ad finem tandem audiatur istius in me sceleratus onus
multitudinis Israelitarum maledicta. Renuncia bac eius
Ne virum (inquit Ieboea) nisi quemadmodum loquuntur
ostis audient me, sic faciam vobis. In isto deserto cadent
cadaver vestra, & omnis vestrum numerus, quotque
recens sis supra vige simum annum , murmuratis in me.
Non intrabitis in qua, in terra in qua promisi me col-
locaturum vos. Excipio Calebum Iepheunis, & Iosuam
Nunis filium. Parvulos quoque vestros, quos dixisti
prada futuros, introducam in terram , quam vos ren-
deritis, eaque potentur. Atque interea dum vestra cada-
mura per desertum labuntur & consumuntur, liberi vestri
ibidem patas dabunt vestri meretrici per quadraginta
annos, quibus vos supplicio afficiemini pro numero di-
uum, per quos dies explorauistis terram : totidem anni
duces prototidem diebus: sentietisque quid sit, in me efi-
citorum. Ego Ieboea, & dico, & sine dubio efficiam, ut
huius peruersa multitudinis homines, qui contra me co-
ierunt, consumantur, & intereat in hac solitudine.

SENTENTIA.

Nihil est pernicioſius illis qui docent, misera ſperare, quin
ferunt promissa Dei, quibus tamen maxima pars hominum credit.
Deus ignarus & diffidentes auerſatur, arque derelicit, confidentes
vero iuuat. Tantum quisque potest, quantum ſe diuina ope po-
le credit, ſi modò eft eius fides fundata in Dei promissis.

BALAMVS. Num. 22.

A R G. Afina Balaam ab ipso, quia reſtitaret, verberata lo-
quitur : & Genius, qui ei in via obſtabat, Balaamum alloquitur.
Balaam, Afina, Genius.

V T te Deus male perdat asina, que me iniitum de via auebis in agrum. At ego te pro isto maleficio onerabo istibus improba. Ary, ary: quin ergo redis in viam? Nunc sumus inter duas maceras, non licebit tibi amplius declinare. Hei mibi, at traxit mibi pedem ad maceriam. At despeream nisi te male multo plagi. Ary, ary, quod hoc monstri est? Succumbit, at iam faxo te artilles: alioqui hic te contundam usque fuste. Hem. A. Quid in te commisi, ut me iam tertium cederes? B. Rogicas improba, qua me hic ludificaris indigna? Atque vestinam mibi esset gladius pre manus: nam te hic iam confederam. A. Nonne ego sum asina tua, cui tu semper habens inequitas? Nunquid tale solita sum facere tibi? B. Nihil. G. Balaame, cur cecidisti asinum tuum iam tertio? Ecce ego ipse veni tibi adversarium, quia hoc iter susceptum est contra meam sententiam. Asina vero ubi me vidit, declinavit me iam ter: quod nisi fecisset, profecto iam te interficisset, eam vero siuissim vivere. B. Peccavi fateor: sed non videram te mibi obuiam in via. Itaque si hoc iter tibi displiceret, reuertar. G. Imò eas lices cum istis: veruntamen vide ut ea demum dicas, quatihi suggerero.

SENTENTIA.

Falsi yates minus interdum vident, quam iumenta.

TRANSDICENDA. Num. 32.

A R. G V. Rubeneses, & Gadini impetrant à Moïse sedem trans Iordanem.

Rubeneses & Gadini, Moïse.

H Ec regio quam Israëlite ceperunt, casis, leboua duce, incolis, regio est apta pectoris alédo. Nos autē baba-

DIALOG. SACRORVM.

habemus pecus. Quod, nisi tibi molestum est, Moysi
ceas nobis possidere hanc terram, ut non trahiamus Is-
raelitam. M. Scilicet fratres vestri ibunt in bellum, vos ha-
manebitis otiosi? Cur dereretis animos Israelitarum,
ne perueniant in regionem, quam ipsis Iehova dedit.
Ita nimis fecere patres vestri quando ego eos misi.
Cadebarne speculatum regionem. Cum enim perueni-
sent ad flumen Escole, vidissentque terram, frigerum
deinde animos Israelitarum, ne irent in terram sibi
Deo datam. Quare iratus Deus, eodem die iranit,
nullum eorum qui egressi essent Aegyptum, qui mo-
excessissent vigesimum annum, visurum terram, quam
ipse promiserat Abrabamo, Isaaco & Iacobo, eo quod non
paruisserent sibi: exceptis Calebo & Iosua, qui parue-
rant. Ergo iratus eos duxerat ultra citeraque, errantes
per deserta quadraginta annos, donec tandem defit tu-
num illud genus hominum qui offendebant Iehonam.
Ecce autem vos extitistis pro patriis vestris, qui an-
gealis numerum nocentium, ut ira Iehova in Israelitas
incremento augeatur. Nam si deseratis eos, dulcabis eu-
ad huc per deserta, atque ita perdidetis hunc populum.
R. Edificabimus hic caulis peccatis nostris, & ut-
bes parvulis & imbellibus: nos vero in armis erimus pa-
rati ante Israelitas, donec collocauerimus eos suo loco.
Nostris autem liberi, & catena turbam ad bellum inepta,
manebunt in urbibus muratis, ut sine ruiti ab incolis ter-
ra. Nec recuerteremur domum, quin prius Israelite vene-
rint sua quisque in hereditatis possessionem. Neque enim
cernemus hereditatem cum eis trans Jordaniem, quibus
abuenerit eis Jordaniem, orientem versus. M. Si quidem

repræstabitis, quod pollicemini verbis, armatiq; ad bel-
lam, quotquot potestis ferre arma, lebona spectante, Ior-
danem transmittetis, non redituri nisi disturbatis à Le-
bona hostibus, terraq; subdita Lebona imperio: si inquā
ita ageris, renenietis postea, purgati & Lebona, & Israe-
litie: atque bac quidem lege possidetote terram Lebona
volente. Si in hac non feceritis, sic habetote, vos peccare
in Lebonam, vestrumq; peccatum in vos recisurum.

SENTENTIA.

Quibus iam prospectum est, iij debent ceteros quibus non-
dum prospectum est, adiuuare.

RACHABA. Iosua. 2.

ARGUMENTVM.

Rachaba meretrix abditos apud se exploratores Israëlitarum,
dam dimittit per fenestrā pacto cum eis de salute sua & suorum.

Ministri regū Hiericunti, Rachaba, Explora-
tores Hbrei.

RAchaba, nos sumus huc missi a rege, ut abducamus
homines eos qui dinicerunt ad te. Venerunt enim
gratia exploranda totius regionis: prouinde vide ut eos
predicas nobis. R. Ad me quidē venerunt homines qui-
dam, qui ciuitates sint, me later. His cùm vespere clande-
retur porta, exierunt: nec scio quòd se receperint. Si volo-
ti cōsequi velociter, assquemini. Saluares est, abierūt.
Nunc adeo hospites, quos ocului in tecto sub fascibus
huius: ut eas seruum beneficio m̄o. Henui bene hospites:
dormitis? E. Nondum. R. Attendite quæ dicam. Non
ignoro, Lebonam dedisse vobis hanc terram, nōsque
omnes incolas huius terra percussos vestri terrore,
abiciisse animos: nimis audiri audimur, ut exiccanerit
Lebona

DIALOG. SACRORVM.

Iebona mare rubrum, quo vobis pateret iter abeuntibus
ex Ægypto: utque tractauerit uos reges Amorre-
rum, qui trans Iordanem habitant, Sebonem dico & Oz-
gum, quos deleñisti fundidit. Quia res ubi audita est,
concidimus animis, nec iam quisquam est qui audeat va-
mitire in vos, propterea quod Iebona Deus vester, Do-
meus iam supra in caelo, quam infra in terra. Quocres
iurato nunc mibi per Iebonam, si ego vos demerita fuere
meo beneficio, vos quoque parco gratiam relatuos do-
misi mea paterna: & mihi date certum signum, quo con-
suletis salutem mei patris, & matris, & fratrum, & ser-
rum, & omnium qua habent, assertetisque uitam no-
stram à morte. Ex. Fidem damus, nec recusamus mor-
tem (modo ne indicetis nos). Cùm Iebona tradiderit no-
bis hanc regionem, ni vos bona fide conservauerimus. R.
Ergo bac lege demittam vos per funem per hanc fen-
estram, qua prospicit mihi. Rectè est, euafisti. Nunc con-
tendite in montes, ne incidatis in eos qui vos persequen-
tur, & ibi dum redenit latetote triduum post istud. E.
Attende diligenter, qua dicemus. Cùm ingressi fuerimus
hos fines, tu appendes funiculum istum rubrum de hac
fenestra, per quam nos demisisti: cōnocabisque ad te re-
tam vestram familiam. Quod si quis è domo tua foru-
exierit, suo id periculo fecerit, nos aberimus à culpa.
Quia verò erunt apud te, ea si quis attigerit, nos praesta-
bitus dampnum. Quod si hanc rem palam feceris, erimus
liberi à intreinando quo tu nos obstrinxisti. R. Placit
conditio. Valete. E. Et tu.

S E N. Pios aduersus impiorum iniuriam abscondere pius
est, & Deus huiusmodi officia remuneratur.

G A B A

GABAONITAE. Iosua 9.
ARGUMENTVM.

Iosua deceptus à Gabaonitis, fædus pacificatur cum eis.

Gabaonitarum legati, Iosua.

Adsumus huc è finibus remotis, Iosua & Israelita, missi ad faciendū fædus vobiscum, si vobis ita videtur. I. Fortassis habitatis in finibus his: quod si est, non est nobis fas intrare fædus vobiscum. L. Nos quidem partis sumus dedere nos in tuam potestatem. I. Cuiates es tu: Et unde ades? L. Adsumus ex terra admodum remota binc, morti nomine Iebone Dei vestri. Audimimus enim famam eius, & quanta facinora ediderit in Aegypto, utq; acceperit duos Amorreos reges Transjordanos, Sebonem Hesboniorum, & Oggum Basana apud Astarota. Hac de causa mandaerunt nobis nostri Senatores, & uniuersi nostri, ut sumpto viatico veniremus obuiam vobis, oblaturi vobis servitium nostrū & paletur fædus vobiscum. Atque ecce panes, quos domini sumptus in commecatum, cùm sumus profecti ad vas, quii iam marcherunt, marcheruntq; ut videtis. Ha quog, lagena, quas replevimus nonas, videtis ut sint lacera. Vestimenta etiā, & calcei nostri, iam deirita sunt longitudine itineris. Quare nolite putare, nos meditari dolsum ullum: bona fide agimus, & ut res est, sic loquimur. I. Ergo componemus pacem vobiscum vobis, conservabimus, & id irretrahendo confirmabimus.

SENTENTIA.

Et pijs interdum falluntur. Nam quo minus sunt ipsi malicioſi, eo facilius credunt alij, eos existimantes ex suo ingenio. Itaque cauenda pijs est credulitas, & cum columbina simplicitate coniungenda est serpentina astutia.

IOSVA

DIALOG. SACRORVM.

IOSV A. Ios. 24.

ARGUMENTVM.

Iosuē concio ad populum, in qua commenmorat Ichouē
gaiplos beneficia: & populus sese Ichouē seruitū promittit.

Iosuē. Populus.

Audite uniuersi Israelite, quam obrem iussim vobis
abu connocari, & quid Ichoua Deus Israelite armis &
iussit me vobis effari. Maiores vestri olim incolueruntque
trans flumen, videlicet Tharia pater Abrahami & Na & ali
eboris, colueruntque deos peregrinos. Ichoua autem vere
linc enocauit Abramum auctorem generis vestri, & suscep
tumque perduxit per omnes fines Chanaonorum, & au
xit progeniem eius, deditque eis Isaacum, Isaac autem
Jacobum & Esau, Esau assignauit Sermontem possi
dendum. Jacobus eiusq; liberi descendenter in Aegypti,
Ibi cum excrevissent in gentem magnam, numerosam
& potentem, duxerantur ab Aegyptiis. Sed Deus Ae
gyptios misere infestauit, tandemque cedullos ex Aegypti
Israelitas deduxit ad mare rubrum: quo Aegyptiis &
quadrigariis equitibus persequentibus eos, innocu
runt Ichouam quillo arcuit a nobis densa quadam ca
ligine: immissoq; mari, eos demersit, spectantibus oculi
vestris tam inaudita facinora. Cum autem diu man
sissetis in solitudine, introduxit vos in fines Amorrei
rum transiordanorum: eosque bellum vobis inferentes,
subegit vobis: eisque concisis, dedit vobis possessionē vo
rum agri. Extitit deinde Balaanus Sephoris filius Mo
abitarum rex, qui vos bello laceferit: accessuitq; Ba
laanum filium Phagoris, qui vobis imprecaretur di
ras. Sed noluit Deus audire Balaanum, conuertitque

impro-

imprecationem eius in faustum preicationem. & vos in-
 dum est à manu illius. Statraecto Iordanem, peruenisti
 ad Hiericuntium: & bello resistentes Hiericuntios, &
 cum aliquos populos superauistis auxilio Dei: qui quasi mis-
 sa ante vos vespis, egit vobis in fugam duos reges A-
 moneorum: nullo vestro velente vel arcu: vobisq; de-
 ruidis & agrum non vestra labore cultum, & urbes ab a-
 lijs quam à vobis adficiatae, quas incolitis: vineisque
 Noe & olinetis, qua non semistis, vinitis. Quibus de canis
 ueremini Iebonam, cumque vere & sincere colite: &
 auferite deos, quos maiores vestri coluerunt trans flum-
 en, & in Aegypto. Quod si non placet vobis servire Ie-
 bonam, dispicie hodie utrum seruituris sis diis, quibus
 seruitur conditores vestri trans flumen, an diis A-
 moneorum, quorum fines habitatis. Nam ego quidem
 gratiam mea, seruimus Iebona. P. Abfit, ut omisso La-
 bana, seruitamus alijs diis. Nam Iebona Deus noster est.
 Hic eduxit nos maioresque nostros, ex Aegyptiacaser-
 titate: idem fecit in oculis nostris mira illa miracula,
 & nos custodivit in omni itinere quod cōfecimus, & in-
 ter amnes nationes, per quas iter fecimus: fugantq; no-
 bis omnes gentes, & Amorras incolas. Nei quoque ca-
 temne eum: est enim Deus noster. I. Non poteritis colere
 Iebonam, est enim Deus sacrosanctus, Deus trialis im-
 patiens: non feret vestra delicta & peccata. Quod si
 uelicto deo speregrinos, auertetur: & vos non
 mundis mihiis malis conficiet quam ante bonis affectit. P.
 At eū colamus. I. Ergo testamini, vos diligere vobis Ie-
 bonam ad colendum. P. Testamur. Itaq; tollite deos istos
 peregrinos, & expiate animos vestros Iebona Deo Isra-
 elita-

DIALOG. SACRORVM

elitarum. P. Iebouam Deum nostrum colemus & n
dilo audientes erimus. I. Igitur configabo hec litu
& erigam hoc ingens saxum sub bac queru, quod tu
erit (ut pote quod audinerit omnia Ieboua ad nos deu
siforte frigeritis fidem Deo vestro.

S E N. Deo scruatori bonorumque datori, seruiti debet.

I A E L. Indicium 4.

A R G. Iael, Siseram, Cananitorum dolo occidit.

Iael, Sisera, Batacu.

D Inerie ad me Sisera: quo fugis, diuerter ad me tu
S. Benemones. Sed ubi abdes me? I. Bono anim
es: sub hoc ceterone, hic laterebis intissime. S. Antabò dam
bi paululum aqua, quod bibas, nam valde fatio. I. Immo
dabo ex hoc fino, quod melius est aqua. Hunc bibe. Ne
quiescito, ubi texero te hac stragula ueste. S. Sed sta
ianuam casa, ut si quis me quaret, neges me hic offi
Fiet. Nunc denū facinus edam manus faminea man
Quid hoc? Gestis animu iubet q̄ audere ultisci hosti
Dei & bonorum. Perusti Sisera faminea vi, famini
mansu interimeris. B. Quis mibi nunc, qui demonstra
quo fugerit hostis? Quem ego si assecuri fuero, dispe
team nisi ei animam eripio malis modis; Sed quo se ju
riput? quo fugit? I. O Deum immortalis quantum
facinus feci? Quantam landem inuenies Iael? Sed in
deōne Baracū? Ipse est, settat sur hostem iam iacentem.
Barace huc sis ad me, ut tibi commonistram hominem
quem queris. B. Obsecro, est ne iā apud te? I. Videbi
Probus peri, quid video? Siseram iacentem humi exan
tum? Quis hoc fecit? I. Mulieris fallum video

B. A

B. At non muliebre tamen. Sed queso, tunc hoc fecisti?

I. Ipsares indicat. B. Video: sed narratio obsecro, quo patto egeris.

I. Vidi fugientem, insisi ut ad me venires, cumque operuicentone, deinde cum iam quiesceret, cepi clavum, quem usalleo adego in tempore eius. Ille pronolitus ad pedes meos, efflauit animam.

B. Utinam sic pereant quotquot aduersantur Deo.

SEN. Turpi morte digni sunt, qui Deo aut eius populo adversantur. Debilium manus vincit Deus fortis.

GEDEON TRITVRANS.

Iudicium 6.

ARGV. Genius Gedeonem mittit ad debellandos Madianitas.

Genius, Geden.

Adgit tibi Ichona, vir fortissime. G. Quae se Domine, si adegit nobis Ichona, cur tam dira patimur? Vbi nam sunt tot eius mira facinora, qua nobis narrauerunt maiores nostri, nos ab eo esse eductos ex Aegyptio: cum uis nunc desernit & addixit Madianitis? Gen. Vade cum tua ista virtute, & defende Israelitas a Madianitis. Ego sum tibi auxilio vadendi. G. Amabo te domino, quia tandem re defensato Israelitas, qui sum tenuissimum omnium Manassenium, & minimus totius paterna familiae? G. Adiuuante me, concides Madianitas ad unum. G. Quae se, nisi molestum est, ut signo aliquo tibi confirmes te eum esse qui tecum loquare. Noli discedere hinc, donec redeam ad te, & expromam dapem, quem faciam apud te. Ge. Prestolabori sibi. G. Paravi omnia. G. Rone carnum, & panes non fermentatos super hoc saxo, & effundis. Ge. Hec mihi, ignis consumpsit omnia. Ichona

D:

Genii

DIALOG. SACRORVM.

*Genius est : me miscrum qui viderim Genius Iehu
G. Salus es, pone metum, non ideo moriere.*

S E N. Dei ope qui quis quid quis potest.

GEDEON, Iudicum 7.

A R G. Gedeon delectu habito, dimissaque domum imbellibus, castra Madianitarum noctu explorat: deinde cum utrisquis militibus aggressus profligat.

*Iehu, Gedeon, Praco, Phara, Madianita, alter
Madianita, Milites.*

Gedeon, tu nimis multos habes milites. Quod si cum iustis copiis viceritis hostes, Israelite saltarent se victoriam adeptos esse suo Marte, atque ita non egolas darer, sed ipsi, id quod detraheret me a gloria. Proinde cura ut proclametur in exercitu, ut timidi repetant domum & descendant ex monte Galaado. G. Praco indicat simidis & ceteris discensionem secundum legem, ut seji. Pr. Audite, audite milites. Si quis adificauit nouarium, neque dedicauit, is domum repetito, ne si in prilio occubuerit, aliis eam dedicet. Item si quis virum conseruit, neque profanauit, domum repetito: ne si occubuerit in prilio, aliis eam profanet. Item si quis uxori desponsauit, neque duxit, domum repetito: ne si in prilio occubuerit, alium eam ducat. Item si quis timidus est & molli animo, domum repetito: ne animi sui molles effeminet animos aliorum. G. Relate est, restant decem milia: discesserunt viginti milia. I. Sed ne sic quidem sat pauci sunt. Nam quo pauciores erunt, eo mihi gloriosior erit victoria. Deduc ista decem milia ad aquas: ego enim illuc tibi probabo, & ostendam, quo nam velim ire cum, quos item nolim. G. Agite milites, descendite ad-

quai,

quia. I. Da operam ut quicunque lambent aquam lingua, more canam, hos secesserat ab eis qui ad bibendum procul fuerint in genna. G. Ita factum est. Supersunt trecenti, qui duxerint ad os manu lamberunt aquam: reliqui omnes prout in genna biberunt. I. Per istos trecentos dabantur victoriam Gedeon: & Madianitas tibi dedam. Quocirca iube reliqui omnibus, ut domum repetant. G. Ite domum Israelite, exceptis his trecentis: & nobis relinquite commeatum & tubas. I. Gedeon descendit dum nox est, ad castra Madianitarum, ut intellegas me exibit tradere. Quod si solus descendere vereris, descendit vacuum Phara famulo tuo, ut audias que dicentur, ut ita confirmaris ad invadendacastra. G. Phara, descendimus clanculum in vallem, ut exploremus quid animi habeant hostes. P. Placet. G. Cane ne strepitum edas, hic est via. P. Tace, tace, here. G. Quide est? P. Iam non procul abs summis a castris. G. Sic habet, audio stertentes: hic sunt extremi armatorum. Sed tace, ne scio quis loquitur. M. Scin' tu quide ego omnia uerim? Al. Sciam si dixeris. M. Panis hordeaceus videbatur mihi voluere se cum strepitu per castra Madianitarum qui tandem delatus est ad tabernacula quod valida vi impulsum, & labefactatum, a culmine deiecit. Al. Vis tibi certior interpreter? Ensis est procul dubio Gedeonis filij Lebona Israelite, cui in manum dedit Deus Madianitas uniuersis castris. G. Audisti. P. Atq; equidem libenter. G. Satis habeo: nostra est uictoria, redecamus ad nos. Habemus tibi gratiam, Deus immortalis, qui nobis bene fortunas hoc consilium. P. Non est dubium quin perierint Madianites. Ofuiscem nocte, & quouis etiam

DIALOG. SACKORVM.

die clariorum. G. Adeste viri, expurgescimini, vicimus:
Deus dat nobis castra hostium. Sed audite diligenter que
dicam. Distribuam vos in tres classes, feretis singulis
singulau tubas manu, testasq; vacuas, & in testis sedas:
sed videte ut imitemini me. Cum venero ad extrema ca-
stra, facitote ut videritis me facientem: cumq; audiatur
meum tubam, & eorum qui erunt mecum, vos quoq; re-
penete colliditote testas, sumptisq; manu leua tediis, dex-
tra inbus, clangitote, & magnum strepitum circum ca-
stra editote, simulque proclamatote, gladius Iebona &
Gedeonis. Auditis ne? M. Audimus & meminerimus.
G. Vadamus. Iam ferè media nox est, ventum est ad
ultimam partem castrorum: vos ambite castra, sed ex-
citantur custodes, clangamus properè. M. Gladius Ie-
bonae & Gedeonis. I. Paan. G. O Deum immortalem, quid
video? Deus convertit ipsorum enses in ipsos: confundi-
unt se cum his vulneribus. M. Ut cadant crebri? Iam
bona pars interiit, ceteri mandant se fugae. G. Fugiant,
instate viri, urgete, consequimini, scilicet ut e tanto
numero nullus evadat.

S E N T E N T I A.

Christianum bellum (quod in Gedeonico adumbratur) à vo-
luntarijs, non coactis, gerendum est, & præstat esse paucos al-
tres, quam multos ignavos. Stulti duces milites numerant, sa-
pientes ponderant.

I E P H T H A. Iudicium 11.

A R G. Iephthæ persuadent Senatores Israelitarum, ut se mi-
litæ ducem præbeat aduersus Madianitas.

Senatores Israelitarum, Iephtha.

M *Iffi sumus ad te, Iephtha, ab Israelitis, ut à te po-*
stulemus, ut præbeas te nobis ducem ad gerendū.
bellum

bellum contra Ammonitas. Scimus enim, te esse & corporis & animi labore pradictum, eaq; peritiae bellis, ut nemo hodie possit id praestare melius. I. Enim uero vos exceptis me domo paterna p^{re} odio: cur nunc venitis ad me, tribus aduersis? Cur non potius retinuistis me, cum non egeretis, ut esset vobis copia mei, cum egeretis? S. Noli queso Iephtha, meminisse iniuria. Si nos non recte fecimus, qui te expulimus, tu recte facias, si maleficium pensabis beneficio, & innocentiam tuam magis commendabis. Quod si nobiscum profectus fueris & debellaueris Ammonitas, constitueris te principem omnium Galadarum. At q; ita fiet, ut tibi longe plus sit boni, quam quanta fuit iniuria. I. Ergo si reuocaveritis me ad debellandos Ammonitas, & Ichonam subegeris eos milib; obit; nebo privespatum in vos? S. Contestamur Ichonam, nos esse facturos isto modo. I. Persuasisti. Eamus.

S E N. Praestantes viri, licet eis in praesentia non egeas, retinendi debent in casus futuros.

RUTH A. Ruth 1.

ARGUMENTVM.

Noemim ex Moabitica discedentem in Israeliticam terram, quamvis dissidentem, comitatur p^{re} eius amore Rutha, eius quondam nurus.

Noemii, Rutha, & Orpha eius natus.

P Oftquam Deni cepit misericordiam sui populi (ut accepimus) cumq; lemanit fame, que coegerat me & meum virum & liberos configere hic ad Moabitas, iam nibile est quod velim diutius agere in regione aliena. Sed vobis, mea nurae charissima censeo redeundum suum cuisque in dominum patriam, postquam estis priuata viris. Iam satis me comitata estis. Ita sanè secundo Deo, quem precor, ut vobis rependat pietatem, qua usque estis

DIALOG. SACRORVM.

in mortuor, & in me. Det inquam vobis Ieboua, ut nasciscamini quietem, suum utraq, apud maritum: Amplius in me charissima coniuges meorum olim filiorum. R. Heu nos miseris, siccine disiungemur a te? Ab his fiet, suauissima socrus: quin ibimus tecum ad tuos populares. N. Nihil opus est, mea filia: auerteratis me alios utero edituram filios, qui futuri sint vobis viros? Reuertimini potius mea filiola, abi ite. Non ego quidem grandior sum, quam ut sim apta viro? Sed fugite non abeget spem, neque iradi viro vel in proximam noctem filioque gignere, an estis expectatatra, donec adoleuerint. Poteritisne tam diu durare sine viiris? Non ita filiola parendum est necessitati. Evidem valde angor vesti discessus, sed nolo repugnare urgenti Deo. O. Verapredicas: melius est renerti. N. Si sapis, amplectere me. Vale mea quandam nurris. O. Vale & tu mea quodam socrus. N. Vides Rutha ut tua fratria repetat parviam, & denpenates? Quid apud me habes. Reuertere una cum ead. Ne me urge de te relinquenda. Nam quod tu cung, ibi, ego ibo: ubi tu commoraberis, ego commorabor. Communis mihi tecum erit populus, communis Deus. Tocum una moriar, tecum unahababor, ita omnino statui. Anque ita mihi habeam Iebouam prop: rium, ut una monest me a te separatura. N. Postquam ita animum obfamasti, nold'improbis obfistere tuo studio. Eamus san Deo bene fortunante.

SE N. Beati qui Deum Deique populum anteponunt & presentibus & patriæ, eos Deus largè remunerabitur.

BOOKVS. Ruth 2.

ARG. Boozus comiter alloquitur Rutham spicas legentes etisque pietatem collaudat.

Booz

Boozus, Messores, Curator messis, Rutha.

Adgit vobis Deus, Messores, M. Et tibi bene omnia secundet. B. Quae est ista puella, Curator, quam hic unico spicas legere? C. Moabitis est, qua huc sequuntur est Noemem, remigrantem ex agro Moabitaru. Ea rogavit, ut liceret sibi legere spicas post messores: id quod adhuc fecit à manu: tam paulum manet domi. B. Audi filia, ne iueris in agrum alium ad colligendas spicas, nene binc abieris: sed bereto apud meas ancillas, & videto ut sequaris eam, in quemcunque agrum ibunt messi. Ego verabo, ne famuli sint tibi molesti. **Q**uod si fities, petes pacem ex eisdē vasis, quibus ipsi hauriunt. R. Quidnam est in me, quamobrem digneris ita respicere me, cū sim peregrina? B. Per latum est ad me, qualem tu te prefisteris erga tuam socrum post obitum viri tui: vtq; reluto utroq; parente, terraque patria, contuleris te ad populum tibi ante ignotum. **Q**uod factū Ichoua Deus Israeliteum rependet tibi cumulatissimo premio, sub cuius quasi alarum presidio rute receperis. R. Agnosco tuam gratitudinem benignitatem, & misericordiam, qui tam comiter confirmes animum meum consolando, cum tamen indignus, que vel in ancillarum tuarum numerum venias.

SENENTIA.

Pij fauent pijs, eisque beneficiant.

DISCALCEATVS. Ruth 4.

ARGVMEN TVM.

Boozus, recusante altero propinquuo, emit bona Noemis, Ruthamque dicit vxorem.

Boozus, Propinquus Rutha, Senatores.

Hec tu qui hanc transis, adfertim, pancia revolo.

D 4.

P.

DIALOG. SACRORVM.

P. Quidnam id est? B. Consiste hic paulisper, dum enoc aliquot de Senatoribus ciuitatis, qui transiunt per banc portam, ut ad sint hi in hoc negotio: nam scriaros est, et getq; testibus. Hens vos Senatores, quae si vos ut accommodetis huc nobis aliquantisper vestram operam. Nos faciemus longius. Sen. Adsumus, dic quid velis. B. Partem fundi, qui fuit cognatus nostri Elimelechi venunda Noemi, reversa ex agro Moabitaru. Hanc rem vixi est mihi, ut tibi significarem, ut si emptura es, emas in presentia senatus nostri: si minus, indices mihi. Nemus est enim cognatus propinquior te, secundum quem ego sum. P. Ego vero emam. B. Sed cum fundum emes a Noemi & a Rutba Moabitide uxore demortui, emes ea conditione, ut ipsam Rutham ducas in matrimonium, ut suscites nomen illius in eius hereditate. P. Non licet mihi hac legge emere, ne corruptam patrimoniu meum. Emere tu si vis, meo loco: mihi quidem emere non licet. Atq; in huius rei testimonium accipe calcum meum de manu mea. Ego quemadmodum exhi me hoc calceo: ita, restor mecedere tibi meum ius bacre. B. Vos senes & populares, hodie mibi testes eritis, ut ego emam omnia bona Elimelechi, & Cilionis, & Machlonis à Noemi, ut q; mihi vendicem in matrimonium Rutham Moabitidem, coniugem Macalonis, ut consulari nomini demortui in eius hereditate, ne eius nomen tollatur eius consanguinitate & patria. Vos hodie testes nuncupo. S. Testabimur. Faxit Iehona, ut mulier ista qua in natura est tam dominum, tam sit fecunda, quam fuerunt Rachel & Lea, quae due prole instruxerunt domum Israeliticam: ut q; egregium quid facias in Ephrata, & tibi nominis famam com-

parci

pares Bethleemus: fiatque domus tua similis domui Pha-
ri quem Iudas sustulit ex Thamare, progenie tibi à Ie-
busa data ex puerula.

SENTENTIA.

Qui vult defuncti possessionem, habeat & viduam.
Qui vult quod placet, habeat & quod displaceat.

S A M S O N. Iudicum 15.

AR G. Samson vincitur, ad Palestinas, deductus, abruptis
vinculis occidit maxilla asini mille viros.

Iudei, Samson, Palestini.

AN nescis Palestinos habere imperium in nos? S.
Scio. I. Cur ergo incendiisti segetes eorum, magno
mistro malo? S. Par pari retuli. I. At qui hic venimus,
ut te vinculum dedamus eis. S. Siquidem surreiurando
confirmatis, vos non illatos mibi manus violentas,
vinciatatis licet. Iu. Fidem damus. S. Agite, colligate, du-
cite, abducite quantum potestis. P. Enge adducitur illo
hostis noster capitalis, qui immisit sceleratas faces in se-
getes nostras, nunc nunc uinciscemur. Nunqu in hodie
effugies Samson, hic tibi finis adeat vita. S. Agite verò
si quid animi habetis, aggredimini vinculum: experiar
tamen si quid habeo solitarum viri. Enge. P. Periymus,
abruptis vincula, sed inuidamus undique: non euadet:
praestemus nos viros. S. Sed unde mihi telum? Ecce au-
tem commodam sese offert hac maxilla asini, hec praebe-
bit vicem clavae. Pugnate vires pro virili. Sentietis qui
vir sim. Hem tibi, qui primus me lacesceris, primus perito.
Et vos qui hic tam dense cōglobati estis, sentite quae sint
vires Samsonis, qui vincit inermis armatos. Hem cogi-
tatis pugnare pedibus. Quo fugitis? Hic adeat hostis,
ne perdite victoriam. Tu quidem hic iacebis, tu quoquid

adiu-

DIALOG. SACRORVM.

adiungeris ei comes: dormite. Euge Samson, quantum
cedem fecisti? Maxilla asini, quantum stragam edidit?
Maxilla asini prostrauit mille viros.

SENTENTIA.

Qui Dei spiritu praeditus est, inuidus est, frustraque consti-
tutur. Deus Ixpe vilissimi telis vlciscitur hostes suos.

DIALOGORVM SACRORVM LIBER SECUNDVS.

ELIS. 1. Regum 3.

ARGUMENTVM.

Iehoua Samueli praeditus est, sese animaduersum in domum Elii Sacerdotis, qui in filios suos non animaduerterit.

Iehoua, Samuel, Eli.

S Samuel. S. Quid me vis? Accurram, Adsum voca-
tus a te. E. Non vocasti: redi cubitum. S. Fict. I.
Samuel. S. Adsum Eli, nam vocasti me. E. Non te va-
caui filii: redi cubitum. S. Faciam. I. Samuel. S. Adsum,
nam vocasti me. E. At at, nunc demum intelligo quid sit,
Discede cubitum: quod si te vocaverit, respondeto: Lo-
quere Iehoua, audio. S. Faciam. I. Samuel, Samuel. S.
Loquere Domine, audio. I. Ego sum quiddam facturum
in Israeltis, quod quisquis audinerit, prorsus obstupef-
itet. Sunim enim aliquando importaturus in domum Eli
omnia qua decreui, & rem ad exitum perdueturus: ei-
que ostensurus, me persecuturum culpam cius, in eius do-
mum, in perpetuum: qui cum sciret filios suos male an-
dere, non animaduerterit in eos. Quam ob causam iuro,
hanc noxam nullo unquam vel sacrificio, vel libamine,
Elii posteritati remissum iri.

SEN.

LIBER II.
SENTENTIA.

36

Qui diuinæ voci non est assuetus, eā interdū esse p̄t̄t̄ homi-
ni. Peccantes natos non punire, graue peccatum est. Parentum
manus honorū indulgentia perdit natos. Natos qui yetē & sa-
pienter amat, castigat. Sed ne quid iniuste immodicēue fiat.

S A V L S . 1. Regum 9.

M ARG. Saulus quxrens asinas patris, it consultum Samuclē
vatem, & ab eo dicit se futurū regem.

Saulus, Puer, Puella, Samuel.

E Nimuerō sat is iamdiu conquisitimus asinas, ne que-
sinuemimus. Remertamur domum puer, ne pater me-
moris asellis sit sollicitus de nobis. P. Non censore reden-
tendum esse, re infecta. Atunt esse diuinum quendam, &
graue virum in proximo oppido, qui quicquid dicit fu-
turum, evenit. Conueniamus cum, si foriē indicet nobis
il, cuius causa venimus. S. Sed quid offeremus homini? [?]
Nam etiam penè exhausta sunt pera nostra, nec habo-
mus quod dono demus ei, & ire vacuos religio est. P. Tā-
ceret mihi in presentia quadrans sicli argentei, quem
dabo ei, ut indicet nobis quam viam insistamus. Olim
inter Israelitas qui ibant consultum Deum, dicebant
seire ad videntem: nam qui hodie disciur vates, olim
vocabatur Videns. Saul. Rebet mones, eam us. Ingredi-
endum est hoc ascensu arduo. Sed video puellas, que exer-
unt aquatum, adcamus eas. Hens phelle, an non hic
est vates quidam? Puel. Est: & quidem incidentis in
eum, si pergetis: properate mo lo, nam hodie veniet in
oppidum, quia populus facturus est rem diuinam in fa-
cetto. Simulac introieritis in oppidum, offendetis eum,
antequam ascendat in facellum epulaturus: populus o-
nim non inibit epulas ante aduentum eius, quoniam eius

est

DIALOG. SACRORVM.

est consecrare sacrificium: postea epulabuntur innatim, resq.
Itaque ascendite: non est dubium, quin inueniatur factus: si ex
eum. S. Habemus gratiam, ascendamus in oppidum, ut violi-
Vide adolescentem huc venientem unam cum puer. Non scilicet
mirum hic est, quem heri pradixit mihi Deus ventus ex inimico
ex regione Beniamitarum, ut eumunctione crederemus a
peratore Hebreorum, ut eos vindicet ab iniuria Palestina
lastinorum. S. Amabo te, indica nobis domum varius. S. et cetera.
Ego sum ille: condescendite ante me hunc collam: hodie
pulabimini tecum, deinde dimittam vos manu, & in
cabo vobis quidquid cogitatis cum animis vestris. Quod
attinet ad asinas perditas, tertio abhinc die, (tu ne celi
anxius de eis) reperta erant. Sed quorsum de asellis? Al-
te veniamus. Debes estimare, te esse columnam totius m-
stra nationis omniumque salutem positam esse in te, tu ag
domo paterna. S. Quid ais? In me, qui genus refero
ad neminem, ortus ex obscurissima familia Benjamita-
rum, qua tribus est minima Israelitarum? S. Concede-
mus modo in hospitium. Deus prouidebit cetera.

SENTENTIA.

Deus operasua inopinabilibus occasionibus ad exitum perducit.

S A M U E L. 1. Regum. 13.

ARGUMENTVM.

Samuel iam senex innocentiam suam, & Dei in Israelitas be-
neficia commemorat: eorumque peccatum reprehendit, qui
regem sibi depoposcerint, & impetrato diuinitus tonitru eos ad
obedientiam cohortatur.

Samuel, Israelita.

EN ego vobis in omnibus obsequutus, regem creavi,
deinceps iam vobis prefuturum. Nam me quidem
iam senecus esse indicio est canicies. Mei liberi inter vos
degredi

quid, & ego vobis iam in eunte etate prefui. Hic ad-
 it, responde te mihi coram Iehona, & coram eius un-
 fido: si cuius bonum, aut asinum sustuli, si cui iniuriam,
 vel violentiam fui, si à quoquam premium accepi, ut in
 Necc culpa commiserim, paratus sum vobis reddere. I. Ne-
 minimini in nos, aut importunus fuisti, neque quid-
 tam abullo acceperisti. S. Testis est hodie apud vos, &
 p. Iehona & Iehonavultus, nibil habere vos, quod me ac-
 cestis. I. Plane. S. Adeste igitur: places vobiscum da-
 quare, quanta Iehona, & Mosis, & Abaronius crea-
 torum maiorum vestrorum ex Ægypto reditus auctor,
 in vos, tum in maiores vestros beneficia consulerit.
 Cum migrasset Jacobus in Ægyptum, innocens à ma-
 joribus vestris, Iehona Moses misit & Abaronem, qui
 illis ex Ægypto eductos, in hoc loco collocaerunt. Postea
 igni oblitos, emancipauit Sisera duci exercitus Hazo-
 ri, tum Palastinis & Moabitarum regi, à quibus bello
 vexati sunt. Deinde innocentes eis Iehonam, pec-
 catoque conscientibus, quod de ore relitto Baales & Asta-
 rum colmisset: & auxilium contra hostes orantibus,
 sicut ei seruituros pollicentibus: misit Iterobaalem &
 Bedanem, & Iephitan, & Samuelem, per quos ita vot
 ab hostibus vestris undique vindicavit, ut in uno esse-
 tur. Vos vero, cum videretis vos à Nahasso Ammonita-
 rum rege innudi, postulatis a me ut mutato rerum
 stat, à rege vobis regi liceret: cum Iehonam Deum ve-
 strum regem haberetis: igitur ecce vobis regem, quem
 elegistis & efflagitatis: regem vobis praesicit Iehona.
 Iehonam Deum vestrum reverebimini, eique seruo-
 ut & dilito audientes sine consumacia una cum rego
 vestro

DIALOG. SACRORVM.

vestro parebitis, bene vobis cum agetur. Sin minu-
tos & regem vestrum Iehonam manus impetrat. Iam vero
agite, videte quantam rem Iehonam iam nūc in oculis
stris faciat. Tritici messie nunc est, quo tempore tan-
ant pluere in his finibus non solet. Atq[ue] ego iam Iehonam
exorabo, ut tonet atq[ue] pluia, ut intelligatis, vos in Ieho-
nam granē culpam cōmisissē, qui regem vobis poposcet.
Iehonam cœli terrarumq[ue] Deus, emittit nunc tonitru-
& nubib[us], ut hic populus suum peccatum agnoscat. I. I.
tonat? Ut pluit? Hen nos miseros. Supplica pro nobis
bona Deo tuo ne pereamus: qui ad tot superiora nostri
scelerata, hoc insuper adiecimus, ut regē nobis peteremus.
S. Bono animo esse. Vos quidē ista re graniter peccasti-
veruntamen nclite à Iehonam deficere, sed eū toto peccato
colite: neue de scycite ad vanas istas, que neq[ue] innare pos-
sunt, neq[ue] defendere, sunt enim vanissima. Neque eum
destituet Iehonam populum suum propter sui nominis cit-
bris: at ē pest quam simel cœpit vos sibi populū habero. b
go quoq[ue], absit ut Iehonam offendam, aut pro vobis sup-
plicari, vosq[ue] decente & recta via deducere intermisca.
Tantum Iehonam meruite, eumque vere & tota mente
colite, videte enim quantā rem apud vos faceret. Quia
si peccatus inadiebus, & vos, & rex vester peribitis.

SE N. Iusti homines (qualis fuit Samuel) nemini faci-
inturiam. Magna est hominū erga Deum ingratitudo, qui tota
tam fideliter à Deo defensit, tot beneficia cun ulati, tamen ho-
minem regem, sibi depolant: digni sūnd qui inclemēti-
seriant, quando clementem repudiant. Immensa est Dei clemētia,
qui sic ingratos tamen non deserat. Multū valēta
pud Deūm preces iustorum, qui etiam alieno tempore vel plu-
uiam possint impetrare.

SORTILEGIUM. 1. Reg. 14.

A R G. Saulus Ionathanum filium suum vult occidi propter gustati mel contra votū populi. Sed populus cū prohibet occidi.

Saulus, Populus, Jonathan.

Huc adesse omnes populi primates, despicite & conquirite, quis hodie culpa fiat, ut Deus rogāti miscerachium non reddat. Nam Ichouam ego Opt. Max. Israelitarum conservatorem iuro, si etiam Jonathan filius meus fuerit, eum esse capite penas daturum. Vos utrum populus consistite ibi, ego & Jonathan consistemus altrinsecus. P. Ut libet facito. S. Ichoua Deus Israelitarum age senerē. Ducantur sortes. At as, nos petit sortis alter nostrum sit oportet. Sortiamur. O ho Jonathan, fons indicat te. Indicam mihi quidnam feceris? I. Gustavi paululum mellis de capite huius baculis quem in manu habebam: quod tu insciēte me, fieri veteras. Hoccine mibi capitale esse equum est? S. Deum ego iuro, te moriturnum, Jonathan. P. Ergo morietur Jonathan, qui tam praeclarans victoriam piperit Israelis? Nequam per Ichouam immortalē ne pilum quidem amittet, qui hodie Deum sui facti adiutorēm habuerit.

S E N. In hac vita unius peccatum luunt interdū multi, quia sunt unum quasi corpus, cuius membrorum omnium est tanta coniunctio atque cognatio, ut sit eorum consensus tum dolorum, tum voluptatum. Sed in altera vita, in qua punientur animæ, cuiusque, non alieni peccati penas dabit.

OBEDIENTIA. 1. Reg. 13.

A R G. Samuel Saulum reprehendit, qui Amalechitas delentiū quam Ichoua præceperat, vltus fuerat.

Saulus, Samuel.

Ichouam tibi propisimum precor. Feci iussum Ichoua.
Sam.

DIALOG. SACRORVM

Sam. Quem ergo balarum & mugitum audio? Saul
mes sunt & capra, & boves qua ex Amalechitis abeg-
unt. Nam ab horum pecorum optimis quibusque
candis abstinuere milites, ut Iebona Deo tuo sacri-
ficius fueret. Reliqua funditus excidimus. Sam. Licet
vixi, quod bona tua venia fiat, tibi significare quid
Iebona hac nocte dixerit? Saul. Licet. Sam. Nonne fu-
elte iudice parvus fueris, nunc princeps es tribuum
raelitarum, vultus à Iebona rex eorum? à quo cum
in hanc expeditionem missus sis, suffusque sceleratos &
malechitas excindere, & bello ad internacionem per-
qui, cur ei dicto audiens non fuiisti? tèque ad pradam
vetante Iebona, conuertisti? Saul. Imò Iebona parvus ex-
peditionemq; ad quam ab eo sum missus, confeci, & le-
letis Amalechitis, Agagum eorum regem abduxi. Ta-
tum milites de manubij specora, bovesque, denotrum
primitiis defumperunt, qua Iebona Deo tuo immolu-
rentur apud Gilgala. Sam. Quasi verò Iebona tam plu-
ceant hostia & iacrischia, quam eius dicto audienti est.
Scito obedientiam præstantiorem esse sacrificio, & obi-
perationem adipe arietum. Nam non parendi peccatum
perinde est ac magia: & contumaciam esse, eadetis in cul-
pa ponitur, ac simula ericola esse: & quia Iebona mandatum
repudiasti, ipse te vicissim regno exiget. S. Per
canique contra Iebona iussum, contraque tua dicta fa-
cerim, milites verius, ei que obsequiuimus. Sed damna
qua so bala veniam, ut mecum revertere: ut Iebona
adorem. Sam. Non reverter tecum, qui Iebona mandau-
sum aspernatus sis, & idcirco ab eo abdicatus regno li-
raelitarū. Vale. S. At non patiar te abire, ut non me lo-
miteris.

miteris. Sa. *Quid me retiens?* Ab rupisti meum pallium:
 & Iehonam hodie Israelitarum regnum à te abrumpit. idq;
 alteri te meliori tradit. Neq; vero fallit Israelitarū tri-
 umphator, neq; factum misit abit: non enim homo est, ut
 factum materet. Sau. *Faces corporis peccatum à me eff.* Sed con-
 cide nubi hunc honorem apud senatores moorum popu-
 larium, apudque Israelitas ut mecum redeas Iehonam
Dominum tuum adoraturo. Sam. *Age, age: prais sequar.*

SENTENTIA.

Nihil placet Deo, quod cius pracepto contrariū est, etiamq;
 bono aliquin animo hiat. Debet enim homo deo (sicut seruus
 hero, aut filius patri) seruire, non suo sed illius arbitrio.

GOLIATHVS. 1. Regum 17.

ARGUMENTVM.

David à Suleo impetrat, ut licet cum Goliatho pugnare, &
 illam cum funda & pedo aggressus occidit.

David, Eliabu, Goliathu, Israelita quidam,
Alma Istr. Nuntius, Saulus.

Salue mei frater optimi. E. Deus dñe que ueris
 germane lepidissime. Ut ualer pater? D. Optime,
 gratia Deo, meque misit ut viserem quid ageretis, vo-
 bisque afferrem placentam & decem panes, & tessera
 vestram acciperem. Dedit etiam mihi decem cascos, ad
 centurionem. Sed quam ego vocem audio? G. Quid opus
 est vos exire ad pralia dimicandum nobiscum? Ego sum
 Palastinus, vos estis clientes Sauli. Deligite ex vobis
 aliquem, qui conseruat manus mecum: qui si superauerit
 me prallio, & interemerit, nos seruimus vobis: siu ego
 vicero, vos nobis seruietis. Quanta ergo hodie ignoscimus
 officio instructos in aciem Israelitas? Datis mihi virtutem
 E. qm-

DIALOG. SACRORVM.

quocum contendam singulari certamine. D. Quid
importans iste, & turgidus gigas, qui tantopere despi-
cit nos praeceps? Cuius vocem & aspectum contremiscunt
omnes & refugiantur? Is. Nescio quis est, natus in nostra
perniciem & dedecus: cum quo nemo audet conservare
manum: ad eum ingens est, & terribilis. D. Quid ergo pro-
myferet quis sustulerit eum de medio, & aboleretur ba-
tantum probrum Israelitarum? Nam quis est impius
iste Palastinus, qui inurit tantam notam ignominia cu-
stris Dei: immortalis? I. Si quis eum deteggerit, rex em-
valde ditabit, locabitque ei nuptum filiam suam, dona-
bitque immunitate perpetua demum eius paternam. E.
Cur venisti huc improbe puer? Aut cur deseruisti pa-
culas illas ouiculas in saliu? Ego noui temeritatem, a-
daciunque tuam. Mirum niveristi spectatum prob-
um. D. Quidego commisi? An non erat causa tua
nirem. Sed adibo alios. Henus tu, quo præmio afficies tu-
eum, qui occiderit immanem illum Palastinum? I. Ma-
ximo. D. Quonam? I. Ornabit eum maximis ducijs &
opibus, committetque ei natam suam uxorem, & libera-
bit domum eius patriam in perpetuum. D. Condignum
sanè præmium & regale. Evidem autem aggredi bo-
minem: necio quomodo gestit animus, indignatus
que tantum licere cuiquam in populum Dei. Haccum
ut patiar? impunè ergo nefanda illa probra euomerit in
sacram gentem? Mori me malum. N. Adolecentulu-
mabet rex ut verias ad se. D. Nihil est quod facio liber-
tius. Eamui. O si fiat mihi potestas pugnandi cum eo,
quantum bellum confecero, vel potius quantum bellum
confeccerit DEVS, uno occiso? N. Adduco tibi hie

alb.

adolescentulus, rex, quem missisti accersi. *Sau.* Quid audio David? Tunc dixisti te audere in Palestinum illum portento um, qui per terrefacit totas nostras acies? D. Bono animo es. O rex: ne desponeat quisquam animum, vos spectabitis: ego ipse ubibo hoc certamen, & congregiar cum Palestino. *Sa.* Vide quid diccas David. Non possis pugnare cum eo adolescentius, & rudes bellii, exercitatus summo iam à puero. D. Nihil facio, neq; vires, neque vnum armorum esus: habeo longe aliam rationem certandi. Audi quid dicam. Cum aliquando pascerem oves patris mei, leo una cum vno inuasit gregem, unquam corripuit. Eum conseruans, cecidi, et rupique iacet e fauibus eius. Tum ursus in me irruere: Ego verto prebensem rostro ad terram affigere & cadere, atque uocasti & leonem & ursum. Non dubito quin idem exitus maneat nefariorum hunc & deterrimur hostem, qui audet proscindere conuictus exercitum Dei immortalis. Ichona qui defendit me à leone & urso: idem defendet etiam a Palestino isto. *Sau.* Quando tanta fides es, per me licet decendas in certamen. Adsit tibi Deus. *Veruntamen es armandus.* Volo accommodare tibi tua ipsius arma. D. Nunquam equidem arma tu li. Sed faciam periculum, si possum uti: Hac lorica valde me granat, cassis quoque premis caput, etiam calige sunt duplo maiores, quam promeis pedibus, nec ensis admodum decet meum latus: video que magis alligatus ensi, quam ensis mihi. Unde non possum ingredi cum his impedimentis. Apage bac arma, non sum assuetus his ferre sed. Malo ferre notatela: pedum dico, & fundam, una cum his quinque levibus silicibus, quos geram,

DIALOG. SACRORVM.

In sacculo. Bene spera rex, cernes me hunc vultorem tuum
deumtem cum exhuic hominis ferocissimi. S. Ira facit
Deum. G. Videone ego hominem venire ad me? Tandem
babeo quocum certemus. Sed quia malam intemperies au-
gitat Israeletas? Quis misit nobis hunc periculum homi-
cioneum, rubicondum? Hunc puer, me e pura canem, qui
eogites pugnare pedo? ut te dix deaque omnes quantum
est, perdant. Accede ad me sodes, ut iam propinarem te a-
laniandum, & comedendum voracibus & bestiis. D.
Tu quidem adoraris me, frater gladio & hastili, & sca-
to: age vero aggredior te, armatus solo nomine Iacob
armipotentis Dei copiarum Israelitarum, in quauid
bodie contulisti omnia maledicta. Hodie Deus conclus
te in manum meam, ut te deicyiam abscondamque tuum
caput, & pascam vulneres & feras non tantum tuo ca-
danere, sed etiam omnium qui militant in vestro exer-
citu: ut sciant omnes mortales, cum deum esse Deum,
quem Israelite agnoscent, & reverentur: discarum
uis hac manus spectatrix, lebouam non abhibere ensem
aut hastam in vincendo, cuius sit unius gerere bella, qui
que tradiderit vos nobis in manus. G. Proh Iupiter, ergo
ne ut bodie hac audierim, idque a puero? At me Deus
perdas, nisi te iam discerpo his ungubibus. D. Quia agi
si quid potes: interim accipe hunc lapidem rectam in fro-
tem. Ohe Goliath, cornutus qui modo stabas tam firmus!
At ego contundam usque hoc pedo. Hem tibi. Nunc ista
iaces prostratus manus pueri, qui modo solo aspectu vita
& celum armis territabas. Hic te puer impunitus tua ip-
sius gladio, caputque tuum horrendum praesigit et habita
quoad ostentet exercitus.

SEN.

SENTENTIA.

Nemo vel tam vir est, quin facile vincatur ab quo quis, aduerso Deo, v. l. tun puer, quoniam facile vincat quemvis, propitio Deo. Dei est victoria, & credenti nihil arduum.

IONATHAN. 1. Regnum 10.

ARG. David & Jonathan inter se le rationem ineunt, qua
re scilicet David querat: quis sit Sauli erga ipsum animus, fœdus
inter se in perpetuum pacificuntur.

David. Jonathan.

Quod nam esse potest meminisse tuum patrem
peccatum, Jonathan, ut me querat ad necem? I.
Ad necem vero? Non est credibile, nam ranta me res
non lateret: quippe, cum meus pater nullam rem tan-
tam, rancor amne faciat, quam non mecum communici-
at, nedium ut hoc me celat. Non est ita. D. At scit ut me
habeat intimum: ideo hoc te fortasse colat, ne agere feras.
Crede mihi nihil tam certum est, quam me in summo vita
discrimine versari. I. Ecquid ergo me tibi hac in recā-
modare posse arbitraris? D. Cras, ut tu te scis, agitur
primus dies mensis, quo ego die soleo cum rege accum-
bere. Rursus latebo, te sciente, usque ad vesperum tertij
abbinc diei. Quod si me requireret, dices, tuo permisso ex-
currisse Bethlehemam in meam patriam, ad sacrificium
gentilium, quod in universitate anniversarium facit annus.
Silendabit, saluus sum: si succensebit, sciro eum nun-
quam ad saniores mentes reuersurum. Sed dabis ban-
tiam mihi, quem religiosissimo fædere in familiaritat-
tem receperisti, ut si commeruis, tu me interficias potius
quam tu opatri dedas. I. Deus meliora, Iusso si sensero
cum oblitinato animo in tuam ferri perniciem, admono-
bo te. D. Sed quis mihi referret virium tibi asperius

DIALOG. SACRORVM.

responderit? I. Examens ubi dium. Ita mihi beneficia
Tebona Deus Israelearum, cuius caeli quod vides con-
ditor & habitator, mi David, ut ego cras, aut perendie
scrutabor quid animi habeat manus piter: quem si intel-
lexero bene esse in te animatum, mittam qui faciet u-
certiorem: si autem tibi malum cogitaret, il quogib
bi indicabo, ut me auctore abeas saluus, a hisq; tibi leba-
ua, ut adfais meo patri. Hec ego me facturu, testor Du-
am. Quod si fallam, tu n Jonathanum numen iratum fu-
is. Quod si rum, cuius tui hostes omnes, Dei natus fuerint
medio sublati, ego iam non ero in vita, ut tu amiseris
cor eius salutem meam iniucem custodire possis: at certu-
mea in postrum familia & generi eam non negabis. I-
taque nunc iterum in foedus, non solum tecum me com-
mune, sed etiam cum tua domino nomine posterorum: ibi
big; intro mi David quem amo ex animo, facturum me
ut daxit. Sed accip rationem. Cras quo dno in uniuersitate
lebratur tu desideraberis: nam ius scissio vacabit. Di-
scendes autem ad iumentum ter, tribus dibus in locum,
ubi commode latus quo cunque die negotium hoc fieri
risq; post saxum Azelluin.

Ego, refacta veniente & ad lapis latu tres sagi-
tas iaculabor, collimans ad scopum. Deinde puerum a
cas petendes mittam: cui si dixeris cas esse citra ipsum,
venias liberbit, in ares erit in tanto, testor Deum immor-
talem: si autem, ultra, abito sanè, Deo volente. At
quos inter nos sermones consulimus, Ichonae esto cornu
testis certissimus.

SEN. Bonorum individualia est amicitia, estq; arctior visita
quam sanguinis coniunctio.

NOVILVNIVM. 1. Reg. 20.
ARGUMENTVM

Saulos filium suum Ionathanem; propter eius cum Davide amicitiam iaculo transfigere conatur.

Saulus, Ionathan.

CVR non venit Iesai filius ad cibum capiendum, neq;
keris, neque hodie? Io. Petijt à me veniam conce-
dendi Bethlehemam: futurum enim sacrificium genti-
litium in eo oppido, ad quod adesse iussus esset à fratre
suo. Itaque magnopere orare, ut si sibi uellem gratissi-
mum facere, facerem eō se conferendi fratrem que visen-
dipotestatem. Hac causa est, quam obrem ad regiam mē-
sam non venerit. S. O improba & contumacis fœmine
progenies: quasi ego nesciam te Iesai nati percepilum
esse, ad tuum quidem & tui parentis dedecus, atq; igno-
riam. Nam quandū uer in terris Iesai filius, num-
quam tu firmum regnum habebis. Quare cura ut ad me
fistratur, nam morte dignus est. I. Cur ita tandem, quid
commisit? Sa. Docebo te hoc iaculo, quid commis' erit. Io.
At ego hinc effugiam. O rem indignam: nullum est de
Davide nisi ausfugerit.

SEN. Impij priorum amicitiam ferre non possunt. Injustis
mihil est intollerabilius iustitia.

ACHIMELECHVS. 1. Reg. 21.

A R G. David fugiens Saulum, ab Achimelecho sacerdote
panemensemque impetrat, scel ad Regium quoddam negoti-
um ex ipsius regis mandato proficiisci simulans.

Achimelochus sacerdos, David.

Quid est quod, solus sis nullo comitatu? D. Rex mibi
quoddam negotium mandauit: quod negotium, ne
quis omninā mortalium rescisceret, nēne quo mittereret
pracepit:

DIALOG. SACRORVM

præcepit eam ob rem famulis certum quendam locum signari. Quare si babes quinque panes, trade mihi, an quod babes. A. Panē profanū non habeo, sed sacrum baculo, si modo tñi familiā mulieribus abstinerūt. D. si mulieribus nihil nobis rei fuit hunc iam tertium dñm, et quo profectus sum, suntq; corpora meorū famulorū cœpta. Quod si forte cum cūm profecti sunt, fuerant cum uxoribus, atque ita corpora præra non habebant: at bī die quidem ante quam sacris panibus vescantur purificantur, quoniam hic dies tertius est, quod spatum lustratione tribuietur in nostra lege. A. Igitur accipe panem sicut. Nam nullum habeo præter hos appositissos panem, & conspectu Ichouæ sublatos, summissis statim in eorum locum recentibus. D. Habetne hic præterea villam bastam ensem? Nam neque bastam neque ensem cepi, adèò me regis mandatum urgebat. A. Hic est ensis Gobæbi Palæstini, à te in valle quercus occisi, immolatus pano post ephodum. Eum tu si vis ut capias licet: nam alius nullius est. D. Nullus est isto melior, trade eum mihi.

S E N. In periculis interdum simularunt sancti homines. Lest est tacta propter hominē, non homo propter legē. Dauid virgote necessitate panes sacros insens comedit, quamvis nouo die sacerdos, & solis sacerdouibus velci per legem licet.

DOEGVS. 1. Reg. 22.

▲ R. G. Saulus insulte curat occidendos Ichouæ sacerdotem, quia ei Dauidem non induauerint.

Saulus, Achimelechus, Dorgus.

A Vdi Achitobinate. A. Adsum domine, S. Cur me coniurasti, cum Iasai nato: cui & cibaria eius dediti, & pro quo Deum consulnisti? Que ini-

diemibi manifestò parantur? A. Ecquis autem est ex tuis omnibus aque fidus, atque David? Regis gener suo iussu profectus, & apud te maxima dignitate batus? An nunc primum Dei oraculum eius nomine sum percontatus? Absit a me omne scelus: caue ne misbi aut omnino mea paterna familia, ullum in hac re crimen imponas: nam istius totius negotij sum planè ignorans. S. Mortuoris Achimelech, unde cù tota: na paterna familia. Angite mei cursori circundate, & occidite hos Iebona sacerdotes: nam Davidis partis tueruntur, sciebantq; profanuisse neque me certiores fecerant. Quid dubitatis? Quia vos religio impedit? Cur & vos mihi non paretis? Age Donege, circumuenient eos tu. & interfice. D. Fiat.

SENTENTIA.

Impius princeps sanguinarius est, & suspicioni iræque suæ magis credit, & obsequitur, quam veritati. Miserū est cum iudice negotiū habere, qui veram causæ dictiōnem non admittat.

DAVID LATITANS. 1. Reg. 24.

ARGUMENTVM.

David, Saulum solum nactus in antro, eius penulx oram abscondit. Deinde digressus, alta voce apuleum innocentium suum testatur, & Saulus suam iustitiam confitetur.

Comites Davidis, David, Saulus.

AT deflellit Saulus in hoc antrum, addarendum necessitati. Dies aduenit, David, quo die tibi Iebona promisit, seibi traditurum tuum hostem in potestatem, ut eo utaris adhuc arbitrium. D. Tacete, tacete, obrepam ad eum pedetentim à tergo dum ventrem exonerat. C. Quid facit? Non eum interfecit? Obominem insatum, qui tantam tam subito oblaram occasionē ulciscendū hostis non arripiat? D. Ab iusto animo commo-

NECOR

DIALOG. SACRORVM.

neor posteaquam oram eis penula abscidi. Auertat lo-
bona, ut hoc eis uncto domino meo faciam & eis manu
afferam: vel hoc solo nomine, quod Iehona unctus est. C.
Tu nimium religiosus es. Nos ipsi faciemus non tua cura.
Etanter. D. Nolite Dei munus usurpare: regem non fu-
cistis, regem non delete. Eiusdem est aboleri, qui crea-
uit. Sinite eum. Iam exit, ego cum subsequar. Hec dominus
rex. S. Ecquis me renocat? D. Cur fidem habes dictis eis
rum, qui dicunt Dauidem tibi malum moliri? Vide
profectio oculis tuis, ut hodie Iehona, in spelunca, tuim
bi facerit potestare: nec defuit qui me in tuam necem con-
hortaretur: sed pepercit tibi, neque neganti manus allia-
turum dominum meo, qui esset unctus Iehona. Sed vido,
pater, vide tua penula extrellum in manu mea: quod
cum abscideris, neque te interfecerim, cognosce & in-
tellige, nullum me scelus commisisse, nullum contra te fa-
cinus admisisse, dignum, quamobrem in vita insidias ten-
deres. Suscipiat hanc Iehona causam, teque mihi sine
mea opera ulciscatur. Yetus est priuheribus: Ascelerato
prodibit scelus. Te quidem meam manu non ulciar. Cui
tandem instat rex Israelitarum? Quem in persecutio-
nis? Canem mortuum, pulicem. Iehona precor ut huic
fibi causae indicium suscipiat, measque partes defendens
tuas in me iniurias persecutarur. S. Tu ame ego vocem
audio Dauid filii? Hei mihi tu equum & bonum habes,
qui mihi bonum pro malo rependeris, id quod satishodie
ostendisti, cum mihi (quem in tuam manum Iehona
conclueraat) mortem non intulisti. Nam quisquis
est, qui hostem suum nactus, indemnem dimittat?
Sed te pro isto tuo hodierno in me facto, Iehona condigne

præmis

premio remuneretur. Ego quidem scio te regem futurum, & regnum in Israe/itum obtenturus. Quare iura mibi per lebouam, te meam stuprem post meum interitum non esse excisurum. neq; nominis memoriam de mea familia deleturum. D. Iuro.

SEN. Iniusti calumniatoribus facilimè credunt. Iniusti malum pro bono: iusti contrà, bonum pro malo reddunt, & Deus nroique tandem pro meritis remuneratur.

ABIGAIL. 1. Reg. 25.

ARG. Missi ad Nabalēm filii Davidis ad petenda cibaria repudiantur ab eo. Quo audito Nabalēs uxoris Abigail munera Davidi obuiam scribere properat, & ei obuiam facta, eius in Nabalem iram patet.

Famili Davidis, Nabal. Puer, Abigail, David.

David Iesai filius, te Nabal, tuā nque domum tuaq; omnia plurima salute imperit. Is quia audierit ut tonitrum omnium facias, misit nos ad te rogatum ut (si cum tuis pastoribus non solum sine ullo maleficio aut iniuria, verum etiam cum magno beneficio simus versati, ita ut eos ab omni iacturatis presertimque quandiu fuerunt in Carmelo: cuius nobis rei tui famuli testes esse possunt) benigne nobis facias, hoc præsertim tam fastidie: & que commode poteris, des cibaria ad ipsius Davidis, mihi propè dicemus filij, cuiusque comitum famē propellendam. N. Quis est iste David? Qui est iste Iesai filius? Ille est ad quem hodie seruus passus à dominis transfigiuntur? Scilicet ego cibum potionemq; meam, & que malitias ad alendos meos consores, deinceps hominibus mibi prorsus ignotis? F. Aliunde nobis prospiciamus: nam hinc quidem nihil auferemus ut enim affectum video. Redeamus ad Damarem. P. Meus dominus conseruit

DIALOG. SACRORVM.

Hunc sibi pessime. Eo narratum omnē rem hinc, ut causa, Hera nunc, si quando, tua est opus prudentia. A. Nunquā malum recens ortum est? P. Et quidem maximū. Missi à Davide nuntiū ē de serio ad herum nostrum, ut aliqui ab hinc per humanitatem auferrent, reputati ab eo sunt & tamē illos experti sumus viros plane bonos: nullū unquam uoniu nelia aut damno affecti, quādīm sumū inter eos rusticati. Quin promūro nobis nob̄tes diesq; fūerni, donec versali cūm oīs sumus, pascendo peccades. Proinde disp̄ce tu diligenter, quid agis: at loquiā alius est de domino nostro et totā eius familia. Nā ipsū qui dīm cōuenire hominem profligatissimum ac perditissimum frumentū sit. A. Famuli capite propere omnia hac qua vobis trādā: qua imposta asinis feretis antē. Ego iam subsequar. Huic mīki propere asinum. Quām male metto, mei viri frumentū lūam! O hominem insānū, qui prūnibile habuerit, eum hominem inse irritare, ī quo maxime potest & iuuari amico & ladi infenso. Sed video ipsū Davidem aduerso colle descendenter. Nescio quid iratus loquitur cūm suis. D. Ne ego frumenta conservam omnia que habet iste ī desertus, ita ut nibil omnino de suā deperdiderit: & reddidit mihi malum pro bono? At ita perdas Deus hostes Davidis, ut ei ante crastinum manē nibil prorsum reliquias. A. Obsecro te domine, tibi ad pedes suppliciter iacens, ut bona me venia audiam. Vides mihi David, ne hominem despiciatissimum Nabalem dignum iudices, in quem iram vertas: qui sicut nomine, ita re ipsa stultus est. Nam ego quidem, cuius est culpas praestare, missos à te iuuenes non uideram, neque enim sinistram abire vacuos: sed uides profecto, vir clarissime,

sime (neq; enim dubitari potest) te à Deo immortali ab-
serreria sanguine faciendo in tuis inimicis per temerip-
sum persequendis: cùm ipsius Nabalius insania eis modis
se ipsa pere se supplicium, ut non aliud tuis hostibus &
inimicis imprecandum esse videatur. Quare aequo animo
patere hoc munusculum, quod tibi hic affero, iuxtabus
tibi uerentibus dori auferendum. & mihi hanc noxiam
remitte. Sic tuas tibi fortunas belladis nagerent in tu-
to cōsuetu Domi, & te in omni vita emi malo prohibe-
at. Ac si quis tibi insestus, & tua necis cupid uox istar,
precor Deum ut te semper incolimi, & fortissime consi-
fente, tuus hostis varijs iactatus procellis despereat. Iam
vero cùm praeclara Dei promissa consiquitus Israelite-
rum dux fueris constitutus, tanta tua felicitas nullo
quasi labore adabitur labo conscientia, qua necesse esset
nam latitiam contaminari, recordatione effusi angus-
tu, & suppliciū eis priuatam iniuriam sumpti. Deus fa-
ciet tibi meliora, memineisque aliquando mei. D. Gra-
tias ago Iehonae Deo Israelite, qui te mibi bodice mi-
seri obuiam: nec non tibi, que me tua ratione accide &
vindicta iniuria in me commissa auocasti. Nam Deus
immortalem testor qui me tibi malefacere prohibet, nisi
tu mibi accurrere properauisses, Nabalem ante dilucu-
lum fornicis omnibus funditus exvertisse. Verum eius
culpam tibi condono, iuxta quem munera grato animo acci-
pio. Abi sane domum salua.

SENTENTIA.

Incitare potentiores, vesania est: bonum malo pensare sce-
las. Iratum potentiores, munieribus verbisque pacare lapien-
tia est.

ABIES AEVS. 1. Reg. 26.

ARG-

DIALOG. SACRORVM.

ARG. David nocte clā in Sauli castra digressus, eius dor-
entis hastā matellā nos surripit. Dēnde digressus illinc pro-
clamore tū excita, suāq; innocentia itē utrum testatur, in calu-
biatores inueniens, & ille iniquitatē suām iterum confiteretur.

David, Abisau, Abner Saulus.

VTer vestrūm descendet mecum in castra ad Sa-
lū? Abi. Ego. Da. Eamus enīm & pederentim
noctem dum dormiunt hostes. Enīm omnes sunt opereſſi &
tissimo ſomno. Abiſ. David. D. utā. D. Quid eſt? Abiſ.
Hic ſterrit Saulus in tentorio, baſta humi ad caput em-
dixiſ. Abner & reliqui temere circum eum iacent, &
mirum tibi Deus facit tui hostis potestatē. ſis ergo u-
eum ego baſta configam ad terram uno iētu, non repa-
rendo? D. Noli cum perimere. Quis enim adferas mai-
ei quem Deus uultioce creauit regem: quin obliget
nefario ſcelere? Aut Deus eum perdat oportet, aut de
eis fatalis veniat, aut in pralio cadat. Cetiē meam tu-
num à rege creato diuinitū aueriat Deus. Sed cap
baſtam eum, & matellā mō: abeatū. Abiſ. Deus boni
ut alie ſcipiunt? Nullus omnino experti curv. D. Ni
ſine numine hac fiunt. Conſcendaamus montem. Volo qn
de ſummo cācumire clamare Samūm. & ei ostendan-
te non minū fidum, quam queſtus eorum, quibū ſi
patoribus uenit. Satis iam procul ab ſummo ab eis met-
pentino eorum adueniu posſimus opprimi. Hens Samū
beus ſtipatores Sauli, beus Abner non mihi r. ſpondes?
Hens te appello Abner. Ab. Quis tu es qui clamas regē
D. Nā tu es vir eximius. & dignus qui inter Israēliū
principatum teneas. Itāne vero regem dominum ca-
ſtodiſ, ut ad eum necandum, miles quidam modo in-

ſtrosq;

troierit tentorium? Hanc legregium sanè istud fecisti.
 Per Deum immortalem vos estis digni suppicio capita-
 li, quicquam male custodiatis dominum vestrum, regem à
 Deo constitutum. Quae o, vide, ubi sit hasta, & matella
 regis, qua eras prope caput eius. S. Est ne ista tua vox, si-
 b David? D. M. a, ô mi rex, & domine. Sed cur tandem
 persequeris seruum tuum, aut quid feci, aut commisi?
 Veruntamen ne grauare paulisper audire me loquentē.
 Si Deus te mibi infestum reddit precorum tibi propiti-
 um: si homines sunt, execrables sunt in corpore illi le-
 binae, de cuius me hodie patrimonio deturbant, quantū
 est in sp̄is. & ad cultum deorum peregrinorum impel-
 lant. Sed non sine labore a terram meo sanguine funesta-
 ri quāmuis Israelitarū rex occupatus sit in persequen-
 do pulice (ut ita dicam) ut si perdicem per montes per-
 sequatur. S. Peccavi, reuertere David fili. Iam enim
 tibi non male faciam, qui ita abstinneris te mea nece.
 Erravi nimis quam imprudenter, fateor. D. Hic depono
 hastam tuam, eam petito aliquis iuuenum: ceterū De-
 tu remuneret nr quemque ut dignus meritūque est. Te
 quidem hodie tradidis mibi in manū, sed continuimē a
 nte regis. Ergo quemadmodum tuam ego salutem cha-
 ram b. bus: sic ille habiturus est meam meq; hostili ma-
 nū liberatus. S. Macete viriute David fili, hand dubiè
 conata perficies.

SENTENTIA.

Et iusti iusti & iniusti iniusti excere perseverant. Calumniato-
 res, tametsi v. nūq; nocent tamē reuera perniciosiores sunt ijs,
 quia eorum calumnij credunt, quam ijs quos calumniantur.

PHOEBAS. 1. Reg. 28.

ARGV. Phoebas Saulo Samuelē elicit ab inferis, &
ab

DIALOG. SACRORVM.

Ab eo Saulus futurum exitium suum cognoscit.

Saulus, Pharas, Samuel. Famili.

PHABAS, reddemini oraculum Phœbi, exitate quid dicam tibi. P. At iuscis, ut exterminaveris Saul ex hac terra Phœbadas & diuinor, cur me in rancis capitis periculum adducere vis? **Saul.** Iehoniam Deum immortalem inro, hanc tibi rem fraudi non futuram. **E**cquem vis tibi excitem? **Sau.** Samuelem. P. Fiet: in memiseram, despici, tu Saulus es, & me indignè deo p̄isti. **Sau.** Ne formida. Sed quid vides? Ph Video auctoriam quandā & plane diuinam personā terrā ascendens. **Saulus.** Quae est specie? Pk. **S**er est senex, indus pallium. **Sa.** Samuele est, prabebo ei honorem. **Samu.** Quamobrē eliciendo me inquietas, Saule? **Sau.** Magis premor angustijs: Palestini me bello petunt. Demuversatur, nec iam respondit, neque per vates, neque per somnia: hanc ob causam accisiute, ut me doceas quid mihi sit faciendū. **Sam.** Cur ergo me consulis, si ipse bonaribi non mox non fuet, sed etiam adversatur? Pocut ille quidem, quod eloquutus est vocē mea, tibiq; torquebit regnum de manu, quod tradet alteri, videlicet Davidi, quis non obtemperasti ei in ulciscendis Amalechitis, quibus infersus erat: eam ob rem ita sine dulete accipiet. **Quinet** uiam addicet tecum Israelitas Palestinis: & crastinū si uique liberi eritis una mecum: casti etiam Israelitearum tradit Palestini. **Sa.** Eben. **P.** Pro misera, coruit. **Saule.** **Saule**, obsecro te obsequere mea caput cibum. **Tu** iuscis ut sim tibi morigerata, & caput meum summo periculo obiecerim, ut exequenter iuainissa. **Agendum**, prabe te mihi facilem vicissim & vescere cibos.

quem tibi apponam, ut recreatis viribus agrediaris i-
ter. San. Non edam. F. Quare? Imò vero des. Ph. Ins
trum. S. Quando tantopere virginis fiat. Ph. Agedum
surge, & recumbe in hoc lectulo, dum ego vobis malto
vitulum altilem quem habeo domi, subigoq; farinam ex
qua conficiam panes subcinerios.

SENTENTIA.

Qui Deum deseruerunt, tandem deleruntur à Deo. Deserti à
Deo configunt ad eum, à quo ante abhoruerant, diabolū, à
quo nihil nec cognoscunt, nec consequuntur nisi suum exitium.
Et sane et quum est, ut qui bonum fugit, incidat in malum.

ACHIS. 1. Reg. 29.

ARG. Achis Gethæ rex, admonitu procerum suorum Da-
videm (qui ad ipsum configuiat, exercitu suo dimittit).

Proceres Palestini, Achis rex, David.

Quidam sunt Hebrei isti, quos habes in nostro ex-
ercitu? A. David est. Sauli Israëlitarū regis ser-
vus, qui tecum egit per hos cedres, vel potius annos, in
quo nibil adhuc reprehensione dignum deprehens, ex
quo ad nos aufugit. P. Remitte hominem in eam prouinciam
qui tu eam praefecisti, ne si nobiscum de cenderit in
certamen, in nos se conuertas. Nam quia tandem reme-
diis posset cum suo domino reconciliari, qui in horū bo-
minum capitib; Nonne hic est ille David, carmine d-
ilectio in choreis celebratus? Saulus mille, decem concidit
milla David. A. David, Iehoham ego immortalem te-
stori temibi tuamq; castrensem consuetudinem probari:
nique enim villum adhuc in te vitium, posteaquam ad
me primū te contulisti, deprehens. Sed optimatibus
non places: Quamobrem discede cum bona pace, ne Pa-
lestinos proceres offendas. D. Nam quid ego commisi?
F. Ans

DIALOG. SACRORVM.

Aut quid in me adhuc deprebendisti, ex quo primum tuum conspectum veni, ut in bellum contra hostes tuos proficiscar? A. Scio equidem te mibi tam placere quod si diminius esses genitus. Sed veiant satrapa Palastini, pralium secum inire. Quamobrem manus, ubi dulux me proficisci cere sanè unā cum tui domini seruis, qui tecum uerunt. D. Equidem innitis illis militare nolim: parabunt

SENTENTIA.

Non abs te suspectum est profugorum contra suos auxilia.

AMALECHITA. 2. Reg. 1.

ARGUMENTVM.

Amalechita quidam Dauidi necem Santi dunciat: cuius nec autorē ipse se esse dicit, etiamq; ob rem Dauid eū iubet interfici.

David, Amalechita.

V Ideo quendam hic venientem scissa veste & capite insperso pulvere. Haud tenere est, nimis rursum quem sinistrum nunciuim adfert. Unde adest tu? A. Ex exercitu Israelerū emisi. D. Quid adiutum es? Ebus quire. A. Fuerunt milites & pratio, multi è vulgo cederunt: Saulus quoque & Ionatban eius filium occubuerunt. D. Qui scis Saulū & Ionatbanem occubuisse? A. Cum forte venisset in Gelboem montem, video Saulum inimicum bastae, cui curvus & equitatus iam iamque imminebant, respexit ille: & me viso, hic adest, inquit. Accessi. Tum ille. Quis tu es? Amalechita inquam ego. Aggrederem te, inquit & interfice. Nam magno doloris discrucior, nec adhuc possum emori. Hic ego quid agrem? Videbam non vultum post tam grauem casum itaque interemī, abstrusque coronam de capite eius & armillam de brachio: quæ tibi affero, ut vides. D. Ha-

calamus

calamitos a clades, heu lugubre pralium, ô facinus andar. Cuias es? A. Filius sum adiuvante cuiusdam Amalechita. D. Tene ergo non esse veritum ista impura manus perdere unicum Ichoue? Tu iuuenis iuade hominem, ne ca. Merito morieris, & in iudicio peris, quia te de regi interfecto iactanteris.

S E N. Si potentes sic tractarent eos, qui ipsis mortem aucti malum inimicorum, tanquam rem latam sunciant, ut Amalechitarum hunc tractauit David, aut si saltem huicmodi nuncios avertarentur, mihius andirent assentatores.

NATHAN. 2. Reg. 12.

A R G. Nathan Dauidem iussu Ichoue, facta ad rem narratione simili, ita prudenter adulterij homicidijque arguit, ut ipse Dauid contra semetipsum fecerat sententiam.

Nathan, Dauid.

D auid, duo homines erant in quadam urbe, alter di-
nus, alter pauper. Dives omibus & capris bobusque
abundabat: pauper unam omnino habebat omiculam, à
se emptam, & altam, qua adoleverat unam cum ipso & li-
beris eius, uscibatur eodem cibo cum eo, bibebat eandem
potacionem, quiescebat in sinu eius: breviter, erat ei pro-
ficia. Ad illum autem dūitem venit quidam hospes, quem
accepturus, prateritis pecoribus suis, omiculam illam
pauperi malitavit. D. Per Ichouam immortalem dig-
nus es morte, qui fecis istud: omnēque certè quadruplo
pensabit, qui tantum facinus committere non dubitan-
tit. N. Tu illo es Dauid. Deinceps re regem Israelit-
arum tēque liberavit ex manu Sauli. Tibi tradidit do-
num domini tui, & uxores quas complectereris, tibi
Israelitarum; tibi Iudeorum familiam dedit: alia at-
que alia insuper das tu, si eā non satis essent. Et in con-
tempno eius praceps, Vriam Hettam, Ammonitam;

DIALOG. SACRORVM.

rum telis obiectum indignissime trucidasti, tuisque vestimentis, nulla Iehona habita ratione, in matrimonium duxisti. Ob qua flagitia, nunquam à tua domo aberit clade. **N**em Deus confablit tibi malum domesticum, tuisque uxores te vidente, alteri tradet, qui cum eis incepsis congregietur. Tu quidem occulisti factum, sed ipse id factum in luce atque in oculis omnium Israelitariorum. D. Peccavi in Deum. **N**. Deus quecum remittit ille quidem tibi peccatum, neque ob iam morieris. Sed quia ista re inimici Iehona occasione maledicendi dederat, filius qui tibim est, morietur. Hac me tibi nunciare iussit Deus.

SE N. Callide reprehendendi sunt potentes. Qui alterum damnat, cipitum damnat si similia committeret. Nihil est tam etiam quin detegatur. Si peccatum resileci non vis, peccare mihi.

THECVANA. 2. Reg. 14.

AR G. Thecvana fœminæ à Ioabo subornata, orationes Etæ atque figurata impetrat à Davide revocationem Absolos eius filii, ob fratricidium profugi.

Mulier Thecvana, David, Iobim.

FIdem tuam, ô Rex. D. Quid mali habes? **M**. Maler sum deserta, & viduata vero, cui superstites furant duo filij: ibi cum ruvi forte inter se contendebant, nec esset qui litem dirimeret, cecidit alter alterum eumque morte multauit. Nunc universa me familia virgino cens ad necem eum qui supereft ob interemptum fratribus, cupiensque perdere unicum heredem parentum & quod mibi misera lucis supereft (quod certè est per exiguum) extinguere, mesque viro nomen memoransque prorsus è rerum natura tollere. D. Recipe tecum tuam, ista tibi cura reserit. **M**. Verum interim periculum est ne te, tuisque nescientibus, pœnam ibi

meis irrogetur. D. Si quis in te mutiat, deferto ad me,
nille faxo, nunquam postea te tanget. M. Sed memineris
per Deum immortalem, multos esse occisi cognatos, &
vindices, a quibus omnibus exitium meo filio metuendu-
m sit. D. Eundem tibi ego Deum iuro, me promis arum
metum filius illum pilum amittat. M. Dabis mihi ve-
niam, si te liberius iam alloquar. D. Sane. Qua te (ma-
lam) ratio inducit, ut cum te mibi mulieris vissima tam
facilem prabeas, populo toti, eique prestantissimo statu
durus & inexorabilis, ut ei nolis condonare profugum
tuum, cuius non minus est cupidus quam ego sum mei na-
tus? Prasertim cum in eo non minus fortis se tui generis
propaganda spes posita sit, quam mei in meo. Neque enim
potest habere expioratum, ne alium regni successorem esse
procreaturum. Nam moriendum certe est, sedque incer-
tam an hac ipsa hora: & ita moriendum, ut in banc
vitam reditus non pateat: non magis quam aqua semel
effusa, recolligi non potest: quo magis nobis habenda ra-
tio est, ut in nostri generis propagations, quodammodo
immortales reddamus. Quod si supplicij equitatem pre-
tendis: vide ne non agitatem, legi parendo, sed iniqui-
tatem, Deum legis auctorē non imitando, sequi videare.
Neq; enim ille continuo fontes perdit, id quod tu munere
omnium ignoras, sed etiam atque etiam cogitat de re-
conciliandi eis, qui ob suum aliquod factum ab eo sunt
alienati. Atque ut iam meam rationem intelligas, equi-
dem non sine dubitatione feci, ut te bac de re adiremus.
Nam quod videbam populum ipsum tam parum a-
pud te valere, ne ipsa nibus possem, valde metuebam. Et
cum ob rem, quo callidius te inducerem, sic tecum ipsa
cogitavi.

DIALOG. SACRORVM.

egit autem. Hem regem adibo, & cum eo, quasi meū sit mīte lat
gotium, sic agam. Quod si obtinuerō, ut me contra eum o
odiu tueri velit, qui me unā cum filio meo, fortunis meis. Nunc
nibis vitāq; ipsa emerere properent: sum ab eo concer
dam, ut si sibi constare velit, suam clementiam, qua
zini expositam habeat, sām multia clausam esse non pa
atur. Quām me rem impetrāturām esse ô rex non dif
debam. Cum enim preclarē scirem te in iure dicendo, &
equitatē ab iniuitate dijudicando, singulari quādū
& planè divina semper fuisse prudentia pradictum, nō
dubitabam, quin qui tibi nunquam abfuisset Deus, id est
nunc esset in hac iustissima causa adfuturus. D. Nem
cela, quod te rogabo. M. Rogas sāne. D. Nonne iſtud tu
num fecisti impulsore Iob? M. Ita tibi secunda omni
opto, ô rex, ut nullius barum rerum quenquam villa et
parte auctorem habeo, prater Iobum: ipse inffus, qđ
pramonstravit quecumque dixi: eius instinctu remea
nem inuolucris figurarum texi: quam tu pro tua diuinā
sapientia, qua omnia qua in mundo constant tenes, facili
intellexisti. D. Impetrasti Iobē. Isānē reductum ad
lescentem Absolomum. Io. Ago tibi gratias immortales,
ô rex: nunc demum intelligo, me apud te valere gratia
postquam hoc sum à te consecutus.

S E N. In aliena causa facilius iudicant homines quām in su
itaque hominem ab aliena ad suā pēf similitudinem deduc
re, prudentia est.

SEMEIS. Reg. 16.

ARGUMENTVM.

Semeis Davidē conuijts proscindit: quē David fert patientē.
Semeis, Abisau, David.

P Rodi, prōdi, horro sanguinaria & seclerosa. Experi

ete Iehoua omnem sanguinem domus Sauli, cuius tu regnum occupasti, quod Iehoua Absolomo filio tuo tradidit. Nunc tu re scelera pecunia homicida crudelissime, quae ego iam hic lapidis obruum. A. Nonne indignum est, tamen istum mortuum regi conuictari? Vis ne ut eum moriar, cique caput decuriam? D. Quidrum postea, si Saria, si conuictatur: & si si Iehoua mandauit, ut Danidi malediceret, quis ab eo facta rationem reposcat? Extremus ipse filius, qui ex meis visceribus ortus est, mortuus mibi machinatur: quid facies Iemine natu? Similem male dicere: nam iehoua iussu facit. Fortasse reficiet Iehoua meam misericordiam, mihi que bonum rependeret pro badiernis huius consilii. S. Sceleratissime, & fugitissime mortalium omnium non solum bipedum, sed etiam quadrupedum nequissime: qui per nefarias cedes ad regnum peruenisti, qui Sauli dominum funditus extirasti: qui hominem optimum eius uxore confuprata, crudelissime occidisti, & eius neci plurimos te meliores addidisti, adulteriumque homicidio cumulasti: homo perfido & impure, quid patescit in te fatis graviter dicit? Quem ego hic faxis iam malleabo, & unius infirmitas eadem tot nefarias cedes expiabo.

S E N. Maledicita constanter ferre, magni est animi: non ferre, efforminati.

ACHITOPHEL. 2. Reg. 17.

ARGUMENTVM.

Achitophel Absolomo prudens, sed impium consilium dat de opprimendo Absolomi patre, Daude. Verum Chusetus Daudi bene volens altero consilio illud reddit irritum.

Achitophel, Absolomus, Chusetus.

A Absolome, cæso, ut ego nunc, letis dñodacim hominū
millibus

DIALOG. SACRORVM

milibus Dani dem bac nocte persequar: cumq[ue] pertin-
 tum & fatigatum, defessumq[ue] omnibus qui cum eo sunt fa-
 gadi ap[er]tis, solum interficiā: deinde ceteros omnes ad
 sic reducam, ut sponsa deduci solet ad spōnum. Ita fuit, u-
 cūm in unius mortem expertas, ceterorum omnium salu-
 consultum sit. Ab. Per placet quidē tuum consilium: su-
 vocetur huc etiam Comitus Archita, ut audiatur qui
 ipse quoque dicat. Ch[ar]les, suadet Achitophel, ut reges
 bac nocte in uadamu, territumq[ue], & à suis destitutum,
 saluis reliquis, opprimantur. Tu quidcenses? Sequimur
 ne eius consilium an non sequetur? C. Achitophelis con-
 silium boni nis alioqui prudentis, bac quidem in re nu-
 probo. Tu scis, ut pater tuus, & qui cum comitantur, hu-
 manes sint strenui, et ursa agresti pullis orbata feroci-
 ros. Praterea, pater tuus vir remilitaris scientissimus
 non est cum aliquat turba per noctē alturas. Nunc latet
 in aliquo antro, aut alio loco. Quod si quis principio u-
 ihus ceciderit, & rumor sparsus fuerit, factum esse eam
 Absalomorum: illi ipsi qui nunc sunt leonibus animo-
 fore, exanimabuntur. Sciant enim universi Israelites,
 patrem tuum esse virum fortissimum, nec non eius mu-
 te. Verum meum consilium est, ut conueniant ad te uni-
 mes Israelia à Dant ad Bersabē, qui futuri sunt arena
 numerosiores, utq[ue], tu ipse inter eos praesens incedas. Tu
 eum adorri, ubi ubi eris, rore densius in uadamu, ut neq[ue]
 ipse, neque eius comitum vel unus evadat. Quod si se in
 aliquod oppidum recuperet, id oppidum universi vel fun-
 bus cinctum inflamen ita emerriculabitur, ut nec calca-
 lis quidem relictus fias. A. Melius est istud consilium,
 quam Achitophelis: obtemperabitis tibi.

SEN.

SENENTIA.

Impiorū prudentia bonis pernicioſa eſt, piorū ſalutaris. Impijs
ſauere & conſulere contra piōs, impiū eſt. Rurſus impios ad pio-
rum ſalutē recipere pium eſt, & ipiſis etiā impijs utile. Minus
enim graues penas Deo dabunt, ſi piōs non occiderint.

A B S O L O M V S . 2 . R E G . 1 8 .

A R G V . Abioloquus ex prælio elatius, de queru erinibus
pendens, à Ioaſo necatur. Huius audita nece, Dauid ſeſe ab-
ilitat, & à Ioaſo proptere à obiurgatur.

Miles, Ioaſus, Achimassus, Cluſis Speculator,
Dauid, Quidam.

*C*um perſequeret fugientes & diſſipatos hoſtes, Ab-
ſolomum vidicafarie pendente de queru. *I o .* Ut-
diſta autem? Cur non eum ad terram deturbatum occi-
ditit Nam mea partes fuiffent, decem te argenteis nū-
mis & baltheo remunerari. *M .* Ego vero, ſi mihi mil-
lenium in manu ambiuerentur, non fini maxima fili-
lo regis inieclurum. Nam audiensibus nobis pracepit rex
tibi, Abiſeoque Errao, ut adoleſcens Abſolom canero-
rie: medium ut ego tam perfidioſe, tanto cum vita mea
periculo facerem: neque enim res tantaregi ignorare eſſe
poſſit. Verum iam ad eum ventum eſt: tu ipſe vide quid
tibi agendum putes. *I .* Videbis me non ita cum t'antem.
Moriare boni parentis permersa progenies. Accipe bac-
tria tela de mea manu, yellā in medium peclus. *D*os mei
armigeri, circumfusum confiſcite. Tu preco conſectum
bellum oſt, canerecepti, ut à perſequendo renocentur
milites. *A .* Viſne igitur ut ad regem currat eique re-
muntiem, lebonam de eius hoſtibus ſumpſiſſe ſuppliciū?
I . Tu vero ne feceris hodie, alias facies. Hodie quidem
non es in cunctum allarum tuum inimicū, proptere à quod re-
gini filius eſt mortuus. Tu Cluſi, ad renunciandum regi
quod

DIALOG. SACRORVM.

quod vides. C. Libenter & quidem cursum. A. Quid si
go quoq; Chusim cursu consequar? I. Cur consequari
fili? Non es obtenturus evangelium. A. Sed quid si con-
sequar? P. Permitte lices. A. Curro, facile Chusim am-
nuntiam. Io. Nos verò hoc Deo hominibusque iniuriam
cadaver, in hanc vastam voraginem, in bac sylvado
trudamus, & lapides insuper cumulate exageremus,
ut tam nefarium facinus memoria ac nomine loci no-
tar. Nam talibus sunt digni monumentis, qui morte in-
machinantur, quorum beneficio vitam sunt adspici. Sp.
Hemarex video hominem hue accarentem solum. D.
quidem solum est, boni aliquid portat. Sp. Video item qui-
dam alium, currentem etiam solum. D. Is quoque la-
tum nuncium affert. S. Ex cursu priorem coniugere vi-
deor Achimassum esse Sadoci filium. D. Virum bonum
nomina, de nuncio late venit. A. Saluerex: & simula-
gendas Ichoua gratias existima, cuius amspicio subalti
sunt, qui in te armas sumperunt. D. Saluusne est ad-
olescens Absolomus? A. Magnam hominum turba
vidi, cum me huic mitteret Iobus: ceterum quid sic, ne-
scio. D. Recede, consilbe istinc. C. Regem plurima saluti
& latitia impertio, cuius Dei hostes omnes bodea ultu
est. D. Saluusne est adolescens Absolomus? Ch. Utinam
sic sint omnes tui hostes, ô rex, & quotquot tibi malum
machinantur. Da. Fili mi, filii mi Absolome utinam ergo
pro te sum mortuum. Absolome filii, filii, filii, bene memori-
rum. C. Luellum attuli, non latitiam, nec solu regi quā
andito interitu filij, se coniecit in cœnaculum porta, ut
in luellu sit, & se afflueret: sed etiam populo universo, cu-
mum latitiam audita regis tristitia, in mortorem cauer-

sed video Iacobum hoc aduenientem: stomachatur? I. O lepidū regem, & dignū cuius adhuc tuas filius, vñinā est? C. Sursum est. I. Quem ego nō: sed me comp̄im̄. O turpe spectaculū. Itāno vero Dauid? Siccine m̄s om̄nes hodie dedecora? Et eorum benefissimā vi-
tioriam, in fadissimum luētum connertis? Quite tuosq;
liberos, & uxores, tum instas, tum concubinas à crude-
lissima morte vindicauerunt? At non oportet (quod tu
facis) ita amare inimicos, ut oderis amicos. Nunc quidē
facile ostendis, te tuos om̄nes & nobiles & ignobiles pro-
nibilo habere. Nam quidem comp̄itum habeo te uni-
u. Absolomi salutē nostra omnium morte uelleredemp-
tor. Verus agē, prodi & tuos affare leniter, nam per
Deum immortalem, nisi tu prodeas, efficiam ut quic no-
m̄es om̄nes ad unum à te deficiant: quo graniū malum
nullum unquam in vita tibi enenit.

SEN. Honora parentes tuos si via vivere diu. Iodignus est
vita, qui in auctorem vitæ suæ ingratus est. Dignus est infami
morte, qui bonum malo penlat. Ardentem amorem ne summa
quidem iniuria extinguit.

BERZELAEVS. 2. Reg. 19.

A.R.G. Berzelum pro eius in se mentis vult David in au-
lam ducere. Sed illo propter senectum reculante, abducit eius
loco Chaamanum.

Berzelæus, David.

Salue nobis tandem reddite Israëtarum rex. D. O
salue multūm, Berzelæs, homo de me multūm beno-
merito. Trajicies cum eccliam Jordānem, ego te apud me
alam Hierosolymis. B. At quā annos natūs, ut cum re-
ge Hierosolymam ascendam? Ago nūc oītōgesimum
annum, poterōne bonum à malo discernere? Poterōna
cibo

DIALOG. SACRORVM.

cibo & posione delectari? Aut fidicinum fidicinarium
cantus audire? Quid opus est ut tibi amplius sim eue
Liceat mihi tecum paululum trans Iordanem progre
(cur enim tanto me cumules beneficio) liceat in qua
renerti, & in mea patria finire vitam, in que meorum p
rentium sepulchro bumari? Ceteram hic Chamanus so
perget: hoc tu ueris, ut tibi viuenteris. D. Ergo tra
ctat Chamanus: Ego eum omnibus beneficijs ornau
quibus ornandum esse iudicaueris: tibiq; omnia praefu
bo, quae à me expetineris.

SENTENTIA.

In homines pios & gratos bene cooservuntur beneficia.

BETH SABA. 3. Reg. 1.

ARG. Bethsaba de Nathanis consilio, à vetulo Dauidem
petrat ut rex creetur Salomon.

Nathan, Bethsaba, Dauid, Bancias.

AN non audiuiisti Bethsaba, Adoniam Hagitbas
linum, regem creatum esse inscio domino nostro Da
uid? Agè, dabo tibi consilium, quo rha rniq; filii Sal
omonis vita consulas. Conneni regem Dauidem, & ex
quare, qui fias, ut cum Salomonis filio tuo regnum possi
solimque nunc sit possit, nunc regnet Adonias? Eg
re adhuc cum eo colloquente, ingrediar possit, & cuan
orationem complebo. B. Bene consulis, adeo cum. Salu
rex. D. Quid vis. Be. Domine, tu mihi per Iebouam Do
num tuum intrasti. Salomonem filium meum post te regen
fore, & in solio tuo sessurum. At qui Adonias te nescient
regnum inuasit, bovesq; & altilia, ovesq; & capras mag
na copia immolauit: ad quas epulas cum regios omni
Abiatharemq; pontificem, & exercitus ducentem Ioabum

inuitauerit, Salomonem tuum non inuitauit. In te autem domine rex omnium Israëlitarum oculi sunt intenti, ut si significes, ecquis sit in solio tuo post te sessurus. Te quidem ita defuncto, necum, & cum meo nato Salomone pessime agetur. N. Salve rex Israëlitarum: iussistine Adoniam tibi in regnum succedere? Nam is quidem barbarus descendit, pecoraque multa malauit, & eorum regios annos natos, exercitusque duces, & Abiatharem pontificem vocauit, qui nunc apud eum epulantur, Adoniamque regem salutant: me vero, & Sadocum pontificem, & Baniam Ioiada filium, & Salomonem tuum non inuitauit. Velix ex te scire, an haec res te auctore fiat. neque tu mibi significaueris, ecquis sit in tuo solio post te sessurus. D. Euocetur buc mibi Bethsaba. Audi Bethsaba. Per lebouam immortalem, qui meam vitam ex tot angustiis eripuit, quemadmodum tibi lebouam Deum Israëlitarum in trani, Salomonem filium tuum post me esse regnatum & in solio meo pro me sessurum, sic hodie faciam. Be. Vitam regi David precor sempiternam. D. Conuocetur buc Sadocus pontifex, & Nathan vates, & Bania Ioiada filius. N. Adsumus. D. Adbibete vestros consenos, & Salomonem filium meum, mule quam habeo, impositum deducite Geronem, cumque ibi sit Sadoc, & tu Nathan, regens Israëlitarum vngitote: tu tubaclanxitate, & Salomonem regem salutatoe. Deinde vobis sequentibus ipse venito sessum in solio meo pro me regnatum. Hunc enim tum Israëlitarum, tum Iudaorum imperatore esse iubeo. N. Faxit leboua Deum tuum domine rex, ut quemadmodum tibi adfuerit, sic adfuerit etiam Salomon, eiusque solium etiam supra Dauidicum extollat.

SEN.

DIALOG. SACRORVM.

SENTENTIA.

Sapientibus consilium sequi sapientia est.

SALOMON. 3. Reg. 3.

ARGUMENTVM.

Duarum meretricum item, de oppresso per somnum alterum infante contendentium, dirimit Salomon diuina sapientia.

Meretrix, Salomon, Altera Meretrix.

Tram fidem imploro, ô rex: audi me paulisper. Quid nona res est? Loquere. M. Ego & hec noster in eadem domo agimus, & utraq; peperimus: sed triduo post me: cumque domi essemus neque quisquam praterea adesset, mortuus est ei filius noctu, ut fortius cubuit ei. Itaque media nocte surrexit, & surreptum est filium, qui meo latere accubabat, supposuit sibi, sed autem mortuum mihi, me dormiente. Mane ubi me rex, mammam infantidatur, video mortuum. Hic ergo cum iam diluxisset, dum eum diligenter complectens, animadversi, non esse cum quem pepereram. A. Non est, quin mens est qui viruit, tuis qui interiit. M. Immo tu tuis mortuus est, mens viruit. A. Mentiris. M. Non enim merito mentior, sed dico quod res est. S. Utraq; sum esse affirmas eum qui viruit, & mortuum q; repudias. Ceterum nihil in culturum, partimini equaliter puerum videntes, & date utrique dimidium. M. Obscurior rex, & tunc est potius totius quam intereat. A. Nec mens est, tuis, placet dimidi medium. S. Eum adiudico priori, qui perimi veterat, nam ea mater est.

SEN. Adplerisque lites dijudicandas opus est diuina sapientia. Iudici multa simulanda sunt, ut sapienter iudicet. Et etsi & fictum amorem res ipsa detegit.

ROBO AMVS. 3. Reg. 12.

ARGV.

A R G. Roboamius repudiato senum suo consilio, iuuenum
manum consilium sequitur de opprimendo maiori insuper ser-
uitate populo, quamquam ipsius pater Salomon oppresserat.

Roboamius, Senes, Iuuenes.

Perit a me universum Israelicarum vulgus, ut quo-
niam meus pater iugo eis pressisset, ego illis servitus
in gravitatem levarem: secundum ita demum mihi obedi-
tores. Nunc ex vobis, senes, scire velim, quid mihi sua-
deatis ut eis respondeam super hac re. S. Si bodes populo
obsequitius fueris, eique obtemperans humanè responde-
ris, hababis eum semper obtemperantem. **R.** Audio. **N**unc
ex te paulisper foras. Introducantur iuuenes, aequales
mei mecumq; educati. Quid mihi auctores estis iuuenes,
ut populo respondeam, petenti ut sibi à gravitate servi-
tutis, qua sunt a patre nasci oppressi, relaxem aliquid? **I.**
Tu vero respondeas, tuorum membrorum minimū cras-
sius esse, quam tui parentis medium corporis truncum.
Quod si ille eos gravi iugo pressisset, te pressurum gravis-
te. Si is eos verberibus cecidit, te eos scorpionibus conci-
furum. **R.** Probe. **V**e strum mihi consilium magis proba-
tur, quam sensum, itaque id sequar.

SENENTIA.

Sensum propria est prudenteria, iuuenum temeritas. Stulti fili-
orum consilii libenter obsequuntur.

S A R E P T H A N A . 3. Reg. 27.

A R G V. Elias missus a Iehoua, Sareptanam mulierculam
perpetuata eius farina & oleo, à fame tuerit.

Elias, Sareptana mulier.

Hec mulier, quae o te ut per as paululum aqua in a-
liquo vasculo, quod mihi bibendum des. **S.** Ego ve-
ro & perlubenter: **E.** Sed heus afferto tecum & frustum
panis. **S.** Ego vero (Iebonā Denū trahim immortalem te-
stor)

DIALOG. SACRORVM.

*stor) coctus non habeo: sed tantum farina pulilla
cado, & olei pusilli quod in ampulla. Nunc colligop-
lulu ligni, ad id, quod habeo, mihi meisq; liberis par-
du: quo consumpto, superest ut fame pereamini. E. Bu-
es animo, i; factu ut dixisti. Sed mihi prisa deficitia
de confectu afferto, deinde tibi suisq; liberis factura.
hoc tibi à Ichoua Israelitearum Deo confirmo, non pri-
farina cadum, & olei ampullam exhaustum iri, quia
Ichoua terram pluvia irrigauerit. S. Faciam ut sube-*

SENTENTIA.

Tenues & famelicos respicit Deus. Tenues & famelicos
tō facilius credunt Deo quam potentes & satiri. Primiti-
bentur Deo & suis. Deus eorum labore fœlicitat, qui Deo pri-
mibuūt. Fœlicitati habet qui Deo habet, quantumcunq; habet.

ELIAS. 3. Reg. 18.

ARGUMENTVM.

Elias cùm latuisset tres annos, & sex menses, quo toto tempore
non pluerat, inuenitus ab Abdia venit ad regē Achabum: & o-
 vocari Baalis Lucanisq; variis, constituto inter ipsos & Elias
certamine de litatione, cum illi litare Baali non potuissent, p-
Ichouæ littat. Deinde vates illos necando curat. Postremo con-
fenso monte Carmelo, pluiam impetrat à Ichoua.

*Abdias, Elias, Achabus, Populus, Vates
Baali, Puer Elias.*

Misi rex ad quarendam tora regione aquam
forte gramen innenire possumus, quo tolleremus
equos & mulos, ne iumentis primaveri. Ipse rex alia-
eiusdem regalitatem profectus est. Iam enim tres annos
amplius nulla fuit pluvia: itaque omnia per ariditatem, p-
usquam viriditas villa potest inneniri. O Elias, tua prece
nobis innixerunt hanc secutur: quia non nisi tuus eu-

Lem precibus finiri potest sicut ipso minatus es. Quodni-
 spateris inneniris, alium est perimus. Sed video veni-
 entem hoc hominem bisfumum, qui habet latera cincta
 cingulopiloso. Fallorne? An is est ipse Elias? Certe vi-
 detur. Hec si tunc es dominus Elias? E. Sum, nunciato
 domino tuo adesse Eliam. Ab. Nuntiatum vero? Quid
 peccavi, ut tu me Achabo necandum obijcas? Iehonam
 ego immortaliter in te. Deum iunctum nullam gentem, nul-
 lum regnum esse, quod dominus mens non dimiserit, qui te
 conqueriret. Cumque negarent adesse te, ille regna &
 gentes obtulit abatur, ut disserent an tu illuc esses, quod te
 misquam inveniret. Et tu mihi nunc iubes, ut domino
 meo nunciandum eam, adesse Eliam? Qui postquam a te
 aggressus fuero, anferes te Iehona spiritui, nescio quo. E-
 ga interea quum hoc Achabo nunciatum iuero, cum ille
 tu non innoveris, interficiar abeo. Es tamen Iehona re-
 terens fui a proutua: nisi forie tibi relatū non est quid
 agis, Iezabele vates occidente, fecerim: ut eorum cen-
 tum abdiderim in duabus cavernis, videlicet in utraque
 quinquaginta, & eos pane & aqua aluerim. Et tu mihi
 nunc iubes, ut eam ad nunciandum domino meo, adesse
 Eliam, quod me insericias? E. Sic vivat armipotens Ie-
 hona, cui ego apparero ac ministrare soleo, ut ego me
 Achabo offendam hodie. Ab. Postquam istud mihi ita
 confirmas, ibo. Salutex, incidi in Eliam. Ac. In Eliam
 autem? Ab. Ita. Ac. Eliam tu innoveris? Ab. Eni ipsius.
 Ac. Quae ergo adest Elias vates? Ab. Adebat Elias va-
 tes. Ab. Dux me ad eum continuo. Ab. Eamus hac, in-
 venientem. Atque eccecum tibi obuiam. A. Tunc is es qui
 perinturbas Israelitas? E. Non ego Israelitas percurbo,

DIALOG. SACRORVM.

sed tuusq; paterna familia: qui omisso Lebona prae-
dictis Baalis sequimini: que causa fuit, ut Lebona et
istos ardores immiserit. Verum cur a mibi connocueris ha-
bitus Israelitas in montem Carmelum, Baalisque et Baal-
tes quadringentos quinquaginta: & Lucanos et populi
quadringentos, Iezabeli consultores. Ac. Fier ita. Quic-
sunt quos inssisti, Elia. E. Audite vero Israelite: Quoniam O Baal
que in utrumque erit clandestinis? Si Lebona Deus, nibil
tunc sequimini: sed Baal Deus est, Baalem sequimini quoniam
Nihil merespondetis? Ego unus Lebona vates sum
cum Baalenses vates sunt quadringenta quin-
ginta, Luciferumque vates quadrigenti. Denuntia
duo tauri, quorum unu illi sibi deligant, dissecantque
lignis imponant, neque ignem subciant: alienum
immelabo, super quod ligna colloabo, nec ignem sum
nam. Tam vos dei vestri nomen appellate: Ego Ich-
nomen appellabo. At qui Deus igne de celo demis-
suerit, sequitur exoratum ostenderit, is Deus habebat
B. Placer vero arque ita fiat. Ego igitur, Baalis van-
deligit te vobis taurum alterum, & priores facite que
ampliores estis, deinde vestri nomen innocate, nullo in-
subiecto lignis sacrificabitis. V. Accipimus conditum
Malleum taurum, imponamus frusta lignis. Oba-
al, exaudi nos, O Baal demisste ignem de celo, qui
Deum esse ostendas, Baal, Baal, o Baal, o Baal prepon-
dens, Baal, o Baal deus noster: noli committere, vir-
tus Lebona vates plus possit apud Deum suum, qui
nos contingenti quinquaginta apud te. Effice Baal,
quoniam te plures colunt quam Lebonam, maiores etiam
vires habere videaris, O Baal, Baal, Baal, O Baal,

adi nos? Non te rite colimus baletus? Quid in te
 summisimus? Non vis tuas vires ostendere? Quo plus
 res habes cultores, nonne equum est eō te magis exorari?
 Baal, o Baal, nisi nos exaudis, nullum est de te, d: que tuo
 populo. Vnu hic Ichona vates tuum custum abolebit.
 Quis te colet, O Baal? Quis te deinceps adorare volet,
 O Baal? Baal, O Baal: quis te non contemnet & pro-
 nubilo ducet, si nos in tanto discrimine non exaudieris?
 In quem vero magis necessarium usum reservabis in am-
 pliitudinem? Nos te innocamus, nos aram tuam prater-
 grediuntur, & iam meridies est, neque tu respondes, aut
 exoraris. O Baal, Baal, O Baal noli perdere nos. E:
 clamare maiore voce. Ceric enim Deus est: sed forsi
 tam aliquid aitius contemplatur, & animo agitat, quam
 ut possit ista iam exciles voces audire: aut occupatus est,
 auer haber, nisi forte dormit, ut sit expergefaciendus.
 V. Hunc Baal Deus noster quid amplius tibi faciemus?
 O Baal, O Baal, O Baal. E. Euge, recte, ecate vos isto
 modo gladiis & culiellis, ut à vobisipfis cruentati, miser-
 ricordiam Baalis excitetis. Sed nihil responderet nec at-
 tendit vestros clamores. Surdo canitus. Agite iam, om-
 ni populus accedite ad me. Instantemus aram Ichona,
 quae diruta est: & saxa duodecim capiamus, pro numero
 virium filiorum Iacobi. Ex his saxis aram Ichona
 nomine construamus, & circum eam ducamus profundā
 scrobem. Agite, componatur. Roltē est. Replete quatuor
 amphoras aqua, & eas in hostiam, inque strū effundite,
 literate idem, territate. Bene est. Re inundat aqua circum
 eam: ipsamq; scrobem replevit, ne quid fraudis subesse
 posset. Nunc O Ichona Deus. Abram, Isaaci, &
 G 2

DIALOG. SACRORVM.

Israelis, effice ut hodie intelligatur apud Israelitanos, si rem
Deum, & me seruum tuum esse, tuoque in ssu hac omnino sente, p.
esse. Audi me Ichona, exaudi me ut scias hic populus. S.B.N.
Ichona esse Deum, quicorū animos retroflexeris. P.
miram! Ignis delapsus à Ichona, & hostiam, & ligum Ichona te-
saxa, & humum absumpsis, & scrobi aquā lambit, hincuro p.
na Deus est. Ichona Deus est. E. Stigitur Ichona agnoscitur
Deum agnoscitis, & ad terram proni adoratis, con-
bendite Baalenses vates omnes, qui vos à Ichona a
magnō vestro malo auocarunt. Canete ne quis in illis, q.
enadat. Agite, ducam hi eos ad Cisonem fluminum, q.
lētetur hi vates omnes Baalis, ne quē deinceps à veris
cultu possint auertere. Perire populus deceptores, cu-
tores, atq; pestes, dignas prestigijs vestris perau deinceps adoretur, & in honore habeantur iū vniū, ARG.
deinceps debentur omnia. Nunc Achabe, ascende ad caput
cibum. Sentio enim iam adesse murmur pluvia. Es-
cendam in verticem Carmeli. Sequere me puer. P.
ciam bere. E. Agè iam puer, dum ego bīc in summis
melius ingo maneo, i spēlatū mare versus: & mihi
videris, et nunciātū venito. P. Libenter bere. Frei- A.D.
neq; quidquā vidi. E. Reuertere cōdem septies, P. I. Qua-
bitur, iam iterum venio, iam tertio. Iam quartū. Aenot
quiniō. iam sexiō. Supereft, ut septimō speculatorum
Herc, vidi nubeculam instar palmae hominis ex mo-
ferri. E. Instat pluvia, & nunciātū Achabo, ut in illis que scī
galibus in urbem descendat, ne ap̄pluvia opprimatur. P.
Eo. E. Ego succēditis lateribui ei Iezraēlē prae-
P. Saluerex. Iuber Elias ut properè iungas equum, q.
in urbem recipias, ne te pluvia opprimas. A. Agitur q.
festum.

*stinctum, ingratis pluvia, nigrescit celum hubibus, atque
vires properentur: vix et ad amum, quod madefiamus.*

SEN. Iustorum preces incredibile dictu quantum polleant
sud Deum. Iniusti istos accusant eorum malorum, quorum sunt ipsi
et auctores. Præsente Elia nihil possunt Baalenses. Præsente
Iehova torpet Baal. Ut non diei, sic veritati cedit mendacium. Im
perium plena sunt omnia, piorum exiguum est numerus. Sæpe
magis vni credendu quām mille: nam paucorum est sapientia.
O cecum genus hominum, quando tandem haec videbitis: aut
ne tandem lux penetrabit istos oculos? Nunquamne nisi sero
metis? Utinam adsit aliquis igneo spiritu, igneaque oratione
suis, qui charitatis ignem de celo deuocet, quo nostrarū precū
benificia excedant, ut deinceps solus Iehova extollatur.

M I C H A E L S. 3. Reg. 23.

ARG. Achabo Israelitarum regi consulunt falsi vates, ut Ra
mona Galaditicam urbem bello adoriantur, fore enim ut ea po
deret. At Michæas vates contrarium prædicat, eamque ob ca
non coniugatur in vincula.

*Achabus Israelitarum rex, Iosephatus Iudeorum rex, Vates,
Nuncius, Sederchia, Michæas.*

A D sunt hic vates, Iosephate, plus minus quadrin
genti, quos ad explorandam Dei voluntatem cen
sus accerendos. I. Video: superest ut eos interrogem.
A. Quid mihi auctores estis, vates? Censemne ut bello
Remonha adoriar, an ab incerto desistam? Va. Nos vero
censemus ut adoriantis, nam victoriā tibi annuit Do
minus. I. Num quis præterea hic est Iehova vates ex
quo sciscitentur? A. Est item unus, sed quem male odi:
moniam nibil unquam mihi, nisi sinistrum vaticina
tur: Is est Michæas, filius Imla. I. Non decet regens
vitelouis: sed iube eum acciri. A. Tu siste hoc nobis pro
priæ Michæam. N. Ita faciam. S. Videamus hac Achabo

DIALOG. SACRORVM.

cornua ferrea, qua ego fero? Hoc tu modo quasi competes, & fundes Syros ad internacionem: ut tibi per futurum pollicetur Deus V. Ita prorsus fieri. Agre-
sane Ramoths, feliciter pugnabis, eamque Dei be-
cilio capies. N. Ceteri quidem vates omnes, Michaeas
vno ore falsum successum promittunt. Itaque censem
tu quoque ei bene omineris, quemadmodum ipse. M.
ego Deum immortalem iuro, me ea solum dicturum,
michi diuinitus inspirata fuerunt. A. Michaeas, qui
qua sententia? Arma in Ramotha inferens, ar-
M. Quid mi inferas? Nam tibi victoria annuit Iehova.
A. Quousq[ue] tandem mibi illudes? Te etiam atq[ue] en-
obtestor per nomen Iehona, ne mibi quicquam nisi
dicas. M. Nunc verum audies. Vidi omnes Israe-
lantes in montibus, sicut ours sine pastore solent. Ap-
Iehona, Non habent isti dominos, inquit: redeant su-
quisque a domino cum bona pace. A. Dixine ego tibi
nihil nisi infanstrum praelaturum? M. Igitar a
discrissimum oraculum. Vidi Iehonam in solio su-
dario, omni cælesti exercitu dextra lauaque stipata
atque ita docentem. Ecquis mibi in errorem induces
ebabum, quod Ramotha, ibi casurus, innadas? Cumq[ue]
dixi alius dicaret, processit quidam spiritus, qui stans
ecceum: Ego, inquit, facturum me recipio. Cui Iehova
Quonam modo? Tum ille: Aspirabo falsa omnibus
vatis, quæ dicant. Prober, inquit Iehona, succedit
gredere negotium. Nemirum ex his liquet, omnes
vatos esse falso spiritu afflatos, & Deum tibim
cogitare. Se. Accipe colophon pro isto tuomenda.
Nam qua ratione diuinum numen, cuius tu insitum

logi simul, à me emigravit, ut te docuerit? M. Tū sci-
es, cum trepidus te in intima penetralia penitus abdes. A.
Corripz Michaelā, & cū deduc ad Amone pratorē urba-
nū. & Iosham regum filiū. & sube meo iussu in carcere
inclusis, atq; ibi pane atro & aqua, parce ac duriter pa-
si, donec salu redā. M. Si quidem salu redibis, ni-
culca est quo minus dicat mentis oraculum, atque
equidē hoc clarissima voce omnibus inculcatum volo.

S E N. Falsi vates (quorum ingens est numerus) dicere so-
lent que placeant hominibus, & in primis assentiri principibus.
Veri vates (qui pauci esse solent) assentiri nesciunt, & improbis
imper dura dicunt. Et quoniam improbi in hac vita dominari
solent, hi plerumque et veritatis premium vincula sint & neces.
Nam obsequium amicos, veritas odium patet. O mundi poten-
tis, vitam hęc in animos vestros demittatis.

SYNCHRONIS. 4 Reg. 4.

A R G. Eliz eis ab hospita sua Sunamitide oratur, eius fili-
um revocat in vitam.

Elioram, Gibezia Sunamitiae.

Ecce Sunamit idem illam hospitem nostram, Gibezia
carre ei obuiam, rogaturus utram valeat ipsa, &
ut, & puer eius. G. Faciam Salutem mulier, satisne salua
et iuuu maritum, & puer valeatne? S. Valens: sed sine
ne peruenire quo volo. G. Quoniam properas. S. Ad in-
ternum berum. G. Nescio quid non videtur accidisse huic
mulieri. Sed quid istud rei est? Hens mulier: tunc audes
pedes variis complecti? Apage. E. Sine eam: animo eius
male est, quod me Ioboma celauit. S. Perieramne à te
filium? Annon admonueram, ne mihi imponeres? E.
Accingere Gibezia, & cape meum baculum, atque a-
li, si quem offenderis, ne saluator: salutatus, ne resalua-
tor. Vbi cōpernencis, bacillum facies pueri imponito.

DIALOG. SACRORVM.

Israelis, effice ut hodie intelligatur apud Israelitas & fin
Deū, & me seruū tuum esse, tuoque iussu hac omniſſe
ciffe. Audi me Iehoua, exaudi me ut sciat hic populus
Iehouā esse Deū, qui eorū animos retrōflexeris. P. O
miram! Ignis delapsus à Iehoua, & hostiam, & ligna
saxa, & humū abſumpſit, & scrobis aquā lambit. Ieh
oua Deus est. Iehoua Deus est. E. Siigitur Iehouam
Deum agnoscitis, & ad terram pronaſſoratis, compre
hendite Baalenses vates omnes, qui vos à Iehoua cui
magno veftro malo auocarunt. Cauete ne quis omni
enadat. Agite, ducamus eos ad Cisjonom flumnum, in
lētur hi vates omnes Baalis, ne quē deinceps à veri De
cultu poſſint auertere. Perite populi deceptores, corru
tores, atq; pestes, dignas præſigij vestrīs pēnas date n
deinceps adoretur, & in honore habeatur is unus, cu
debentur omnia. Nunc Achabe, ascende ad capiendū
cibum. Sentio enim iam adesse murmur pluvia. Ego u
ſcendam in verticem Carmeli. Sequere me puer. P. Fa
ciam here. E. Agè iam puer, dum ego hic in ſummo Ca
meli iugo maneo, i ſpectatū mare verſus: & mibi quā
videris, renunciatiū venito. P. Libenter here. Feci here
neq; quidquā vidi. E. Reuertere cōdem ſepties. P. Pan
bitur. Iam iterum venio. Iam tertio. Iam quarto. Iam
quinto. Iam ſexto. Supereft, ut ſeptimō ſpeculatum em
Here, vidi nubeculam in ſtar palma hominis ex mari
ferri. E. In ſtar pluvia, i renunciatiū Achabo, ut in nūtū
galibus in urbem deſcendat, ne à pluvia opprimatur. P.
Eo. E. Ego ſuccimēlis lateribus ei Iezraele precurram
P. Salutē rex. Iubet Elias ut properē iungas equos, &
in urbem recipias, ne te pluvia opprimat. A. Agitem
festinemus

tas & sinemus, ingruit pluvia, nigre scit cælum nubibus, atq;
nnias, quanto properemus: vix evadamus, quin madefiamus.

SE N. Iustorum preces incredibile dictu quantum polleant
ad Deū. In iusti illos accusant eorū malorū, quorum sunt ipsi-
auctores. Præsente ēlia nihil possunt Baileenses. Præsente
ignas, torpet Bala. Ut nox diei, sic veritati cedit mendaciū. Im-
p. Ich. un plena sunt omnia, piorum exiguus est numerus. Sæpe
uam fugiū credendū quām mille: nam paucorum est sapientia.
compr. Ucum genus hominum, quando tandem hæc videbitis: aut
e cau. ut tandem lux penetrabit istos oculos? Nunquāmne nisi ferō
omnes. Utinam adlit aliquis igneo spiritu, igneāque oratione
n, in sy. qui charitatis ignem de cælo deuocet, quo nostrarū precū
mēcia exardeſcant, vt deinceps solus Ichoua extollatur.

MICHAEL. 3. Reg. 22.

AR. Achabo Israhitarum regi consulunt falsi vates, vt Ra-
mha Galaditicam urbem bello adoriantur, fore enim vt ea po-
neat. At Michæas vates contrarium prædicit, cāmque ob cau-
tione in vincula.

Ego. Ababus Israhitarum rex, Iosephatus Iudeorum rex, Vates,
P. Fa. Nuncius, Sedechias, Micheas.

A D'unt hic vates, Iopbate, plus minus quadrin-
biqua genti, quos ad explorandam Dei voluntatem cen-
sibet. Accerendos. I. Video: superest vt eos interrogues.
Part. Quid mihi auctores estis, vates? Censetisne vt bello
d. Ian. Lemotha adoriar, an ab incepto desistā? V.a. Nos vero
meam infemus ut adoriantis, nam victoriam tibi annuit Do-
mianus. I. Num quis præterea hic est Ichouæ vates ex
sciscitemur? A. Est item unus, sed quem male odi:
tur. P. niam nihil unquam mihi, nisi finistrum vaticina-
rram. Is est Micheas, filius Imlæ. I. Non decet regem
aloqui: sed inube eum acciri. A. Tu siste buc nobis pro-
vidi Micheam. N. Ita faciam. S. Videſne hac Achabe

DIALOG. SACRORVM.

cornua ferrea, qua ego fero? Hoc tu modo quasi competes, & fundes Syros a linternacionem: ut atibi permittaturum pollicetur Deus tuus. Ita prorsus fiet. A gredem sane Ramoiba, faeliciter pugnabis, eamque Dei beneficio capies. N. Ceteri quidem vares omnes, Michael reg uno ore faelicem successum promittunt. Itaque censeor tu quoque: ei bene omnes res, quemadmodum n'psi. M. At ego Deum immoria'm iuro, me ea oculum dicturum, quam mihi diuinitatem inspirata fuerunt. A. Michael, quae tua sententia? Arma in Ramoiba inferemus, annos? M. Quid nisi inferas? Nam tibi victoriā annuit Iehoua. A. Quousq; tandem mihi illudes? Te etiam argui, etiam obtestor per nomen Iehouæ, ne mihi quicquam nisi verum dicas. M. Nunc verū auiles. Vidi omnes Israclitas balantes in montibus, sicut ovies sine pastore solent. Atque Iehoua, Non habent isti dominos, inquit: redeant suar quisque ad eum, non n'psi non bona pace. A. Dixine ego tibi, cum nihil mihi nisi infunditum praetulatum? M. Igitur ascendiissimum oraculum. Vidi Iehouam in solio suostenditē, omni cælesti exercitu dextra laevaque stipatum: atque ita dicentes. Ecquis mihi in errorem inducit Achabum, quò Ramoiba, bicephalus, inuadat? Cumq; aliis alii id diccret, processit quidam spiritus, qui stans aereum: Ego, inquit, facturum me recipio. Cui Iehoua. Quonam modo? Tum ille: Aspirabo falsa omnibus in uitibus, quæ dicant. Proh, inquit Iehoua, succedit: aggredere negotium. Nemirum exhibiliquest, omnes isti tuos vates esse falso spiritu afflitos, & Deum tibi male cogitare. Se. Accipe colaphum pro isto tuo mendacio. Nam queratione diuinum numen, cuius tu insinuasti loqui

lq̄q̄ simulus, à me emigravit, ut te docuerit? M. Tū sci-
e cūm tripias te in intima penetralia penitus abdes. A.
Corrip: Michaā. & eū deduc ad Amonē pratorē urba-
nū. & Iosuam regnum filiū. & iube m̄co iussu in carcere
m̄cū li. atq̄, ibi pane atro & aqua. parce ac duriter pa-
pi, donc; alius redēā. M. Siquidem saluus redibis, ni-
h̄cā: si quo minis dicar mentitus oraculum, atque
quidē hoc clariſſimā voce omnibus inculcatum volo.

SEN. Filiates (quorum ingens est numerus) dicere so-
loq̄q̄ placeant hominibus, & in primis assentur principibus.
Filiates (qui pauci esse solent) assentur nesciunt. & improbis
Imper dura dicunt. Et quoniam improbi in hac vita dominari
ident, hi: plerumq; ut veritatis p̄mū vincula sint & neces.
Nam oblique amicos, veritis odium patit. O mundi poten-
tiam h̄c in animos vestros demittatis.

SYNAMITIS. 4 Reg. 4.

ARG. Eli z̄us ab hospita sua Sunamitide oratus, eius fili-
us revocat in vitam.

Eli Z̄us, Gibezi Sunamitū.

Eccz Sunamitidem illam hospitem nostram, Gibezi
Ecurre ei obuiam, rogaturus utrum valeat ipsa, &
w, & puer eius. G. Faciam. Salve mulier, satisne salua
ut tuus maritus, & puer valēne? S. Valēt: sed sine
reperuēre quō volo. G. Quonam properas. S. Ad th-
u berum. G. Nescio quid nouis videtur accidisse huic
mulieri. Sed quid istud rei est? Heus mulier: tūne audes
p̄dū utis completti? Apage. E. Sine eam: animo eius
nihil est, quod me Iehoua celavit. S. Petierāmae à te
fūm? Annon admonueram, ne mihi imponeres? E.
Accingere Gibezi, & cape m̄cum baculum, atque a-
hi, si quem offenderis, ne salutato: salutatus, ne resalut-
uo. Vbi cōpermencris, bacillum facici pueri imponito.

DIALOG. SACRORVM

G. Eo. S. At ego profecto nunquam te omittam, quia tu
nā mecum venias. E. Agè sane, tua voluntatio obsequor
prae, iam te sequar. G. Here. feci ut iusseras: sed puer me-
que vocē edit, neq; audit, neq; portuit omnino experegesis
ri. E. Ne trepida mulier, introeas in cubiculum. S. His
quidem plane mortuus iacet in meo lectulo. E. Exite fa-
ras, & me bic relinquas solū cum solo, clausa tanna. G.
Nescio quid magnum expecto: non abs rese se conclusit
intus. S. Faveat Deus ut natum recipiam. G. Hospi-ta. S.
Quid noua rei est. G. Salua es, visus sum audire sternu-
tantem puerum. S. Renixi, si verum predicas. E. Hem
Gibazi. G. Me vocat: quid est here? E. Accerse huc
mihi istam fæminam. G. Te vocat. S. Ad: o. E. Recipe iam
filium in colummam. S. O divine vir, quas tibi gratias aga
pro tanto munere? E. Deo hoc totum acceptum feren-
dum est, mulier non mihi, qui per me possumus nabil.

S E N. Fidus est omnipotens. Suorum preces, quamvis ma-
xima potentium, exaudit Deus.

N A A M A N. 4. Reg. 5.

AR G. Naaman Syrus ab Elizzo à lepra sanatus, ei gratias
agit, & dona offert: Sed quæ Eliz eus non accipit. Deinde di-
gressum Naamanem coniecutus Gihzeus Elizzi famulus, ab
eo pecuniam & vestes auferit per mendacium, cāmque ob casu
ab Elizzo reprehensus, fit lepro'us.

Naaman, Elizeus, Gibazeus, Ministri

Naamann.

REHECTOR ad te Elizee: & meum tum in Deum,
tum in te peccatum cōfites, veniam peto. E. Quid
nam peccasti? N. Cum tu me per ministrum tuum ins-
fisses corpus in Iordane septies immergere, si à lepra (cu-
sis depellenda causa veneram) sanus esse vellem: pri-
mum

quid indignatus sane sum. & me tibi despiciatus esse ra-
 pi, quod tantum administrum ad me misisses. Nam spe-
 culeram te ipsum exiturum, & in hoc loco Dei non nunc,
 sicutum loco admotum, & ita morbum sanaturum.
 S. Hic
 iste fu-
 ua. G.
 clusit
 ita. S.
 erna.
 Hem
 le bue
 eiam
 s aga
 eren-
 ma-
 ratis
 e di-
 s, ab
 cau-
 m,
 uid-
 ius
 cu-
 pri-
 um

àm
 in
 indignatus sane sum. & me tibi despiciatus esse ra-
 pi, quod tantum administrum ad me misisses. Nam spe-
 culeram te ipsum exiturum, & in hoc loco Dei non nunc,
 sicutum loco admotum, & ita morbum sanaturum.
 Deinde indignum mihi videbatur, tantum tribui ve-
 tri aquis, ut cum Abana, aut Pharpar flumij Dama-
 p, vestris nihil deteriores, essent ad me sanandum in-
 viles. Iordanis tantum habere vim putarentur. Ita-
 que abibam ira plenus. Quod nisi mei famuli fuissent me-
 spicientiores, eisdem medicinam repudiassem. Sed cum
 dicerent absurdum esse me, qui rem quamlibet mag-
 sum salutis carafa facturus essem, at tam prius refugere
 intui quid possent aquae Iraelitarum, & me septies in
 Iordanem immersi: quo facto ita sum (ut vides) san-
 tu, ut non sit pueri corpus nitidius, aut integrius. Qua-
 popter intelligo iam, & confiteor nullum in toto mundo
 esse Deum nisi eum quem vos Israelite colitis. Itaque pro
 un singulari beneficio, queso te, ut à me manus culum
 hoc accipias. E. Apagesis: ego te manus accipiam? N.
 At ne me repudiato: non equidem id facio, quòd tibi tan-
 tum meritum remetiar, quod neque fieri potest: sed ut
 hoc mei in Deum, & in te gratia animi pignus apud te re-
 linquam. Eliz. Istum gratum animum apud te habeo,
 donane addito. N. Atqui. E. Ne urge tantopere. Nam
 (ut tu semel sciis) Deum immortalium, cui ego ap-
 pareo, atque acquisistro, me nihil à te accepturum. N.
 Sit a decretu isti, nolo improbus instare. Ceterum oro,
 ut hinc mihi terra duorum mulorum onus asperire li-
 ceat. Non statui deinceps ullis diis praterquam uni
 leboue adolere, aut sacrificare. E. Lando, asportato
f. in.

DIALOG. SACRORVM.

sanè. N. Praeterea est aliud, super quo te velim consulere. Solet meus dominus, quandocumq; in adem Romanum, adoracionis gratia commercat, meo humeris inniti, ubi, eò inclinante se, non possum quin me quoque inclinem. Eam mibi rem lebonam ignoscet opinor. E. Ita. Abicun bona pace. G. H. m p; r; s; dominu; meu; accipere oblate sibi ab isto Syro munera? At mibi ita sit lebona propitiu; n; si cum cursu consequar, aliquid accepturus. Immuni; ut ab' at tam dines homo tanto affectus beneficio? Non conuenit. N. Religioni habeo, nioil ei deesse. Sed vid' ore eius famulum huc cursu contendentem? Ipse est quantum ex incessu conspicio. G. Curru defiliit, & mibi procedit obuiam. N. Saluane omnia puer? G. Pax, tribus verbis volo. Modo ad herum meum venerunt duo de vatum genere iuuenes, e monte Eplraemitarum. Ea de causa rogabat herus, ut mibi ad eos argentum talentum des, & duas vestes de splendidioribus. N. Imovet' duo talenta auferas: atque utinam plura voluisset, libenter dedisse. G. Non est opus. N. Ne dubita, accipe, erit alius eorum usus. Vos colligate hoc argentum in duobus sacculis, addite has duas vestes. Vos duo preferre ei h. sc; sarcinas. Iubeto herum tuum meo nomine salutare plurimum. G. Faciam. Vale. N. Et tu. G. O me felicem, cui res tam bene succedunt. Ite hac iuuenes, sequimini me per hoc obscurum ostium: deponite hic sarcinas: iam mibi nihil opus est vestra opera. Quod reliquu; est, ipse facile per me perficiam. Abite. M. Vale ergo. G. Valete vos quoque. Nunc res mibi bene gesta est, abscondam hinc hunc thesaurum, ubi eum nemo preter me sciat. Sedium ne meus herus aliquid suspiceret, si nimis

lis absim, offerā me ei. E. Vnde nōster Gehēzis? G. Nus-
quā equidem iūsi. E. An etiam audet velle m̄bi verba
lere? Quasi ego non unī animo adfūrim, cū ab̄ mo de-
terru reuertut tibi obuiam. Haccine tempus est accipi-
torum vlorum munērūs? improbz à te factus. Ita-
que pro isto peccato, lepra, qualibet ascesis Naaman, in
utrius m̄tua progenie in posterum heredit.

S E N. Boni spirituā pl. ruq̄ie xp̄petuit mundus, quia
splendore carent, & apparatu mundo. Ne famulorum quidem
consilium contēnnendum est. Sæde tuam est oīor valde op-
portuna loquutus. D̄na spirituā non emuntur pretio carnali.
Auntia mendaces facit, & homines in mitem am precipitat.
Dei spiritum latere itastr̄ coneris.

H A Z A E L. 4. Reg. 8.

A R G. Hazeli percontanti predicit E. regis mortem Ben-
adadi regis Syrie, & intuper ipsius Hazelis regnum, & Leuitam
in Israelitas.

Hazaēl. E. Reg. 8.

B Enadadus Syria rex, qui nunc ager est misit me ad
te, Elizac, ad percontandum de salute tua. E. Re-
nunciato, eo morbo leuatum iri, & tanen Ichona mibi
interitum significavit. H. a. H. Quid sibi volunt ista
suspiria, que fixo vultu ita alè trahis. E. O Hazel,
Hazaēl, uideo quantam tu vastitatem sis israelitis illa-
turn. Tu eorum adficia incendi, tu iunenes ferro tra-
cidabis, tu pueros elides, tu grauias multiores disperges.
H. Egone vilissimus homuncio, tanta facinor apotero?
E. Ostendit m̄bi Ichona, te fore regem Sirorūm.

S E N. Pij dolēt populi Dei calamitas quamvis incitò &
diuitiū illata.

I E H U S. 4. Reg. 9.

A R G. Iehus, ab Elizi puerο vactus rex Israelitarum. Io-
natha Israelitarum, & Ochoziam Iudæorum regem, & Ieza-
beleim Ioram matrem occidit.

Pater

DIALOG. SACRORVM.

Puer Elisei, Iehu, Duces, Speculator, Ioramus Israelitarum
rex, Nuncius, Alter nuncius, Iezabel.

Habeo quoddam ad te mandatum, dux. Ie. Quem
nostrum appellas? P. Te ipsum dux, secedamus in-
trò, Iehouate, Iehu, Deus Israelitarum, hoc oleo per me
ungit regem suorum Israelitarum, iubetque ut Achabi
Domini tui stirpem trucidet. Statuit enim suorum om-
nium tum vatum, tum reliquorum sanguinē à Iezabele
expetere, uniuersamque Achabi domum perdere: & e-
ius memoriam, genusque stirpitis ex Israelitis tollere:
cāmque è redigere, quò redulta domus est Ieroboami
Nabathei filij, & Basæ Azia filij: Iezabelem autem co-
medent canes in agro Israelano insepultam. Sed ego
hinc fuga me proripio. D. Quomodo se res habet Iehu?
Quorsum venit ad te lymphatus iste? Ie. Hominem nō-
stis, eiusque orationem? D. Minime verò. Doce nos
quidnam dixerit. Ie. Vnxit me regem Israelitarum de
Iehoua mandato, cui certum est Achabum, Achabique
domum per me ulciisci. D. Supponamus properè regi ve-
stes nostras socij, eumque collocemus in editissimo gra-
duum. Tu preco proclamatuba, regem esse Iehum. Ie.
Nunc duces, si vobis ita videtur, cauete ne quis ex oppi-
do euadat, qui huius rei nuncium Iezaelem perferat.
Nos conscendamus equos, & è festinenuire. Nam il-
lic decumbit Ioramus, sanctorum vulnerum gratia,
qua in pælio contra regem Hazaelim à Syris accepit:
eodemque venit Ochozias Iudeæ rex adeum visendum.
Sp. Video quendam hominum globum. Io. Tu conscende
equum, & ei cursu profectus obuiam, quere ut valeat.
N. Fiet. I. Accurrit huc equus quidam. N. Rogat rex,

vt

ut valeas Iehu? Ie. Quid ut valeam? recede pone me. S. Peruenit nuncius ad eos, neque reuertitur. Io. Hens tu concende equum, & eodem curre. N. Fiet. Ie. Accurrit hic alter. N. Rozat rex, Iehu, an valeas? Quid an valeam? Recede pone me. S. Peruenit ad eos nuncius, sed non reuertitur. Incensus autem ferocitas declarat esse Iehum Nam sis filium. Io. Iunge currum equis auriga: exeamini homini obuiam Ochozia. Ie. Tandem veniunt ipsi reges opportune. I. Valeſne Iehu? Ie. Quid valeſne? Durantibus tot matris tua Iezabelis stupris, & maleſicijs? Io. Fugiamus Ochozia: circumuenimur. Ie. Si quidem potestis effagere. Experiartamen, an meus arcus possit de regis corpore sanguinem elicere. Hem tibi, hic moriturus eras. Tu Badacer triumuir, abiice eum infundum Nabothi, Iezraelenſis. Nam memini, cum aliquando ego & tu Acbabus huius patrem in eodem curru ſequeremur, ei oraculo dictum eſſe, Iehouam ſanguinem Nabothi, eiusq[ue] natorum pridie eius diei resperxiſſe: eumq[ue] in agro eiusdem Nabothi, quem ille iudicio per calumniam oppreſſiſſet, in illum vindicaturum eſſe. Quare sume hoc cadaver, dque infundum abiice, ſicuti ferunt Iehoua dicta. Sed fugit Ochozias: persequimini eum, occidite, pereat hoc ad flagitia concors hominum genus. Pergamus in oppidum: nondum peracta ultio eſt: Supereſt totius mali fons Iezabel, quam iam videre videor de fenestra proſhicientem. At etiam fucata eſt: nimirum ut morti placeat. Iez. Nunquid bene accidit Zambri qui dominum suum interfecit? Ie. Ecquis iste ame eſt? Recl[er]e: vos eius eunuchi precipitate eam. Peri faminarum impurissima & à meis equis conculcare.

SEN.

DIALOG. SACRORVM.

SENTENTIA.

Fetiā subditos armat & excitat Deus in principes impios. Az-
quū est enim, ut qui aduersus Deum dominū suum eotlurgit (id
quod faciunt omnes impij) aductus eū consurgant ipsius servi.

10 A.S. 4 Reg. 13.

A R G. Iox Israelite rum regi h̄c ægrotum videnti prædictis
Eliz̄as victorias, quas sit de Syris reportaturus.

Iosas rex Israelite rum. Ezechias.

Hec pater patriæ, columen Israelite rum, tu quidem
nunc egri eris. E. Non est eisulandi tempus. Capi-
arcum & sagittas. I. Encepi quorsum? E. Impone ma-
num arcui. I. Feci. E. Aperi senestram obueniam orienti.
I. Aperui. E. Iaculare. I. Hemis sic volo. E. Coll masti ista,
ista est salutaris nobis, mortisera Syri sagitta, quos tu
in Apheco, Driprasi lo occidente occidisti. Sed perge por-
rò, capi sagittas. I. Capi: quid tunc? E. Fraterram: O
factum male: si quinques pererissis, aut sexies, tum
poteras Syros detere funditus. Nunc eos ter tantum su-
perabis, quoties videlicet terram puluisisti.

S E N. In Vate plus est præfidi, quam in exercitu. Vatis mors
est & regi deploranda. Ex auctoritate sunt.

10 N A S. Iona. 1.

A R G V M E N T U M.

Vexati tempestate nauti, inveneratis frustis dijixi, flectaque iusta-
ta, Ionom vocem excitant, qui in naui dormiebat. Denique forte
iacta, ut eum hinc item & tempore eius causam esse deprehenderentur,
iacunt in mare ipsi fulminet admonitor, ita pacauerit tempestas.

Nancius, Nestor, Iona.

Pro Iupiter, quanta januit tempestas: quanti unda-
rum fulminus nostram nauem undique vibrabant?
Licas Nepiunum, & Aeolium, omnesque adeo deos in
nostram coniurauisse perniciem. Ne Janus tantopera a-
quarum præpolens Nepiune, ne eos perde, qui se in a fidei
miserit.

mandarunt. Túque ô Æole, cui potestatem in ventos
 dedit Iupiter, cohibe tam effrenatum eorum imp̄tum.
 Naut. Dij immortales quid habetis in animo? Huc in
 venisse nos, ut tam miserè periremus? Parcite quæsu-
 mus, parcite: nos vobis sacra faciemus, ubi Neptune
 iurū, vobis agnam Tempestates malabimus, tanquam
 beat hinc salutē evadere. A. L. de proles Castor & Pol-
 lux, amici a nautis sydera, obsecro ut stram fidem, reddi-
 nobis mare tranquillum, reddite amicam cœli sereni-
 tatem. Naut. Nihil agimus, video tam surdi sunt dij
 quām est ipsum mare. Naut. Quid super sit? Naut. Ut
 illudram faciamus. Naut. Durum. Naut. Sed necessa-
 riū: extremo autem malo extrellum adhibendum est
 remedium, atque vinam vel sic evadere liceat. Festina-
 te, deiciamus has merces. Prestat rem perdere, spem
 aliquam retinentes, quācum recertum exitium ex-
 pellare. Vos ô cœli marisque potentes aij, este saltus et cō-
 uni hac nostram miseria: quid mortem insuper minami-
 ni? Hei mibi magis magisque furiant venti, ingrauef-
 et tempestas. Irritantur superi, non placantur nostris
 votis & precibus. Quòd iam? Quo me vertam? Erat lic-
 escio quis peregrinus. Vbi nunc est? Naut. Dormit
 ad infimum nauis latus. Naut. O supinam securitatem.
 Heus, heus peregrine, quem tandem dormiens modum
 facies? Potes in tanto periculo indulgere somno? Quis
 iusurgis, & tuum in hoc temporis articul? Denm,
 invocas: si quis forte superum existat; qui hoc à no-
 bis malum auertat, & praesens auxilium ferat? Naut.
 Frustrè laboramus: causa tanti mali perscrutanda est.
 Oportet aliquem hic adesse, qui se nefario aliquo
 sceleris

DIALOG. SACRORVM.

scelere obstrinxerit, propter quem tantoperè irascantur
Dij. Sortendum quis sit in causa. Nanc. Placet, duca-
tur sortes. Euge, fors hunc peregrinum designat. Unde
te peregrine accusari. Dic queso, unde tantum in nos ma-
lum ortum sit, quod vita genus sequaris, unde & quo-
as, cuius sis, & quae gente natu? I. Jam iam nullum super-
est effugium: teneor manifesto: O ineuitabilem Des-
tentiam: Ego sum Hebreus Ichonæ caëstis Deiculus,
qui & mare & terram fabricatus est. Is me Ninus
venire iusserrat, ut eum populum, & otio & luxu diffa-
entem, & perditum mea admonitione ad meliorem fra-
gem, & saniorem vita rationem deducerem. Cum
ego munere tristitiam defugiens, statueram Tarsum a
Ciliciam me conferre, & eius conspectum evitare, cum
oculis omnia sunt subiecta. N. Perijmus funditus: Insci-
te prorsus homo, & male abs te factum. Sed postquam
fallum quod est, infectum fieri non potest, quid tibi nunc
censes faciamus, ut placatiore mari utamur, quod ve-
mentius semper agitari vides? I. Vos verò me in man-
deturbatis, si sedatum vulnus: nam corio scio ego, ma-
vissima causa vos hac tam vellementi tempestate afflui-
ri. Nanc. Amertat superi, ut tu a morte saluti nostracō-
sulamus. Non faciemus. Agite viri fortes, incubamus
remis, concinmur ad terram appellere. Eia, adhibeles sum-
mas vires: eia, rumpamus ho, flumus. O rem miseram:
crescit affiduci malum, nulla ratione terram possumus
attingere. lo. Erristratudis inuito Deo. Nanc. Quid
go est? tene nos in mare? lo. Nisi manus illis necum vna
perire. Nanc. O desperatissimum perfugium: sed tamen
satius est, te solum quam nobiscum interire. Faciendum

piis sociis: nulla alia ad emendandum via est, video, effera-
tur mare, rumpitur nauis. mors nobis ver' aur ob oculis. Demergamus eum. Obscuramus te Iehonam, ne peream
us ob buius viri mortem, ne hec a nobis paenam sanguinis e-
xpetas. Vides nos necessitate impulsos facere, & tu
ministrum arbitratu moderaris: iaciatur. O re' admirabilis. Vide-
sumare sic tranquillum, ut nunquam tranquillus. Agno-
sa, agnoscere ego Ichouam potestatem immensam: is nimis u'is
Deus est, caterine quicquam precibus interpellantur. Vni
mid. betur gratia, uni itaq; sacra vota q; faciamus:

SENTENTIA.

Frustra implorantur fata numina, sequente vero nomine. De-
mefugere nec terra nec mari possis. Cum fontibus nauigare;
locutus versari, noxiu'm est. Manente causa peccata manet peccata.

RABBRACES. 4. Reg. 18.

A R G. Rabbrates, ib Allyriæ rege Senacheribo missus, Hiero-
polymitanos qui erant in muris, ipse extra muros, iubet dedi-
cutionem facere, & in Ichouam cuique populum petulantissime
inquit, nemine quidquam respondente.

Rabbrates, Eliacimus.

V OS hac nomine regis magni, id est, regis Assyrio-
rum, Ezechia nunciate. Qua tandem fiducia ni-
mitur? Verbisne, an cōsilio, an viribus dimicare cogite? Quatandem spfretus, ab eo defecerit? An videlicet
unifidit confratto isti culmeo baculo, id est, Ægyptijs:
cui si quis innitatur, ei manum perfret? Talis est Æ-
gyptiorum rex Pharaon in omnes qui ei confidunt. Quid
simili dicetis, vos Iehonam Deo vestro confidere, an non
est, caius Ezechias facella aratque sustulit, iussisse
que Iudei & Hierosolymitanis, ut Hierosolyma ad
territoriam quandam aram Deo supplicarent? Age Eze-

H.

chia,

DIALOG. SACRORVM.

cbia, vis cum domino meo rege Assyrio spensionem facere, si tibi dedero anno e quorum millia, nitem non possis ad eos totidem cquites suppeditare? Tunc ausis vultum subire vel uniu. pratoris minimi seruorum dominimi mei. At fiduciam tibi collocas in Agyptiorum curribus & equitibus? An porrò sine Iehona ad hunc locum vestrandam ascends? Iehona ipse me inscit in hanc regionem profici, eamque depopulari? E. Qua sumus te, ut nos Syriaci (scimus enim) allequaris, non Iudaice, in auribus hominum, qui sunt in moenibus. R. Quasi ad dominum tuum, aut ad te misericordia dominus mens, ad hac dicenda, ac non ad eos qui sunt in muris, ut vobis cum & merdan suam comedant, & urinam bibant. Audite Iudei regi magni regis Assyriorum dicta. Ne vobis imponat Ezechias, neque enim poterit vos ab eius manibus defendere: neque ab eo persuaderi vobis finire, ut Iehona fidatus, quasi vos defensuro, neque urbem istam in manum Assyriorum regis permisuro. Nolite Ezechiae credere, sed potius Assyrioregio temperare, qui vobis mandat, ut secum bencuole agatis, & vos ei deditis, & quisque vineis & sicubus & pnieis tantisper vitamini, donec veniat alii vos in vestra similem terram transferendos, in terram frumenti & vini, & panis & vinearum, & olivarum, & olei, & mellis feracem, ut hac ratione vestra saluti prospiciatur, neque Ezechiae fidem habebatis: fallit enim vos in aris fiducia defensionis Iehona. An reliquorum gentium dii suam quisque terram ab Assyriorege defenderunt? Ubi sunt dii Illethi & Arphadi? Vbi Sepharhaimi? Vbi Eue? Vbi Iua? Nunquid Samarians ab eius manu intati sunt? Quis tandem est ex

omnibus

unib[us] omnium terrarum diis qui suam terram, ab e-
ius manu defenderit, ut se bona Hierosolymam defen-
soris esse videatur? E. Obmutescamus, n[on]ne ei quicquā
respondeamus. Ita enim fert regis mandatum. Sed ea-
mu[erat] h[ab]et regi nuntiatum.

SEN. Res secundas insolentes saepe reddunt homines, & in
ipsum etiam Deum petulant. Prosperos successus sibi adscri-
bunt superl[ite]ri, cum debant Deo. Cum maledicis & verbosis i-
lludum non est, sed Deo committenda causa.

EZECHIAS. Esaiæ 38.

ARGUMENTVM.

Aegrotus rex Iudeorū Ezechias, cū esset ei ab Esaiæ voce de-
bucula mors, precibus à Ichoua impetrat vitæ prorogationē.
Esaias, Ezechias.

I Mpera domo Ezechia: nam isto tibi morbo morien-
dum est. Hac est Dei voluntas. Eze. O durum nun-
cium. O Sancte Deus, memineris quā fideliter & inte-
grano animo te semper coluerim, & ad tuam voluntatem
vitam omnē direxerum. Hic pietatis honor? Sic religio-
num remuneraris? Mēne nunc in medio etatis cursu;
in eas angustias, effere redactum, ut subcundum sit sepul-
chri ostium, & reliquo vita tempore carendum? Eb-
en, iam non ego fruor communī hoc cælo, cælo ego non
fruor, cuius amena luce illustrantur, qui in terra degūt
vitam? Iam ego auellor à charo conspectu & consuetu-
dine hominum: qui hunc orbē incolunt. Ex hac vita dis-
cedo & emigro tanquam à pastorali ingrōlo fatali eius
famine & filo ante diem amputato. Paulatim atteror,
& consumior in horas: neque quidquam propius expe-
lio, quam ut iam iamque absumpius, animam agam:
dāmano si ventura est, membra omnia dirō ericiatis

DIALOG. SACRORVM.

dilaniari sentiens, morte in vesperum expecto. Hirundo
 dñis aut gruis, iuu stridulas voces emitto, & columba-
 rum more querulo: edigemus iuu, cœlumq; suspiciens, co-
 sumptis lachrymis ipsa oculorum tabe, intolerabiles ani-
 mitestor dolores. O rerum Domine omnium, a te mihi
 fieri iuriarum, cuius te vindictam esse par est. Misere-
 me, quidam, quidam mihi venire in mente posse, qui
 possim tuum animum ad id quod volo scellere? Meane
 vita breuitatem misericordius commemorem? O rerū
 auctor & moderator longissime profecto naturale vi-
 dispatium quinque quantulum a te mihi conceditur. Hoc
 cine mihi etate tam immatura spiritus reddendus est?
 Antu me videlicet semper in inferno, non no conspire paras, ut
 posteā in vita renoces? Aut cuius altissimam tranquili-
 tam acerbissimo casu contaminari passus sis, cum sci-
 licet, tam latro absursum, e putido busto vindicabis?
 Et cuius vitam agrotantis tueri neglexeris, cundē mor-
 te delectum, amico lucis usu rursum donabis? pecca-
 tis (quorum de fronte mors scatet) quasi post tergum
 reuectis, & aeterna obliuione obliteratis? Deinde a qui-
 bus gratitudinem, & ex eamanantem laudationem ex-
 pellas? a mortuis, credo se pulchre celebrabunt, & tuum
 paratum misericordium praesidium prædicabunt humatis? Vixi,
 viui tibi gratias agent, velut ego hodie: & parentes lib-
 eris commemorabunt tuam egentibus omnibus expo-
 sitam tutelam. Intende mea saluti, Ichona: & nos de
 suis laudibus carmina quamdim vihemus in ade tua
 modularimur. Es. Ades animo, rex: subcor tibi latitans
 precationem audire, snasque lachrymas respxit.

Itaq;

Itaque, sic babeto, te per eum sanari, & tertio ab hinc die
ascensurū in sanū. Quinimo addet tua uita quindecē annos,
teque eripiet ē manibus regis Assyriorū, unā cū hcc
urbē, cuius se defensor em præbebit, proprie ēmet ipsum,
summiā propter Dñsidē suū cultorē. Sed vos famuli suū
mit ipsa h̄m, quā ulcers eiū imponetis, ut cōual. scat.
Ez. Sed quo signo intelligam me in sanitatem restitui, &
tertio die venturū in adem? Es. Vids hoc Achazis solanū? Ez. Video. Es. Optio tibi datur virūm velis um-
bram decem gradibus procedere, an reueris. Ez. Facile
istūmbram progredi: potius retrocedat. O rem miracu-
lām: nunc nunc video volente Deo nihil esse arduum.

SE N. Puis p̄ ecibus usque ad eō flectitur Deus, ut interdū
miam decretum suū rescindat. Quamvis morbos interdū na-
turalibus iemedijs incurabiles sanet Deus, tamen natura ha re-
media non semper repudiat. Non medicinæ sed Deo tribuenda
sanatio: & tamen vtendum est medicina.

J E R E M I A S . Jere. 26.

A R G U M E N T U M .

Jeremias urbis & templi rusuam vaticinatur cā ob eansam cō-
pren̄ditur à tacerdotibus & vaibus ad necandū. Sed facto ad
iunctum concursu, proceres & Senatores, & Ahicamus id pro-
hibent.

Jeremias, Sacerdotes, Vates, Proceres,
Senatores, Ahicamus.

AVdite omnes omnium Iudee urbiū homines, quot-
quot hoc templum, in cuius ego s̄lo vestibulo, in-
tratis adorandi numinis gratia: audite, qua Deus mea
voce vobis affatur. Niſi eum audieris, & ex lege quam
vobis præscripsit vici etis: tum autem dicta vatum, eius
culturum, quos ipſe ad vos mittit, per quos vos matrē
admonere nunquam intermittit, ea inquam niſi audie-
ris, hanc ipam edem sacram in eum statum rediget, in

DIALOG. SACRORVM.

quem Silonem redigit, & hanc urbem omnium orbis terrarum gentium ludibrio exponet. S. Quid sibi vult clamoris iste? V. Omnibus minatur exercitum. S. At sibi non minatur, sed constat maximum malum. Quin inuidimus hominem? V. At qui ita opus est. Sa. Comprehendite eum viri, cauete ne effugiat: faxo iam scia lerensis, quemala nobis obnuncias, ea te in temet ipsum excitansse. Itane vero ut huic templo Silonis ruinam, & urbi vastam euersiōnē & solitudinem denunciantis, & hac tanta dira impunē protuleris? Morti penitus. Va. Meruit certè. P. Unde tantu iste tumultus, sacerdotes? Ave quid vult tantus hominum concursus? Quid nostra rei accedit? Sa. Hic homo dignus est qui capite det supplicium, qui quidem tanborren las clades huic urbi sit uaticinatus, quemadmodum vos ipsi audistis. I. Au lice me si placet, & vos omnes populares audiite me. iehona ego optimi maximi instinctus hic veni, ea infanum & urbem pra litturis, qua vos audiūstis. Quare corrigite vestram vitam & mores. Deique vestria innotesci obtemperate, ut mure et consilium, malumque quo lin vos cogitat, auertat. Quod ad me pertinet, e quidem video me in vestram anima esse: vos mihi quod videbitur, faciat licet. Veruntamen sic habetote, si me interficeritis, vos, urbemq, & hanc rem publicam innocentis sanguinem suppicio iusturos. Certe enim iehona misit me ad vos, ut vobis auidentibus, ea omnia dicerem. Pr. Nos quidem non videmus iustum causam, cur hic capite plellatur: si quidem nos nomine iehona Dei nostri affatus est. Se. Audite nos vicissim, nisi molestum est. Michaelas Morastua, vates fuit tempore Ezechie

orbis
i vult
At si.
in in.
impre-
us le-
psum
em.,
iane-
zenas
leus,
sus?
ca-
lades
udi-
au-
eni,
stis.
ve-
ma-
per-
sibi
ote,
am
le-
nia
na,
no-
E-
bie
vibie regis Iudeorum, qui Iehoua optimi max. nomine
magi Iuda, populo audiente. ausus est dicere, Sionem in
quon redactum, aratum iri, Hierosolymamque inru-
bra collapsuram, & montem sacrum in solitudinem re-
legendum. Nunquid in eum morte anima adhertit Eze-
chiel, aut ullus Iudeorum? An non Deum reverentia
& preicatione sibi placauerunt, malumque quod ab illo
iamque imminebat, depulcravit? Et nos iam immo-
scelere animos vestros obligamus? Quid Urias, ni-
lne nos monebit? Is fuit filius Semeiae, ex Cariathiar-
u, qui eadem in urbem hanc ab Iehoua est vaticinatus
qu modo Ieremias. Quod cum Joacimus rex audinisset,
ne non eius milites & proceres, cum quae sinit ad accē. Id
thivescuit ipse territus aufugit in Agyptum. Sedeò
m̄si rex Elmaschanem, & quos dā alios qui illinc extra-
fum, ad eum adduxerunt: eumq; ferro crudeliter neca-
ut, & eius corpus in plebeiorū sepulchretum projicien-
tēcravat. Itaque qui fuerit exitus, videtis. Nunc di-
spicite, verū nefarium buius facinus an confideratam
illius prudentiam, malitias imitari. Ab, profecto nunquā
finans vos manus Ieremia sanguine commaculare.

SENTENTIA.

Veritas odium periculumque parit. Malo vate aut doctore
nihil iniquius. Plerunque plus lipiunt, & plus æquitatis habent
merudit, quam doctores. Poenam si vis effugere, fuge culpam.
Minora imitanda sunt exempla, immittiora declinanda.

ANANIAS. Iere. 28.

ARGUMENTVM.

Ananias Iudris liberationem ad biennium falso vaticinatur.
Ieremias contraria graviorem in'uper captiuitatem predicit, &
ipsi Ananias mortem à Iehoua denunciat.

Ananias, Ieremias.

DIALOG. SACRORVM

Audi tu Ieremia, unum cum universo hoc populo, quod
iussu Dei vobis denuncio. Ego (inquit Ichoua opus
misi maximus, Israeletarum Deus) iam rumpam in-
gum regis Babyloniorum, & post annos referantur
hunc locum omnia vasae templi, que Nabuchodonosor
hinc ablata, Babylonem deportauit. Ieconiamq[ue] filium
Ioaachimini Iudee regis, omnesq[ue] captivos Iudeos, qui
sunt abducti Babylonem, huc reducam fractio Babylonie
imperio. I. Vt inā ita faciat Ichoua, & in adesta omnia
ad rem conserat, atque huc vasa acra reportet, capti-
vatosque omnes ē Babylone reconcessit. Verum audi, & que
apud te: & omnem populū eloquar, tradem memoriae: Cla-
rinerunt ante me & te iam olim vates, qui multis natio-
nibus, magisq[ue] regnis bellū, aut famē, aut peste presig-
niscuerunt. Quod si quis a iugando secundū pronunci-
bat, eius predictum, aut rei eventus à diuino afflato pro-
fectū comprobabat, aut frustratio refellebat. Hoc quia
in hac vaticinali one futurū certo scio, malo te res exitu
confutari, quam mea oratione irritari. A. Cedo mibi istā
torquem: audite vero omnes quib[us] estis, quid ferant
mea dicta. Quemadmodū hoc ego collare perrumpo, ita
Ichouam scitote perfrallurum dominationē Nabuchodo-
nōis, post biennium. I. Nolo tecum amplius rixari.
A. Abeas licet, ego hoc teneo, & tenebo: ne trepidate Iu-
dei, aduentus iam certissimum vobis praesidium & salu-
Bono animo esse. I. Adsum tibi à Deo Anania, qui tibi
me ita renunciare iubet. Vincula lignea, inquit, rupisti
Anania, sed pro eis ferrea feceris. Nam ego ferreum
iugum collo imponam omnium istarum gentium, qua-
serniant Nabuchodonosori Babyloniorū regi, sub cuius

ditionem etiam agrestes bestias subiunxi. Hec sunt
quibus te, Anania, Deus meo ministerio premonitum
erunt. Sed non est credere mihi Anania, non est quod inci-
tionem & permissionem diuinam ostendus. & hunc po-
num spe in mani ergas. Neque enim a Deo misuades,
ne ego inflatu perniciem tibi proximam denuncio, te-
quic hoc anno vita defunctorum confirmo: quoniam tuis
verbis deficiendi ab eo causa es.

SEN. Mali doctores solent improbis fausta dicere, & que-
scent. Boni contraria. Hinc sit, ut boni inuisi sint mali amentur,
authoritate polleant. Veris vatisbus raro creditur ante euentum,
rare si adsunt falsi Vates, qui veris contraria doceant. Mi-
lites duarum potiorum improborum in verbis leniunt, reipublica exalte-
ant. Cum peruvicacibus rixandum non est. Qui improbis bla-
stant, eos a Deo auocant.

SEDECHIAS. Iere. 38.

ARGUMENTVM.

Ieremias consulentem se Sedechiam Iudeam regem moneret, ut
fugiat Chaldaeis, alioquin venturus & ipsorum, & vibean in misera-
calamitatem.

Sedechias, Ieremias.

Volo egote consulere super rebus meis, Ieremias: sed
nolite me quicquam celare, I. Rem omnem: ibi ade-
nam: sed ea conditione, ne me interimus, ne me consilium
meum repudies. S. Per Deum immortalem, quia: nostros
animos creauit, non perimam te: neque tradam illis ho-
minibus qui tuam necem cupiunt. I. Si quis habeo: accipe
ut quod sit Dei consilium. Si te contuleris ad principes
Babylonios, & tuae mortuorumque vita consulter, & incen-
sum ab urbe depelles. Sin minus & urbs Chaldeis de-
lata igni cremabitur, neque tu eorum manus deritabis.
S. At enim va de me, ne me Chaldeae Iudeis, qui ad
ipso

DIALOG. SACRORVM.

ipso transfugerunt, tradant, omni irrisione ludendum.
I. Nos tradent credemus, obtempera Deimonitis, cuius
ego voluntatis interpreti sum datus: si te ipsum amas
et que saluti prouides. Quod si te dedereremus, hoc ubi
quisitus denuncio: omnes mulieres qua supersunt in
regia eductae ad principes Chaldaeos, te invos indignissime
irribebunt, & circumuentum & proditum, a tuis nece-
sarijs, & in ipso caeno perfide destitutum. Tua autem
uxores omnes, & liberi tradentur Chaldaeos, neque tue-
orum manum effugies quin in manus regis eorum veni-
es, qui ibi in quoque urbe incendet. S. Vide ne quis hacte-
sciat, ne impares. Quod si proceres audierint nostram
congregationem, & que conuenient, rogantes qua de reini-
tio nos a clausis sic, & mortem minantes nisi indicaueris,
dices, te a me precibus petuisse, ne committam ut do-
num Iosephini reducaris ad miserabilem mortem.

SEN. Veritas cum periculo dicitur. Imprudentes, dumle-
tius aliquid malum evitabile vitant, incurrit in grauius quod
fuerat inevitabile. Qui tolerabiles penas Deo dare recular, in
eum incident graviorcs.

DIALOGORVM SACRORVM LIBER TERTIVS.

TOBIAS. Tob. 4. & 5.

ARG. Tobias Tobias filium suum pietatem docet. De-
inde iuber, ut duces quærat ad petendam ex Media pecuniam,
ibi à te depositam. Tobias Genium, qui se hominem simulabit,
mactus cum eo proficiscatur.

Tobias pater, Tobias filius, Raphael Genius,
Anna mater.

Cum ex hac vita discessero, nasci, sepelito me honoris-
sice. Tum autem matrem tuam honorare, nōne eam
donaec

utrūque vixit de scrito, nēne ei parū nō morigerando vitam
 illius acerbam. Recordare fili, quod dolores perp̄fūsūt
 ppter te, cūm esses in eius utero. Cūm saitū vitam fi-
 serit, eam mecū honeste sepelito in eo sē sepulchro. Ac
 omnem vitam m̄ mērto, creatoris tui, nēne cum of-
 fide, eiusq; precepta omittit. Quā intumcumq; tibi lebo-
 largitus erit, de eo ne parcit o liberalitatem exercere.
 libidinosus inhumanos ne te aggredieris. A respon-
 sione Israëlitis ne abhorris, ne lebona vicissim
 in temporibus aduersis ate respiciēdo abhorreat. Quòd
 sine facultates nō ferent ut largē facias, at pro eo quā-
 miderit quo l suspicābitur, ne parce in benignitatē
 ēterre, ut diuītias tibi, & argenti ruri que thesauri in
 beneficīa repositorib; habebas. Nam thesauri nihil impios
 sunt. At hac virtus à morte vindicat: ac quisquis be-
 nificantiam exercet, Dei consp̄ctus nū vilabit. quām ad-
 undum habet scriptum illud. Ego per beneficium cō-
 fessum tuum video, quām quā exercent, cœlestes ha-
 bent sunt. Tu ergo nate, corpus tuum ab omni libidinis
 obscenitate tuere, uxorej, d. iua cognatione ducito, ne
 quām alienigenam, aut alijs sanguinis quām tho-
 ram maiorum. Nos enim vatum progenies sumus. Me-
 moria repeate Abrahamum, Isaacum, Iacobum, qui ux-
 oris de sua fībi gente asciverunt, extrancorum affinitate
 repudiata, eoq; liberis fortunati facerunt. Annū intende
 fīli adequa quā ages. Quod tibi nolis fieri, alij ne facito. O-
 perari mercedem ne retineto nāctem vnam post eum di-
 mis in quem eum eo pāctus eris, ut rōte præmio remu-
 istretur Deus. Corpus tuum ab ebrietate abstineto; in
 nulla nequit ate oblettatur. De tuo villa largire esu-
 rientibus,

DIALOG. SACRORVM.

rientibus. De tuo vestitu indue nudor. Quod tibi superius
 rit, id omne in beneficentiam confer, neq; id grauate: habere
 est, verè pane & vino sepulchra iustorum perfundens.
 Audi & attende quælibet, qui modo verus tibi consiliatur.
 Ab Iehonae omnibus temporibus pete, ut tuas orationes
 mes, consiliaq; dirigas: neq; enim homini in manu posita
 est consilium: et unius Deo Opti, Max. qui quicquid vult,
 efficit, alios deprimens, alios efferens. Hac mea dicta &
 pracepia omnia conseruato, & nunquam non ante oculum
 habeto, fortio, & in fracto animo esto. Nam Iehonae
 auxilio praesilioq; erit: si ei toto animo, totoque peccati
 suauiteris. Nunc fili, illud tibi indicabis de pecunia, quam
 habeo apud Gabelem, mihi cognitione propinquum (eaque
 decē argenti talenta) Rage in Media, nam incertum est,
 quando sim moriturus. Tu fili, si Iehonam metues, teque
 ab omni scelere conservabis, magnas ab eo opes consequar-
 sis. T. Omnia ut pracepisti m. h. pater, sic faciam: sed ve-
 lum mihi consilium dare, quaratione queam istam à Gabele
 pecuniam recuperare. Nam neq; ille me, neque illum ego
 agnoscam, neque quo signo reperiam pecuniam scio, neq;
 qua via eatur in Medianam teneo. To. Quod ad signum
 pertinet, hoc dices: nse, cum ille nubis marsupium suum
 tradidisset, dixisse: Accipe de manu mea, atq; ex quo ei
 argenteum in manum tradidi, annū hunc esse vigesimū.
 De v'a autem quare tibi iam hominem aliquem fidelem
 qui tecum vadat, cui præmū dabimus. Profiscere fili,
 adhuc vivente me, & argentū pete. Iehonate Deni I-
 raelitarum in itinere conseruet: tibiique benevolentiam,
 studium, misericordiam, & illus, & omnū quæ te vide-
 bunt conciliet, reg; nobis hospitem, & incolument, & du-
 cat,

Superus, & reducat ante meum interitū. T. Eo igitur adcon-
 se: huius rem ducem, & ferriasse presto adest qui faciat.
 Unde Nem video iuuenem quendam in viastantē accinētum,
 consilī aditer (ut videtur) paratum. Rap. Adolescens cuius
 orationis. T. Domine possis ne meū in Mediā proficiisci. Rap.
 posis equidem noui vias omnes, sumq; aliquando usus hospit-
 iū, in Gabelis gentilis nostri, agentis Rāge in finibus Medi-
 etā & qua Rāges distat ab Ecbatanis itinere duorum die-
 oculū, estque montana: Ecbatana autem in campestri lo-
 cū sibi opposita sunt. T. Praesolare paulisper, si placet, dum
 eccl̄ia rem patrī renunciātum eo. Nam magnopere cupio
 neomūram habere, tibique dabo mercedem pro itinere.
 Si properē. Ego hic manebo donec redeas: noli diut: m̄s
 mirari. T. Nāllus sum virum bonum, pater, nostri gene-
 ri qui mecum proficisciatur. T. Euoca eum ad me, ut
 susciter unde terrarum sit, & an satis fidus sit tibi su-
 mis comes. T. Faciā. Hec, accerteris à patre meo. R.
 Es, sa'ne vir diuine. T. Si salueo, cur mihi hac usu veni-
 sis, ut oculis captus in tenebris cacus seeleam? R. Qui
 tibi oculorum lucem cacando ademis, idem te, quia vir
 bonus es, sanabit. To. Ita faxit Iehoua. Sed adrem. Me-
 nib; filius Tobias vult ire in Mediā, frater, poteris ne
 mecum eo? Et ego tibi mercedem dabo. R. Potero, quip-
 pe quivias omnes nouerim, omnemque illam regionem
 peragrauerim, & montes teneam. Tc. Cuias es? Cuius
 generis? Et qua excūitate? R. Quid amplius quari? cum
 mercenariis habeas, qui tuū filium coniuratur ex
 suis animis sententia. To. Frater, nemen iūnum scire ve-
 lū, & cuius nationis sis. Rap. Ego, nūs Azarias Han-
 nielis filius, de familia Solomiti maioris, nūs gentilis.

To.

DIALOG. SACRORVM.

To. Quod Salutare faustumque sit. Sed holi egrè ferm
frater, quò l' voluerim tua famili: & genus cognoscere: me
sus gentilis es, gregia & nobilio ris familia. Num
nosti Hananicem: & Nathanem, dros Solomiti filii
qui mecum iubant Hierosolymam cùm Israëliticā in
ram incoleremus, mecumq; bi adorabant: neq; unquam
ad deos peregrinos qui in ea regione habebantur, des
uerunt: quod catēri gentiles nostri fecerunt. Quare
de frater feliciter cum filio meo: & redite feliciter adi
uante Dō. Egō tibi in singulos dies dā achmā saluam &
victum, vi filio. Quod si vos Deus Opt. Max. saluoso
duxerit, istud tibi primum augebo. R. Omitte timorem.
Namego cum filio tuo, saluus cum saluo, ibo & redib.
To. Comparati tibi Tobia filii, que ad profectiōē sunt ne
cessaria, & proficisciē cum isto fraire. Deus omnipa
tens vos in columnas ducat. & reducat, & vobis hoc ne
ductū genij sui prosperet. T. Vale mihi parentes obseruā
di. To. Vale & ambula prosperē. A. Oh, oh, oh, oh. T. Qui
fles? A. Rogas? Nihilne vereris puerum abste mutta
re, qui in oculis nostris obnirsando, nostram senectutem
redderet leuiorē? Quasi vero non nos sine illo argento &
laurus esset Deus noster. T. Ne time foror. Nam & pro
sperebit, & in columnam ad nos reuersum tu ipsa tuu
oculis aspicies. Deus ei noster Geniū attribuit, qui eis est
bene fortunet, eumq; saluum reducat. A. Eh: n.

S E N. Patrem eis filios docere pictatem. Piorum caram
mandauit Deus Genijs suis.

ASMODAEVS. Tob. 6.

ARGUMENTVM.

Raphael Gedius agit cum Tobia de ducenda in matrimonio

in Sara Rigelis filia. Deinde ubi ad Raguelum peruererunt,
matrimonium.

Raphael, Tobias, Raguel, Edna.

Iam tandem peruenimus Ecbatana, Tobia frater. Hoc
nolle diuertemur apud Raguelum. Is senex quidam
qui filiam habet unicam, forma prestantem, nomine
Saram. Ego cum eo agam ut eam tibi ducam in matrimo-
num. Est bona indole prædita, & patridile etissima. Aus-
cultat mibi, & de ea agito. Vbi Rageredierimus, celebra-
mus nuptias. Non dubito, quia non sit ille tuus postula-
ri contradicturnus, neque eam contra legem Mosis ali-
migenae tradicturnus. Nos eam ad patrem tuum duce-
mus. To. At audio frater, eam iam septem viris esse tra-
ditam, qui antequam in eis complexum venerant, mora-
tisunt, ab Asmodæo (ut dicitur) demonū rege necati.
Quapropter ne me ille interficiat, non mediocriter perti-
nesco. Quod si fieret, parentibus tristissimi causam exi-
tu preberem, qui alium nullum neque filium neque fili-
am habent, à quo eis vita defunctis parentetur. Ra. Ve-
nire modo Iehonam, eiusque memor esto: tum etiam
paris tui præceptum recordare, à quo iussus es uxorem
in fidè tecum familia ducere. Tum me auctore nihil de-
monem timueris. Satis exploratum habeo, te eam banc
vilem in matrimonio esse habiturum. Igitur ubi in cu-
biculum cum ea introheris, sumito cor piscis quem tu
in Tigra flumine dilacerasti: & eo sub eius pallam sus-
sum facito. Eo nidore olfacto demon puellam fugiet,
nunquam eam repetiurus postea. Cum autem tibi cum
eacongredi libabitur, surgitote de lecto geniali: Iehonam
vatore, & obsecratoe, ut vobis pro sua clementia opes
ferret, phella que mederi vellet. Tum deinceps cum earam
habe-

DIALOG. SACRORVM.

babebis, ex qualibet os mares procreabis. Sed omnem
morem abiice: nam ea tibi destinata est ante orbem con-
ditum, per tequam, eam Ichoua a demone vindicaturus est.
T. Quid futurum sit, videris Deus. Sed certe facit tu
oratio, ut a coningio non obhorreas. Rap. Iam appropi-
quam me domo Raguelis: & ecce eum ante vas ede.
Salve. Rag. Saluete & vos. Aspice huc Edna, quoniam
ad te cens formayef erat Tobaeum fratrem meum? E.
Vnde estis fratres? Rap. Ex captiuis qui sunt Ninivee
Nephthalina tribu. E. Nostisne Tobaeum fratre nostrum?
Rap. Nouimus. Valete? Rap. Valeat. T. Isle Tobaeum
frater (ut dicitis) vester. pater meus est. Rag. O fons
diem! Libet te complecti. Ichouam tibi propitium pre-
cor filii: nam ex viro optimo & probissimo natus es. Ag
uxor, si quid est laetus, appareetur cena: placet arietem
mactari. Volo ego hos hospites accipi liberaliter. Su-
cedite nostro tello: prasimus nos hilares. T. Iam tem-
pore admonet Azaria, ut de matrimonio mentionem
inicias. Rap. Memini. Queniam filiam habes immu-
bilem, Raguel, & hic est adolescentis & equalis illi, & tri-
bulis petebat ut eam sibi nuptiam locares. Non me pra-
terit, satius esse eam tibi quam alteri tradi. Sed verum
sibi dicam. Eam iam septem viris locans (ut su sciam)
qui omnes ante eius congressum mortui sunt. Verum dea,
& bibe. & istam rem iuste. T. Nikulagis: neque cibam
ego, neque iotionem capiam, quoniam tu eam mihi in mat-
rimonium concesseris. Rig. Postquam ita infixum in ani-
mo habes, bineto sane. Et quia consanguinei estis, ego
iam nunc eam tibi in matrimonium trado, ex instituto
Moysico, & Israelitico. Huc ades Sara: accipe hanc.
Tobia,

Tobia: Iebona Deus cœlestis vos hac nocte custodias
incolumes, suaque in vos clementia utatur.

S E N. Piorum opera sunt autore & duce Deo. Pij voluptatis etiam licitis imperant, non seruunt. Pij fugant dæmonia. la pios potestatem non habet dæmon.

R A G V E L. Tob. 10.

ARG. Tobias Raguelli socero suo valedicit, secum abducent illius filiam Saram uxorem suam.

Tobias, Raguell.

MI socer Raguell, tu a me postulaisti, ut manerem a-
pud te dies quatuordecim, & cum filia tua uxore
mea Sara suauiter viuerem, id quod tibi concessi. Nunc
finita est dies: itaque peto a b[ea]te, ut me dimittas. Mei
enim parentes, ambo, dies numerant, neque putant hoc
licorem esse. Rag. Doleo me tam parvum spatum a te
petuisse. Sed nihil obstat, quo minus id fiat longius. Ma-
ne apud me diutius: ego mittam ad tuum patrem nien-
cum qui ei totum negotium renunciet, ne sit de te solici-
tu. T. Quaeso te, noli me morari: cupio omnino ad pa-
rentes reuerti. Rag. Quando urges, non remorabor innu-
tum. Ecce irado tibi meas filiam Saram, nec non di-
midium facultatum mearum. Ita feliciter: Deus Ie-
bona, Deus maiorum nostrorum, vos fecundet mibique
ex vobis liberos mares ostendat, qui Iebonana legident
operam. Agite, deosculari vos volo. Vide mea filia ut
tuum sacerum & socrum (qui nunc tui parentes sunt)
babeas in magno honore, maritum diligas, familiam re-
gas, domum gubernes: & teipsum præstes in culpatam, &
tam bona pace profecta efficias, ut bonam de te famam vi-
lentes adhuc, lati hilaresq[ue], accipiamus. Et in Tobia fili,
I: vale

DIALOG. SACRORVM.

vale. Ichonate Deus celestis saluum perducat, mibi & te & filia mea Saraliberos Ichona studiosos, eis probatos ostendat, ante quam moriar. Ecce Saram sis amans in potestate tua: noli eam unquam male tractare. Ite sane in columnes. S. Vale parentes charissimi: vale cognati & amici omnes. T. Vale ficer: vale sacris: vultate omnes. Ego Ichona gratias ago, quia me latum redderit, & tot beneficij tam mirifice afficerit.

S E N. Vxor eius equi virum, & proptet eum parentes, patrini & triamque relinquere. Eli enim matrem omnij coniunctio ab eo quam natura.

TOBIAEVS. Tob. 11.

ARG. Tobias ex Media reuersus venit ad parentes, & felis piscis oculos patris sanat a cecitate, qua de re pater Deo gratias agit.

Raphael, Tobias, Anna, Tobiae.

F Rater, tu scis quiam sollicitum reliqueris utrumque parentem. Quapropter antecedamus ego & tu uxore ihacum famulis, reliquoque nostro comitatu subsequente. T. Bene mones. R. Prepara felis piscis. A. At quis mihi vir, aduentat meus Tobias cum comite. Curro ibi usum. R. Tui patris, quem video esse cecum, oculifelleo aperientur, atque sanabuntur. Itaq; cum ad eum accesseris illinito eius oculos isto felle: tum ille fellis mandatatem sentiens sibi oculos fricabit, atque ita deella albugine, & cælum & te latu vidabit. A. Ognate iam mortem non deprecor, postquam innum conspectum cunere licuit. To. Salve mea mater. Sed accedit hic pater. Hei mihi, collapsus est, Accurrā. O mi pater, salve. To. Salve filio optatissime, ut vales? To. Optimè est, Deognatia. Sed pater me tibi oculos illinere hoc felle. Nam frat

hoc tibi fore salutare. T. Libenter patiar. T. Expedite
me paulisper. T. Sentio fellis mordacitatem. T. Frica
m oculos. T. O supra modum mirandum miraculum.
Nunc te liquido video fili: amplectere me, gratias ago
lebone Deo Israëlitarum, quis a eos illuminat, qui mihi
oculos aperuerit: cuius nomen nullis unquam faculis
fuis dignè laudari poterit, qui in me hoc tantum munus
untererit. Hic vulnerat, & sanat: hic occidit, & vitam
dat: hinc gratias ago, qui te nobis, feliciter expedito sti-
rete, salutem latumque restituit.

SEN. Deus suos à miseria tandem liberat: Medicina mor-
ta. Deo gratiae sunt agendæ de omni bono.

R A P H A E L. Tob. 12.

ARG. Raphael Tobzo, & Tobiz, sibi mercedem soluere
meritis, te indicat, eisque officium præcipit.

Tobens, Tobias, Raphael.

Tobias fili, solnamus isti homini, quia te comitatus
est mercede: & eā cum corollario. T. Pater, demus
dīmidiam partem pecunia, quam illuc attulisti. Nam
ime in columnam duxit, & deduxit: me amque uxorem
sanauit: & argentum à Gabele abstulit, & tibi oculos
sanauit: pro quibus omnibus, quanam ei referri par
gapoteſt? Huc ades Azaria, Accipe frater mercedem
m, id est, dīmidiam pecuniam, quam illuc asportasti:
& vale. R. Canite lebone ac Carmen nouum, eique gratias
quae, & eius nomen celebrete, pro tantis cūtis in vos col-
atis beneficijs, crebrisque precibüs, supplicationibüs &
eſſentia erga agentes, eum affectate, quo ad vincetis.
Nam plus apud eum valet assiduum beneficentie offici-
m, quam argenti, aurique copiosa congeries: ut pote
I 2

CURS

DIALOG. SACRORVM.

cum beneficentia vindices à morte. E quidem nihil vnde
rei veritate celabo. Quo tempore tu tuaq; nurus Saru,
sancti opere numinis precibus suppliciter, magnocum am-
mi angore implorabatis, vestras ego preces (ut vos scia-
tis) ad maiestatis solitum subuehebam, cumq; tu morib-
os sepeliebas, uiderā tibi, tuisq; difficultatibus rebus, ab ho-
buna, qui te oculorū cætitate tentauerat (solet enim br
pacto periculū facere bonorū) missus sum ad te sanandū,
& Saram tuam nurū. Sum autem Raphael geniū, unu
de principibus qui ad gloria soliū famulatur. Nobis
mōre. Bene vobis seres habet. Agite Iehoua gratias p
santis miraculis, qua vobis exhibuit. Nam quoddam
quandiu vobiscum versatus sum, edere & bibere vidi
stis, species ille fuit, qua vestris oculis obuerfabatur:
cum re ipsa, neque ederem neque biberem. Quare man-
date hec omnia literie, qua vobis vestri erga Deū efficimus
omnem uitā ad noneant. atq; hanc rem in omnē omnium
etatum aeternitatē testentur: & Iehoua gratias agit,
eiusq; saeram memoriam p̄t retinete, meque iam ab-
uisse, ut ad Deum me recipiam, à quo sum missus ad tu.

SEN TENTIA.

Deus pijs s̄pē ne cogitantibus quidē prospicit. Per crucē de-
cat Deus luos ad fœlicitatē. Piorū primordia tristia, exitus la-

A C H I O R. Judith 5.

A R G V. Quarenti Olofernī de Iudeorum statu, narrab
chior: & quoniā eos iniictos esse dicit (nisi forte Deum
um offendenterint) iurus Olofernes eum iubet ad Betulienis Iu-
dæos deduci, ut vñā cum illis p̄cat.

Olofernes. Achior, Proceres.

N Arrate mibi iūos (bananas, de istius nationis b
minibus)

minibus, qui in montanis habitant: quas incolant ur-
ber, quantum habeant copiarum multitudinem, quare
plurimum valeant, & possint, quo rege & exercitus du-
cuntur: & cur soli ex occidentalibus mibi obniam
venire neglexerint. A. Audi domine orationē serui tui.
Enunciabo tibi rem omnem, ut se'ebabet, de gente ista
montana, qua finitimos tibi fines incolit: neque ullum
ex ore meo mendacium exciderit. Homines sunt progra-
ti à Chaldais, qui principio, Mesopotamiam incolue-
runt. Cum enim deos patrios Chaldeorum detrecta-
rent: patriisque moribus relitti, unum sibi Deum ca-
listem ad adorandum delegissent, ab illis exagitati, in
Mesopotamiam aufugerunt. Ibicum aliquandiu com-
morati essent, iussi a Deo suo in Canaanam commi-
grare, paruerunt, atque in Canaanam commorati, mag-
num auri argenteique & pecoris numerum comparane-
runt. Postea dominante fame, in Aegyptum demenerūt:
ubiq' dñi incoluerunt, donec in innumerabilem ho-
minum multitudinem excreuerunt. Deinde cum à rege
Aegypti crudelius tractarentur, & lateres conficeret
indigne & labore seruils cogerentur, Deum suum implor-
arunt, qui totam Aegyptum ineluctabilibus calamiti-
tibus perculit. Quibus malis coacti Aegypti,
restans ab se se' erunt. Sed postea remisso malo,
cum eos fugientes renocare, rursumq' in seruitutem re-
digere conarentur, Deus illis mare rubrum disclusit, ita
ut ab viroq' latere, aqua in muri firmitatem concreta
barer, qua illi via in sicco per medium maris solum per-
transierunt. Eodem Aegyptius exercitus cæquatus,
aqua submersus ita est, ut ex innumerabilis multitudi-

DIALOG. SACRORVM.

ne, ne nuncius quidem euaserit. Traiecti mare rubru, in
solitudine montis Sime venerunt, ubi mortalium nemo
consistere unquam, aut habitare potuerat: ibi duces ex
amaris fontes ad bibendum habuerunt, & victum de celo
per quadraginta annos acceperunt. Ac quo cunq; unquam
venerunt. Deinceps hostes pro eis, nullo arcu, nullo sa-
gitta, nullo scuto, nullo gladio debellavit, neq; unquam huius
genti resisti potuit, nisi si quando a sui Dei cultu deflexit.
Nam quoties alium Deum quam suum coluerunt, dispe-
ti sunt, & omnes a bello contumelias pertulcrunt. Quo-
ties autem Dei sui cultu repetuerunt, Deus eis celestis
resistendi vires dedit. Ad extremum Chanaeos, Ibu-
saeos, Pherezaeos, Hettaeos, Henaeos, Amorræos, & fortissi-
mos quosq; Hesebonios deleuerunt, eorumque agros &
oppida occuparunt. Ac quam diu se se a Deo suo offendie-
do cotinuerunt, multis bonis fructi, Deoque suo (qui im-
probitate odit) prospero usi sunt. & ante haec tempora, cum
ab ea viuenda ratione, quam eis Deus tradiderat, declina-
uisse, diversis diversarum gentium bellis profligati, &
tandem frequenter in extraneas regiones captivi abduci-
sunt, eorumq; & famam solo aquarum & oppida capta, &
ab hostibus compilata sunt. Sed nunc ad Deum suum con-
uersi ex dispersione ac dissipazione congregati sunt, de-
sertosq; motes occuparunt, & Hierosolymam (in quo eorum
sacrarium est) obtinuerunt. Quare disquirendu est domi-
ne, si quia in offensa sunt apud Deum. Nam si sunt, facili
eos, ipso concedente, superabimus. Quod si nihil ab eis est
commissum, bello supercedendu censeo: ne Deo pro eis pro-
pugnante, infamia apud omnes mortales subcamass. Tu
Quis est iste, qui tantum tribuit Israelitis, ut eos punit?

Nabucr

Nabuchodonosori posse resistere? Homines imbellis, & rei multarum ignares, qui me hercle, unū eis, Olofernes, exercitus impetu sustinere non potuerunt. In uadamus modo, & Achiori ostendamus, eas posse superari. O. Quoniam tu nobis istud oraculum, praclare vates, edidisti, Israelitas à Deo suo defensos iri: ut intelligas unum esse Deum Nabuchodonosorem, contra cuius iniuriam potestatem ne illorum quidem Deus stare possit: nos, qui ab eo missi sumus, illos ad unū funditus, ad internctionē ita delebimus & equitatū proculcabimus, ut eorū montes sanguine redundent, & campi corporibus complcantur, citiusq; illos ad fugam quam nos ad perdendū vires deficient. Hac est totius orbis domini Nabuchodonos. indeclinabilis sententia. At tu Amonitarum mercenarie, Achior, quic tam dñimum nobis oracula effatus es, esto sanè tanta particeps potentiae, & quos nobis anteponis, adeos defice: ut cum eis potius, ut dignus es, pereas, & inter eos à nostra acie contrucidatus, des paenas. Quod si tantū tua superstitioni confidis, ut me, que suspicio, præstare non posses credas: quid metuexalbescis? Hic tibi tuta sunt omnia, non peribis, nisi cū illis quos perire non posse vaticinaris. Vos mei satellites, ab ripite hunc Bethuliam ad suos Israelitas: ut illorum potius exiij, quam nostra sit socius victoria.

SEN. Veritas inuisa mundo. Etiam de veritate rogantes, veritatem audire nolunt. Assentatorum plenæ sunt domus, auctisque potentium. Assentatorem qui amat, ruinam amat. Cum antecedit superbia.

IVDITHA. Iudith 8.

ARGUMENTVM.

Iuditha Bethuliensum primates obiurgat quod de virbis detractione pacti sunt, & eos cōlolata, se se ad eis succurrentū parat.

DIALOG. SACRORVM

Iuditha, Olaus, & ceteri Senatores.

Attendite primates populi Bethulensis. Promisisti
populo, & quidem interposito iure iurando, vos ur-
bem hostibus post quinque dies esse dedituros: nisi Deu-
xobis interea tulerit auxilium. Itane vero tempus di-
mna statuitis misericordia? Et si diem vestro arbitrio di-
citis? Hoccine tandem est, Deum ad clementiam pella-
cere? An ad iracundiam instigare? Dicite mihi vos qui
Dei voluntatem in certum quoddam curriculum in-
cluditis, potestisne, non dicam Dei, sed hominum ani-
mus quis sit & consilium peruestigare? Quid Dei horum
omnium auctoris? Mentemne eius tenetis? Nihil mi-
nis, fratres. Nolite Dei ira pronoscere: qui si nolit intra
quinque dies auxiliari nobis, at potest intra quod volat,
potest nos quolsbet die vel tutari, vel hostium crudelita-
ti obiecere. Vos vero nolite Dei quasi scrutari consilium.
Neque enim is est, ut aut minis, hominum more, terren-
dus, aut arbitrio cuiuspiam sis coercendus. Quare expe-
ctemus ab eo salutem, cuiusque auxilium petamus. Spero, e-
um pro sua facilitate, nostras preces auditurum: praeser-
tim cum nulla hodie in nostro genere neque tribus extet,
neque ratio, neque populus, neque ciuitas, qua deos colat
fabriles: quares superioribus temporibus in causa fuit,
ut patres nostri bello & direptionibus vastati, & ab
hostibus magna clade consistiunt. At nos alium deum
non agnoscimus, unde sperare debemus eum non esse nos
nostrumque genus despiciendum. Quod si in hostium po-
testatem venimus, non tantum nebris nocuerimus, sed
etiam reliqua Iudee, nostraque sacraria depeculanda
reliquerimus, quorum pollutionem, & consanguineo-

rem nostrorum metum, & nationis captivitatem, & no-
 strarum possessionum vastitatem Deus temeritatem nostra
 acceperat feret, & a nobis poenas reposceret, ubi cuncte
 gentium unus seruitur, ut a nostris dominis indigni-
 tates omnes & contumelia nobis sint perferende. Neque
 enim talis servitium nobis Dei gratiam, sed hominum af-
 ficeret infamiam. Quamobrem fratres (quandoquidem a vo-
 bu aliorum animi pendent, vobis sacrariū, vobis fanum,
 vobis aranitatur) demonstrare consanguineis nostris non
 esse despiciendum, contraque quidquid acciderit, for-
 meresse & constanter ferendum: Deoque in his om-
 nibus gratias agendas, qui nos tentat, sicut olim patres
 nostros tentauit. Recordamini Abrahamum, Isaacum,
 Iacobum, Mosem, denique omnes veros Dei cultores &
 amicos, quot, quantos, quamvarios perpepsi sunt dolores.
 Constituite nunc altera ex parte eos, qui Dei periclitati-
 onis impatiens, contemptius de eo, & grauius, & sen-
 sistent, & locutis sunt, ut fore perditi, & a serpentibus
 exanimati sint. Quare ne horum despirationem sequa-
 mur, sed illorum superiorum fiduciam imitemur: cogite-
 musque nos, non ut hostes extremo suppicio affici, sed ut
 seruos fontes salutari verberationis medicina corrigi.
 Oz. Relate tu quidem omnia, & que nemo neget. Neque
 nunc primum tua prudentia, intelligentia, consilium in-
 potescit: quia iam ab ineunte etate vulgo comperiū est,
 ista esse in te singularia. Sed & plebem sitis ad efflagi-
 tandum, & nos plebs ad mandatum adegit, quod insim-
 tandum violare nobis nefas est. Quocirca precare tu pro
 nobis Deū, que pia & religiosa mulier es, ut plura no-
 stros lacrima impleas, ne sitis deficiamus. In. Quemadmodū
 igitur

DIALOG. SACRORVM.

Igitur id quod dixi à Deo esse sentitis: ita etiam id quod facere decreui, an ab eodem proficisciatur periculum fate: Deumq; orate, ut meum consilium comprober. Sun enim facinus editura, quod omnis posteritatis memoria concelebret. Vos hac nocte ad portam eritis, ego cum ancilla mea exibo, ac spero fore, ut Deus intra dies post quis urbis dedicationem concessisti, per me Israelitis subuenias. Sed nolo vos in meum propositum inquirere (nisi enim vobis nisi re perfecta, enunciabo) neque quidquam aliud, nisi Deū pro me usq; ad meū reditum orare. Oz. Bene vale, Deo tibi ad hostiū ultionem viam praecunie.

SEN TENTIA.

Deo præscribendū non est. Insontibus etiam in summa desperatione de Deo bene sperandū est. Maguū innocentia præsidū.

OLOFERNES. Judith 10.

ARG. Iuditha ad Olofernem perducta, ei per dolum promittit de Iudeis victoriam.

Excubatores, Iuditha, Milites, Olofernes.

CViās es mulier? Vnde, & quo? I. Ex Hebrais sum: quos quia exploratum habeo venturos in vestram potestatem, ab eis trans fugio, meque ad Olofernem imperatorem recipio, ut ei illorū arcana aperi: m. vi. amque demonstrem, qua omnibus montanis sine suorum cunctis piam cede, potius sur. Ex. Benetua vita prospexit, que addominum nostrum venire & circa venire decreuerit. Nos te ante eum sissemus. Quòcām peruenieris, nolito animo formidare, quò minùs rem omnem ei exponas. Nam hoc tibi confirmare possumus, te eo beneficio esse usuram. Deducamus eam ad imperatoris tabernacula. Vos reliqui interea excubias nibilominus habete. Nos

centrum

centum eam ducemus. M. Hens tu, quò tam manè tanto
 studio & frequentia festinatur? Al. Dicitur transfugans
 quandam Hebraam ad imperatorem duci, que sit mira-
 bilis pulchritudine. M. Accurramus. O venustatem in-
 credibilens. Quis militians detrectat aduersari Hebreos,
 qui tales habeant mulieres? Pro quibus pugnando, oc-
 cumbere quis dubitet? I. Salve imperator maximè. Ol.
 Allenate eam mei satellites. Bono animo es mulier, de-
 pone animi metum. Nam ego nemini unquam male feci,
 qui terrarū orbis domino Nabuchodonosori seruire vo-
 luerit. Quòd nisi tuī me, montū si lucia, contempssent,
 unquā ego meam in eos bastā vibravissim. Sed ipsi sibi
 malū hoc conslauerunt. Verū dic mihi, quā ob causam
 ab eis ad nos per fugat transieris. Num ad salutē uenisti?
 Same animum, viues & in hanc noctem & in posterum,
 neg, tibi quisquā officiet, contraque tecum bene age-
 tur, quomodo solet eum seruis dominimi mei regis Nabu-
 chodonosoris. I. Attende igitur, que dicam, domine, &
 tam memoria manda. Diccam autem nihil vanum (abfir)
 sed a dicam, quæ si sequi voles. rem tibi perfectam tra-
 det Deus, neque tuus te conuictus frustabitur. Ita vias
 omnium terrarum rex Nabuchodonosor, & eiusdem ti-
 bi concredita potestas, à quo ad omnes mortales corrigē-
 dor missus es, ut per te, non solum homines illi seruient,
 verū etiā fera, pecora, volucres sub eius imperium tua
 virtute subiicientur. Nā non solum de tua sapientia tui
 que ingenij acumine fama apud nos percrebit: sed etiā
 per omnes iā oras sermones dissipati sunt, te unum esse
 tota in regno optimū, potentissimum, & in rei militaria
 prudentia admirabilissimum. Iam vero Achior que in tuo
 confi-

DIALOG. SACRORVM.

consilio dixit, & quatenus respondisti audita nobis sun.
Nam comprehensum à Bethulienibus, rem omnem in
exposuit. Cuius tu cane ne orationem negligas, sed me-
moria tradas, est enim vera: neque enim superari, neque
armis debellari ratio nostra potest: nisi Dñs suum scel-
ere aliquo fibi infestum reddiderit. Quare ne tuis labo-
ritatu & manus fiat, expectandum est dum scelus quo-
dam, quodiam in animis concepiū habent, commiserint:
qua scire cùm Deum irritauerint, facilem & fibi
perniciem, & tibi vitoriam conciliabunt. Cùm enim
commeat & aqua deficiantur, statuerint pecora inua-
dere: & qua gustare Deum in lege vetuit, omnia destra-
herunt insumere, frumentique primitias & vini oleique
decimas (qua seruabant dicta sacerdotibus, qui Hiero-
solymis apud Deum nostrum ministrant) consumere ba-
bent in animo, qua nec manibus tangere cùquam pro-
fano fas est. Idque ut sibi facere liceat, miserunt Hiero-
solytam (nam & Hierosolymitani eadem fecerunt)
qui sibi potestatem à senatu offerant: qua potestate ad
eos relata, facturi sunt quod dixi, & tum demum in tu-
am potestatem venturi. Horum ego omnium non ignara
ab oīs aufugi, eiusmodi erga te facinus ex Dei manda-
to editura, ut ad eum auditem omnes sint mortales ad-
miraturi. Sum enim religiosa, cœliq; præpotenter Dñ
noctes diesque colo. Interea apud te commorans, domine
noctu itabo in vallem, Dñ: utque precabor: qui ubi
me certiore d: eorum perfecto scelere fecerit, veniam
id tibi indicatum. Tum tu cum omnibus copijs, nullo ex
eis repugnante proficisceris. Te ego per medium Inda-
am ad ipsam perducam Hierosolymam, iunctaque chr-

in media urbe sittam, ut eos tanquam pastore destitutas ones abigas, nullo tibi nec cane oblatrante. Hec eam mihi prae significata, & pronunciata, ut tibi enuntiationem missa sum. O. Benefecit Deus quod i e populo praesis: Quares & nobis vittoriam & domini mei contempnibus perniciem afferat. Quod si tu quam es & forma degantib, & oratione eloquens, tam prestatabis qualocuta u. & Deum tuum mibi Deus erit, & tu Nabucodonosoru domesticus per totam urbem celebraberis. Agite mei fratri, ducito hanc in meam cellam, eique de meo penu alimenta præbete. I. Dabis veniam: non licet mibi gustare tua, nisi velim mibi malum conflare. Sed vescar eis, que mecum attuli. O. Quid? Ubi qua tecum habes deficerint, unde tibi talia subministrabimus, cum vestra cibaria non babeamus? I. Sic tu bene viuas domine, vi ego non ante consumpero que habeo, quam Deus per me effecerit, que decreuit facere.

S b N. Qui verum aulice non vult, dignus est qui mendacis decipiatur. Qui veritati non credit, is mendacio facile capitur. Mulieris pulchritudo & cratio fallax, Bonum contihū qui repudiari, is in malum consilium cadit.

VIRAGO. Judith 13.

A R G. Juditha noctu caput Olofernisi ferens, Betuliam portis apertis intrat, & caput illud ostendens, eis quid facto sit opus praeribit. Deinde quonam pacto Olofernetm interfecerit, Achiori narrat.

Juditha, Exubitores, Cines, Ozias, Achior.

Heus, heus vigiles, aperite, aperite portam. Deus Deus noster nobis adest, qui hodie insigni & clarum vittoria honorem tradidit Israelitis. E. Juditha vox audistur, socij descendamus properè ad portam. Conscientur huc senatores, vos incendste faces. I. Vide A-
bra,

DIALOG. SACRORVM.

bra, ut istud caput habeas in promptu, ut id poscentem
 continuo de peragunacium velo, depromas. Iam hic ade-
 rit omnis ciuitas. C. Praeinceps funeralibus vos: aperite
 portam Ianitores: intromittite eam, ut videamus quid
 non inferat. I. Laudate Dchum, laudate Deum, qui ab Is-
 raelis stirpe misericordiam suam non auerterit, sed be-
 sties nostros hac nocte per meas manus frigerit. En vobu-
 caput hostis vestri Olofernisi, summi Assyriorum Impe-
 ratorie, en velamen in quo ille iacebat ebrius, quem
 Deus mea facie deceptum, mulieribus manus cecidit: ma-
 que enitem, manentem, redcuntem, insuolatam, inter-
 meratamq; conservauit, neq; ab illo violari permisit. Et
 nunc & illum vicissim, & me emasisse, & vos liberatos esse
 latet, vosque ut Dci bonitatem, infinitamque miseri-
 cordiam predicetis, exhortor. C. Agimus Deo nostris
 gratias, qui tibi tantam virtutem tribuerit, ut hodie per
 nos hostes in nihilum redegerit. Oz. O omnium
 mortalium feminarum Deo acceptissima fœmina, o ce-
 literrarumque creatoris Dei nunquam satis predican-
 de landes: qui tuum vulnus in caput principis hostium
 nostrorum direxerit: quo facta tantam tibi hodierno die
 nominis gloriam comparauit, ut tua virtus laustam
 diuinum in hominum mentibus hasura, & linguis celebranda
 sit, quandiu binius immortalis Dei facinoris memoria
 durabit, qua quidem in tantis nationis nostra angustiis
 non dubitaueris uitam tuam ruinæ opponere, & iam de-
 spondentibus animos subuenire. I. Attendite nunc fra-
 tres. Hoc caput in pinnis murorum nostrorum suspende-
 sis. Deinde orto sole univer si armati eruptionem facie-
 sis, naut ad eorum oppugnanda præsidia descendere vi-
 deamini.

deamini. Tunc accedit (id quoderit necesse) ut ad Olofernus tabernaculum concurratur: quo inuenito mortuus, tantus illos timor occupabit, ut praesidium sibi in fuga ponat. Tum vos sequamini licebit, eosque passim Deo concedente obteratis. Sed ante accersatur mihi Achior Ammonita, ut Israelitarum contemptorem (a quo ad nos tanquam ad certam necem amandatus est) videat. Ad esulum Achior. Deus Israelitarum (cuius testimonium dedisti, ultorem esse hostium suorum) caput omnium infidelium, hac nocte mea manu truncavit. Quod ut ita esse credas, ecce tibi caput Olofernus, qui sua arrogantia Deum Israelitarum despiciabatur, tibiique mortem in communione Israelitarum cede assignabat. Ac. O te non solum in omnibus Iudeae domicilijs, sed etiam in omnibus gentibus felicem, cuius andiro nomine, homines ad Deum laudandum excitabuntur. Sed iam narram mihi si placet, quomodo te hac terra in regesferis. I. Principio cum hinc (ut scis) profecta incidissim in vigiles, ab eis deductus sum ad Olofernem, apud quem magna omnium exspectatione iussa dicere cur aduenissim, simulans me esse persugam, qua desperatione rerum nostrarum ad eum transiissim, demonstrauique ea qua ex te audiisset esse vera. Neq; enim genus hoc hominum posse superari, nisi aliquo facinore admisso. Sed iam fame pressos Israelitas cogitare vesci eis, quibus vesci lex prohiberet: quo scelere si se obstrinxissent, facile eos victimum iri. Quare expectaret, dum id sc: lus esset perpetratum, mibique integræ in eum castris versanti faceret, quandocumque vellem, exequendi potestatem, ut Deum precarer: & illo scelere commisso a Deo certior fierem, cumque de eo ad-

DIALOG. SACRORVM.

admonerem : tum demum enim esse superatrum. Cridit ille mihi que omnia quæ petieram, cōcessit. Ita tristis in castris versata sum: noctu interim in vallem, Dei luctandi gratia ventitans, Dei præsens auxilium suppliciter implorans. Quarto denique die ab illo ad compunctionem accersita, adsui: ostendique me quicquid imperasset, esse facturam. Potatur, ipse mei cupiditate dens, largius se se inuitat. Clausa cena, cum ceteri, vī pleni discessissent, Vagao Eunuchus tabernaculum exterrè clausit, me ibi sola relata cum Oloferne, qui ebritate & somno oppressus, in lecto recubuerat. Hic egocūm pedissequaz mea mandauissem ut extra cubiculum tuens, exitum mibitutum curaret, Dcum (ad illius Etum stans) cum animo meo oravi, ut mihi tum meisque adesset. Deinde ad lecti columellam, quæ erat prope caput Olofernisi, accedo, inde acinacem detraho, & adlumen me applicans, sinistras casariem eius prehendo: Durumque tacitè precata, vi me in eare confirmaret, collum summa vi bis ferio: amputatoque capite corpus à strigula ueste prouolvo, & ablato velo, exeo, ac pedissequ caput erando: quo in escariam peram indito, anبه demo re sic quasi ad supplicationem egressa, huc tuto peruenimus. C. Salvi, umus, tenacitus: ô faustam noctem, quæ nos ab æcna nocte vindicas. Ach. Quanquam quod dixi Olofernī, de Dei vestri potestate, non aliter dixi quam sentiebam: tamen nunc multi magis hacce confirmationi, credo, voluere deinceps moniam Israëlitarum laudator, sed ciuis esse, & in vestrum numerum pignor circumcisiois adscisci.

SEN

SEN. Superbissimus quisque turpisima morte dignus est.
Vel fœminæ manu potest Deus hostes suos vlcisci. Cxlo duce
vincuntur milites.

S V S A N N A. Dan. 13.

A R G. Susanna à duobus senatoribus (quia ipsorum libidine obsequi recusasset) accusata adulterij, ad suppliciū damnata datur. Sed diuinitüs superuenit Daniel , qui interrogationis prudētia, Senatorum calumniam palam facit, atque ita in ipsorum cūput supplicium conuertit.

Duo Senatores, Concio, Susanna, Daniel puer.

Audite uniuersa Iudeorum concio, quamobrem in vestrum iudicium adduxta sit hac Ioachimi uxor Susanna. Heri cum nos duo iudices in hortis eius mari- ti, soli deambularemus, hec cum duabus pedissequies ingressa est: quas ubi foras amandalit, hortorumq; ianuā obseruauit: venit adeam quidā iuuenis, qui tum in occulto latebat, & cum ea concubuit. Nos qui in hortoru m angulo eramus, animaduerso tanto flagitio, accurritus & eis vidimus quidem coeuntes, sed illum comprehendere nequiuimus. Nam cùm esset valentior quam nos, apertissimā exiliit. Tantum banc prebensam rogabamus, quis esset ille iuuenis, sed noluit nobis enunciare. Hac nos impositis huic rea (sicut mos est) manibus testamur. C. Satis exploratares est. Senatores sunt qui testificantur: idem iudices: dubitari non potest. Plectatur capite, quemadmodum lex subet. S. O Deus immortalis qui occulta nosti: qui omnia etiam ante quam facta sint perspicis, tu scis, ut bifalum contrame testimonium dixerint, ac vides ut capite dem pœnas, cùm nihil eorum commiseris, quae isti contrame per calumniam malitiamque commenti sunt. Duo Sen. Non est mirandum, si turpisimum facinus inficiatur. Sed interim

K.

duca-

DIALOG. SACRORVM.

ducatur ad supplicium, ut hoc tam detestabile facimus
expictur, ne iam foeda in populo macula hucreat. Da. As
ego testor, me in huius sanguinem nullo modo consentire.
Co. Quidna istud est, quod clamas tu? Dam. Itane sup
sti estis, Israelita, ut neque questione habita, neque vi
ritate comperta, Israelitidem condemnaueritis? Reuer
timini in forum. Dico istos contra eam falsa esse testatos.
S. Ergo tu sede in medio nostrum, & tuam nobis pronun
cia sententiam, post quam tibi senatus diuinatus datur.
Da. Sciungite procul alterum ab altero, ut eos exami
nemus. Adducite huc mihi istum. Vetus annis, vetera
tor malitia, nunc tuate scelera petunt, qua facilitabu
antea, cum in sibi condamnandis, sibiisque absoluendis, iniqua iudicia faceres: Iehona innocentem &
iustum interfici vetante. Nunc igitur, kanc si quidem
vidisti, sic sub qua arbore congressos videris? Se. Sub
lentisco. D. Probè in tuum caput mentitus es. Nam enim
Dei genius, mandato ab illo accepto, discindet remedi
um. Amouete hunc, adducite huc alterum. Age genus
Chanaeum, non Iudeum, te venustas decepit, tuatib
cupiditas mentem peruerxit. Ita vero agebat is cum Is
raelitidibus, quae pre metu in vestrum congressum ven
ebant. Sed non Iuda proles vestram nequiciam sustinuit.
Age igitur, sub qua illos arbore congressos, deprehendi
sti? Se. Sub ilice. Da. Tu quoque probè in tuum caput
mentitus es. Namque præstò est Dei genius cum ense,
qui te medium dissecet, ambòsque perdat. C. O Dei bo
nitatem immensam, à quo nunquam deseruntur, qui in co
fiduciam suam collocarunt. Abripiamus ad necem hos ne
quissimos & improbissimos verulos, ut ex lege eadens
pena

panaplectantur, quam innocentimoliebantur.

SENTENTIA.

Impij peccata peccatis tegere volunt. Deus innocentium pretes exaudit, Impij in foueam cadunt, quam pijs excavarunt.

CHALDAEI. Dan. 2.

ARG. Nabuchodonosor Babyloniz rex Chaldeos iubet somnium quoddam suum (quod ipsi exciderat) dicant, & interpretentur: quod cum illi non possent, imperat eos necari.

Nabuchodonosor, Chaldei.

A Gite verò coniectores, angures, hariolii, Chaldei, homines explicandi ea que sunt obscuritate inuoluta peritissimi: euellite hunc mihi ex animo scrupulum, meumq; mihi somnium aperite, cuius interpretationem anxiis desidero, nam eam ob rem estis convocati. C. Viam tibi, rex, sempiternam precamur. Eloquere sanè nobis somniū: & nos idinterpretando euoluemus. Na. Oblitus sum: quod nisi vos & somniū mibi & somniū significationem edifferitis, & vos per summum dedecus vitam emitteritis, & vestra domus complanabuntur. Sin autem id sit, multis à me muneribus & premijs atque honore sufficienti. Proinde facite, si sapitis. C. At somnium dicere, tuum est, nos interpretationem recipimus. N. E nimus è video vos ex eo excusationis occasionem arripe re, quod videtis eam rem mihi memoria excidisse. Sed nibil agitis. Nisi enim me hac suspicione leuatis, non potest esse dubium, quin uno omnes animo statueritis, me longis quibusdam ambagiis pessimè deludere, & temere consumere dicendo. Quamobrē eloquimini mibi somnum, ut intelligam vos interpretari etiam posse. C. Nemus est in terra, qui istud præstare possit: neque quisquam unquam rex, aut princeps, aut dominator, tale quid

DIALOG. SACRORVM

quasiuit ex ullo diuino. Est enim, quod tu rogas omnino difficultius, quam quod possit quisquam expedire, preter unos deos, qui inter mortales non versantur. N. Papè: ergo vos prorsus inutiles estis, & hominum animis, ini nisi praeterea rei professione, tenebras effunditis? Quis vestri erit vobis? Comprehendite satellites, colligate, abducite ad extreum supplicium istos omnes nibulones. In beo ego atque impero, totum hoc tam inductum, & insipiens doctorum & sapientum genus, ad necem trahi: ut quorum nullus in vita usus est, eorum mors sit uiuentibus salutaris.

S E N. Deus sapientum sapientiam perdit. Deus sapientis huius mundi implicat inexplicabiliter.

D A T I E L. Daniel 2.

A R G. Daniel Nabuchodonosori somniū ipsius dicit, & interpretatur: quod quidem est de quatuor mundi imperijs, videlicet Chaldaeorum, Persarū, Macedonū, & Romanorum quibus succedit regnum Christi, quod omnia illa abolet.

Daniel, Ariochus, Nabuchodonosor.

Noli interimere istos sapientes, Ariochē, quos infit rex occidi. Sed deduc me ad eum, ego suscipio interpretationem. A. Placet, sequere me. D. Sequor. A. Nactus sum hominem ex captiuis Indais ô rex, qui pallicetur interpretationē. N. Tunc is es, Balsasar, qui pos sis mihi quid in somnis viderim, & quid id significet, esfari? D. Quod tu queris arcanum ô rex, non sapientes tibi, non coniectores, non hariolī, non prodigiatores possunt explicare, verum est in cælo abditorum demonstrator Deus, qui ea tibi præmonstrat, que olim euentura sunt. Igitur tuum somnum, & visum quod tibi secundum quietem occurrit, huiusmodi est. Cum in lecto cu-

bienlati.

biculari iaceres, in cogitationem venisti, quid post hac futurum esset, id quod tibi ignotorum ille doctor declarat, idemque mibi, non propter excellentem sapientiam, quam unius ceteris mortalibus praestem: verum mibi idem aperuit, quo tibi plana faciam ea, quae tu cum tuo animo cogitasti. Tibi in somnis obiecta est species quadam inusitata magnitudine simulachri, ante tuos oculos stantis, aspectu terribili: cuius caput erat ex auro probatissimo, pectus & brachia argentea, venter & femora area, pedes partim ferrei, partim cretacei. In eo fessando dum tubares, saxum sua sponte anulsum incidit in eius pedes, eosque contrinuit: quo casu confractum simul est ferrum, creta, & argentum atque aurum: omniaq; fragmenta ventus, tanquam aestate stipulas ex area, se sustulit, ne vestigio quidem relitto: ipsum autem saxonem, quo ista est statua, mutatum est in ingentem montem, qui totum terrarum orbem complevit. Et hoc quidem est somnium. Nam interpretationem addemus. Tu rex es regum: tibi celestis ille Deus nobilissimum regnum & praeclarissimam largitum est potestatem: omnesque homines, quosque ubique terrarum sunt, terrestrisque bestias, & aeris volucres, sub tuum imperium dictationemque subiunxit. Ita tu caput aureum. Post te autem existet aliud regnum tuo dexterius, id erit argenteum. Deinde arenum, cuius distio late in omnem terram patet. Post, quartum surget, durum & planè ferreum. Ut enim ferri duritate omnia atterruntur & consuminuntur, ita eius imperij violentia, & rigor omnia violabit, & contundet. Pedes autem perindeque digitos quod vidiisti partim ferreos, partim fictiles, regnum illum dissidens

DIALOG. SACRORVM.

erit, & ex parte ferreum rigorem obtinebit, sicut vidisti ferrum cum argilla coniunctum: illa verò digitorum, partim ferro, partim argilla constantium diuersitas, regni inaequabilitatem loquitur, quod partim valens, partim debile futhrum est. Quodque ferrum vidisti argille coniunctum: illi quidem propinquitate inter se coniungentur: sed inuicem non coharebunt, quomodo ferrum in terrā ferruminari non potest. Eius regni tempore suscitabit Deus regnum nulla unquam temporum serie delendum, neq; alij genti tradendum, quodquidem franget, & abolebit omnia illa regna, ipsumque permanebit in sempiternum. Quemadmodum vidisti è rupe saxum nulla manu erutum, quod ferrum, terram, as, argentum, aurumque perfregit: ita Deus ille maximus tibi præsignificat ea, qua post hoc tempus futura sunt, est que somnium certissimum & cum re ad verbum conueniens. N.O. immensam ineffabilēmque sapientiam! o profundum & ingeniosum intellectum: afferte huc citi odores & libamina: Dignus est cui sufficiantia fiant, cuiq; diuinis honores praestentur. O Balsasar, vester Deus verè Deus est deorum, regumque dominator, & obscurorum explicator: postquam tu rem tam profunda ignorantis caligine demersam potuissest in lucis erucere.

SE N. Deus arcana sua pīs, & pius etiam alijs patefacit. Omnia in deterius abeunt usque ad aduentum Christi. Christi imperium aeternum est.

FOR. N. A. X. Daniel. 3.

ARG. Nabuchodonosor Babylonie rex crebat à se statuam auream, imperat à cunctis suis populis congregatis adorari. Hoc cum Sidracus, Mesacus, & Abdenago Iudæi facere recusaverunt, in ignis fornacem coniunguntur. Sed cum ab igne indeces fuissent, Nabuchodonosor ipsorum Deum solum esse confessus, imperat adorari.

Si-

Sidracus, Mesacus, Abdeneago, Preco, Delatores,
Nabuchodonosor, Proceres.

Quodsum pertinet tanta hominū multitudo, à tam
diversis nationibus in hunc locum conuocata? M.
Nescio: nisi quòd, dum video immanciam illam statuam
iussus regis erectam, metuere incipio, ne quid rex impi-
us cogitet. A. Ego quoq; valde commoueor, ac ne velit
eum adorari, vereor. S. Quid agemus igitur si iussit?
A. Nos verò non adorabimus, nam hoc quidem esset
Dei culum renunciare. S. Qua tandem istud ratione?
A. Rogas? Hominē, viham Dei immortalis effigiem, ad
pedes inanis & stupidis rei mortalis simulachri procum-
bere? Quid indignius, aut magis impium fieri aut cogi-
tari potest? M. At licebit periculi deprecandi gratia,
culum simulare, cùm tamen animus in Deo semper fix-
uharet. A. Apagēsis. Satissime se viro probaret mulier,
scium alteri corpus suum proflueret, se tamen virum
suum semper in animo ferre diceret? Haccine tibi iusta
excusatio videcretur? M. Nequaquam. A. At qui non mi-
nus est hoc absurdum. Tunc qui unus es, te ipsum dini-
des, & alterā tuī partem Dco, alteram Veimi addices?
Quæ tanta animi mollietates est, aut qua peruersitas, nos
quos honestum esse propter mortales dominos quamlibet
mortem appetere, qui que id in alijs laudamus, metu
frangi, & ab officio & pietate erga Deum immortalem
deduci? S. Quid ergo censes? A. Subendam quemuis
cruciatum potius, & fortiter occumbendū, quam tan-
tillum modo de via deflecentum. S. O masculū pectus!
laude te. Evidenter ita sentibam, sed volui quid animi
haberes tentare. Verum edicitur silentium, & video in

DIALOG. SACRORVM.

loco edito praconē, audiamus quid proclamet. P. Pax fit
rebus. Edico vobis, qui ex qua cunq; natione, populo, lin-
gua, prasentes adestis, ut simulatq; sonum audieris tuba,
tibia, cithara, sambuca psalterij, symphonie & reliquo
rū concentuum, procūbaris, & signū aureū adoretis, quod spes
rex Nabuchodonosor erigendū curauit. Quòd si quis nō
parcerit, continuo in igne candente fornace invictetur. S.
Deum immortale, quod scelus video? Eōne impietatis &
insanie prolabi homines, ut id tanquā deū colant, quod
hominiū manus factū, homine deterius est & inferius? M.
O Vesaniam: illud vide sis, ut procederunt omnes? Ego
certe centies mori malim. D. Videtis ne illos tres Iudei
qui non proculiberunt? Al. Video: nunciandū id est re-
gi. Relicte sanè, eamus ad eum. Ab. Adeōne concidisse con-
stantiam, ut in tanto numero nullus sit, quem non labi-
factauerit metu? D. Optamus tibi rex vitam quam
longissimam. Tu edicto cauisti, ut omnes audito can-
tu musico procumberent, & aureum simulachrum ado-
rarent: rebellibusq; paenā descripsisti, ut igni cremaren-
tur. Nunc homines quidam Iudei, quos tu procuratione
Babylonica prefecisti, Sidracus, Mesacus, & Abde-
nago tuum edictum contemnunt, neque eosdem tecum
deos colere, neque statuam adorare curant. N. Itāne est?
Ergo inuenientur, qui meum imperium detrectent? Er-
go ego non maximus? Properate, adducite eos properi.
D. Fiet. N. Iā ego vos docebo, quid sit mihi non obediēre:
iam efficiam, ut sciant me esse regem. D. Adducimus ti-
bi homines, ô rex. N. Itāne est Sidrace, Mesace, & Ab-
denago ut vos neque meos deos veneremini, neque ante-
am statuam à me erētam adoretis? Quid? Nunc sal-
tem

ex te non es̄tis parati, auditis concentibus musicis, acce-
 lin. gradeam? Nam nisi facitis, protinus in fornacem im-
 uba, utemini. Ecquis vero est Deus, qui vos a meis mani-
 quo liberet? S. Nihil sumus solliciti, quomodo tibi ad ista
 quod respondeamus. Est Deus, quem nos colimus, qui & po-
 uis noſ ex flammis seruare: & ex tuis manibus, rex,
 S. nifello seruabit. Quod & si non ita eſſet, tamen omnino
 (mettere) neque deoſ tuos coleremus, neque ante ſta-
 tum inclinaremur. N. Prob Deum atque hominum ſu-
 M. ſem, tanta eſſe quenquam audacia, ut auſit mibi in os re-
 gnare? Ite, comportate ligna, subiycite ignis alimēta,
 Ego dñs ſc̄ite eum ſep̄implū huius qui nunc eſt. Vos vero o for-
 ſimi viritorum exercitus, comprehendite hos tres vi-
 tores, colligate. Eia, quid statis? Nihil opus eſt detrahere
 uſtes, vincite una cum omni amictu. Hem, ſic volo,
 recipitate eos in flammatam. Videamus quid posſit eorum
 Deus, properate ignauſi, ego vobis hoc ſceptro communu-
 m capita. Pape, videte ut flamma eos hauerit, qui ipſi
 inflammat alios coniecerunt. Sed quid? O rem miracu-
 lplenam, quid ego video? Eho mei proceres, nonne tres
 viros in ignem inſtrictos iniiciimus? Pro. Factum rex.
 N. At quis ego video quatuor viros ſolutos in media for-
 nace ingredientes illas, & indemnes: quorum qua-
 triuiforma eſt auguſta, & plane diuina. O rem inauilita.
 Accedam propius ad oſtium fornacis. Heus Sidrake,
 Mesace, & Abdenago ſummi Dei cultores, exite huic.
 S. Adsumus. O rex, et torrida flamma, diuina benignita-
 te crepi. P. Diu boni, quid hoc rei eſt? Quantam miracula
 bodie cernimus? Videte, ut ignis in horum corpora nul-
 lam uitam babuerit, ut ne pilus quidem crematus fit: ut
 amictus

DIALOG. SACRORVM.

amicus integrum, nulla flamme nota iniusti sint! N. Gens, b
tua agit Deo Sidraci, Misaci, & Abdenagonis, qui quod u
niuum suum misericordia liberandum sui cultores, qui in qua
sus fiducia nixi, sacerdotio regis editio, maluerunt sua cinq
pora ad cruciatum tradere, quam vlli Deo, praterquam pre
suo, ullum cultum aut honorem habere. Itaque decem
placet, decretumque in omnibus omnium linguarum nationes, e
onibus & gentibus promulgari, ut qui male de hoc Datur
dixerit, turpisimo exitio plectatur, eiusque domini publice
licetur, & euertatur, ut illius facinus memoria & nomi
ne loci notetur. Nam prater hunc unum praesens ac sa
luris prepotens Deus nullus est.

S. B. N. Maxima pars mundi, homines magis metuit quam
Deum. Mori satius est quam simulachra colere. Ia iustissimum quae
grauissime sequunt principes huius mundi. Deus suos nouit
ex medijs flammis eripere. Piu patiendo vincunt.

B A L S A S A R. Dan. 5.

A R G. Accersitus ex matris consilio à Balsasare Babyloniz
rege Daniel vates, ei legit & explanat scriptum manus in pariet,
quod Chaldei non poterant.

Balsasar, Regina, Daniel.

N Vllumne esse eis vobis, qui hoc legere & explanari
possit? O homines ad nullam rem sedonei! Quidat
tinet vos tanto in honore esse, si cum maxime opus est,
tum minime potestis? R. Regem multum diuq[ue], saluere
iubeo. Audiri ut tu te crucies & astues, quod nemo pos
sit tibi hoc scriptum enucleare. Sed ne te affulta, neve
tantopere pertimesce. Vir est quidam in tuo regno, men
te sanctissimorum deorum preditus, cuius excellens per
ficiaque doctrina, peritia sapientia, tempore patris tui
cognita perspectaque fuit: quo nomine rex eum magni
tudinem,

N. *Gressus, bariolorum, diuinorum, Cnaldorumq; magistrum*
qui se voluit, quodcum Daniel (nam id est ei nomen,
qui unquam rex Balsarem nuncupauit) compedium esset
ea singulari ingenio & prudentia valere, inque somniis in-
iquo pretandis, ambiguisque aperiendis, & obscuris decla-
recedendis, longe alios omnes antecellere. Proinde si me au-
nus, cum euocabis, ut te ista difficultate liberet. B. Eno-
c Daniel sane. R. Mox aderit, ne trepida. D. Adsum tuo
upublaceritu o Rex. B. Tun es ille Daniel, ex captiuis Iu-
nomis, quos meu pater hic e Inde traduxit? D. Etiam.
ac su 1. *Audio te afflatu angustissimorum dorum agi. scien-*
tiaque & prudentia atq; sapientia facile principem esse.
Iam ob rem te aduocans. Sed quam obrem, audi. Cum
licet solutoque animo opipare conuisarer, unicum
rei regni optimatibus: ecce extitit quadam quasi manus,
*me digitis inscripsit in telluria parietis e regione cas-
tabri, ea que tu vides, ad que explicanda enoc auionis
*Babylonios sapientes: sed eorum nemo, non modo in-
terpretari, sed ne legere quidem potest. Te autem accepi
implicita euoluere & ob cura optimè declarare posse,
Nunc itaque si potes hoc legere, & mihi quid sit eloquus,
*purpura & aureo torque insignitus, tertium regni prin-
cipatum obtinebis. D. Tu atibi dona habeo, aut ea alijs
largitor. Ecce tamen hoc scriptu & lega, & tibi planum
faci. Itaq; ades animo. O rex, Nabuchodonosori patri
olim largitus es! D:us magnificum regnum splendo-
remque egregium: qua de causa omnes eum gentes &
nationes trepide metuebant: quippe, qui quiscaq; visum
erat, interimeret, cederet, efficeret, deprimiceret. Sed cu
nt secundis rebus clamat, intemperanter superbaret, &
*animos****

DIALOG. SACRORVM.

animos tollere, de solio perturbatus est, & omni splendo amissis, ex hominum consortio cieclus, tum in bruieturam sensuq; translatus, inter feras habitatuit: & bertrum pastis boum ritu deleclatus, vētos, imbreseq; & annes naturales celi mutationes nudato corpore pertulit donec tandem recognouit summum illum Deum terrestrem buius imperij principē esse, & ei quem vellet, praescire. Tu quoq; Balsasar, qui eius satueditus, nihil te molestiore prebuiisti, cum tamen ea omnia praeclarè scires: contracelorum dominum insolentius gessisti, & nubes a terrestris eius domiciliis proferri iussisti, quibus tuq; proceres, & uxores tum iusta tum concubina, bibendo vino abusi estis. Quin etiam Deos celebravit auricos, argenteos, aereos, ferreos, ligneos, & lapideos, qui neq; cernunt, neq; audiunt, neq; sentiunt: Deo autem, in cuius manu tua vita & facta omnia sunt, nullum bonorem habuisti. Quare ob eamissa est hac manus, cuius scriptum hoc est. Mensus est, mensus est, ponderans & diuisit. Sensus autem. Mensus est, mensus est Deus tuum regnum, & id consummauit. Ponderans, ponderans es in truina, & inuentus leuior. Diuisit, diuisum est tuum regnum, & Aledis Persisq; distributum.

SENENTIA.

Quum maxime opus sit, tum minime iuvant huius mundi sapientes. Quum trepidat, & nihil potest humana sapientia, tum maxime sele exerit diuina. Qui alieno exemplo non sapit, is suo periculo maloq; dignus est. Hominum imperia in Deisunt arbitrio.

H A M A N. Ester 7.

ARG. Estera regina regi Assuero patefacit perfidiā Humanis in Iudeos, eamq; ob causam rex illū iubet in crucē tolli ab ipso erectā, ad tollendum in eam Mardochæum Iudæum.

Assuerus,

Affuerus, Ester, Haman, Harbona.

Autè sane & prolixè à te accepti sumus regina, uxor charissima. Quamobrem roges iam quidlibet licet idrogatum feres. Dic quid petas: vel si dimidium unum mei, tamen impetrabis. E. Siquidem habeo te propinquum, ô rex, & si ita tibi videtur, vitam mihi meisq[ue] populariis concedes. Hoc unum peto. Nam sumus prodigiis & indignissimo crudelissimoq[ue] exitio destinati. Quod seruituti addiceremur, equidem tacita ferrem: quamquam indignus esset hostis, qui tantum regi damnatum compararet. A. O superius quis hominum est tam audax, si id ausus sit etiam cogitare? Aut ubi is est? E. Ecce ac adest hostis infestissimus, homo hominum quantum est pessimus, Haman. A. Pro Deum atque hominum sum: O cælum, O terra, ardeo, tanta inuentum esse menquam audacia! Ham. Exit ira inflamatus. Quanquam ego illum video, res mibi ad restum rediit. Sed tandem tentabo animum regina, si forte miserefacat mei: quod si hoc non succedat, actum est, glorie perire. Regina iam unum deprecor culparam: meritis, fatecor, nec potest ullum supplicium maius esse meo criminis. Sed te supplex genua amplectens per istam clementiam. A. Quem neque iudor, neque mea maiestas deterruit. Sed quid video? At etiam ad lectum regina: O magne Iupiter, etiamne ut reginam domi apud me vi comprimat? Corripite, velate vultum: indignus est qui lucem tueatur. Her. At etiam si scias quid machinatus sit in Mardonius hominem de te, rex, optimè meritum, ut potest per quoniam facta in te coniuratio paterfalla sit. Crucem ante somnum suum in altitudinem cubitorum quinquaginta eri-

DIALOG. SACRORVM.

erigendam curauit, in quam cum tolleret. A. Per committit
de cadit, auctorem in eam tollite, ut eadē, quia alios co-
tat via, capiatur.

S E N. Muliebrium illecebrarum magna vis est in utraque
partē: hoc est vel ad nocendū, vel ad iuuandū. Malū consilium
consultori pessimū. Impij suo ipsorum laqueo iugulantur.

ARTAXERXES. Nehem. 1.

A R G. Nehemias à rege Artaxerxe veniam & opes impo-
trat eundi instauratum vibem Hierosolymam.

Artaxerxes, Nehemias.

Quis sit ut vultus adeò tristis, cùm non agrotis?
Mirum nni animi tristitia est. N. Rex in perpetuā
vīne. Possūmne non tristis vultus esse, cùm urbs, in qua se
pulchra sunt maiorum meorum, caversa sit, & eius porta
igne deflagraverunt? A. Quidnam ergo petis? N. Sit
bi videtur, & si quid apud te valeo, ut me dimittas in Iu-
da. m, ad instaurandam urbem patriam. A. Ego vero di-
mitto. Tu dico, quid tibi ad istud fieri velis. N. Cur ab
si placet, ut mihi dentur literae ad prætores Syrie, qui in
tarent deducendum, dum perueniam in Iudeam. Dein
de literæ ad Assaphum regia sylva custodem, qui misiliga-
na suggesterat, ad reficiendas portas arcis, quæ est ad con-
iuncta, vrbisq. mænia & domum, in quam sum diversu-
rius. A. Dabuntur quæ petis. N. Ago tibi gratias im-
mortales, rex, tibi fortunatissimum longissimumq.
regnū precor.

S E N. Regis animum Deus habet in manu, eumque quo-
cunque vult inclinat. Cui propitius est Deus, huic conciliat be-
nevolentiam potentium.

NEHEMIAS. Nehem. 5.

ARGUMENTVM.

Expostulunt pauperes Iudei de divitium erga se iniquitate a-
varitie,

Et Nhemias diuites cogit in ordinem.

Plebej, Nhemias, Primate, Sacerdotes, Populus.

MAgnum est tum nostrum, tum nostrorum liberum numerus: comparandum est inde frumentum, quo quis, ut nos frumento contra famem miniamus. A. Iana nostris agris, & vineis, ad tributum regi pendendum, tuniam sumptimur mutuam. An aquum est, ut cum eadem nobiscum consanguinitatis sint alij, eademque sit aerorum eorum atque nostrorum conditio, nos tamen nos nos in servitatem dedamus, sintque iam filii nostrarum nonnullae emancipatae, neque eas vindicare possimus, cum fundos & vineas nostras teneant alij? N. O indignum facinus! Itane vero principes facinus a nostris exigitis? Ergo nos consanguineos nostros Inde, in exteris gentes venditos pro nostris viribus redierimus, & vos eosdem emetis, ut dominos non amiserint sed mutamerint? Non recte facitis. Nonne in metis Dei nostri vicietis, ut barbarorum hostium nostrorum superationem eritctis? Ego quoq; & mei cognati atq; famuli, argentum eis, frumentumq; mutuo dedimus. Arite, remittamus hoc omen. Reddite eis hodie agros suos, & vineas, olineta, & domos: tum centessimum condonate agenti, & frumenti, & vini, & olei, que eis mutua debitis. Pr. Reddemus, neque ab eis quidquam exigemus. Sic faciemus, ut tu hortaris. N. Vos vero sacerdoles, imitate vos ita facturos. S. Faciemus. N. Ergo quod admodum ego meum gremium excutio, sic quicunq; non hec refuerit, cum excutiat Deus ex domo & labore suo: seque esto excusus, vacuusque. Po. Amen.

SEN.

DIALOG. SACRORVM.

SEN. Avaro homine nihil est iniquius. Avarus anima ver
habet. Multū pollet, etiam apud iniquos, iustus & grauis hom
reg

PERITAS. 3. Esd. 3.

ARGUMENTVM.

Darius Persarum rex proponit optimatibus suis trium stip
torum suorum sententias, ad iudicandum quænā esset opt
Sunt autem ex, de viribus vini, regis, mulierum, & veritatis. H
cūm stipatores iussu regis, sive quisque sententiæ rationem re
didisset, palmam obtinuit Zorobabel qui veritati primas trib
isset, & à rege præter statutum disputationis præmium, imp
trat, ut Hierosolymitanum fanum instauraret.

Darius, Anagnos̄tes, Stipator, Alter Stipator, Zoro
babell, Optimates.

Hec causa est, mei proceres, cur vos iussi serim cu
nocari. Cum mei corporis custodes dormientem,
inter se (ut sit) confabularentur: eò delapsi sunt, certa
tim ut dicerent suam quisq; sententiam, ecque res max
imam vim habet: ea conditione, ut cuius dictum ego
Persidis triumviri doctissimū iudicassimus, huic villa
ri pronunciato, ea darentur, qua iam audietis. Recus
schedulam. An. Cuius dictum sapientissimum erit, nū
Dario rege ingentia dona, & vittoria ornamenta cu
sequitor, purpuraque induitor: & auro bibito, & in au
ro dormito, & aureis frænis currū, byssinamq; cedarim,
& torque circumdatum collum habeto: & secundum
Darium primus propter suam sapientiam sedeo, Dar
que familiaris dicitor. Primi sententia est bac: Max
imam vim habet vinum. Alterius: Maximam vim ba
bet rex. Tertij: Maximā vim habent mulieres, sed om
nia vincit veritas. D. Nū euocentur hic iuuenes, ut ipsi
sua dicta declarent. Dicite iuuenes sue quisque senten
tia rationem. Sis. Prim. Quantam vim habet vinum,

vini!

ō viri? Omnes, à quibus babitur, homines fallit: eandē regis ac priuati, eandem serui ac liberi, eandem pauperis ac dimitis mentem efficit, omniumq; animos ad letitiam & hilaritatem conuertit, neq; doloris ullius, neq; debiti memor, omnium animos dinites reddit: oblitumque vel regis, vel satraparum efficit, ut nihil nisi magnificū loquantur: utque cūm potauerunt homines, & fraternæ necessitudinis & amicitiae memoria, deposita, continuo glauos stringant, neq; postea ubi à vino resipuerūt, quid fecerint, recordentur. O viri, nōnne permagnā vim habet vinū, quod hac fieri cogat? Al. O viri, nōnne permagnam vim habent homines, qui terras & maria, queque in eis insunt omnia teneant? At qui rex omnibus antecellit & dominatur, in eosque principatum tenet: ita ut quicquid inbet, faciant. Si inbet ut inter se belligerent, parent: si cōtra hostes mittit, vadūt, & mōtes, & muros, & turres demoliuntur, occidunt, & occiduntur, neque regis edictum excedunt. Quod si vicerint, ad regem omnia referunt, tum que pradati sunt, tum cetera. Item qui non militant, neq; bellagerunt, sed terram colunt, hī quoq; ubi satamessuerunt, ad regem referunt, coguntque alius alium tributare regi ferre. Is unius si inbet perire, perimunt: si dimittere, dimittunt: inbet verberare, verberant: inbet vastare, vastant: inbet construere, construunt: inbet excindere, excidunt: inbet ferere, ferunt, cunctisque eius tum populus, tum magistratus eidem parent: eoque interim accumbente, cibum capiente, dormiente, circum undique custodiā agunt, neque cūquam discedere, & sua negotia curare licet, neque eius dicitis non parere. Quare sic statuo viri, regis.

DIALOG. SACRORVM.

SEN. Avaro homine nihil est iniquius, Avarus anima
haber. Multū pollet, etiam apud iniquos, iustus & grauis bonis

VERITAS. 3. Esd. 3.

ARGUMENTVM.

Darius Persarum rex proponit optimatibus suis trium si-
torum suorum sententias, ad iudicandum quænā esset oportet.
Sunt autem ex, de viribus vini, regis, mulierum, & veritatis. H
cū stipatores iussu regis, sive quisque sententia rationem
didisset, palmam obtinuit Zorobabel qui veritati primas tri-
buerat, & à rege præter statutum disputationis præmium, impo-
trat, ut Hierolymitanum fanum instauraret.

Darius, Anagnostes, Stipator, Alter Stipator, Zoro-
babell, Optimates.

Hæc causa est, mei proceres, cur vos infferim cu-
mocari. Cum mei corporis custodes dormientem
inter se (ut sit) confabularentur: eo delapsi sunt, certu-
tim ut dicerent suam quisq; sententiam, ecqua res max-
imam vim habet: ea conditione, ut cuius dictum ego &
Persidia triumviri doctissimum iudicassimus, huic villa-
ri pronunciato, ea darentur, qua iam audietis. Recu-
scedula. AN. Cuius dictum sapientissimum erit, ut
Dario rege ingentia dona, & vittoria ornamenta cu-
sequitor, purphraque induitor: & auro bibito, & in ar-
ro dormito, & aurcis frenis currū, byssinamq; cedarim,
& torque circumdatum collum habeto: & secundum
Darium primus propter suam sapientiam sedero, Dary-
que familiaris dicitor. Primi sententia est hac: Maxi-
mam vim habet vinum. Alterius: Maximam vim ha-
bet rex. Tertij: Maximā vim habent mulieres, sed om-
nia vincit veritas. D. Nūc euocentur hic iuuenes, ut ip-
suadēta declarent. Dicite iuuenes sue quisque sen-
tierationem. SIS. Prim. Quantam vim habet vinum,

vini!

i viri? Omnes, à quibus bibitur, homines fallit: eandē
 regis ac priuati, eandem serui ac liberi, eandem pauperis
 ad dimitis mentem efficit, omniumq; animos ad letitiam
 & hilaritatem convertit, neq; doloris tollit, neq; debiti
 memor, omnium animos dinites reddit: oblitumque vel
 regis, vel satraparum efficit, ut nihil nisi magnificū lo-
 quantur: utque cūm potauerunt homines, & fraterna
 necessitudinis & amicitia memoria, deposita, continuo
 plausos stringant, neq; postea ubi à vino resipuerūt, quid
 fecerint, recordentur. O viri, nōnne permagnā vim ha-
 bit vinū, quod hac fieri cogat? Al. O viri, nōnne permag-
 nā vim habent homines, qui terras & maria, queaque
 in eis insunt omnia teneant? At qui rex omnibus ante-
 cellit & dominatur, in cōsque principatum tenet: ita ut
 quicquid inbet, faciant. Si inbet ut inter se belligerent,
 parent: si cōtra hostes mittit, vadūt, & mōtes, & muros,
 & turres demolirentur, occidunt, & occiduntur, neque
 quis edictum excedunt. Quid si vicerint, ad regem om-
 nare referunt, cum quae pradati sunt, tum cetera. Item
 qui non militant, neq; bellagerunt, sed terram colunt, bi-
 quoq; ubi sata messuerunt, ad regem referunt, cogūnt
 que alius alium tributare regi ferre. Is unius si inbet peri-
 mere, perimunt: si dimittere, dimittunt: inbet verbera-
 re, verberant: inbet vastare, vastant: inbet construere,
 construunt: inbet excindere, excidunt: inbet ferere,
 ferunt, cunctūsque eius tum populu, tum magistratus
 eidem parent: eoque interim accumbente, cibum capien-
 te, dormiente, circum undique custodiā agunt, neque
 ciuquam discedere, & suā negotia curare licet, neque
 eius dōctis non parere. Quare sic statuo viri, regis.

DIALOG. SACRORVM.

maximam esse vim cui sic obtemperet. Z. Magnus
quidem rex est, viri & homines multi, & vinum mal-
tum potest. Quid, qui his dominatur? Quis autē horum
principatum tenet? Nonne mulieres? Mulieres regem
genuerunt, & omne mortalium genus, qui mari ac terra
dominantur, ab his ortum est: haec ipsis educauerunt vi-
uearum fatores, ex quibus vinum fit: haec hominum te-
stes faciunt: haec hominibus gloria sunt, nec possunt simi-
lari fæminis homines esse. Quod si aurum, argentumque, an
aliquam rem præclaram comparauerunt, nonne pulchra
alicuius & eleganti forma mulieris amore capiti hu-
omnibus omissis in eam oculos desigunt? Eam hiantem
intuentur, auroq; & argento, & omni rerū pulchritudini
anteponunt? Homo, omisso suo ipsius parente à quo
ducatus est, suaq; patria, uxori adhuc scit, & cum uxori
re vitam finit, & patris, & matris & patriæ immemor.
At q; ut perspiciat mulieres in vos dominari, nonne qua
labore & industria paratis, omnia mulieribus datis atq;
affertis? Sunit homo gladium, & foras ad lasrocina-
dum & furandum proficiscitur, mare, & flumina trans,
& leones videre sustinet, & per tenebras grassatur: atq;
ubi furatus, predatus, grassatus est, ad amicam omnia
refert: plisque diligit homo suam coniugem, quam pa-
rētes: usq; adeò, ut propter fæminas multi mente aliena-
ti, multi servi facti sint, multi perierint, multi lapsi sint
& peccauerint. Quid? An mihi non creditis? Nonne in-
gens regis potentia est? Nonne omnes eum nationes vel
tangere formidant? At q; videbā, cùm hominis præclaris-
fam Bartaci filia Apame, regis concubina, ad regis dex-
teram sedens, de cimi capite diadema auferret, suoq; im-
poneret;

poueret : tunc reg : malum sinistra manu feriret , rege interea eam ore biante aspiciente , & arridenti arridente , & succensenti blandiente , quod eam sibi reconciliaret . An non multū valcent mulieres , o viri , qua hac faciant ? Multum sanè & mulieres pollent , & ingens terra est , & celū excelsum , & Sol cursu velox , qui uno die cælum circumuectus , cōdem recurrat , unde profectus est , magnus sanè est . Sed veritas maxima est , & omnium poten-
tissima . Veritatem omnis terrarum orbis vocat : verita-
tē cælum ipsum facit : veritatem omnia formidant , &
tremiscunt : neque quicquam in ea vitiosum inest . Vito-
sum vimū est , vitiosus rex , vitiosa mulieres , vitiosi mor-
tales omnes , & eiusdē vitiositatis sunt eorum opera om-
nia , in qua vitiositate veritatis expertes pereunt . At ve-
ritas eterna pollet , & perpetuò vivit : vigeat q̄ , ne q̄ ea est
qua cuiusquam ratione de recto deflectat , & non eadem
si omnibus , sed ab omni iniuitate & præstatute aliena ,
equum facit , eiusq̄ facta probant omnes , nec inest in eius
iudicio quicquam iniquum . Ceterū & ab hac , & à re-
giā magnificētia & à potentia , & à maiestate seculo-
rum omnium , laudetur D̄s veritatis . O . Maxima ve-
ritas est , maximamq̄ vim habet . D . Viciisti pete quid vis
mū præterea quae scripta sunt : nos id tibi dabimus , quo-
nam doctissimus invenimus , & à me proximus sedebis ,
mensq̄ familiaris vocabere . Z . Memēto votū tui , quo te
Hierosolymā instauratum pollicitus es , tunc cū reg-
num assequuntur es , omniaq̄ vasa Hierosolyma exporta-
re cōremissurū : que sepōsūt Cyrus cum de Babylone ex-
audenda votū fecit , eaq̄ se illo missarum promisit . Et tu
recipisti te instauratum fanum , quod ignicremarunt

DIALOG. SACRORVM.

Idumai, tum, cùm à Chaldeis peruestata India est, & nunc hoc est, quod à te postulo rex domine, atque flagitio, hac est magnificentia, quam à te expecto. Oro igitur ut vobis pretestes, quodcālē regi, tuo ipsius ore nuncupabis. D. Laudo te, & benemones, faciam.

SEN. Honesta est de virtute contentio. Vtinam inter se sic certarent hodie stipatōres principū. Vtinam & principes bona veraque dicta sic & iudicarent & remunererentur. Sed fuit illud s̄eculoni argenteum, nostrū est ferreum. Certè rara sunt hodie in aulis huiusmodi certamina. Omnia vincit veritas.

DIALOGORVM SACRORVM LIBER QVARTVS.

MARIA. Luce. 1.

ARG. Gabrielgenius, Marię nunciat edituram filium Dei, quarentique modum demonstrat id fore à Spiritu sancto. Illa credens assentitur.

Gabriel, Maria.

Salue ornatissima, Domino coniunctissima, mulier felicissima. Quidmetnis Maria? Bono es animo, p̄a accepta es Deo. En ego tibi renuncio, te isto utero conceputum parituram natum, quem Iesus nomine vocabis. Ille erit maximus, & filius summi parentis censebitur, eumque donabit rerum omnium prepotens Deus solio Davidis, aulloris generis eius. Itaque posteris Iacobi regnabit in eternum, nec ullus erit eius regni finis. M. Quomodo fieri stud cùm ego viri notitiam non habeam? G. Spiritu sanctus se in te insinuabit, tēque Dei Opt. Max. vir grandabit. Itaque sanctissimus iste factus, ut erit, ita etiam dicetur Dei filius. Elizabetha quoque (quomodo credas) tuncognata, iam senex concepit filium, &

nunc sextum iam mensem fert uterum, & tamen inter steriles habebatur. *V*is que adeo nullares est quam Deus non possit. *M.* Ecce me Domini seruam: euensiat mihi, prout tu dixisti.

S E N. Deo nihil est arduum. Promittenti Deo credendum est, etiam si quid naturæ contra sum promittat. Neq; enim naturæ obnoxius est auctor ipse naturæ.

BAPTISTA. Mat. 3.

Mar. 1. Luc. 3.

A R G. Ioannes Baptista populum docet vitæ correctionem & de Christo vaticinatur.

Ioannes Baptista, Plebs, Publicani, Milites.

Progenies viperina, quis vos submonuit futuram pœnâ fugere? Edite ergo vita melioris indices fruilius, & ne ideo magnos vobis spiritus & arrogantiā sumite quod patrem habetis Abramum. Dico enim vobis, Deum posse ex his saxis suscitare liberos Abramam. Iam vero securis arborum radici admota est, minisque arbor fructum bonum non edens, excindenda est, & in ignem iniicienda. *Pl.* Quid ergo faciemus? *Io.* Qui habet duas vestes, impertiat non habenti: & qui habet cibaria, idem faciat. *Pu.* Nobis autem, magister, quid faciendum est? *I.* Nihil amplius quam quantū vobis decretum est, exigite. *M.* Quid etiam nobis? *Io.* Ne quem pulsate, aut per sycophantiam circumuenite, & stipendijs vestris esse contenti. Sed audite uniuersi. Ego quidem ab uno usq; aqua, ad vita emendationem. Sed me præstantior me subsequitur: & ita præstantior, ut ego non sim dignus, quicquid calceorum soluam corrigiam. Is vos abluet sacro spiritu & igne: qui quidem vanum

DIALOG. SACRORVM.

manū tenet, aream suam per purgathrum, frumentū quo
in horrem comportaturus, & paleam igni crematurus
in extinctio.

SEN. Bona arbor bonos fructus edit. Abstinendum ab ipsa
iustitia, si peccas vitare velis.

NATHANIEL. *Iohan. 1.*

ARGUMENTVM.

Nathaniel à Philippo mouitus, venit ad Iesum & in eū credit.
Philippus, Nathaniel, Iesus.

DE quo scripsit Moses in nostra disciplina, & va-
tes, eum reperimus: Iesum dico filium Iosephi, &
Nazaretha. N. A Nazaretha potest aliquid bonū ex-
istere? P. Prouise tecum. I. Videohuc venire verē Isra-
elitam: id est hominem ab omni fraude alienum. N. Va-
de me noſti? I. Prius quām te Philippus appellaret, cum
esses sub fico, videbam te. N. Magister, tu es filius Dei,
tu es rex Israelitarum. Ie. Quoniam dixi tibi, te am-
sub fico esse visum, ideo credis? Maiora his videbu-
Credite mihi, post bac videbitis cœlum apertum, & ge-
nios diuinos ascēdentes, & descendentes ad me.

SENTENTIA.

Vnde minimē speres, inde existit bonum. Adeundus est Chi-
stus, ut cum cognoscas. A minoribus, si credas, ad maiora venias.

NICHODEMVS. *Iohan. 3.*

ARGUMENTVM.

Iesus differit cum Nichodemo de renascendo.

Nichodemus, Iesus.

Magister, scimus te doctore venisse diuinus, nam
nemo ista tam portentosa facere possit, qua tu fa-
cis, nisi ad sit ei Deus. Ie. Accipe igitur doctrinam eu-
dignum, qui veneris a deo. Qui denuo natus non fuerit,

mibi crede, Dei regnum adipisci non potest. Nicho. Quo
pacto potest homo nasci, qui si senex? Nunquid potest i-
terum in ventrem sua matris ingredi, atque nasci? Ie.
Cum de Dei regno, quod dominum est, locutus sum, debes
existimare, hanc quoque generationem, de qua loquor,
per quam ad illum regnum perueniatur, esse divinam.
Proinde omittit ista mulierate nativitatem. Nam si
quis a mulierer renasceretur, talis esset renatus, qualis
fuissest antequam natus: id est, esset abhuc terrestris &
humanius, propterea quod ex re terrestri & mortali
quod nascitur (cuiusmodi est mulier) id terrestre & mor-
tale est: quandoquidem queque res sui similem gignit.
At ex spiritu qui fuerit renatus, is divina quadam &
spiritui conueniente natura praditus erit: quoniam
quod a spiritu gignitur, id eius simile est a quo originem
habet, videlicet spiritus. Neque vero mireris, quod dixe-
rim, vobis esse renascendum: quamvis hanc nativitatē
nō videas. Nam quod accidit in vento, cuius quamlibet
in partem spirantis sonum audis, neque tamen oculis
tuis unde veniat, aut quō feratur: idem sit & in om-
ibus ex spiritu genitis, ut bac generatio semini &
intelligi possit, oculis aspici non possum. N. Quomodo possunt
ita fieri? I. Tu Israelitearum magister es, & bac necis?
Atque hoc tibi confirmo, nos non ignota, aut tanum au-
ta dicere, sed persp. Et a & visa testari, & tamen testi-
monium nostrum vos non accipitis. Quod si secessisti
que vobis dixi non creditis: quomodo, cœlestia fidaxero,
credatis? Si hanc similitudinem, quae ego duxi a vento
(quares terrestris est, & subiecta sensibus) non capis-
tis, ideoq; non credis: quomodo intelligis ipsam, cuius decla-

DIALOGI SACRORVM.

randa causa, similitudine v̄sus sum, qua r̄es cœlestie diuinâque est, neque sub sensu cadit? At qui bac nisi àm didiceritis, à quo discatis nullus est: neq; enim potestu in cœlum ascendere, & ea à Deo discere. Nam in cœlum nemo ascendit, prater eum hominem qui de cœlo descendit, qui quidem est in cœlo. Is autem ego sum, à quo n̄s bac didiceritis, desperanda vobis cognitio est. Quocin-
ca attende, quale sit hoc renasci, de quo loquor. Quem-
admodum Moses serpentem illum anem extulit in de-
sertis, in quem serpentes intuentes à serpentum mortis
sanarentur: ita me oportet extollis, ut omnes in me inten-
entes, à me pendentes, mibi que fidentes, non pereant, sed
vitam adipiscantur eternam. Haec est igitur renascens
conditio superius à me proposita, sine qua negantur que-
quam posse regnum cœlestē consequi. Nam qui mibi si-
dem habent, ita immutantur, tantōque meliores sunt,
ut planè renati dici possint, & cœlesti regno digni sint.
Etenim tanto genus humanum prosecutus est ambi-
Dens, ut unigenitum filium suum tradiderit: cui quā-
cunque fidem habeat, non pereat, sed ad vitam perueniat
eternam. Non enim misit Dens filium suum in hanc
vitam, ut homines condemnent, sed ut per eum seruentur
homines. Qui ei fidē babet, non damnatur: qui non ba-
bet, is iam damnatus est, quia unigeniti Dei filij nominis
fidem non adiunxerit. In hoc autē damnantur homines,
quod cūm venerit in orbem lux, tenebras magis quā
luxem amant, quippe quorum pravaa sunt opera. Si quis
quisquis vicio facit, lucem odit, neque in lucem prodit,
ne eius facta arguantur. Qui vero recta facit, is in luci
prodit ut patet in eius opera, ut potè facta diuinis.

SEN.

SENTENTIA.

Rescendum est & ex carne in spiritu migrandum. Ut enim
quæ grauias sunt, in celum ascendere aut in celo esse
possunt: ita iniustia, quæ res terrestres & grauias est, in reg-
num Dei venire, aut ibi esse nequit. A solo Christo salus est.

SAMARITANA. v. Iohann. 4.

ARGUMENTVM.

Iesus apud fontem cum muliere Samaritana de vera potione,
moque Dei cultu colloquitur. Cuinque superuenient erupit
eum apportantes discipuli, eos quoque de vero cibo docet.

Iesus, Samaritana Discipuli.

Domihi bibere mulier. S. Quomodo tu Iudeus, à
me muliere Samaritana petis pótum? Neque enim
libent ullum Iudei cum Samaritanis commercium. I.
Si intelligeres munus Dei, & quis sit qui à te potius pe-
tit, tu ipsa peteres ab eo, tibique ipse daret aquam peren-
nem. S. Domine, neque filulam habes, & paucus est pro-
fundus: unde ergo habes istam aquam perennem? Num
un maior es patre nostro Iacobo, qui tradidit nobis hanc
potum: qua aquatione usus est ipse, & filii eius, atque
proxima? I. Hec aqua sicut ad tempus intum expletum
vici ad perpetuitatem, ita ut quæ ex aqua à me de-
cepta biberit, non fiat unquam: nam ea aqua fletu-
ns, scatens in omnem perpetuitatem. S. Domine, despera-
tim ista aqua, ne amplius siciam, nesciebas adhauri-
cam veniam. Ies. I uocatum virum tuum, & hunc cum
venuto. S. Non habeo virum. I. Relle ait: te non habere
virum. Quinque enim viros habuisti: nunc quid habes?
non est tuus vir. Istud verum dixisti. S. Video te esse vi-
rem, itaque non committam vi tibi frustri incidisse
videar. Maiorcs nostri in monte hoc Deum colue-
runt

DIALOG. SACRORVM.

rant. At qui vos contendstis, Hierosolymis esse colantur?
Quid tu censes? I. Mulier, credo mihi, veniet tempus
cum neque in monte hoc, neque Hierosolymis coletis pauperum
trem. Vos, quid colatis, nescitis: nos quid colamus, sa-
muis: quippe quia salutis à Iudeis est. Sed veniet tempus
& quidē iam est, cum veri cultores patrē animo & ve-
colant. Etenim à talibus pater coli postulat. Animus
Deus: & qui eum colunt, animo & verè debent colere.
S. Scio venturū esse Messiam: Is cùm venerit remoueret
nem nobis planam faciet. Ie. Ego sum ille, qui tecum
quor. D. Video Magistrum, ad puteum sedentem, & vobis
colloquenter cum quadam muliere. A. Mirum est pro-
lum cum sola. Sed scis ipse cur id faciat. S. O Faustus
diem! Sed ego quid cunctor ire in urbem, ut meos tan-
bono nuncio afficiam? D. Comparauimus cibum, magi-
ster, vescere. I. Ego cibum habeo comedendum, quē tu
nescitis. D. Nunquis absentibus nobis, attulit ei qui
edis? I. Mibi pastus est, id facere, quod vult is qui me
misit, einsque opus absoluere. Vos quidem dicitis, ab his
quatuor mensis futuram messem. At ego sic: erigite in-
culos, & uidete agros, ut iam ad messem flancant. Et
missor primum auferat, & sator fructum condit ad vi-
elium perpetuum, ut satoris simul & missoris conuoca-
cautum sit. In quo sane dictum illud comprobatur, quod
ait: Alium servare, alium mettere. Ego vos misi ad men-
dum, in quo colendo vos non laborasti. Alij laborarunt,
vas in eorum laborem inuasisti.

S E N. Christus venit ad docendum seruandumque sanctos,
Christus aeternum viuiscumque cibum potionemque dat. Deus
animō & verē adorandus est, nullo locorum discriminē. Dei
voluntatem exequi cibus esse debet homini Christiano.

CEN.

CENTVRIO. Math. 8.

R G. Iesus à Centurione exoratus, eius puerum membris
letius percutit, verbo sanat.

Centurio, Iesus.

Dominine, puer meus iacet domini membris captus gra-
uitéque cruciatur. **I.** Ego ibo eum curauim. **C.** At
non sum dignus, cuius tu rectum subeas: sed tantum
colere verbo, & sanabitur. **N.** am ego quoq;. qui sub alte-
sum potestate, tamen obtineo autoritatem in eos
ab aliis presum milites: ac si quem iubeo ire, it: si veni-
t, & venit: si seruum facere quid, facit. **I.** O rem admi-
mone dignissimam! Credite mihi, ne in Israeлитis qui-
stantam fiduciam inueni. Et sine dubio multi ab ori-
ente atque occidente profecti, accumbent cum Abraba-
n, Iaaeo & Iacobo, in regno cæli: cum interea ij ad
par regnum pertinebat, in alta noctis caligine demersi
ut aliquid quam flebunt & frendebunt. Tu abi, & ut
infidisti sic obtineto.

S E N. Christus tam facile morbis imperat, quam dux mili-
ties. Primi erunt vltimi, & vltimi primi.

PISCATORES. Luc. 5.

ARGUMENTVM.

Petrus iacto reti iussu plurimos pisces capiit.

Iesus, & Petrus.

SUbdic in altū oriam Petre, ut retia laxetis ad pre-
dam. **P.** Praceptor, totam noctem laborantes nihil
cepimus: sed tamen postquam ita iubes, demergam rete.
Orem miram! Adeste socij, adiunquate nos, rumpitur re-
te: ita multis piscibus est plenū. Corripe tuistas plagas
driſecus, vos vos immergitis in nauiculā. Definite, de-
finite

DIALOG. SACRORVM

finite, sustinetere rete: iam hac plena est, infundamus alteram. O rex inauditam! penè submerguntur cymbæ pisciū multitudine: Quia se domine abi à me: hominem censum. I. Ne metue, deinceps iam homines pescabent.

SENTENTIA.

Absque Christo pescari, hoc est, homines docere, operam ducere est. Christo auspice felix est pescatura.

SIMON. Luc. 7.

ARMAMENTVM.

Iesus miranti cum animo suo Simoni, apud quē ipse cibum piebat, cur se patetetur ab impudica muliere auctorari, causa reddit.

Simon, Iesus.

Iamidudum speculo mulierem istam, que meum hospitem tam molliter curat. Qui si vates esset, inteligeret utique, quæ & qualis sit mulier, quæ ipsum amaret, nam prostituta pudicitia est. I. Simon, paucum volo. S. Dicas licet magister. I. Duos debitores habebat quidam creditor, quorum alter quingentos, alter quinquaginta debebat denarios: si cū non essent solvendo, utique condonauit. Dic, uter eum plus amare debeat? S. Opinor, cui plus condonauit. I. Relate iudicas. Vides hanc mulierem? Cum introiunisset dominum tuam, ne aquam quidem ad lauandos pedes meos dedisti. Ea & lacrymæ eos perfudit, & suicapitis capillo extermit. Tu mibi osculum non dedisti, ea postquam sum ingressus, non destituui pedes deosculari. Tu nec oleo mibi caput unxit, ea inunguento etiam mibi pedes perunxit. Quia de causa sibi habeto, ei multa remitti peccata, quoniam multum amat. Cui autem minus remittitur, minus amat. Remittantur tibi peccata mulier, tunc te fiducia seruant ab iuncta pace.

SEN.

SENTENTIA.

finistris suspicionibus, abstinentia. Ex conjectura iudicare
terarium est. Magno beneficio magnus amor conciliatur.

Iairus. Luc. 8.

ARGUMENTVM.

Iesus à Iairo exoratus, eius filiam it sanatum, & inter eundum
nigrem profluvio sanguinis laborantē sanat. Deinde vbi Iairi
nō venit, eius filiam quae interea decesserat, reuocat in vitam.

Iairus, Iesus, Mulier, Petrus, Nuncius.

*S*t mibi unica filiola, optime Iesu, duodecimum an-
nū agens, qua nunc domi desperat o morbo laborat.
*O*bscro te, & obtestor etiam atq[ue] etiam, ut domum ve-
nu, eique manus imponas, ut renimiscat, & renalefacat.
*F*aciam verò eamus. *M.* Salua sum, si possum vel ex-
mam eius oram vestis attingere. *C*onabor, nec me hac
uninum turbam impedit, quo minus ad eum accedam.
*Q*uis nam tetigit mea vestimenta? *P.* Tu vides quanta
ubominū multitudine circumfistat, & comprimat, & ro-
tu quis te tetigerit? *Ie.* Certè tetigit me aliquis: *N*am
sensi vim quandam exire à me. *M.* Perij misera, non la-
menum. *O*bscro te ignosce mihi, ego sum illa. *Ie.* Narra
mibi rem omnem, ut sese habet. *M.* Ego misera iam duo-
decim annos langhebam profluvio sanguinis: cùm inter-
toto illo tempore multis adhibitis medicis, & omnem
rem insumpsisem, neque quicquam profecisssem, sed in-
dies deterius haberem: iamque ab omnibus medicis e-
um desperata. Cùm autem tuorum factorum admira-
bilitatem fama atq[ue] auditio accepisset, accessi ipsa, sic
meum cogitans: *O* me fælicem, si vell limbū eius to-
galiceat tangere. Hoc animo, per medium turbam ac-
cessi

DIALOG. SACRORVM.

cessi propius, nec me spes fecellit: nam simulatq; te te
sensi vim omnem morbi fugatam esse, & omne sanguis
fluxionem constitisse. I. Bono animo es, filia, tua tef-
cia seruauit: ab iucum bona pace, ex tuo malo sana.
Tua filia mortua est, Iaire, quid iam molestus es ma-
stro? Je. Ne metue, Iaire, tantum confide: etiam
Sed quem ego domi strepitum audio? Introeamus. En-
quid tantoperè fletis? Quid eiulatis? Pax sit rebus. N
est mortua puella sed dormit. Vos excite foras omnes
Petre, Iacobe, Iohannes & vos puella parentes, manu-
intuis. Videbitis quanta sit Dei potentia. Ced o mibi ista
puella manu: puella surge. Ia. Bone Deus, quād mī-
cū es? O mea filiola, videōne ego te rēnatā? Je. Vide
diligenter ne quis hoc resciscat, & puella cibū prabeti.

S E N. Plus potest vel limbus vestis Christi, quam vniuersi
hominū sapientia. Quæ alijs insanabilia, Christo sunt facilissima.

PHILIPPS. Mat. 14. Mar. 6. Luc. 9. Iohan. 6.

A R G. Iesus quinque panibus, & duobus pīscibus quinque
virorum millias satiat.

Discipuli, Iesus, Philippus, Andreas.

Vides que te circumstet hominū multitudo, in tan-
vastā solitudine, & iam dies multūm inclinavit. I-
taque censemus ut eos dimittas, ut infinita rura, &
vicos divertant, & sibi cibaria cōparent. Hic enim quād
edant, non habent. I. Nihil opus est ut abeant. Prabetti
vos eis cibum. D. At non satis nobis suppetit, unde tan-
tum hominum numerum pascamus: sunt enim (quād
lacet coniūcere) plus minus quinquies mille viri, ut mul-
ieres & parvulos omittamus, nisi foris eamus cōpīū pa-
nes. I. Unde autem ememus ad tam multos, Philippe?

Evidem non video: nam ducentis denariis vix tam
emem possit, ut inde ad singulos minimū quantum per-
mitiat. I. Quot habetis? Vide te. P. Adest hic puer, qui
habet quinqꝫ panes bordeaceos, & duos pisces, praterea
nihil est. Sed hac quantula sunt ad tam multos? I. Ad-
mette hoc modo. Iubete omnes in viridi gramine discum-
necateruatim, centenos & quinquagenos. Cedo mihi
taspanes. Nunc pater cœlestis, qui protua benignitate
scis omnia, neque in multis pascendis tenuior, neqꝫ in
acis copiosior es, qui nulla lege rerum teneris, à quo
nimis natura pendet, efficerogo, his tantulis cibariis
multiplicandis, ut hac hominum multisudo admirabilis-
saturata, tuam inexhaustam liberalitatem recogno-
sat. Agite discipuli, distribuite hos cibos in omnes: satis
perqꝫ erit, unde ad satietatem comedant.

SE N. Christi cibus est inexhaustus. Plus habet Christus,
cum egent homines.

PANIS. Iohan. 6.

ARGUMENTVM.

Iesus de viuifico pane, hoc est de leipo, differit apud Iudeos.

Iudei, Iesus.

M Agister, quando huc venisti? Ie. Vos profec̄t̄ō me
queritis, non quia miracula vidistis, sed quia pa-
nem satiationem permansurum, quem quidem ego
vobis dabo. Nam me pater comprobavit Deus. Iu. Quid
genus, ut diuina opera faciamus? Ie. Hoc est diuinum
opus, ut fidem habeatis ei quem misit Deus. Iu. Quod er-
at istius specimen dñi, ut eo viso tibi credamus? Quid tale
opus, quale fecit olim Moses? Quo duce maiores nostri
Minna

DIALOG. SACRORVM.

Manna vixerunt in solitudine, quemadmodum legit
propositum est: Panem de cælo dedit eis comedendum.
Non Moses (misi credite) panem vobis de cælo de-
sed pater verum vobis de cælo panem dat. Nam I
panis est, qui de cælo descendit, & vitam dat homini
generi. Iu. Domine, da nobis perpetuum panem istum.
Ego sum panis vitalis. Qui venit ad me non esuriet:
qui mihi fides habet, non sit et unquam. Sed hoc vobis
dico, & videlis me, neque fidem habetis. Quicquid
dat pater, ad me venit: & venientes ad me non eicien-
tas. Descendimus enim de cælo, non ut me e., sed ut ei qui
memisit, voluntati paream. Hac est autem eius qui
memisit, patris voluntas, ut ex eo omni quod mibi commis-
sibil perdam, sed id ultimo die exuscitem. Hac est au-
tem eius qui me misit voluntas, ut quisquis filium aspi-
cit, eique credit, is vitam eternam adpi. catur, & am
ultimo die in vitam reuocetur. Iu. Nonne hic est Iesu
Josephi filius, cuius nos patrem n. arrēmque non invenimus?
Quo pacto igitur ait, se de cælo descendisse? I. Nem
tate inter vos. Nemo potest ad me venire nisi patre qu
memisit, & aliente eū, à me ultimo die in vitam reuoca-
dū. Scriptum est in vaticinio, omnes fore dominus dolus.
Quis quis ergo ex patre audiuit & dicat, is admetu-
rit: non quia patrem quisquam viderit, nisi qui à De-
us patrem vidit. Creditis mibi, qui mibi si. dit, & vita bo-
ber eternā. Ego sum panis vitalis. Manna vobis sunt ma-
sores vestri in desertis, & tamen mortui sunt. Hic est po-
nis qui de cælo descendit, cuiusmodi, ut quicquid vescatur
nō sit moriturus. Ego sum panis vivus, qui de cælo des-
cendit: quo pane qui vescitur, vivet in perpetuum. Pan-

autem quem ego dabo, caro mea est, quam pro humani
generis vita dabo. *Iu.* Quomodo potest hic nobis carnem
suam dare comedendam? *Ies.* Hoc vobis confirmo, nisi
carnem meam comedenteritis, & sanguinem meum bibe-
ritis, non habetis vitam in vobis. Qui comedit meam
carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam aet-
ernam, & ego eum in vitam renouabo ultimo die. Caro e-
ius mea verè est cibus & sanguis mens ucrè est potus.
Qui mea carne vescitur, mecumque sanguinem bibit, is
in me manet, & ego in eo. *Quemadmodū* vinit pater qui
me misit, ita & ego per patrem vino, & qui me comedit,
in quoque per me vinit. Hic est panis qui de celo de-
cendit: cuius longè alia vis est, quā in mortali-
tate vestri tamen mortui sunt. Hoc pane qui vescitur,
vitet in sempiternum. *D. Dhra vox:* quis eam audire
possit? *Ie.* Ergo hoc vobis absurdum videatur? Quid si
me videatis eo ascendentem, ubi eram antea? Non
nemulio vobis absurdum videbitur, ut qui in calum a-
tenderit, is in terris comedatur? Non sunt mea cul-
ta accipienda, ut dicam ipsam carnem meam comedis.
Nam caro quidem nihil iuuat: sed est divina quedam
comedendi ratio, qua vita eterna comparatur, de qua
ratione verba facio. Nam quemadmodum qui panem
comedit, is per panem vinit: ita qui per me vinit (id
quod mihi credendo, & à me pendendo efficitur) is me
comedere dicitur. Sed sunt quidam ex vobis qui si dem
non habent. Hanc ebas causam, dixi vobis neminem posse
ad me venire, nisi hoc ei datum fuerit à patre meo. Iam
verò multi à me propterea discedunt. Qui vos? Num
tiam uultis discedere? *P. Domine,* quem adea-
M. missus?

DIALOG. SACRORVM.

mus? Tu verba aeterna habes: & nos credimus
touimus, te esse Christum Dei viventis filium. I. Ego
deum vos duxi cim elegi, sed vestrum unus diabolus est.

S E N. Animæ cibis magis est procurandus quam corp-
ris. Ut pane corpus, sic veritate (qui Christus est) anima palam.

PRAEPOSTERI. Mat. 15.

Marc. 7.

A R G. Iesus à Pharisæis & Scribis de discipulorū suorū illo-
tis manibus reprehensus, in illos reprehensionē retorquet, do-
monstratq; peccatum non extra, sed intus esse in animo.

Pharisei & Scribi, Iesus, Discipuli, Petrus.

C Vr faciunt discipuli tui contra institutū antiquum,
rum, ut cibum capiant illotis munib; Ie. Cur
vos contraproceptum Dei facitis instituto vestro? Da-
sus enim (ut ait Moses) parentem verumq; colis praecepit:
& si quis patri matrīue maledixit, eum morte mul-
tilari. At vos ita homines institutis, ut parentib; do-
monstrent, donaria à se in siscum templi collata, in ipso
rum parentum utilitatem esse cessura. Ita eistis in cas-
sa, ut nihil ad illam honoris speciem addant, dum se scū
parentibus facere arbitrantur, si in templum donaria
conferant: quamvis parentibus non, ut debent, subveni-
ant, quo vestro instituto Dei praeceptū rescidiſtis. Mu-
ta sunt eiusdem generis alia, in quibus dum hominum
institutateneatis, Dei praecepta omittitis: lotiones urce-
orum, & poculorum, & cetera eiusmodi. Ficti homines,
rebelē vaticinatus est de vobis Esaias, ubi ita dicit. His
populis ad me ore accedit, & me labijs colet: sed anima
procul à me absunt. Verum frustram ex institutis pra-
ceptisq; hominū venerantur. Sed attendite omnis multi-

de, & intelligite. Non quod intrat per os coinquimat
minē: sed quod exit per os, hoc verò coinquimat hominē.
Si quis habet aures ad audiendum, audiat. Di. Ec-
cīs Pharisaeos isto dicto esse offensos? Ie. Omnis
p̄ apatre meo cœlesti non plantata, extirpabitur. Si-
neos: duces sunt caci cacorum. Quod si cecus cacum-
nat, ambo in foueam cadent. P. Edissere nobis senten-
tiā. I. Adeōne etiam vos tardis estis? Aut non-
intelligitis, nihil quod extrinsecus in hominew in-
e, posse eum coinquinare? Non enim in cor penetrat,
in ventrem fertur, & in latrinam per excrementa
num eycitur. Sed quæ ex homine per os exēunt, ea
corde proficiēntia, coinquimant hominem. Hinc nas-
cunt malevolentia, hinc adulteria, hinc stupra, cades,
falsa testimonia, frides, malitia, dolus, protervi-
tia, quidēntia, maledicta, superbia, stultitia. Hactam
a intrinsecus manentia pollunt hominem. At illo-
manibus cibum capere, non polluit hominem.

SENTENTIA.

Hic homines specie pietatis habent, ciudem vim repudiant.
Quisq; plus tribuit rebus exterioribus, eo minus habet in-
terū. Tanto minoris quisq; facit specie, quanto plus habet rei.

CHANANEA. Mat. 15. Mar. 7.

ARGUMENTVM.

Iesus à Chananea exoratus, eius filium liberat a furia.

Chananea, Discipuli, Iesus.

Miserere mei o tu Danide, filiā habeo, qua furijs
misere agitur. H: u me infelicem, ne respondere
idem dignatur. Obscro te etiam at q; etiam miserere
me, respice me, utere tua in me clementia & mansue-
tute. D: Absolue eum, que sumus: clamore nos ob-
M 2. inuidit

DIALOG. SACRORVM.

tundit. I. Non sum missus nisi ad eum: perditas domu
raelis. C. Domini e subueni miseri. I. Sine primum fructu
ri liberos. Neg, enim conuenit liberorum panem q.^z
catellis. C. Etiam ane: & t. men catelli quoniam c. s.
demicis liberorum. que decidunt de mensa domi
suorum. I. Omnis, magna est tua fides. Obtempero
quod vis: Et propter istud ait illius ab latere nam futu
migravit et tua filia.

SEN. Christus exorabilis: si etiam i^s quo maximè
tur excludere. Fide Christus expugnatur.

FERMENTVM. Mar. 16. Mar. 8.

ARGUMENTVM.

Iesus discipulorum difficultatē & tarditatē arguit: qui
iuste de fermento spirituali dixerat. intelligebant de carni.

Iesus, Discipuli.

C Auete vobis diligenter a fermento Pharisaeorum
Saducorum, tumetiam Herodis. D. Hoc autem
panes non accipimus. I. Quid vobis cum cogitatis.
dentes, panes à vobis esse omissos? Adeōne ceci animi
stis? Adeōne sensum omnem amisistis, ut nihil intelligatis,
neque vobis veniat in mentem illorum quis q.^z p.
quo in quicunque hominum millia dissipatis? Quoniam
co^zbes frustis referas abstulisti? Di. Duodecim.
Quid cū septem panes in quatuor millia disseculi,
frustorum in canistra abstulisti. D. Septem. I. Qui fu-
non intelligatis, me non de pane loqui, cū n*in*ubeo
fermentum Pharisaeorum & Saducorum.

SEN. Dicta Christi spiritualia, interdum secundum carnem
interpretantur etiam Christiani. Hominem à carne ad spiritum
traducere est dicitur. Diffidentia ex homine quamvis pio
pellitur.

CLAVIGER. Mar. 16. Mar. 8. Lue. 9.

domini IARG. Iesu discipulos sciscitatus quoniam esset hominum
miseritatem, & auditu Petri confessione, ei claves regni cœli pro-
misit, deinde cuius cœnalem in cruce deprecanda animum ob-
tulit, & de hominis abnegatione docet.

Iesu, Discipuli, Petrus.

Vem me dicunt homines esse? D. Alij Iohannem
Baptistam, alij Eliam, alij Ieremiam, alij aliquem
veteribus iustibus, qui in vitam redierit. I. Vos au-
tem quem me esse dicitis? P. Christum Dei viuentis si-
mile. B. annes Simon Bar Iona quoniam istud à carne
sanguine edolitus non es: sed à patre meo, qui est in
caelis. Et ego vibi vicissim dico, tu es Petrus, & super
te Petram aificabo Ecclesiam meam, quam ne uni-
versitate oris vires superabunt: tibique dabo claves
caelis: ac quicquid obstrinxeris in terra, erit
in celo, & quicquid solueris in terra, erit
in celo. Ceterum etiam atque etiam cauete, ne
animusquam indicetis me esse Christum. Me quidem oportet
Hierosolymam proficisci, omnésque à senioribus, &
adulescentibus, & scribis consumelias, & indignitates per-
petrarem, interfici, tertioque post die resurgere. P. Respice
lumen, nunquam istud tibi accidet. I. Abie meo con-
tra, Sarana: impedimenta mibies, quod divina non
misit, sed humana. Quod si quis me vult sequi, renunciet
se vobis, & me, crucem ferens quotidiam, subsequatur.
Nam quis volet vitam suam servare, eam perdet. Qui
nō vitam perdisserit mea causa & Euangeliū eam ser-
vit. Quid enim prodest, quenquam etiam totum mun-
dum lucrari, si vita sua iacturam facias? Aut quid ha-
uquisquam, quod cum vita sua compensare possit? E-
tenim

DIALOG. SACRORVM.

tenim quem mei, meorumque dictorum hoc adulatio sit,
sceleratio que hominum generis paenituerit, eius misericordia
sum paenitebit, cum & meo, & paterno splendore conatur q
cuius veniam una cum sanctis & diuinis genijs. Non don
venturus sum, & pro suis quenque factis remunerand
rus. Quicetiam hoc vobis confirmo, quosdam esse ex
connentur, qui non sint obituri mortem, quin macte
diuini prepotentem cunctissime videantur.

SE N. Christi cognitio ab homine non profiscitur. Sed
quendus Christus est, isque omnibus praefendus.

LUNATICVS. Mat. 17. Mar. 9.

ARG. Iesus Lunaticum, quem eius discipuli sanare nospe
tuerant, sanat, ab eius patre exoratus.

Pater lunatici, Iesus, Demon, Quidam, Alius.

Mquam tibi hic adduco, respicias. Agitatnr respi
quo furialis spiritu muto: credo cum Diana incitatum
ita misere infestari. Nam cum subito cum mala illa p
stis corripit, tum vero admotis dolorum facibus repente
dihexatur, & cruciatibus fodi cantibus horribiles gem
tus & dentium stridores edens, spumas agit in ore: &
vix tandem sauis cruciamentis perfractus, a tamim
manum suriarum vinculis laxatur. Eum deduxi ad tuos
discipulos, & orauit ut cum tanto malo liberarent. Se
non potuerunt. I. O diffidens hominum genus, & pran
quousque versabor inter vos? Quem ad finem vos pe
feram? Huc mihi a ducatur. Pat. Ecce eum tibi. Ha
mibi, vide si ut repente, te viso, concidit: vide ut spe
mans voluntatur. Ie. Quam pridem hoc ei evenire capi
P. Jam a pueri, ut sepe in ignem, sepe in aquam precep
TNE.

adulteris, ut diccas eum in mortem ferri. Sed tu si quid potes
me ut simulare nobis, nostri misertus. I. Si potes credere, nihil
re conatur quod credenti fieri non possit. P. Credo ego quidem,
is. Ne Domine, sed tu adiuva fidem meam. I. Spiritus tuus &
universus erit, ego tibi impero ut istinc emigres, remigraturus
se ex quaum. D. Bruno. Q. Vi conuulsus est? Ut in mortuo
metamorphosulis? A. Imò ego puto planè mortuum, ita nihil omnino
nouetur. I. Cedo mihi istam manum, surge: est incolu-
ritur. S. Trado tibi filium tuum omni morbo vacuum.

SEN. Hominis imbecillitas, diffidentiae argume- tu. n. est.
fides est omnipotens. Christus etiam infirmæ fidei opitulatur.

LAPIDANTES. *Iohann. 8.*

ARG. Iesus de seipso cum Iudeis differit, eorum vanam ob-
literationem stirpem arrogantiam retundit, veram libertatem
asserit, & lapidationem ab eis effugit.

Iesus, Pharisæi, Iudei.

Ego sum lux mundi. Qui me sequitur, non ingredie-
tur in tenebris sed utetur luce vita. P. Tu de te ipso
testaris, testimonium tuum non est verum. I. Et si ego
testor de me ipso, verum est tamen testimonium meum,
quoniam scio unde venirem, & quo abeam: id quod vos
nescitis. Vos more hominum indicatis, ego non indico
quenquam. Et tamen ut maxime indicem, iudicium meum
verum sit, virilis qui non sim solus, sed unius etiam
adit qui me misericorditer. In vestra quoque lege scriptum
est, duorum hominum testimonium verum esse. Ego de
meipso testimonium dico, dicit etiam is à quo sum mis-
ser. Ph. Vbi vates est tuus pater? Ie. Vos neque me
noscistis, neque patrem meum. Si me noscetis, meum
quogq; patrem noscetis. Ego abiturus sum, & vos me re-
quiretis, atque in peccato vestro morieremini. Quò ego a-
bibo,

DIALOG. SACRORVM.

bibo, vos non potestis venire. Iu. Num ipse interficiat
ut dicat, quod ipse abiturus est, nos venire non posse? legum
Vos hinc inferne estis, ego superne. Vos ex hoc mundo
estis, ego non item: ideoque dixi vobis, vos in peccati
vestris morituros: id quod fieri, nisi credideritis meum
esse. P. Nam quis tu es? Ie. Iam dudum id vobis sum
locutus. Evidet multa de vobis habeo verè dicere. Sed
ut ille qui me misit verax est, ita ego quoque ea demum
qua ex eo audiui, hominibus renuncio. Verum enim
cum me extuleritis, tum denum intelligetis me eum esse
qui mea sponte faciam nihil: contraq[ue] sicut me docuit
pater, ita loquar, mecumq[ue] habeamus, qui me misit.
Neq[ue] enim me solum deruit pater, ad cuius ego arbitrium
envis ius permaneo facio. Quod si vos, qui mihi credi
(video enim esse non parum malos) in meis dictis man-
bitis, vere discipuli mei eritis, veritatemq[ue] intelligetis,
qua vos in libertatem vindicabit. Iu. Nos Abraba-
m progenies sumus, neq[ue] cuiquam unquam seruimus
& taudes dicere, nos fallum iri liberos? I. Credite mi-
hi, quicunque facit peccatum, seruus est peccati. At qui
seruo non est domi perpetua mansio, filio est. Ergo si vos
filius libertate donabit, re ipsa liberi eritis. Neque vero
me praterit, vos esse progeniem Abrahams: sed enim ca-
pitis me necare, postquam mea in vobis oratio locum non
habet. Ego quod cognoui à patre meo, loquor: itidem, vos
quod didicistis à patre vestro facitis. Iu. Noster quidem
pater Abrahams est. Ie. Si Abrahams filii essetis, A-
brahimo digna faceretis. Nunc cupitis me perimere, ho-
minem qui verum vobis sum effatus, id quod audius ex
Deo. At nihil tale faciebat Abrahams. Vos patre ve-

ierficio digne facitis. Iu. Atqui è stupro nati non sumus. V-
 esse l' leum patrem habemus Deum. Ie. Si à deo patre effectis, a-
 munus patetis me. quippe cùm à Deo profectus venerim. Negi,
 eccauim mea sponte veni, sed ab eo missus. Cur mea orati-
 onem non agnoscitis? Cur mea dicta audire non potestis?
 sumus. Ioseph patre Ieione estis, & patris vestri libidinibus
 re. Sed ministros vos libenter præbetis. Ille iam ab initio fuit ho-
 micide, nec in veritate persistit, nempe veritate vacue.
 imueri
 sumus.
 docuimus.
 misisti.
 arbitrii
 credimus.
 man-
 getu-
 raba-
 imme-
 te mi-
 Atqui
 i voi
 veri
 ncu-
 san-
 vos
 idem
 A-
 ha-
 ex
 ve-
 stro
 ierficio digne facitis. Iu. Atqui è stupro nati non sumus. V-
 esse l' leum patrem habemus Deum. Ie. Si à deo patre effectis, a-
 munus patetis me. quippe cùm à Deo profectus venerim. Negi,
 eccauim mea sponte veni, sed ab eo missus. Cur mea orati-
 onem non agnoscitis? Cur mea dicta audire non potestis?
 sumus. Ioseph patre Ieione estis, & patris vestri libidinibus
 re. Sed ministros vos libenter præbetis. Ille iam ab initio fuit ho-
 micide, nec in veritate persistit, nempe veritate vacue.
 Quod si falsum loquitur, de suo loquitur, ut potest tax,
 mendacij q[uod] pater. At mihi vos, quia verum auctor, non cre-
 docuit. Quis meum vestrum coarguit peccati? Quod si verum
 auctor, cur mihi non creditis? Qui à Deo est. Dei dicta au-
 dit. Vos ideo non audiatis, qui à Deo non estis. Iu. An non
 recte dicimus, te esse & Samaritanum & furiosum? Ie.
 Ego furiosus non sum, sed p[ro]trem meum decoro: vis ve-
 nome probro afficitis. Sed non ego me laudi studio: est
 quis studiat, & cù ratione. Create mihi: qui mea dicta
 observauerit morti nō videbit uxoriā. I. Nunc plane vi-
 lemus te furere. Abrahamus ipse mortuus est, & ipse
 vates: & tu eū à morte in perpetuum vindicas, qui tibi di-
 ideo audiens fuerit? Num tu maior ex patre nostro Abra-
 hamo, quis tamē mortuus est, ut etiā ipsi vates? Quē tute
 faciū? Ie. Si ego nō ipsū laudarem, laudatio mea nulla
 esset, pater meus est qui me laudat: quē vobis, cùm dicatis
 vestrum esse Deum, tamen non nouistis. At ego noui: id
 quod si negarem, vestri essent similiis, id est, mendax: sed
 noui eum, ausq[ue] diligenter pareo. Abrahamus ille p[ro]tens ve-
 ster gestiuit videre diem meam, & vidit, & vidisse gaudi-
 suest. Iu. Quinquaginta annos nondū habes, & Abra-
 hamum vidiſti? Ie. Imo antequam Abrahamus esset, ego
 eram

DIALOG. SACRORVM.

eram. Iu. Prob scelus, haccine nos tam indigna ferre
Quin cum cooprimitus lapidibus? Agite, si t' lapidatur?
Sed quid hoc est? Nusquam compares. Euannit.

S E N. Patrem sequitus sua proles. Cui quisque obedit, tunc
filius aut seruus est. Ex opere iudicatur de homine. Impij sunt ei
diabolo nati. Seruire iustitiae, ea demul libertas est. Simulatorum
dum se negant homicidas, in eo ipso vestigio homicidia mol-
untur. Simulatorum si homicidij argueris, occidet te, si poteris,
ut te non homicidium esse ostendat. Utinam tantum superet mis-
tus ut ex suis eos fructibus cognosceret.

C A E C U S N A T V S. Iohann. 9.

A R G. Iesus cæcum natum sanat. Pharisei postquam hoc
etiam interrogatis eius parentibus, rescuerunt, de Iesu malefi-
cent, & sanatum, quia de Iesu, bene dicebat, reiiciunt. At Iesu
ei se se aperit, & Phariseos cæxitatis arguens, de seipso, bono pa-
store, disputat.

Discipuli, Iesu, Cæcum natu*m*, Vicini, Pharisei,
Parentes Caci, Nuncij.

M Agister, virum propter suum hic, an propter pa-
tronum peccati cacus natus est? I. Propter ne-
trum: tantum ut divina in eo opera demonstrarentur.
Me oportet rem agere eius qui me misit, dum dies est.
Venit nox, cum agi non poterit. Donec in hac vita ago,
lux sum hominum. Sed age iam, huic homini lucem con-
feram. Confectum est. Abi lotum in piscina Siloa. C. Fa-
ciam, & quidem libenter. O me fæcē, si possum ad ipsi-
ei id quod homines vocant lucē! quo ita delectantur, ut
negent quicquam esse incundius. At ego nunquam ne-
suspiciari quidem potui quale esset: neque omnino animo
& cogitatione comprehendere, quid alibi quidque arrum
dicant. Ita mihi natura iniqua fuit, ut mihi recte omniū
predicatione summissimam, inuidetur. Sed iam videor mihi
ad piscinam peruenisse, lausabo me, ut sum iussus. O

Deus

Deus immortalis! quid hoc rei est? Hoc cine est vide-
 re? Ho, ho, vix sum mei compos. præ gaudio. Video ergo
 celum, terram, homines. Bone Deus, quis est hodie tam
 fortunatus qu. in ego sum. O populares, spicite, affici-
 te cum qui ex utero matris cæcus est exceptus, nunc li-
 quido vulnere. V. Estne hic ille, qui solebat sedis mendica-
 re? Al. Plane. Al. Fieri non potest. Alius est eius simili-
 lum. C. Imo ego vero ille ipse sum. V. Quo p. illo ubi a-
 perti sunt oculi? C. Quidam homo, quem Iesum nuncu-
 pant, puluerem spiritu suo temperatim in oculis illenit:
 deinde iussit ut irem lotum in Siloa: quo facta sensum
 videndi sum assecutus. V. Vbi est ille? C. Me latet. V. De-
 ducamus eñ ad Pharisæos. C. Quò liber. V. Adducimus
 vobis hominem, Pharisæi, qui ait se, cum à nativitate
 cæcus esset, videndi munus a Iesu esse assecutus. Ph. Quo
 modo istud amabo? C. Caeno mihi oculos illenit: quibus
 deinde ablatis video. Ph. Is homo non est à Deo profes-
 tus, ut qui Sabbathum non agat. Al. Qui possit improbus
 homo tam stupenda? Ph. Tu quid de eo censes, qui tibi
 oculos aperuit? C. Egone? Vacem esse. Iu. Credibile non
 est, cuns: qui nunc videt, cæcum fuisse. Euocentur ibuc e-
 ius parentes. Al. Sancti placet. Hæus vos, accerite eos. N.
 Fiet. Iu. Placet hanc rem altius sciscitari. Nu. A. Sunt.
 Iu. Hoc cine est filius vestier, quem vos prædicatis cæcum
 esse natum? Qui sit ut nunc cernat? Pa. Hunc filium esse
 nostrum, & cæcum fuisse natum scimus: quomodo nunc
 cernat, ne scimus, quisne ei oculos aperuerit, nos fugit:
 ipse iam grandis est, ipsum interrogate de se, ut eloqua-
 tur. Ph. Appelletur iterum. Adest tu, fatere verum. Nobis
 sat is cognitum est hominem illum esse sceleratum. C. Sce-
 leratus

DIALOG. SACRORVM.

leratus sit, necne nescio: unum illud scio, me, cum cœci
fuerim, nunc oculis uti. Ph. Quod fecit tibi? Quid modo
illustravit tua lumen? C. Iam vobis dixi, neque audiui-
stis. Quid denuo vultis audire? Num vos quoque vul-
tis eius discipuli fieri? Ph. Abi in malam rem. Tu es eius
discipulus: nos Mois sumus discipuli. Satis se misericordia
Mose locutum esse Deum: at hic unde sit, nescimus. C.
Ergo in eis est admirabilitas, quod vos nescitis unde sit,
cum mibi oculos pareret. Iam scimus improbos a
Deo non audiri: sed si quis pius est, & Dei voluntati pa-
rens, eum audit Deus. Nunquam post hominum memo-
riam fando audistum est, quenquam illustrasse oculos
cecinati. Quod nisi esset is profectus a Deo, nil posset.
Ph. Tuscelerū plenus es, & nos doces? Abi foras in ma-
lam crucem. Ie. Audio eum, quem nativa cecitateli-
berauit, exactum esse a Iudeis: Et ecce eum. Hec tu ha-
bés ne fidem Dei filio? C. Quis autem est is, ut ei fi-
mabeam? Ie. Vide seū: is ipse est, qui tecum loquitur. C.
Ego vero si lem babeo. Ie. Ego in hunc terrarum orbem
ad hoc discrimen, & ad hoc delectum veni, ut qui non
vident, videant, & qui vident, ceciscant. P. Ante te nos
videmur caeci? I. Sic caci effetis, non effetis in vitio. Nunc
quia dicitis vos cernere, peccatum in vobis hareret. Sic
accipite: Qui non intrat per ianuam in casam, sed alia
transcedit, is fur est & latro. Qui autem intrat per ia-
nuam pastor est omium. Hic ianitor aperit. Huius vo-
cem exaudiunt omnes. Hic suas appellat nominatim, easq;
educit, educitque præstat viam: hunc omnes consequuntur,
ut chius vocem agnoscant. Alienum autem non sequun-
tur, sed defugiant: quoniam non agnoscunt alienam vo-
cem

tem. Verū ut intelligatis quid mihi velim, sic habetote. Ego sum ianua om̄ium. Omnes quicunq; ante me venerūt, fures sunt, & latrones, nec eos audierunt omes. Ego sum unna. Per me qui intrabit, seruabitur, & ingressum & egressum liberum habebit. & pascuū nancijcetur. Fur non aliā b̄ causam venit, quam ut furatur, mallet, perdat. Ego veni ut vita fr̄mantur, & mens hab. ant. Ego sum pastor bonus. Pastor bonus animā ponit pro omnibus. At mercenarius ille, non pastor, cuius suae non sunt omes, si quando vidit Lupū venientem, relictis omnibus, in pedes se conīcet, Iupis omes agit, rapit. Ille mercenarius fugit: nempe mercenarius, nec curam habens omnium. Ego sum pastor bonus, & meas noui: vic̄ s̄imq; eis sum nōrū. Quē admodū nouit me pater, ita ego noui patrem, & animam ponō pro omnibus. Habeo autē alias omes que non sunt hu-
iū om̄ilis, quae etiā mibi adducenda sunt, meamq; vocem audient: atq; ita si tu unū esule, unusq; pastor. ideo me pater amat, quia animam pono eam resumpturus. Eam quidē nullus mihi eripere potest, sed ipse mea sponte eam pono, habeo enim potestate eam ponendi, rursumque su-
mendi. Hoc mibi in mandatis dedit mens pater. In. Furi-
osus est. & insanit. Quidem auditis? Al. Hac nō sunt furentis. Potest ne furia cacořū oculos lucis usū donare?

SEN TENTIA.

Quo: sanctus est Christus, prius fecit, hoc est fidos esse ostendit. Simulatoribus nihil est, vel peccati acus vel crux. Evidem sic mihi persuasi, etiam si reliqui omnes veritati cre-
derent, simulator: non esse credituros. Quos mundus reicit, Christus accipit, ei que lete aperit: qui diuina sapient, mundo futere videntur. Aperit hic tandem oculos: O exē mundi, n̄ illi continuo facili arguere, si quis aliquid vel agit vel dicit, quod tu o bellua canticis, vel non approbas vel non intelligis.

Cog-

DIALOG. SACRORVM.

Cognosce iterum & iterum tertioque cognosce, antequam iudicas. Nam ad peccatum properat, cito qui iudicat.

RENOVALIA. Ioan. 10.

ARG. Iesus Iudas Christum Deique filium se esse fatetur, ob eamque causam illi cum lapidare conantur.

Iudai, Iesu.

QUAM diu nostros animos suspensos tenebis? Situs es Christus, dic nobis aperi. Ie. Id dixi vobis, nec creditis: ea que patris mei nomine facio, satis de me testantur. Sed vos non creditis, quia non estis ex omnibus meis, quemadmodum dixi vobis: ones mea vocem meam audiunt, ego eas cognosco, ipsa me sequuntur, ego ois vitam largior sempiternam: non possunt unquam perire, neque mihi eau quisquam de manu eripuerit. Pater meus, qui mihi eas mandauit, maximus est omnium: nec eas possit quisquam de eius manu extorquere. Ego autem pater unus sumus. I. O audaciam! videtis quam nefaria vox. Agite, obruam: boninem lapidibus. I. Multa ego vobis praelara opera patre nro auctore, edidi: quod tandem est eorum propter quod me lapidetis? Iu. Nullam bonam ob rem te lapidamus, sed ob impiatum in Deum dilectum: simul quod homo cum sis, Deum te facis. Ie. Eho, an non ita scriptum extat in vestris literis: Ego vos deos appellans? Si dixi appellari sunt ills, ad quos Dei sermo habitus est, quod scriptum rescindi non potest: me, quem pater consecravit, & in hunc terrarum orbem misit, vos impium dicitis, si dixi me Dei filium esse? Si patre digna non praesto, mihi ne credite: si etiam, si non mihi, at factis credite: & tandem cognoscite & patrem in me, & me in patre esse. Iu. Enim vero ista iam non sunt ferenda: iniici-

*qui ei manus, quid stamus? Pape, ubi est? Nusquam
est. Ubicest? Euaniuit in auram prestigiator, at non sem-
per evadet: tenebitur aliquando.*

*SEN. Quæ non intelligunt, damnant imperiti. Homicidia
religionis nomine prætexunt simulatores. Vera dicta habet
Iudas pro impijs.*

THOMAS. Iohann. 11.

*AR. G. Iesu discipulos suos te comitari iubet, euntem ad La-
zum in vitam retrucandum.*

Iesus, Discipuli, Thomas.

*A Beamus iterum in Iudeā. Dis. Magister modo te
volebat lapidare Iudei, & eodem redi? Ie. Die
sunt duodecim. Qui interdiu iter facit, non offen-
sus. Utitur enim communis hac luce. Qui autem noctu,
fundit: carer enim lumine. Iam verò Lazarus ille no-
strarius obdorminit: cū ego eo expergefaltū. D. At
obdorminit, saluus est. Ie. Planius dicendum est: La-
zarus mortuus est, id quod equilē vestracans gaudeo,
urei fidem edungatis, cùm sciatis me non adfuisse ibi.
Sed eamus adenīn. Th. Eamus & morituri cum eo.*

SENTENTIA.

*Christo mortuum excitare tam facile est quam homini dor-
maticem, Ch. isto mors somnus est.*

*LAZARVS. Iohann. 11.**ARGUMENTVM.*

Iesus Lazarum in vitam resuscitat.

Martha Iesue, Maria, Iudei.

*C Vm essem domi, allatus est mihi nuncius, aduenire
Iesum. Itaque ei extra vicum obuiam procedo. Sed
tum aduenientem video: adibo, & salutabo. O Domine
adfuisses hic, meus frater non fuisset mortuus. Sed*

DIALOG. SACRORVM

nunc etiam scio, te, quidquid à Deo petueris, impetraturum esse. Ie. Reminiscet frater tuus. Mart. Scio ego nisi multorum cum remiuiscent homines in illo nouissimo d^e Ie. Ego / sum resurrectio & via, ita ut mihi confident omnes & mortui sunt resuicturi, & vii nungquam sum morturi. Credis hoc? Mart. Etiam domine. Ego credo te esse Christum istum Dei filium, orbi expectatum. Sed eocenocatum Mariam sororem meam qua dominis sera luctabescit. Ie. Quād multa acerba & perpessa aspera euēnere in hominum vita necesse est? Misericordia fratris morte concusfa, mōrōre conficiuntur, & tam ad me, sicut ad certum asylium configiunt, opēmque meam & presens auxilium implorabunt. Atque ecce huc accurrentes, cum magna hominum multitūdine ipsa autem Maria, ut plorat, ut lamentatur, ut suoluīt omnibus lacrymas excūs? Iam credo mibi ad pedes iecabit supplicans. M. O Domine, si tu hic adfuissest, me tu frater non fuisset mortuus. Ie. Vbi cum posuistus? Ia. Veni visum. Vi commotus est, & lacrymarum vim profunxit! Nimirum cum valde amabat. Aliae. Non patet quis ceci oculos reclusit, efficere, ut hic non moriretur? Sed videte virum conturbatur. Ie. Hic est monumentum: amonete saxum. Atar. At iam fæte, Domine, nam quattriduum est. Ie. Dixine ego tibi, se si potes fidere, vi surum gloriosum & planè diuinum factum? Tollite mox. Pater gratias tibi ago, quod me audiisti. Evidem sciebam vi me semper audias: sed dubitabam propter circumstantem hominum multitudinem, ut credam me a te esse missum. Lazare veni foras. In. O

petuum seculis omnibus inauditam. Videte, videte hominem
egonis sepulchro emergentem, vinctis pedibus, manibus fasciis,
mo de multisque sudario obvulato. O immensam Dei potentiam.
Ie. Soluite eum & dimitte liberum.

SE N. Christi vox etiam à mortuis auditur, & nos viui eam
non audimus.

REPUDIVM. Mat. 19. Marc. 10.

ARGUMENTVM.

Iesus cum Pharisæis & discipulis de diuortio colloquitur.

Pharisai, Iesue, Discipuli.

Licetne viro repudiare uxori, qualibet de causa? I.
Quid vobis præcepit Moses? P. Moses permisit uxori
nuncium remittere, scripto diuortij instrumento. I.
An non legistis, ut qui eos principio fecit, maré simul &
feminam fecerit? Utq[ue] ita pronunciatum sit: propterea
vir, relieto utroque parente, barebit sue coniugi. fietq[ue]
duobus unum corpus. Itaque iam non sunt dico, sed u-
num corpus. Proinde quod Deus coninguit, homo ne
disungat. P. Cur ergo præcepit Moses, ei dare diuortij
ubulam, tamq[ue] repudiari? I. Habeat videlicet rationem
restra pernicacie. Verum olim non erat ita fallitatum.
Quin hoc vobis confirmo, quicunq[ue] repudianerit uxori
suum, nisi ob stuprum, & duxerit aliam, adulterat, & qui
repudiatam duxerit, adulterat. Eadem in causa sunt &
femina. D. Si ea est viricum uxore conditio, non expre-
det coniugia coniungere. Ie. At non omnes id præstare
possunt, sed iij dunt axat quibus datum est. Nam euirato-
res, alij ita ex utero matrū orti sunt, alij manu castrati
sunt, alij se ipsos castrauerunt propter regnum cœlestē.
Qui hoc potest præstare, præstato.

N.

SEN.

DIALOG. SACRORVM.

SEN. Deus ipse p̄ opter ho.ninum peruiciaciam aliquid interdum permittit, quod alioquin permittendum non esset. Olim fuit mundus minus in ius: & omnia abeunt iudicis in determini. Libidini resistere nisi dono Dei n̄mo potest.

DIVES. Mat. 19 Mar. 10.

Luc. 18.

ARGUMENTVM.

Iesus ab adolescentie interrogatis vita viam docet, & quam sit ea diuitibus difficultis offendit, deinceps præmiis suorum dilexit.

Adolescens, Iesu. Discipuli.

M Agister bone, qui l boni faciendū mihi est, ut vi
tans aeternam adipiscar? Ic. Quid me dicis bonū?
Nemo bonus est nisi unus Deus. Quod si vis ad vitam
peruenire, serua præcepta. A. Quenam? I. Ne adultera-
to. Ne occidito. Ne furator. Falsum testimonium ne dia-
to. Ne quē intermetito. Parentum viriūq; colito. Al-
terum ut teipsum diligito. A. Hac omnia seruauiam
teneris. Quid m̄bi restat? I. Probo. Vnum tibi deest. Si
vis perfectus esse, i videntem rem tuam omnem, & pri-
gium in pauperes erogato, thesaurum habilius in calce
deinde ad me sequendū, crucē ferens venito. Eho, ab
maestris: est enim perdites. Omnes discipuli, quām difficul-
ter, quirem habent, ad regnum celeste peruenire! Ob-
stupetis? O siliq; quām difficile factū est, ut qui dūmī
freti sunt, in regnum diuinum ingrediantur? Dicāne-
rum: facilius est rudentē traīci perforamen acūi, quām
diuitem in regnum diuinum introire. D. Ecquis igitur
poterit seruari? Ic. Hoc humanis quidem viribus fieri
non potest, sed potest diuinis. Nam omnia, quantumū
hominibus ardua videantur, à Deo tamen fieri possunt.
D. Nos quidem (vi vi les) reliquimus omnia ut rese-
queremur: quid ergo hinc afficeremur? Ic. Vos qui-

dem

sum certè, qui me secuti es, cùm in reverata vita in
 tribunalis magnificus confedero, sed bitis etiam in duo-
 decim tribunali bus, duodecim tribus Israelicarum iu-
 lantes. Et omnes, quisquis demum aut fratres, aut
 frères, aut parrem, aut matrem, aut coniugem, aut
 liberos, aut agros reliquerit, mei nominis & Euangeli
 unque diuini gratia: is & in hoc anno, etiam inter tot
 herba centrum accipiet. & in futura etate uita fru-
 tur s. mpterna. Sed multi primi erunt ultimi, & ul-
 timi primi. Nam in regno cœlesti idem uenit, quod
 ueritas patrefamilias, qui primo mane exiit ad con-
 cendos in vineam suam operarios: & cum singulis
 operariis in diem cum eis decidisset: eos in vineam di-
 sidet. Iterumque circiter horam tertiam egressus, vi-
 uatios otiosos in foro manentes, quos etiam in vine-
 am suam dimisit, seque eis quod equum esset datus
 non promisit. Item circa sextam & nonam horam e-
 gressus, fecit idem. Hora autem ferè undecima egressus,
 iam alios desiles inueniisse, quid hic (inquit) statis to-
 tam diem otiosi? Nemo nos conduxit, inquit illi. Tum
 ille, Ite & vos in vineam meam, & quod erit aquum,
 accipietis. Uesperie mandat vinea dominus procurato-
 ri, ut operarios conuocet, eisque præmium personat,
 ratio factio ab ultimis ad primos. Hi qui venerant ho-
 ræferè undecima, singulos acceperunt denarios. At
 pri, qui sepe plus accepturos rati essent, cùm tan-
 tundens accepissent, murmurabant in patrem famili-
 u, quod ultimos, qui unam horam opus fecissent, ipsi
 equauisset, qui totius diei onus pertulissent, & ardores.
 Tum ille uniuersis amice inquit, non facio tibi iniuriam.

DIALOG. SACRORVM.

Nonne denario mecum depactus es? Aufer tuum, & ibi. Libet mihi tantum dare huic ultimo quantum lib. An mihi non licet mei uti meo arbitrio? Eone tuoculum malignum habes quia ego sum benignus? Ita in regno cœlesti ultimi primorum, & primi ultimorum conditio erunt. Multi enim sunt vocati, sed pauci electi.

S E N. Diuitiae magno sunt ad salutem impedimento. Diuitijs, denique homines ijs quæ habent charissima renunciant, humanis viribus nequeunt, diuiniis queunt.

DIVES IMMISERICORS. Lsc. 16. ARGUMENTVM.

Dives immisericors apud inferos cruciatus, ne tantulamq; dem misericordiam ab Abrahamo impetrare potest.

Dives, Abrahamus.

Pater Abraham miserere mei, & mitte Lazarum, qui summo digito in aqua intinctor, lingua miki frigeret: discrucior enim in hac flamma. A. Fili misericordis, te bonis in vita, Lazarum malis esse defunctum. Nunc vicissim hic in voluptate, tu in dolore es. Pratum constat omnino inter nos & vos vasta vorago, ut hinc ad vos, aut istinc ad nos aditus transire volentibus nateat. D. Saltem illud o te, pater, ut eum mittam domum mei patris, ut meos fratres (habeo enim quinq;) commonefaciat, ne ipsi quoque committant, ut in hac tam tetri cruciarum locum veniendum sit. Ab. Haben Mosch. & ceteros vates, eos audiunto. D. Est illud quidem aliquid, pater Abraham. Sed si quis a mortuis a eos fuerit profectus, facilius vitam corrigent. A. Si Messen & vates non audivint, ne ei quidem qui renixerit ab temperaturs suet.

SEN

SENTENTIA.

Inclémentes inclementer punientur. Qualem se quisq; alteri
exbuerit, talem in se experietur Deum. Impiorum sera poni-
unti. Beati qui plorant, nam consolatione afficiuntur. Vx gau-
tentibus, dolebunt enim. Nama rerum vicissitudo est. Qui san-
cta doctrina ad sanitatem non reuocatur, desperandus est.

FILII ZEBDAEI. Mat. 20.

Mar. 10.

ARGUMENTVM.

Iesu Iacobi & Iohanni regnum petentibus crucem proponit.
Mater Iacobi & Iohanni, Iesu, Iacobus,
& Iannus.

MAgister volebant quidam à te petere hī mei duo
filij. Ie. Quidnam id est? Ia. Ut tibi cūm splendorē
imperium fueris adeptus, alter dexter, alter sinist̄er,
sūdāmus. Ie. Nescitis quid petatis: potestisne i. ē mī-
cūm poculū ebibere, eademq; lotione ablui? Ia. Possumus.
Ie. Meum quidē poculum bibetis, meāque lotione lau-
amini. Sed ut mīhi dextra lana que affideatur, non est
nū dare, nisi eis, quibus it paratum est à patre meo.
SEN. Ad regnum Dei non nisi pet crucem venitur, & tu-
nen non hominis meritum, sed Dei donum est.

PINITORES. Mat. 21. Mar. 11. Luc. 20.

AR G. Iesu à pontificibus & Scribis, & senioribus de au-
tore sue potestatis interrogatus, ipsos viciſſim de auctore loti-
onis Iohannis interrogat. Deinde per similiudines eis futurum
predicit, ut propter se repudiatum, regno priuidentur.

Pontifices, & Scriba, & Seniores, Iesu.

Dic nobis, ex cuius autoritate ista facias, & quis
tibi dederit ut tantum posses? I. Ego viciſſim vos
quidam rogabo, de quo si mīhi responderitis, dicam
vobis ex cuius auctoritate hac faciam. Lotio Iohannis

DIALOG. SACRORVM.

unde erat? à cælōne, an ab hēmibis? P. Si à cælo dicimus, dicit: cur ergo si nō cre lidistis? Si ab hominibus, periculum est ne uniuscūs nos populūs lapidet. Omnes quoniam Iohannes habent provocare. Negamus scire nos. Agnem cūm uero quod, non dicam vobis, qua hac autoritatem faciam. Sed quid censetis? Ille habebat quidam discipulos, quorū priorem aggressus est his verbis: Natus ab aliis ad faciem tuū non opus hodie in vinea mea. Cui ille: Ni liber, inquit: post tamen mutata sententia, abiit. Alter deinde eodem modo dixit: qui pollicitus iturum se non inquit: uter paynit voluntati patris? P. Prior. Ie. Crede mihi, publicani & meretrices antcedent vos in regnum dominum. Venit enim ad vos Iohannes, vir integrus, cui vos non cre lidistis, publicani & meretrices credidierunt. Quod cūm uideritis, ne sic quidem mutastis animum ut ei crederitis. Accipite aliam similitudinem. Fuit quidam pater familiæ, qui consuevit vincā, quam cūm sepibus circumdeisset, torcularque in ea desixisset, & castellum extruxisset, elocanit agricolis, domoque postea multo tempore absuit. Post suo tempore misit ad agricolas serum, apercipiendum frumentum vinea, quem illa male acceptum plagis, inanem remiserunt. Iterū mittit alium: eum quoque illi lapidibus contusum, & illibas indignissimè mulctatum, vacuum remiserunt. Nec sat. Adiit tertium, quem etiam vulneribus confectum cicerunt. Pergit mittere alios atq. alios, qui omnes vel pulsati, vel occisi ab eis sunt. Et iam cūm unum haberet filium, eumque charissimum, ita secum cogitat: Quid agam? Mittanne a leo filium, meas delicias? At mittam fortasse eum consp. Claram reuerebuntur. Itaque facit. At viniuera

vinitores eo viso, sic loqui inter se insisterunt: *Hic quidē
 est hares, intermixtus enim, ut in via latius in heredita-
 tem. Itaque etiūlum ē vinea perirent. Cām ergo re-
 dicrit vinea dominus, qui faciet agricolis illis? P. Ma-
 los male perdet, vineā alijs tralet agricolis à quibus fru-
 īum percipiet no tempore. Sed abſu ut quid alcenari-
 at. Ie. Nunquā nne legiſt. dictum illud in monumentis
 literarū? *Quem lapidem improbaverunt ſtructores,
 adhuc tuus eft ad caput anguli. A domino profectum id
 eft, & mirum vobis videtur. Quamobrem ſic ex me ac-
 cipite. Aufereſtur à vobis regnum diuinum & dubitetur
 gentiſuum fructum editura. Ac quisquis inciderit in
 lapidem eum confringetur: & in quem lapiſ incidente, e-
 um conteret. Nam in regno caeleſti ſimiliter accidit, at-
 que in rege quodam, qui nuptias filij ſui falluris, ſervos
 ſuos misit, qui inuitatos ad nuptias vocarent. Cumque
 illi molliſſent venire, alios ut in ſervos auſte, quibus ne-
 gotium dedit, ut ostenderent inuitatis iſum parauifſe
 prandium, inueniſcos & alelia eſſe mactata, omnia de-
 niq[ue] eſſe parata, ut venirent ad nuptias. At illi cum a-
 fernali diſceſſerunt, aliis in ſuum agrum, aliis ad mer-
 catoriam. Ceteri comprehendens eius ſervos ē vita per-
 summatam ignominiam ſuſtulerant. Qui re audita, ira-
 tus rex, eos ſinas copias misit, & brimeidus illos perdidit,
 corūmque urbem incendit. Deinde ſuis ſervis munda-
 uit, ut (quoniam paracabant nuptiae, & qui ad eis erant
 vocati, nō fuerant digni qui in eis adfiant) per viam paſ-
 ſimabirent: & ut quemcunque inueniſſent, ad nuptias
 vocarent. Illi in triniſ profecti, quos cunque inueniuerat,
 coegerant, tum malos, tum bonos, ita ut completere-**

DIALOG. SACRORVM.

tur cœnatio communis. Ad eos contéplando ingressus rex, animi diuertit ibi quendam non nuptiali vestitu in ducū; & amice inquit, quid hic intrasti sine vestimento nuptiali? Cumque ille obmutuisset, iussit rex famulis, ut cum pedibus manibusq; constriktum, in tetricas tenebras abriperent, ubi futurus esset ploratus stridorq; dentium. Multi enim vocati sunt, sed pauci electi.

SEN TENTIA.

Publizani & meretrices ad Dei regnum sunt aptiores quā populorum magistri atque gubernatores. Qui diuinis donis ornatus ingratus se p̄t̄xbet, is donis priuatur. Optima quoque maxime improbantur à potentissimis quibuscumque.

DENARIVS. Mat. 22. Mar. 12.

Luc. 20.

ARGUMENTVM.

I. fuit à Phariseorum Herodisque discipulis de tributo Cesari pendendo malitiose interrogatus, prudenter respondet.

Discipuli Phariseorum, Herodiani, Iesus.

MAgister, scimus ut verax sis, diuinamq; vincenti rationem verè & sincerè tradas, neq; ullius omnino hominis gratia de veritate dedicaris. Preinde de nobis, quid tibi videatur: liceatne nobis censum pendere Cesari, necne? I. Quid nr̄ tentatis, simulatores? Exhibete mihi nummum tributarium. D. En tibi denarium. I. Cuius est imago hec & inscriptio? D. Cesaris. I. Itaque reddite, quae sunt Cesaris Cesari: & qua Dei, Deo.

S E N. Astutis astute respondendum. Captiosa ad nocendū interrogatio, vitiola est, sed ad eandem astuta ad leplum tuerendum responso vitiola non est.

S A D U C A E I. Mat. 22. Mar. 12.

Luc. 20.

ARG. Iesus à Sadducæis de septem maritorum uxore interrogatus, cuius iūm futura esset in altera vita, docet ibi nulla fore matrimonia, & obiter resurrectionem fore ostendit. Deinde legisperito

spiritu de maximo legis praecepto responderet. Postremo, illus
adum interrogacione de genere Christi compelxit.

Sadducei, Iesu, Scriba, Pharisei. Legisperitus.

Magister, Moses scripto sanxit, si quis mortuus fuerit sine liberis, superstite uxore & fratre, ut frater eius uxore duceret, fratrique prolem suam citaret. sicut autem ipsi fratres septem, quorum primus uita uxore, sine liberis mortuus est, fratrique uxorem abandonum reliquit. Eo modo alter, & tertius, donec uide singulis ad unum mortuus, ultima omnium mori-
famina. Cum ergo reuixerint homines, cuius ex-
tem erit uxor, cum omnes eam habuerint? I. Erratis
moratione literarum, & diuina potestatis. In hac vita
omnes coniubunt: sed quibus contingit donari vita illa
uata, iij nullis inter se matrimonij copulantur: si-
nalem nemori quidem iam possunt, sicutque quasi caelestes
diuini genij. Dei filii. Mortuos autem ad uitam re-
uocari, vel Moses indicat in rubro (si forte uerquam le-
git) ubi Deus ait: Deum scilicet Abram: mihi Deum
lasci, Deum Iacobi. Videntium nimis: omni Deus est non
nisi uorum, cum ei omnes vivant. Quid in re uerbemen-
tis erratis. L. Quando hic tam expositio respondit, vo-
lo ergo quoque eius acumen explorare. Magister. quod
nam est primum & maximum in lege praeceptum? Ie.
audi Israelite: Dominus Deus tuus, Dominus unus
est. Dominum Deum tuum totuero animo, omni cura, stu-
do, cogitatione, operi, amato. Hoc est primum & maxi-
mum praeceptum. Alterum ei simile est: Alterum ut re-
quum amato. Mauis his praeceptum nullum est. Ab his
duobus, totaliter & ueraciter doctrina pendet. L. Praclarè
sancti

DIALOG. SACRORVM.

sanctus magister dixisti. Nam unus est Deus, preter nullus, quem summa animi opere cura, studio, opera, cogitatione amare nec non alio: ut seipsum diligere, omnibus praest ut piamenit & sacrificijs. I. Non tunc ergo abeas regno domino. Sed ut vero ego vici: interrogem Pharisaei quia cenis et le Christo? Quo prognatus fore? P. Dauid. I. Qui fit ergo ut eum Domini in nomine affluit dominum vocet, ad hunc modum? Dixit Dominus de nomine meo sed ad dextram meam, donec tuos tibi hostis scutum instar calcando tradidero. Sicum Dauid dominum vocat, quis fieri potest, ut sit Dauid prognatus?

SENTENTIA.

Sublata morte, sublata erunt & matrimonia, utpote ad genitris humani propagationem instituta, qui propagatione immabilopus erit, nemine moriente. Amor, legis perfectio.

PETRVS. Luc. 22. Iohann. 13.

ARG. Iesus moriturus discipulos iuos modis:stium amor, que docet, sui desertionem & Petri abnegationem, predicit, de quo suo ad patrem discipulu. & Spiritus sancti missi meo disserit.

Iesus, Petrus, Discipuli, Thomas, Philippus,
Iudas, Thaddaeus.

INier gentes ut quisque plurimum opibus valet, nō maximē rex est, & potentissimus quisque facilissimi principis nomen obtinet. At vestra longe alia est ratio: quantoque quisque maior est, tanto submissius se gerat: & quanto plus imperio pollet, tanto magis ministrum se praebet. Ut enim maior est, qui accumbit, anqua ministeriat? Nonne qui accumbit? At qui ego inter vos sum sicut ministrans, vobisq; (qui permaneritis meū in meis rebus aduersis) legatum mihi à patre meo regnum similiter lego, ut edatis & bibatis in eadem mecum mensa.

uisa in regno meo: & in tribunibus sedentes ius am-
 decim tribubus Israelitarum ducatis. Filioli, adhuc pa-
 ri per vobis sum futurus sum: quaretis me, & quem
 admodum dixi Iudeis, quod ego isturis sum, eos ventre non
 pisse vobis quoque nunc dico. Itaque hoc nouis vobis
 recepimus ut ut ametis vos, inter vos, & ametis qui m-
 admodum ego vos amem. In eo cognoscet omnes, vos
 me esse discipulos, si matutino vos amare complectimini.
 P. Domine, quod abiturus es? I. Quod ego abiturus sum,
 non potes me nunc sequi, sed postea sequeris. P. Qui mi-
 nus nunc possum? A cinam pro te ponam. I. Annam pro
 me pones? Credem huius, nondubius cecinerit gallus cum tu
 met ter abiuraueris. Simon, Simon, Satanas ille (ne tu sis
 rascitus) expectiuit vos ad eribrandum, quasi frumentum.
 Verum ego orari pro te, nec in de constantie gradu dis-
 ceteris. Tu vicissim aliquando recreatus, confirmato fra-
 trestor. P. Aiqui pratus sum, & carcerem tecum &
 martem subire. I. Hoc tibi confirmo, Petre, gallus hodie
 non canaturum, quin tu me tibi notum esse, ter negan-
 sis. Porro cum dimisi vos sine crumenam, & pera, & cal-
 ceis, num quis recarmentis? D. Nulli. I. At nunc, qui ha-
 bit crumenam, adhibeto, nec minus pera. Quiaq[ue] non la-
 bit gladium, vendito pallium suum, & comparato. Nam
 in me (ne vos ne'ciatis) superest comprobandum scriptum
 illud: Et inter intrabos habitus est: habentque meores
 finem. D. Domine ecce hic duo gladij. I. Satis est. Ca-
 terum nolite animo perturbari: fidem habetis Deo. &
 mihi fides habete. In domo patris vestrum insiones multae
 sunt. Quod si secus esset, dicerem vobis. Eo paratum vo-
 bis locum: id quod si fecero, venientiam ad vos mecum
 afflu-

DIALOG. SACRORVM.

assumendos: ut ubiero ego, ibi vos quoque sitis. Et quidem quòd, & qua via proficiscar, scitis. T. Nos verò nescimus quòd eas, tantum abest ut viam tenere possimus. I. Ego sum via, veritas & vita, Nemo venit ad patrem, nisi per me. Si cognosceretis me, meum quoq[ue] patrem cognosceretis: & iam nunc cognoscitis, & vidistis eum. Pk. Domine ostende nobis patrem, id satis erit nobis. I. Tantum iam tempus vobis cum versor, & tu me non nosti! Pk. ille, qui vidit me, vidit patrem: qui sit ut tu inbeat vobis patrem offendis? Non credis & me in patre, & patrem in me esse? Quia vobis dico, mea sponte non dicu: sed ipse pater, qui in me manet, hoc agit. Creditenabi, & me in patre, & patrem in me esse: aut certè de ipsis factis mihi creditis. Hoc vobis confirmo, cum qui mihi fidabebitis, eadem tecum, vel etiam maiora futurum. Nā ad patrem meum me conseruo, futurus quicquid per meum nomen petieritis, ut patris gloria in filio celebretur. Si quid (inquam) petieritis per nomen meum, id ego faciam. Si me amatis, praecepta mea conservate. Ego veri exorabo patrem, ut alium vobis confirmatorem det, qui vobiscum perpetuò maneat: spiritum illum certum veritatis auctorem dico, quem hominum vulgus non potest comprehendere, quia cum neque videt, neque cognoscit: at vos cognoscitis quoniam apud vos mansuris, & in vobis futuris est: Non relinquā vos pupillos: innisam vos. Post paulò iam me non videbunt homines, at vos videbitis: quia ut ego vino, & vos vinetis. Tum cognoscetis & me esse in patre meo, & vos in me, & me in vobis. Qui tenet praecepta mea, eaque cōseruat, ille est qui me amat. Qui verò me amat, amabitur à pure meo, cunctisque

Et quod quoq; amabo meq; ei aperiam. In. Quid cause est, ut
 sub reipsum sis aperiturus, promiscue hominum multi-
 tudini non uē? Ie. Qui me amat, dicta mea vita expri-
 met. eumq; meus pater amabit, & ad eum veniemus &
 quae cum degemus. Qui me non amat, dicta mea non ex-
 ceperit. Sermo autem quem auditis, mens non est: sed
 pars qui misit me. Hec quidē sum vobis elocutus, apud
 vos manens. Sed ille confirmator (spiritū sanctum dico)
 quem mittit pater nomine mec, vos docebit, & recoles om-
 nia quacunq; dixi vobis. Pacem relinquo vobis, pacem
 meam do vobis, neceam, qualem homines solent. Nolite
 enim perturbari, neq; formidare. Audistis ut dixe-
 rim vobis, abire me renisurū vos. Si me amaretis, gau-
 deretis, quia dixisse mirere me ad patrē, qui maior me sit.
 Et nunc dixi vobis priusquam euenerit, ut cūm euenerit,
 credatis: iam non multa loquar vobiscū. Venit enim hu-
 ius mundi princeps, nec habet quod in me carpat: tantum
 ēre intendit, ut intelligant homines me amare patrem,
 & ita facere ut mandauit. Surgite, abeamus hinc.

S E N. Inter Christianos quo quisq; maior, eo submissior. Ex
 charitate cognoscitur Christianus. Ut quisq; ubi maxime confi-
 dit, ita facilime labitur. Spiritus sanctus Christianum perficit.

P I L A T U S. Mat. 27. Mar 15. Luc. 23. Ioh. 18.

A R G U M E N T U M.

Iesum accusant Iudei. Pilatus interrogat. Iesus de suo regno
 & officio responderet. Pilatus eum ad Herodem mittit.

Pilatus, Iudei, Iesus, Pontifices.

Q Vodnam crimen assertis in hunc hominem, quem
 mihi vinclum tradidistis? In. Nisi esset maleficus,
 nunquam eum tibi tradidissimus. Pi. Abducite eum vos,
 & ex lege vestra indicatore. In. Nobis non licet inter-
 dicere

DIALOG. SACRORVM.

ficere quenquam. Sed si queris crimina, eum deprehendimus per ueritatem gentium. & prohibentem Caesaritem, ut
butare dare, seq̄ Christum regem esse dicentem. Pi. Libet ex ipso se sc̄itari. Hens, tu es rex Iudeorum? Ic. Tuā
istud sponte dicas, an ex alijs auditum? P. Quasi ego Iudeus sum. Tui te populares, & Pontifices, mibi tradidisse
runt. Quid consumisti? I. Regnum meum terrae strenue
est: quod si esset, mei satellites pugnauissent, ne Iudeis ad
diceret. Verū regnum meum h̄ic possum non est. P.
Tu ergo rex es? Ic. Releas, ego cōnatius sum & in h̄ic
terrarum orbem ingressus, ut testimonium perhibeam
veritati. Quisquis a veritate est, vocē meam audit. Pi.
Quid est veritas? Hens pontifices, & plebs Iudea, ego
nullum deprehendo crimen in hoc homine. Po. Atqui nō
mo est hodie nocentior, ne que suppicio grauiore digna.
Pi. Non audis quae in te profertur crimina? Nihil nō
respondes? Vide et te graniter accusent. Quid rases? Ne
queo mirari: satis. Po. Populum sua doctrina, à Galdeis
ad hunc usque locum excitat. Pi. Estne is Galilans? Po.
Est. Pi. Per commode cadit, quod est ditionis Herodis, qui
nunc in urbe est. Itaque cum ad illum duci iubebō.

SEN. Authoritati suæ credi volunt calumniatores pitorum
Christi regnum mundanum non est.

BARRABAS. Mar. 27. Mar. 19.
Luc. 23. Ioh. 19.

ARG. Pilatus Iudeorum importunitate fatigatus, Iesum
dannat ad crucem: Barrabamque Iuronem dimittit.

Tiles, Pontifices, Iudei, Iesu.

Non Vere Iudei adduco vobis eum, ut intelligatis me
nullum in eo crim. ninnuere. Ecce homo. Po. Cruci-
fige,

endi sige crucifige. P. Comprehendite cum vos, & crucifigi-
 tri, nam ego nullum in eo crimen inuenio. Iu. Nos Legens
 Liber habemus, qua iubet eum morte plebi. quia filius Dei se-
 uidebat. Pi. Metuo quorundam euadant hanc. Vnde ea es? Mi-
 o Iu. Non eloqueris? An nescis me potestatem habere tui vel
 dide. crucifigeni vel relaxandi? Ic. Non haberes ullam in me
 vestigare, nisi id tibi dari esset superna. Itaq; qui me tibi
 validit, in maiore culpa est. Pi. Hic quidem mihi amittens
 es, video. Iu. Si enim amittis non es amicus Cesari.
 Quisquis enim regem se facit, aduersatur Cesari. Pi. Age
 amicā eum ad vos. Ecce rex vester. Iu. Tolle in crucem,
 alle in crucem. Pi. Regem ego vestrum in crucem? Iu. Nullum
 habemus regem prater Cesarem. Pi. Nihil ago video:
 uidendum est multitudinis libidinis. Cedo huc mibi aquam.
 Hac manū lotione testatum volo, Iudei, me in sanguine
 iunius innocentissimi viri, ab omnia noxa abesse. Vestra
 culpa esto. Iu. Eius sanguinem nos, nostriq; postea lumen.
 Pi. Ergo Barrabam hunc latronem liberum habete, le uia
 mentem vestro arbitrio in crucem tollendum abducite.

SE N. Potestas à Deo est, Cesari militum teruire: inimici
 Christi, quam Christo, & latronem liberari quam infontem. V-
 tam non eadem fierent hodie.

SIMON. Iohann. 21.

ARG. Iesus in vitam suscitatus, pescantibus suis discipulis
 apparet. Deinde cum eos prandere iussisset, Petrus violentiam inor-
 tam prædictum.

Iesus, Discipuli, Iohannes, Petrus.

Hec iuuenes. nunquid edutij habetis? D. Nihil. Ie.
 facite rete addicxteram manus partem, & iuuenie-
 tu. D. Faciemus. O miraculum! tanta est in nostro reti pisi-
 tum multitudine, ut trahere non possumus. Io. Dominus
 est.

DIALOG. SACRORVM

P. Ego igitur indusum succingam, & ad eum adi-
pam natabo. *D.* At nos nauigabimus, neq; procul à to-
ra absimus, iam appulimus. *Hic est pruna impositum p-*
scis, & panis. Ie. Afferte de piscibus, quos modo cepisti
P. Attraham rete ad terram. O magnum numerum p-
scium! *D.* Quot sunt? *P.* Enumerabo. Sunt centū qui
quaginta tres. *D.* Mirum est, rete non effteriptum. *I.*
Venite pransum. Vescimini hoc pane, & pisce. Simon Io-
bannides, diligis me plus quam hic? *P.* Etiam Domine, tu
tescis quam te amem. *Ie.* Pasce agnos meos. Simon Joban-
nides, diligis me? *P.* Etiam Domine, tutescis ut te amem.
Ie. Pasce oves meas. Simon Jobannides, diligis me? *P.* Da-
mine tu omnia scis, tu nosti quem te amem. *Ie.* Pasce
oves meas, simul & hoc accipe: Cum esses iumentis, ipse te
cingebas, & ibas quo volebas: sed cum senueris, alius tu,
cum manus extenderis, cinget, & ducet quo noles. Se-
quere me. *P.* Hic autem quid? *Ie.* Si enim volo maneri,
donec reveniam, quid ad te? Tu modo sequere me.

SENTENTIA.

Iubente Christo qui pilatur, fœliciter pilatur, id quod de ho-
minibus fecundum spiritum accipiendum est. Qui Christum amat, hunc
Christus oves coniedit. Discipuli eadē cōditio est, quæ magistri

LITERAE. Act. 2.

A R G. Quum Christi discipulos nouis linguis loquentes
Iudei potarent ebrios esse: Petrus ad eos orationem habens,
demonstrat illud esse domum spiritus sancti à Christo in vitam
excitato iusti. Hoc auditio, illi penitentiam agunt, & in Chri-
sti nomine lauantur.

Iudei, Petrus.

Nonne omnes hi, qui loquuntur Galilæi sunt? Alii.
Sunt. I. Ecquid est, quod nos irā quisq; vernacula-
fibi

si linguaam audiat? Parthi, Medi, Elamita, Mesopota-
 mica incola, & Iudea, & Capadocia, Pontique, &
 Asia & Phrygia, & Pamphilia, & Egypti & eius Li-
 ber partis qua est secundum Cyrenam, & peregrinantes
 Romani, tum Iudei, tum aduentuij. Cretensisque & A-
 rabes, audimus eos rerum diuinarum amplitudinem no-
 tris cuiusque linguis eloquentes. Hoc quidem iam non
 humanum est. Evidem sic obstupeco, ut nesciam, vigi-
 lumne, an somniem. Quid hoc rei est. Al. Bacchi agita-
 tio est. O Bacche pater eloquentiae. Quid ait? Al. Vini
 pleni sunt, meratemulentia est. Unde enim tam multas
 lingras, tam diversas, tam repente didicissent? P. Viri
 Iudei, & Ierosolyma incola omnes, attendite, & mecum
 quod dicam recognoscite. Non sunt hi temulentii, quem-
 admodum vos arbitramini (est enim horadieci tantum
 ertia) sed viget illa vatis Ioeles prædictio: ultimis autem
 temporibus (inquit Deus) omne hominum genus meo spiri-
 tu perfundam, ita ut vestri filii filiaeque valicentur,
 & iuuenes visis, & senes in somniis edoceantur. Quine-
 nam serui & ancilla tunc meo spiritu delibuit valicen-
 tur. Sed id signis quibusdam praesignificabo, tum su-
 pra in celo, tum infra in terra, videlicet sanguine, &
 igni, & fumido vapore. Ipse sol tenebris obducetur, &
 luna sanguine, antequam dominus magnus ille & insig-
 nis dies veniat. Quisquis autem Domini nomen invoca-
 tur, enader. Audire verba haec, viri Israelita: Iesum
 Nazarenum, at quem virum? Qui vobis a Deo repre-
 sentatus est portentus, miraculis, signis, quae per eum Deus
 in medio vestrum edebat, ut scieatis: hunc vos, definito Dei
 consilio & prouidentia traditum, hominum impiorum

DIALOG. SACRORVM.

opera comprehensum, ad palma alligatum sustulisti: quia
Deus crepsum ex mortis doloribus, in vitam renocauit
quatenus fieri non poterat ut à morte teneretur. Daui-
d enim dicit de eo, propositum mibi dominū ob oculos suos
per habeo: eoque mibi dextero, nullare commouor. Ne
verò solūmentis atque animi latitia gestio, verum
am ipse corpore fidenter perito, quod tu animam meam
apud inferos non deseres, nec permittes ut is, qui tibi
pietate placet, interitu deleatur: sed me viam vite doce-
bis, mihique cumulatissimam apud te voluptatem praef-
bis. Si licet apud vos, viri fratres, liberè de summo pānē
Danide loqui, is & vitam finiuit, & sepulchra est, & eius
monumentum apud vos ad hoc tempus extat. Se alius
vates esset, & sciret Deum sibi iurauisse, se se ex fun-
lumborum eius, quod ad humanam conditionē pertineat,
fuscatum Christum, & in eius folio collocaturum,
præcious Christi resurrectionis dixit, eius neque anima
apud inferos relinquendam, neque corpus interitu esse de-
lendum. Hunc Iesum suscitauit Deus, cuius nos am-
nes testes sumus. Is Dei dextra elatus, & promissa
sancti spiritu à patre consecutus, effudit hoc quod tu
nunc videtis, & audiatis. Neque enim David ascendeat
in cælum, sed is ipse loquitur ad hunc modum: dixit Do-
minus Dominus noster, jede ad dextram meam donec tu
tibi hostes instar sub selli calcando tradidero. Hoc igi-
tur pro certo habeat omnis Iudaicæ posteritas, Domini
& Christum factum à Deo esse hunc ipsum Iesum,
quem vos crucifixistis. In. O nos impios: quid agemus
viri fratres? Pe. Mutate pristinam mentem, & abli-
mini chnclis in nomine Iesu Christi, ad remissionem pec-
catorum.

Pis: quae caturū, & accipias in manu sancti spiritus: ad vos enim
 vocare pertinet promissio; & ad vestros liberos, & ad omnes re-
 motiores quo sicutque vocauerit Dominus Deus noster.
 Quamobrem habet eum curam salutis vestra, & eripite vos
 ex hoc peruerso hominum genere. I. Bene & liberaliter
 deis, & nobis omnino sic placet: Ehuamur.

SEN TENTIA.

De spiritualibus carnaliter iudicant carnales.

CL AUDIUS. Act. 3.

ARV, Claudum sanant Petrus & Iohannes. Deinde concur-
 su factio populi. Petrus ad populum de Iesu (in cuius nomine
 facerit sanatus ille) verbum facit. Hic superueniunt sectari doctorū,
 & Apostolorum invincens dant.

Claudius, Petrus & Iohannes, Populares, Sacerdotes,
 & Antistites sunt, & Sadducei.

Respicie hunc misericordem etiamcum viri optimi, quem
 mater claudum peperit, ita ut nunquam se se pedi-
 bus potuerit sustinere. Date mihi aliquid, honoris &
 amoris Dei gratia, ut vobis Deus sine vicissim benignum
 prebeat. P. Aspicenos. Neq; argentū mihi, neq; aurū est,
 sed quod habeo hoc tibi do. In nomine Iesu Christi Na-
 zareni, surge & ambula. C. O mirum miraculū? Ut mi-
 hi roboratis sunt pedes! Ut nunc firmiter incedo! O quam
 dulce est, consecutum esse bona, quibus carueris! Ago ti-
 bigratis! Deus optime maxime, cuius tanto sum bene-
 ficio sanatus. Vab. quam innat ingredi & salire? Po.
 Nonne hic est mendicus ille claudus, qui solebat pro fo-
 foribus templi sedens mendicare? Al. Plane is est: nec
 possum satis mirari, hunc tam expeditè nunc ingredi, qui
 anteā loco se mouere non posset. P. Videor mibi somnia-
 re. Subsequamur eum: ingreditur in porticum Solome-

DIALOG. SACRORVM.

nis. Pe. Quantabuc concurria multitudine? quid hoc miramini, viri Israelite, aut quid nos insuemini, quod primatis viribus, aut pietate effecerimus, ut hic inceret? Deus Abrabami, & Isaaci, & Iacobi patrum nostorum, illustrans puerum suum Iesum, quem vos in spectum Pilati adductum repudiasstis, cum ille absolucionem iudicasset. At vos sancto innocentem repudiato, per iustis hominem homicidiam vobis condonari, & vitam Eternum occidistis, quem Deus a mortuis excitauit. Christus nos testes sumus, eumque nominis fiducia, hic quem videtis & nostis, corroboratus est, & illius confidencia integerrimam valetudinem in vestro omnium conspectu consecutus. Et nunc fratres, scio vos per imprudentiam fecisse, ut etiam vestros principes: Sed Deus, quem suorum vestrum voce predixerat, passurum esse Christum, ea modo perfecit. Quamobrem reuertimini ad sanctatem, ut deleantur vestra peccata, donec recreantis tempora veniant a Domino: cum praeannuntiatio vobis Iesum Christum mittere: quem aperte calo contineri, usque ad tempora instauracionis omniū, quae Deus tot suorum sanctorum voce vestrum iam olim predixit. Moses enim maioribus nostris ita dixit: Vos vobis suscitabit Dominus Deus vester ex vestra consanguinitate, mei similem: ei parebitu ad omnia que vobis dicti. Quod si quis vatis illi dicto audiens non fuerit, is ex numero hominum tolletur. Eodem modo tam multi vati, qui a Samuele deinceps fuerunt, qui bac tempora predixerunt, & tanto ante denunciarunt. Vos estis ex vestibus orti, & in eo fædere comprehensi, quod percussis Dei cum maioribus nostris, cum diceret Abram, per

buc ad ipsam felicitatem consequitur ut omnes orbis ter-
*s, quae per nationes. Ad vos primam Deus suscitatum pue-
 incrassum Iesum misit, qui vobis felicitatem afferret, si
 noster vestrum unusquisque à suis vitis decesseret. Sad.
 enim heroiam ferendum non videtur, tantum ois licen-
 tiam dari, ut populum publicè doceant. Nam quid futu-
 rem est? S. Quid? Nisi ut vobis relictis, omnes ad eos
 transcant? Nam quod resurrectionem mortuorum per
 uscio quem Iesum futuram predicant, facile animas
 imperitam multitudinis insuam sententiam pertrahunt.
 An. Itaque matrè occurrendum huic malo est. Com-
 prebendite eos satellites, coniugite hos rugatores in vi-
 nula. Hac illi nocte garriant, cras nobis cum serio dispu-
 turis, non iam cum indolis rationem habebunt, quos
 possint facile seducere: ad pontifices eis, & principes, &
 senatores, & sribas veniendum erit, qui eorum argu-
 tia vehementius refutabunt. Nam plebem quidem ha-
 bent ad omnia sequacem.*

SE N. Christi nomen est omnipotens. Veritati solent inui-
 dicare & aduersari docti huius mundi.

PRIMATES. AN. 4.

A R G. Petrus & Iohannes de sanato claudio apud primates
 usam dicunt, & illis interdicentibus ne deinceps Iesum doco-
 int, obtemperaturos negant.

*Senatores, Petrus, & Iohannes, Primates,
 Annas, Caiphas.*

Quoniam potestate, & cuius nomine hoc fecisti? P.
 Si nos hodie de collato in hominem infirmum bene-
 ficio interrogamur, principes populi, & Israëtarum se-
 natores, quanā re sanatus sit: hoc vobis omnibus, cun-
 O 3 Elogi

DIALOGUS SACRORVM.

Eloq. Israëlarum populo, votum esse voluntatis sanatum
esse in nomine Iesu Christi Nazareni, quem à vobis
eis fixum Deum a mortuis excitauit. Per eum hic asternit
vestro conspectus sanus. Hic est lapis à vobis adificatus
bus reiectus, qui adhibitus est ad caput anguli, nec ephus
ullo alio salvi, nec ullam aliud nomen est sub celo bambi-
nibus datum per quod nobis licet seruari. P. Hoc supra
omnia mirabile est, homines illuminatos & idoneos
confidenter & sequentes. S. Atquierant hi Iesu-
mites, & hic homo vere sanatus adebet. Inveniuntur ex utroque
pauli & per concilio, ut bac dare inter nos consultemus.
Exite paulisper. Quid faciemus hominibus his? Nam
conspicuum ab eis miraculum editum est, omnibus Hu-
rosolyme incolis manifestum est, nec possumus negare. C.
Ita est. Sed ne bac res in vulgo dimane latius, minorem
eis acerrime, ne amplius hoc de nomine cuiquam mortalium
verbis faciant. Nam qua ratione in eos animad-
vertamus, non video. Omnis populus bac de re Deum lau-
dat: homo cui tam difficile in re tam præsens auxilium
oblatum est, annum agit supra quadragesimum, estque
omnibus notissimus. A. Bene bones. Intramittantur. C.
Attendite Galilai. Interdicatur vobis, ne omnino vocem
mittatis, neve doceatis nomine Iesu. Pe. & Io. Virtus
equum fit & Deo probari possit, vobis obtemperare po-
tius quam Deo, vos videritis. Nos quidem non possumus
qua vidimus, & audiimus, non dicere. C. Vos nisi male
coacti, recte facere nescitis: Sed nisi parebitis, vestra
consumacione penas acerbissimas luetis.

SENTENTIA.

Beneficia diuina pro malificijs habent primates orbis, veri-
tatemque

namque prædicari non patiuntur. Veritatem suam celavit De-spicentes & literatos eamque patefecit parvulus. Deo magis obediendum est, quam hominibus.

GAMALIEL. AET. 5.

ARGUMENTVM.

Cum fuissent Petrus & Iohannes ex vinculis diuinitus libera-primates, eo cognito, illos euocant, & illi doctrinæ suæ cau-dicunt. Tum Gamalielis suulu dimituntur.

Apparitores, Antistes fani. Quidam, Pontifices,
Sacerdos, Petrus, Gamaliel.

CArcerens quidem inuenimus clausum diligentissi-mè, & custodes foris ante ianuam stantes: sed ubi perniciens, neminem intus inuenimus. *An.* Videor vide-remur naturam innerti. Nunquam huiusmodi mon-stra, ne fando quidè, audita sunt. *Quid?* Egressosne esse ienso carcere? *Q.* Homines illi, quos vos in custodiam duxistis, sunt in fano, & ibi populum docent. *An.* Hec sunt eiusmodi, ut quemvis de mente deiciant. Sequimini u, apparitores: adducā eos in concilium. *Po.* Sed sine vir-cenim concitares in nos vulgi seditionem, & statim ad extra veniretur, nam magnum est plebis in eos studium. *S.* *Nisi promidemus, nullum de nobis est: iam nullo in retio sumus, omnium oculi in eos sunt conicēti.* Pro-ficiendum aliquaratione est. *An.* Ecce homines. *Po.* Nonne vos vecinius isto nomine docere? At qui reple-uitis Hierosolymam doctrina vestra, & vultis in nos illius hominis sanguinem derivare. *Po.* Parendum Deo magis est, quam hominibus. Deus maiorum nostrorum Iesum suscitauit, quem vos in patibulo suspensum interficistis. Hunc Deus ductorem & scruatorem, sua dex-tora extulit, ut per eum Israëlis ad sanorem viuendi

DIALOG. SACRORVM

rationem reuerſis, veniam daret peccatorum. Et nos
 mihi ei testes harum rerū, nec non sacer ille spiritus, qu
 Deum ei obedientes afflauit. Po. O audacissimos impo
 ges. Quid agimus, viri? Quin de his penas sumimur
 G. Iubete si placet, eos paulisper foras discedere. Con
 derate, viri Israelite, de hominibus his, quid eis situ fa
 cturi. Superioribus diebus extitit Thendas qui iam, qu
 se se iactabat esse aliquem, cum quo homines ad numerū
 quadringentorum se se coniunxerunt. Is occisus est, &
 quotquot ei parebant, dissipati, & ad nihil redacti. Pof
 sum extitit Iudas Galilaeus, tempore professionis, mul
 tumq; ad se hominum traduxit: sed & is perire, & ho
 mines qui ei obtemperabant, profligati sunt. Nunc quoq; tu
 summoneo, ut vobis ab his hominibus temperetis, eisq;
 missos faciat. Nam si hoc consilium & opus ab homin
 ibus est, dissoluetur: fin à Deo est, id dissoluere non pot
 est nisi forte vultis videri Deo repugnare. An. Nu
 male consulit Gamaliel. Po. Ut mihi quid: m videtur.
 Sed euocemus homines, eosq; virginis cedimus, & ven
 mus ullam Iesu nominis mentionem facere.

S E N. Nihil est ad veritati credendum durius primorū
 huius mundi. Boni consiliarij maxima est utilitas. Qui Dei ope
 ri repugnat, Deo repugnat.

STEPHANVS. AL. 6.

ARG. Accusat̄ impietatis Stephanus, causam dicit tanto
 spiritu, ut ei resistere non valentes Iudiciorū priimi, eum lapident,
 Testes, Pontifex, Stephanus, Senatores,
 Scribae.

Hic homo non desinit impie contra hunc religiosissi
 sum locum, & contra legem loqui. Etenim ad
 duimus eum dicere, Iesus Nazarenus crucifixum esse
 hunc

hunc locum, & traditos nobis à Mōseritus mutaturū.
Sunt ne ista ver? St. Attēdite fratres & Patres. De-
mōs, quā gloriosus apparuit patri nostro Abrabamō cūm esset
in Mesopotamia, antequā Charra degeret: eisque man-
Conf. denit, ut ex solo natali duxrederetur, veniretq; in ter-
ritis suis, quām ipse ei ostenderet. Tum ille ex terra Chaldeā
profectus Charre habitavit, & vide eum (mortuo eius pa-
st, & sumerū) Deus in hanc terram transiulit quam vos nunc in-
i. Pof. colitis, in qua nullam ei possessionem tradidit, ne vestigi-
. mal. um quidem pedis: & ramen promisū sese ei possessionem
f. tra- lassurum, & eius post eum sobolis, cūn liberos non ba-
beret. Loquuntur autem cum eo adhuc modū: e-
ius posteros peregrinos fore in terra extranorū, eorum
que seruitutem & iniurias per quadringentos annos
perpeſuros. Sed illam ego gentem cui seruient (inquit)
vici car: exhibūntque posteā, & me hoc ipso in loco ado-
rabunt, cāmque rem, initio cūm eo circumcisimis fir-
Nas- mōs, firmare firmasuit. Is genuit Isaacū, eum octauo die circum-
lesur. cīdū: Isaacus Iacobum, Iacobus duodecim summos pa-
veta- tres. Summi patres inuidia adducti, Iosephum in A-
ribus i ope- Egyptum ascendū vendiderunt. Sed adfuit ei Deus, e-
cumque ex omnibus angustijs eripuit, & effecit, ut Pha-
rao Aegypti rex ei sua sibi sapientia cōmendato, totius
Aegypti, totiisque sue familie principatum traderet:
cūm autem orta fame in omni Aegypto & Canaanā,
patres nostri in magna cibaria difficultate cibaria: Iaco-
bus, qui audisisset frumentū esse in Aegypto, eos illo se-
melatq; iterū dimisit: est q; Iosephus altero itinere à fra-
tribus suis agnitus, eiusq; genus Pharaoni declaratum.
Tum Iosephus patrem suum Iacobum, & familiam
omnem

DIALOGI : SACRORVM

omnem ad hominem septuaginta quinque aecceperunt. Dilectus
scandit regis Jacobus in Aegyptum: ubicum vitam
sumisset, ipse & patres nostri transloca sunt Sichem, &
in sepulchre a positi, quod ibi Abramus argenti pretio
a filii Emoris emerat. Intere. propinquante promissi
tempore, de quo Deus Abralam iurauerat, crescebat
populus in Aegypto multiplici numero: donec extitit rex
alius, qui Iosephum non conseruaret. Is nostrum genus fra-
stratoeconatus, patres nostros eoque affluxit, ut etiam
facta oratione exponi. uiraret, ne conseruarentur. Quo
quidem tempore natus est Moses, vir Deo acceptus, qui
domini pasceret tres menses enutritus, cum tandem exposi-
tus esset sublatus est a filia Pharaonis, & ab ea pro filio e-
ducatus: fratreque Moses in omnibus Aegyptiorum dif-
ciplinis eruditus, & deinde fortissime potens. Cumque iam
quadragesimum etatis annum compleret, venit ei in
mentem consanguineos suos Israelitas visere: cumqua
vidasset quendam iniuria affici, eum defendit, eiusque ini-
uriam, caso Aegyptio, ultimam est. Arbitrabatur autem
eis sanguineos suos intelligere, Deus ipsis per ipsum salvi-
dare: quod illi non intelligebant. Postero die conspicatus e-
os contententes, pacem inter eos conciliare studebat, co-
sanguineos esse commemorans, cur alius alij noceret?
Sed qui alteris faciebat iniuriam, eum repulit, quarens
quis eum principem & iudicem in eos constituisse? Nu-
se velles interficere quo modo pridie interfecisset Aegy-
ptium? Ex eo dutto Moses a fugit, & in terra Madanis
tarum peregrinus fuit, ubi filios duos genuit. Peractis
autem quadraginta annis, adparuit ei in solitudine mo-
ris Sina genius Domini in flamma & ardore rubi. Quo
spelta.

et facilio admiratus, cum ad visendum accederet: audi domini ad eum vox huiusmodi est: Ego sum Deus erum tuorum, Deus Abrahami, Deus Iacobi, & Deus Iosephi. Hic cum tremefactus Moses non auderet intueri: d-tribe tibi (inquit ille) calceos de pedibus: nam locus quo tu stas, sacer est. Vidi afflictionem populi mei, qui in Aegypto: eorumque gemitu audito, ad eos liberandum descendit. Itaque volo misere te in Aegyptum. Hunc Moysen, quem illi repudiauerant, quarentes quis eum principem & iudicem constituisse: hunc ipsum Deus principem & liberatorem misit ductu geny, qui ei in rupes apparuerat. Hic eos eduxit, miraculaq; fecit, & prouidit, tum in Aegypto & mari rubro, tum in deserto, annis quadraginta. Hic est Moysen ille, qui dixit Israeli: Dominum Deum ipsorum patrem eis ex eorum conguinitate suscitaturum ipsi Moysi similem, cui parerent. Hic ille est, qui in multitudine fuit in deserto cum unio, qui cum eo locutus est in Monte Sina, & cum misericordiis nostris qui vitalem accepit doctrinam, quam nos tradiceret: cui noluerunt dicto audientes esse maiores nostri: sed eore ielto, animis se se in Aegyptum conuertentes, & ab Aarone perierunt, ut sibi faceret deos qui se antecederent. Nam Moysi illi a quo essent ex Aegypto id est, se se nescire quid accidisset. Itaque vitulum iungit sacerdotes, & sacrificium statim peregerunt, delectati operibus manuum suarum. Et Deus auersus eos finit prolebi ad cultum astrorum, quem admodum in variis monumentis scriptum est: Nunquid minime victimas, & sacrificia obrulistiis quadraginta annis in desertis, posteri Israeli? An non adhibuisti tabernaculum Molochi, & fidus

DIALOG. SACRORVM.

fidis Dei vestri Romphanis? Quae vos simulachra finis
sit ad adorandum, ob que ego transferam vos ultra Babylonem.
Tabernaculum oraculare habuerunt maiorum
nostrorum in desertis, sicut prescripsérat is qui Moysi ratu-
nem eius faciendi ostendit. Quod ab illis accepimus, es-
rum successores umquam Joshua introduxerunt summa cum
invaserunt in fines eorum genitum, quae Dei eorum
aduentu exterminauit: donec venimus est ad tempora
Danidis: qui usque Dco faveant, voluit domiciliis in-
uenire Deo Iacobi. Salomon autem edens ei adfiscavit.
Sed non in templis manufactis habitat supremus ille,
quemadmodum dicit vates: Celum mihi sedes est, &
terra pedibus est scabellum: Quam mihi vos domum
extruetis (inquit Dominus) aut quis mihi locus requi-
etis erit? Nonne mea manus fecit ista omnia? pertina-
ces & animo & auribus incircumcis: vos semper spiri-
tui sancto restitistis, & vos & maiores vestri. Nam quae
illuvatum non sunt insectati? An non eos necuerunt,
qui aduentum iusti prænunciauerunt? Cuius vos mode
proditores fuistis, & interfectores: qui genitorum admi-
nistrazione acceptam legem non seruastis. Po. Disfrum-
por prætracundia. Huncinet tam arroganter? St. Ecce
autem video caelos apertos, & filium hominis Deo ad
dexteram astantem. Sc. Et Se. O impudentiam. Quid-
cum audimus amplius: Inuadamus cum universi, ejici-
amus cum ex urbe. Agite iam lapidetur. Vos testes, va-
strum est, initium facere lapidationis, sustinete partes
vestras. T. Nos vero perlibenter. Atque ut simus expe-
ditiores, hic apud te, adolescens vestimenta nostra depo-
nemus. Sc. Quidcunq; tamini? Ferite, ferite, etiam atq;
etiam

4 similius geminate. Vos omnes cooperite hunc lapidibus, cō-
tra Basileam universi, iacite grandine densius. St. Domine Iesu
accipe spiritum meū. Sc. Properemus, obruamus eum la-
rati libus. St. Domine, noli in bos vindicare hoc facinus.

SENTENTIA.

Visitatem impietatis loco habent rectores huius seculi. A
cibus veritate vincuntur, eis vim inferunt. Sic pugnant resto-
ritenebrarum huius mundi.

CORNELIUS. AET. 10.

ARGUMENTVM.

Accersitus à Cornelio Centurione Petrus, cum de Iesu do-
xit, sc̄ in eius nomine lauat.

Cornelius, Petrus.

Avidius modo intus aduenire cum, quem curans ac-
cerendum. Itaq; ei ex eo obuiam. O salve multum
m. P. Ab, quid agis? Surge, quid me ita accidis? Ego
quog; homo sum, ne tu me diuinis honoribus afficias. In-
trediamur. Quiam sunt isti quos hic conuenisse video?
C. Mei sunt cognati & necessary atque amici, quos hoc
inssi conuocari. P. Vos scitu, ut nefas sit homini Indo-
berere, aut congregari alicui extero. Sed me Deus docuit
reminem profanum aut immundum censere hominem.
Quamobrem accersitus, nihil dubitavi venire. Nunc
scire velim quam ob causam me accersueris. C. Quarto
ab hinc die, adhanc horam eram ieunius, & domi mea
bera nona precatio faciebam. Ecce autem vir
quidam extitit in meo conspectu, ueste splendida, &
tua (inquit) precatio, Cornelii, exaudita est, tuaque mi-
sericordia & benignitas Deo in memoria inedit. Mit-
te ergo luppen, accersitum Simonem cognomine Pe-
trum (is diversatur apud Simonem coriarium ad ma-
re) qui ubi aduenerit colloquetur tecum. Ego continuo
mis̄i

DIALOG. SACRORVM.

misisti ad te & tu rellè fecisti, quod venisti. Nunc nos
nes in Dei conspicio adsumus, ad audienda omnia
a Deo mandata. P. Reipsa comperio, nullum Deser-
sonarum esse discrimen, contraq[ue] opud omnes nationes
qui cū metuunt, vitamq[ue] innocentem instituerunt, ei
acceptos. Omnim summa est in disciplina, qua civitas
et studiendos Israelitas, quos latro pacis nuncio affectu
Iesum Christum. Vos scitis qua res acciderit per totam
Iudeam usque a Galilee, post locutionem quam publicaverunt
Iohannes de Iesu loquor Nazareno, sacro Dei numine placito
& potentia predito: qui ultra citratim, commeans, multa
multis beneficia conferebat, omne' q[ui] sanabat, quoq[ue] defec-
tae ratione illo duexabantur: quippe cum Deus ei afferret
Ex nostros sumus omnium quae fecit cū in reliqua Iudea,
cum Hierosolymis. Quem ipse Iudei puto affixum
sustulerunt, cum Deus servio die in vitam renocatus, &
manifesto ostendit, non vulgo, sed nobis designatus
natus testibus, qui quidem cibum portionemq[ue] sumptuosa-
cum eo, postquam a morte renocatus est. Ac munus
eo assignatum habemus, ut vulgo pradicemus & testi-
cemur, cum viventium esse, mortuorumq[ue] indicem a Deo
destinalum. Hunc omnes vates testantur eum esse, po-
chius homen veniam peccatorum consequantur, quin
quot ei confidant. Sed quid hoc nouare est? Num
corripimus omnes qui me audiunt, & iam diuersis la-
gibus loqui incipiunt. Nunquid causa est cur minus aqua
abluiantur, qui eodem nobiscū nomine afflati sunt? Ab-
luantur sane nomine Domini.

SEN. Nullius conditionis hominem non admittit Christus.
Apud omnes nationes, quicunque Deum metuant innocentem
que vivunt, Dto accepti sunt.

CIRCUMCISI. AG. 17.

ARGVMENTVM.

reprehēsus à Christianis Iudēis Petrus, quod cū Cornelio ex-
gētis homine cōgressus fuitset, causam dicit & obtinet.
Christiani, Petrus.

Nos quidem factum tuum probare nullo pacto possumus, ut libere loquamur. P. Quodnam ideo sanctum? C. Quod homines prophetio preditos conuenisti, & eis cibum cepisti. P. Si vobis videtur remouens, non se habet, enarrabo: vos ea audita, indicabitis. C. placet, enarra. P. Cum in oppido Ioppa trarem, visus fuius ubi videre (cum essem extra me raptus) vas quoddam descendens, quasi linteum magnum, quod quatuor capibus de caelo demissum, ad me usque peruenit. Id cum atentus contemplerer, vidi quadrupeda terrestria, & fras, & reptilia, & aereas volucres, similique vocē audiendicentem mibi: Age Petre, matuta & vescere. Tum ego: Minime, Domine. Nihil enim unquam immundum aut impurum, per os meum intravit. At illa vox iterum de caelo inquit: Quia Deus purgauit, in ne pollue. Id que ser factum est, & cum deum omnia in celum subducta sunt. Tum continuò prestatore fuerunt tres homines in eadomo, in qua eram, ad me Casarea missi. Cum bis ve abiecta omni cunctatione congregaderer, diuino affectu admonitus sum. Inerunt una tecum sex fratres hi, ac nobis hominis dominum ingressi renunciant ille, ut genium domini sua vidisset astantem & sibi praeципientem, ut mutaret Ioppem homines, qui accerserent Simonem cognomine Petrum: ex quo ea audiret, quae & ipsi essent & ipsius toti familia salutaria. His cum ego loqui ceperim, illi diuino afflato correptisunt, quemadmodum

DIALOG. SACRORVM.

Et nos fuimus principio. Tum recordatus sum illud
mini dictum, quo dixerat: Iohannem quidem abluisse
qua, sed nos spiritu sacro abluitur iri. Quod si eodem
lo; munere affecerat Deus, quo nos, cum in Iesu Christo
domini fidem venissimus: ego quis eram ut possem ob-
stare Deo? Cb. Iam nihil admis: sed gratias Deo ag-
mus quietum exteris per vita castigationem adsum
vitam patet fecerit.

SENTENTIA.

Imitanda est Petri modestia, qui quod diuino iussu fecerat,
ius tamen causam hominibus reddere non dedignatur. Qui
Deus admitit, eos repudiare nemo debet.

RHODE. Alt. 12.

AR G V. Eductus diuinitus ex carcere Petrus, Christiani
narrat, quemadmodum fuerit eductus.

Petrus, Rhode, Christiani.

APerite mihi has forens aliquis. R. Nescio quis puls-
ostium, prouiso quis sit. P. Equis mihi aperit tan-
dens? R. Petrus est, Petrus est, O mi felicem: o populari-
salvi sumus. Petrus praeforibus vestibuli stat. C. Infa-
nis. R. Minime verò. Agnoui eius vocem. C. Genius eius
est. Pet. Hens, heus an expellatis dum ego haec effri-
gant forens? R. Non auditis cum pulsante? C. Aperi-
muis. O mirum miraculum. Tunc ergo verus ades Pe-
trus? P. Pax sit rebus. Audite ut me Dominus eduxerit
è carcero. Aquater quaternis militibus per vices custo-
diebar. Cumq; hac nocte dormirem inter duos milites,
vinclitus duabus catenis, carceremq; custodirent ante ita-
nuam custodes, ecce adegit geniuss Domini, cuius in ab-
uentu domus splendore illustrata est. Is me pulsato late-
re ex parte factum iussit surgere confessim, cōtinuoq; mili-
tē manū-

Iudicantibus exciderūt catena. Tū ille: praeceps te inquit,
 inīs & in due sandalia. Atq; ita feci, iussusq; amicis pallium,
 odem & cibis equi, parerbā: cūm iam egressus nondum intelli-
 Christi uerem rem veram agi, sed mibi usum cernere viderer.
 m obij. Et iā prætergressi primos & secundos custodes, venimus
 Deo apud portam ferream, qua itur in urbē, quam ultrō nobis
 sum patescunt egressi, processimus vicum unum, atque ibi
 ne reliquit ille. Tū ego ubi ad me redij, aperte intellexi,
 cum à Domino missum esse ad me, ex Herodis manu, &
 tanta Iudei populi expectatione, eripiendū. Hac vos Ia-
 uobo & fratribus knuciabitis. Mibi alio concedendū est.
 SE N. Deū nulli carceres, nullæ catenæ prohibent, quo nūnus
 libertet suos. Quos liberare vult Deus, tenere nemo potest.

PHILOSOPHI. Act. 17.

AR. Paulus Athenis de Deo, & Christo, & resurrectione lo-
 quutus, à Philosophis deridetur, à Dionysio Areopagita admit-
 tur.

Stoici, Epicurei, Paulus, Dionysius.

Poffumusne ex te scire, quæ sit ista tam nouæ doctri-
 na quā affers? Nam inaudita quedam nostris au-
 nibus affers, Iesum, nescio quem nouum Deum, & alte-
 ram vitam prædicans. Hac qualia sint, velim ex te
 discere. P. Vide o vos omnino Athenenses, paulo super-
 ficiosiores. Nā cūm præteriens vestra spectarem sacra,
 arā quoq; offendit, in qua inscriptū inerat, ignoto Deo.
 Eum vobis ego Deū, quem ignorantes colitis, annuncio.
 Deus qui fecit mundum, & omnia quæ in eo constant,
 cum sit cœli terraque Dominus, non habitat in templis
 manufactis: nec hominum manibus colitur, quasi villa-
 re egeat, qui ipse omnibus vitam, sp̄iritum, omniā deniq;
 conferat: quique ductum ex unius sanguine omne ho-

DIALOG. SACRORVM.

minum genus, in omni terra olo collocauerit: quibus statura viuendi tempora, certosq; inhabitatis terminos profiniuit, ut suum dominū quererent, si foris pernestrigari & inuenire cum possent: cùm tamen non procul absit ab unoquoc; nostrū: cùm per eum viuamus, non emur, & simus (ut quidam etiam vestrorum poëtarū dixerunt.)

Eius enim genus sumus. Quod si genus sumus Dei, non debemus existimare, anulo aut argento, aut lapidi arte & industria humana calato, numen esse simile. At nunc missis ignorantie temporibus, Deus omnibus ubiq; hominibus denunciat, ut virtū corrigant. Statuit enim diem, in qua uniuersos homines cum summa aequitate iudicari uise est, per virum quendā, per quem id facere decreuerat: quem dum à morte reuocauit, certam eiusdem conditionis adipiscenda spem fecit omnibus. E. Festuum naganterē, qui kīc nobis homines morti eripit. S. De hoc sat is in præsentia: aliás te de eadem re audiemus. D. Atgo ita affectus sum tua oratione, peregrine, ut iam nihil dubitem quin ita sit: statuq; à te non discedere (sitib; malum sum non est) nisi ista doctrina, quantū satis est instruetus. P. Mibi verò nihil incundius fieri potest, quam & tecum & cum omnibus ita animatis ea cōmunicare, quæd uimū edoctus, passim diuulgare sum iussus.

SEN. Mundana sapientia diuinam profluititia habet. Deus ex suis operibus sicut opifex, cognoscitur.

L Y S I A S. AET. 22.

AR G. Comprehensus in templo Paulus à Iudeis, illis expeditur à Lysias tribuno, cuiusque permisso apud Iudeos causa. Se illis tuinulū. antibus Lysias cum virginis cædiubet: rerum ubi ciucim Romanum esse cognovit, soluit.

Inde, Lysias, Paulus, Centurio.

SAC-

Securrite viri Israelite. Hic est homo ille qui contra
 populum, legem, & locum hunc omnes ubique docet.
 Quinetiam Gracos introduxit in sacrum, & sanctum
 hunc locum profanavit. Al. Extra hanc eum in fano, in-
 terimamus cum. Quid expectamus? Iam pridem debuit
 interfici. Quod si factum esset, has turbas evitassimus.
 Al. Vapula, homo seditiose. Hic nos te ieiibus trucidabi-
 mus. Hem tibi. Al. Desinamus hunc verberare popula-
 res: nam video huc venire tribunum cum militibus. L.
 Unde tam subito tanta orta est seditio? Echo hiccine
 in causa est? Comprehendite hunc milites, & ei iniuste
 catenas. Quis nam est? Aut quid fecit? Tacete clamosi
 homines. Possimne ex vobis scire, quidnam commiserit?
 Alius aliud nescio quid clamat. Nihil intelligo, abduca-
 tur in castra. Que (malū) hac tanta violentia est? Hic
 iam, credo, opprimemur in turba. I. Interime eum. P.
 Licet nemibit alloqui? Ly. Scisne Gracē? Nonne tu
 es Ēgyptius ille, qui superioribus diebus concitata se-
 ditione, eduxisti in sylvas illa quatuor milia hominum
 sicariorū? P. Ego homo sum Iudeus, Tarsensis, cuius non
 obscura Cilicia civitatis. Sed ora te, permitte mihi ad
 populum loqui. L. Permitto. P. Audite meā hanc ad vos
 defensionem fratres & patres. Ego homo Iudeus sum,
 Tarsi in Cilicia natus, & in hac urbe educatus ad pedes
 Gamalielis, patris legibus accurate institutus, & Dei
 cupidus quemadmodum vos omnes estis hodie: qui hanc
 viuendi viam suam capitaliter inseparatus, viros simul &
 mulieres constringendo, & in carcere coniicendo. Te-
 stis est mihi Pontifex, totusque senatus, à quibus etiam
 epistolas ad fratres accepit, & Damascum proficisci-
 bar,

DIALOG. SACRORVM.

bar. eos quoque qui ibi essent, vinclis Hierosolymam ad
 supplicium adluctatus. Sed in eo itinere cum appropin-
 quarē Damasco circiter meridiē, repente de cælo multa
 me lux circumfulsit: & ecclipsus ad terrā vocem audiri
 dicentem mihi: Saule, Saule, quid me infellaris? Tum
 ego: Qvis es Domine? Atq[ue] ille: Ego sum Iesus Naz-
 renus, quē tu in ēclaris. Qui autem cum aderant, lu-
 cem viderunt illi quidem, & territi sunt, sed vocem non
 audiuerunt alloquenter me. Tum ego: Quid agam, Da-
 mine? Et Dominus, surge inquit & proficiscere Dama-
 cum. Ibitibi dicentur omnia, que te facere statutum est.
 Cumque pralucis illius splendore non viderē, manus
 eius a meis comitibus, perueni Damascum. Ananias au-
 tem quidam vir pius, & legi conuenienter vincens, testi-
 monio omnium illuc habitantium Iudeorū, venit ad me,
 & astante mihi: Saule frater inquit, aspice. Cumque ego
 eodem temporis vestigio in eum intussum essem, Dempa-
 trum nostrorum (inquit ille) destinauit te ad cognoscen-
 dum eius voluntatem, & ad insitum videndum vocemq[ue]
 ex eius ore audiendam: quoniam testis ei futurus es a
 pulō mei homines, carum rerū quas & videris, & au-
 diueris. Et nunc quid cūclaris? Agedum abluere, &
 innocato Domini nomine peccata tua elue. Reuerso an-
 tem mihi Hierosolymam, & in templo oranti, accidit, ut
 extra me ipsum raptus, viderē cum dicentem mihi: Pro-
 ptera, & Hierosolyma celeriter exi: non accipient enim
 tuum de me testimonium. Cui ego: Domine inq[ui]a: scri-
 ent ipsi v[obis] ego solitus sum in custodiā dare, & per collegia
 virginis cedere eos quātib[us] cōsiderent: utq[ue] tu in cūm testis
 Stephanī sanguinis effunderetur, ego ad eū, & eis neci

sentiens vestimenta custodire meorū qui cum interfi-
 cebant. Tum ille. *Vade inquit, nam ego te ad procul re-*
tas gentes amandabo. Iu. *Tolle istum ex orbe terrarū:*
que enim conuenit cum vinere. L. *Nihil unquam tale*
vidi. Necesse est grauiorē aliquam esse causam que uni-
versum populu in hunc componat. Neḡ enim ita clara-
*rent, & vestes discinderent, pulucrem q̄ in aēre mis-
serent. Hec non solent sine maxima causa fieri. Milites,
*promittite eum in castra, & virgis cogite causam fa-
ci. propriet quam causam ita in eum clametur. Cen. Fi-
*st. Dispolietur iam & funibus diligetur. P. L. cētne vo-
*lo hominem Romanū indemnati verb. rare? C. Vide
*vidagas. Lysia. Nam hic homo Romanus est. L. Itāne?
*Iddibō eū. Dic mihi, es ne Romanus? P. Etiā. L. Ego ipse
*magnopretio in istam ciuitatē susceptus sum. P. At ego
*nus sum. L. Desistite milites: iā satis super q̄ factū est.
 S E N. Iniqui homines veritatē vi opprimere conantur. Pel-
 lar ē medio Lipientia, vbi vi geritur res. Romana ciuitas plus
 ubet authoritatis apud homines, quam Christiana. Sic sit & ho-
 be: si cuius præpotentis ciuitatis aut principis autoritate cō-
 nenderis, locum vbiique iuuencies. Sin nihil nisi iustitiam habes,
 nullus eris.********

ANANIAS. Alt. 23.

ARG. Paulus vincitus Ananiam pontificem acerrime repre-
 sendit, ut exlegem. Deinde dicens te sperare resurrectionis tec-
 en, Pharisæos & Sadducæos inter se committit, & ab illis ad-
 uatus hos defendit.

Paulus, Ananias, Assistentes, Lysias, Sad-
 duca, Pharisæi.

Ratres, ego ad hoc tempus, Deo conscio optimè mili-
 tis concius fui. An. Percutiatur ei os. P. Percussurus est
 u Dei paries incrufata: Ergo tu sedes, ut de me ex

DIALOG. SACRORVM.

lege indices, & contra legem iubes me pulsari? Af. Por-
tifici Dei coniuiaris? P. Nesciebam fratres, eū esse po-
rtificem. Scriptum est enim: Principi populi tui ne male-
dicito. Verūm auīte fratres, qui in hoc concilio adestis.
Ego Pharisæus sum, Pharisæi filius: sperat ē resurrectio-
nis mortuorū reus sum. S. Episcopū nūgatorē: hoc se modo
euādere possit sperat. P. Nō male loquitur: nihil in eo mali
video. Quod si sp. ritus cū eo locutus est, aut aliquis Ge-
nius, nō Deo repugnemus. Sad. Ideo eū defēditis vos quia
je vobis cū sentire clamat. Ph. Nos eum ideo defendimus,
quia defensione dignus est. Quid enim cōmisit? Vultis op-
primere inōntes? Sa. Imo vos vultis tueri sōntes? L. Vult
dū nobis est, ne hic ab istis discerpatur. Tu in be huc des-
cēdere exercitū ut eis eripiatur, & in castra abducaunt.

S E N. In iustus iudex incrustatus paries. Pījs prosunt interdū
aduersarioium inter se controversia, quemadmodum iuste-
ritantibus canibus euadunt homines. Si quando twetur simu-
lato pium, id magis sui, quam exqui annoē facit.

NETOS PAVLI. Att. 23.

A R G. Lyrias à Pauli nepote de Iudeorum in Paulum con-
juratione certior factus, copias parandas curat, quæ Paulum ad
Felicem prætorem tuto perducant.

Centurio, Lyrias, Nepos Pauli.

Paulus, is qui est in vinculis, me euocatum rogauit
ut hunc ad te adolescentulum adducerem: haberi
enim eum aliquid ad te. L. Cedo mihi manum, adoles-
centule. Dic mihi hic in occulto, quid habeas quod velu-
mibienunciare. N. Iudei constituerunt petere a te, ut
eras in concilium educas Paulum, quasi aliquid dilig-
tiū in eum quasuri. Sed tu noli eis obtemperare: nam
insidiantur ei homines ex eis supra quadraginta, qui sesi-
dū nouerunt.

deuouerunt, si vel comedarent, vel bibirent, quin eū interfecissent. Et nunc parati tuum mandatum expellant. L. Laudo te, quod me scitè admonuisti. Discede; hinc & nemini hac indicabis, qua mihi demonstrauisti. Vos duo Centuriones, paratos habete milites ducentos qui Celaream proficiantur, & equites septuaginta, bastariosq; ducentos horam tertiam noctis, & iumenta a liberte, ut eo impositum Paulum, ad Felicem prætorem perducant. Ego ad cum epistolam scribam.

SENTENTIA.

Ficti homines pii, pertinacissime infidiantur. Sæpe minus est in gentibus iniquitatis, quam in ijs quise Dei populum gloriantur.

TERTULLVS. AET. 24.

A R G. Paulum accusat Tertullus orator, apud Felicem prætor. Paulus criminis diluit, Felix cuius cogitatione differt in adventum Lysias tribuni, Paulumq; ius et remissius custodiri.

Felix præses. Tertullus orator, Paulus,

Concio Iudaorum.

Adest hic reus ille Paulus, Asania pontifex & vos seniores. Supereft, ut vester orator accuset. Tert. Quod maxima pace per te fruimus, quodque tua prudenteria hec provincia restè administratur, nobis omnino gratissimum est, optime Felix, & agimus gratias quas possumus maximas. Sed ne tibi dimitus sim molestus, queso ut nos pro tua equitate paucis audi-as. Inuenimus hominem hunc pestilentem & seditionis omnibus ubique terrarum Iudaic concitantem, ac secta Nazarenorum principem, eò usque ut etiam fanum profanare conatus sit. Eum nos comprehendens, volumus ex nostra lege inducere. Sed intercessit Lysias tribunus, eumq; magua vide manibus nostris criphit, ac iussit ut eius accusatores

DIALOG. SACRORVM.

apud te adessent. Ex quo quidem Lysias poteris, si quereres
voles, certior fieri de omnibus criminibus, quibus nos
hunc insimulamus. At q̄, hæc ita se habere, testis est uni-
versa Iudeorū, quos adesse vides, concio. C. Ita est. P. Li-
cetne mibi causam dicere? F. Licet. Pa. E quidē eō confi-
dentiā pro me dico, quod l̄ scio te multos iam annos huic
genti ius dicere: ut possis intelligere, me non plures duo-
decim compleuisse dies, ex quo Hierosolymam ad diuinū
culum concessi. Neq; verò me in templo inuenierunt cum
aliquo colloquente, aut vulgi seditionem faciente, neq;
in collegijs, neq; oppidatim, nec me eorum possunt conuin-
cere, de quibus accusant. Illud autem libenter apud te
confidebor, me ex institutione, quam sectam dicunt, Deū
colere patrum, fidemq; adiungere omnibus quae in disci-
plina nostra & vatibus scripta extant: tantumq; mihi de
deo respondere, ut exploratum habeā, mortuos tum bonos,
tum improbos, aliquando reuicturos: id quod ne ipsi quidē
non sperant. Atque equidem in id incumbo, ut rectam
conscientiā Deo semper hominibusq; probare possim. Ve-
neram autem post annos cōplures ut munericibus egesta-
tem nonnullorū meorum popularium allevarem, ac fer-
ra libarem cū me expiatum offenderunt in fano, nulla
cū turba, aut tumultu, iij sunt quidē ex Asia Iudei quos
oportebat apud te presto esse, & accusare, si quid in me
haberent. Aut etiā hi, si quod deprehenderunt in me cri-
men, dicant sanè dum adstō in cōsilio. Nisi fortè crimino-
sa est una hac vox quam inter eos sic clamaui: Ego hodie
à uobis reus agor defensa mortuorum resurrectionis. F.
Iam finem facite. Cūm Lysias tribunus uenerit, cognos-
cam de uestracausa. Interea tu Centurio, Paulum cu-
stodi,

*todi, ita ut remissius habeatur: neue aliquis necessario-
rem eius auditu aut famulatu prohibeatur.*

S E N. Veritatis profissionē, seditionē interpretatur calūnia. Calūniatores modo ementiendo, modo torquédo, nihil candide dicunt. Calūniatoribus calumnia impune est, infontibus innocentia non item. O iudices, vbinam dormit lex talionis?

FESTVS. Act. 25.

A R V. Paulus ad Agrippam regem causam dicit, in qua de allegatione, mortuorumque resurrectione differit. Festus praesens eum insanum appellat. Agrippa insontem iudicat.

Festus praeses, Agrippa rex, Paulus.

V Id est hunc hominem, Agrippa rex, & omnes viri, qui hic adestis, de quo omnis me Iudeorū multitu-
dinem Hierosolymis, cum hic interpellauit, clamans, in-
victum esse eum vivere amplius. Ego verò cùm comperi-
rem, nihil eum capitale admisisse, & ipse ad Augustum
pronocauisset statui mittere: & tamen quidcerum de eo
scribam ad Dominum, non habeo. Ea de causa produxi
cum ad vos, & maximè ad te, rex Agrippa, ut redi' qui-
sta, habeam quod scribam. Absurdum enim mihi vide-
tur, mittere vinculum: neq; crimina que ei imponantur,
significare. A. Liberum est tibi pro teipso dicere. P. Quod
omnia, de quibus à Iudeis postulor, hodie sum apud te rex
Agrippa, defensurus, hominem Iuliacarum consuetudin-
um atq; controversiarum vel in primis peritum, equidē
beatum me existim. Quamobrem orate, ut me a quo a-
nimō audiās. At mecum quidem alii am ab incunabula etate
vitam (principio enim versatus sum Hierosolymis inter
meos populares) norunt omnes Iudei, iam diu scientes
(modo velint fateri) me vixisse Phariseū, que exactissi-
ma nostra religionis sella est. Et nunc hic floresus spe-
rata

DIALOG. SACRORVM.

vata præstationis eorum, quæ maioribus nostris à Dcū promissæ sunt: quò quidē se peruenientias duo decimæ tribus nostra. Deum noctes diesq; affi luæ colendo sperant. De hac sp̄erex Agrippa, i lū a. accusor. Itāne uero incre-
dibile apud nos iudicatur à' Deo mortuos excitari? E-
quidē statueram, multam mihi contra Iesu Nazaranino-
men esse facienda, itaq; feci Hierosolymis, multo q; san-
ctorum per potestatē, quæ mihi à pontificib; us permissa erat,
in carcere conclusi, & capite mea sententia damnati.
Quin eos per omnia collegia tormentis sape cogebā nefar-
ia dicere: iamq; immo licet in eo: furens, persequbare-
tiā ad exterias urbes. Cumq; aliquando profici sceret Da-
mascū, cū potestate mihi a pontificib; us permissa, die me-
diiorum, in iuventute vidi de cælo solis splendore maius la-
men, quod me mōsq; comites circumfulsit. Cumq; om-
nes ad terram corrui ssumus, vocem audiui affantis me,
& Hebrae sermone dicentis: Saule, Saule, quid me in-
sellaris? Durum tibi fuerit contra stimulos calcitrare,
Tum ego: Quis es, inquam, Domine? Ego sum, inquit
ille Iesus, quem tu infestas. Verum surge, & consolle iu-
pedes. Num è tibi apparui, ut te ministrum & testimoniū
constituum eorum quæ vidisti, quæque tibi demonstra-
bo, vindicando te à populo & gentibus, ad quæ te nunc
nullo, adeorum oculos aperiendos, ut è tenebris in lu-
cem, & ex Satana potestate ad Deum se convertant,
& ita peccatorum veniam consequantur, & ad can-
dem cum eis sorti in peruenientiam. Qui, quia in silentio mo-
am venerunt, sancti falli sunt. Nec ego, rex Agrippa,
caelesti visioni non fui: illo audiens: quin primum eis,
qui Damascierant, & Hierosolymis, perq; omnē Iudeæ
regionem,

regionem, nec non ipsis gentilibus correctionem vita denunciare, & exhortarer, ut ad Deum se se conuerterent, & vita correctionem factis ostenderent. Hac me causa Iudei in fano comprehensum, conabantur interficere. Sed diuino presilio ad hunc usq[ue] diem steti, paruos iuxta ac magnos comones faciens, neq[ue] quicquam dicens excepta ea, quatuor cateri vates, tum Moses futura ante denunciauerunt: Christum videlicet esse mortem passurum primumq[ue], ex mortuis in vitam renovatum, lucem populo & gentibus nunciaturum. Fe. In Iordanis Paule: Nimirum te litera ad insaniam redigunt. Pa. Non in insanio optime Feste, sed veracis & sobrii hominis verba profero. Scit rex, ad quem consideranter loquor, ut quae nihil horum latere putem: neq[ue] enim in tenebris gestu est. Credisne rex Agrippa variis? Credis scio. A. Propemodum mihi persuades, ut Christianus siam. P. Deus faciat, ut non propemodum, sed planè, non solum tu, sed etiam omnes, qui me audirent hodie, fiant tales, qui ille ego sum: exceptis his vinculis. Fe. Surgamus: discedamus hinc. Hic homo mili videatur nihil morte dignum aut carcere commisisse. Ag. Poterat absoluiri, nisi provocariisset ad Cesarem.

SEN. Vera sapientia stultorum iudicio insania est. Licet interdù ex calumniatorū mente imagis quam verbis crimina diluere. Neque enim nominatim accusatur Paulus de resurrectione mortuorum: sed cum esset in ipsius doctrina (quæ ei criminis dabant) etiam resurrexio, seruuit non iniuste causæ suæ.

INDEX. Mat. 25.

ARG. Christus in ultimo aduentu suo, de bonis malisque sententiis pronunciat.

Iesu Index. Dextri, Sinistri.

Venite beati patris mei, possidite paratum vobis regnum

DIALOG. SACRORVM

regnum ab orbe condito. Nā cūm esurirem dedisti mībi comedere, cūm sitirem, bibere: hospitem me accepisti: nudum vestiisti: agrum visitauisti: in custodiam datum, inuisisti. D. Domine quando te vidimus esurientem, ut aluerimus? Aut sipientem, ut potum dederimus? Quando autem hospitē, ut acceperimus? Aut nudum, ut vestiuerimus? Quando agrum aut in vinculis, ut inuiserimus? I. Credite mībi quatenus minimo horū fratrum meorum fecisti, mībi fecisti. Vos autem abite à me, execrabilis, in ignem aeternum. Vt ioui, eiusq; genijs paratum: qui me neque esurientem cibo, neq; sipientem potionē refecisti. Hospitem non suscepisti. Nudum non vestiisti. Infirmum & in carcere coniectum, non inuisisti. S. Domine, quando te vidimus esurientem, aut sipientem, aut hospitē, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, neq; subuenimus? Ie. Creaite mībi, quatenus horum minimo non fecisti, mībi non fecisti.

SEN TENTIA.

Pro suis quemque filiis. Etis remunerabitur Christus. Quod cuius Christianorum sit, id ipsi Christo sit.

DECEM



Decem Dei Præcepta, & alia deinceps
sequentia quæ ad Reipubl. institutionem
pertinent ex Exod. cap. 20.
& reliquis.

DEUS HAC OMNIA ISRAELITIS AHD HUNC MODUM
affirmo est: Ego sum Iehova Deus tuus,
qui te eduxi ex domicilio servitutis Egyptie.

1 Deos alios nullos prater me habeto.

2 Simulacrum nullum rei, quæ extet aut su-
præ in cœlo, aut infra in terra, aut in aquis sub
terra ne facito, néc ea venerator, néc coli-
to. Nā ego sum Iehova Deus tuus, Deus im-
patiens socij: qui parentū cū patrem etiam in li-
beros persequor, vel ad tertium usq; quartam-
que stirpem oforum mei: clementiaq; uxor ad
millesimam usque stirpem erga mes amantes
meaq; præcepta conservantes.

3 Iehoua Dei tuu nomen inaniter ne adhibe-
bo: neq; enim sinet impunitum Iehoua, qui
eius nomen inaniter adhibuerit.

4 Diem Sabbati sancte agere memento. Sex
diebus agito, tñaq; opera omnia patrato: Sep-
tima autem die quod Iehoua Dei tuu Sabbathum
est, nullum opus facito, ne tu, ne tuus filius aut
filia, non tuus seruum, aut ancilla, ne tuum
iumentum, ne apud te degens peregrinus. Nā
cū sex diebus fecisset Iehoua cœlum, terram,
mare, quaq; in eis sunt omnia: feriatus est die
septimo: quæ de causa Iehoua dicitur Sabbathum
faustum sacrumque fecit.

5 Parentem utrumq; honorato, ut dimittas
temporibus in terra, quam tibi Iehoua Deu-
tus donat.

6 Ne hominem occidito.

7 Ne adulterato.

8 Ne furator.

9 Falsum testimonium contra aliū ne dicis,
10 Alterius domum ne concupiscito: alterius
uxorem ne concupiscito: néne seruum, aut ancil-
lam: néne bouē, aut asinū: nibil deniq; quod si
alterius. Hic uniuersus populus vijs frageris
bus, fulguribus, tubae sonitu, & montis fumo,
per terrui abscedere: procul stantes à Mose pe-
tiere, ut ipse eis auctoribus loqueretur, non
Deu, ne emoriretur. Quibus Moses: Nem-
tuite, inquit: nā ad vos tentandos venit Deu,
utq; vos eius timor ob oculos propositus à pec-
cando deterreat. Igitur procul stante populo
accessit illā caliginē, ubi Deu erat. Et sebous
Mosi sic fatus est: Commemorato Israëlitis, ut
me secundum de cœlo viderint loquentē, ne prater
me Deos fibi argenteos aut aureos fabricetur.
Sed mihi cœspitium altare fiat, in quo solida
sacrificia & pro salute balantibus bubus ne fa-
ciatis: quocunque in loco mei nominis monu-
mentum posuero, ibi vos audierurus, vobisque
presbiteriurus. Quod si mihi altare lapideum
fiet, ne ex quaerato lapide excitato: nam id
ferramenta ad monēdo profanaretis. Neue per
gradus ad meum altare ascenditote, ne in es-
objectione vestra appareant.

Hac

Hac autem eis iura propones: Si emeris servū
Hebreum. sex annos seruito. septimo autē anno
manumittitor gratis. Si cœlebs venit. cœlebs
manumittitor; si maritus, uxor cum eo manu-
mittitor. Si dominus ei uxorem dederit, ex qua
filios aut filias procreaverit, fœmina & nati
domini sunt: ipse solus manumittitor. Quod
si seruum captus amore sui domini, & uxor &
filiorum, noluerit manumitti, cum dominus ad
recuperatores adducito, eiq; ad uulnus aut ad
postem applicato, aurem subula perforato, &
ille ei perpetuum seruito.

Si quis filiam suam venderit in famulatū,
ta ne seruorum in morem manumittitor. Si ea
domino displacebit, nec ea respondere, red-
bibeto. In extraneā gentem emancipandi po-
test as ne esto, quia cum affecit ignominia. At
si eam filio suo destinauerit, eodem iure cum eo
quilibet agito. Si aliam duxerit, hanc viētu,
vestitu, cor gressu ne fraudato. Si tria hac ei
non cōf erit, manumittitor gratis sine precio.

Qui hominem pulsaret, si is mortuus fue-
rit, capitale esto. At qui non ceprauerit, sed in
eum fortè fortuna incurverit, flānū uobis lo-
cū, quò confingiat. At si quis alterius necem per
dolum de industria machinatus faerit, is vel
ab arama ad necem abstrahitor.

Quipatrem aut matrem pūfuerit, capita-
le esto.

Qui hominem cleperit cumq; vendaderit, aut
is

is apud eum intuentus fuerit, capitale esto.

Qui patri aut matri maledixerit capitū pœna esto.

Si quis alterum orta contentione percuferit lapide, aut pugno, si ille non fuerit mortuus sed in lecto decubuerit, si surrexerit, & foras baculo innixus iherit, percuſſor sine fronde esto, tantū illius cubatū & medicationē preſtato.

Si quis seruum suum, aut ancillam baculo percuferit, si praesens mors sequuta fuerit, tenetor.

Verum si unum aut alterum diem superstes Id est, eius fuerit, ne tenetor, quoniam * pecunia eius est. iuris est, utpote emptus.

Lex talionis.

Siquidimicando mulierem grauidā vulnerauerint, & abortū intulerint, si pernicies non fuerit, ad estimationē mariti mulieris multa esto. & ad eam rem arbitrii sunt. Si autē pernicies fuerit, vitam pro vita pendito, oculum pro oculo, dentem prodente, manū pro manu, pedem pro pede, suggillationem pro suggillatione, vulnus pro vulnere, vibicem pro vibice.

Si quis serui sui, aut ancilla oculum percuferit, cumque corrupcerit, cum manum missio pro oculo. Et si serui sui aut ancilla dentē decuferit, cum manum missio pro dente.

Si quem bos virū, aut fæminā cornu petiverit, & is mortuus fuerit, bos lapidator, eius caro ne comeditor, dominus bonis impunitus esto.

Sibos pul-
lancit. At si bos antea fuerit petulcus, & eius domi-
nus admonitus fuerit, neq; tamen custodierit, si virū aut fæminā occiderit, & bos lapidat-

& eius dominus morte plectitor. Si ei multa imponetur tantum vita sine pretium dato quantumcumq; ei fuerit impositum. Siue puerum petinerit, sine puellam idem iuris esto. Si seruum petinerit bos aut ancillam, argenti triginta sili domino solvuntur, bos dilapidator.

Si quis fessam vel aperherit, vel dimiscrit, nec obduxerit, & eo deciderit bos aut asinus, auctor fosse prestato, argentum domino illius solvito, ipsum mortuum habeo.

Si cuius bos alterius bonem vulnerauerit, & ille mortuus fuerit, bonem viuum vendunto, & eius pretium dividantur, & mortuum etiam dividantur. Aut si notum fuerit bonem antea cessepetulcū, neq; eum dominus eius custodinerit, bonem bone pensato, ipse mortuum habeo.

Si quis bonem, pecuniae cleperit, maleficentia. Viuū bo-
ritq; aut vendiderit, quinque bones, pro uno uero ipso illo
reddito, & quatuor balantes pro una.

Si fur in surripiendo deprehensus, ictus fuerit & inde mortuus, homicidij pena non est (nisi
fioro sole) tum homicidij pena est. Si habet
unde reddit, reddito: si non habet, venditor
profuso furio.

Si deprehensum fuerit furum penes eū, bos
asinus, oves, capra, vinens, dupium reddito.

Si quis emissio pecore cōparcerit fundum aut
vineam alterius, damnū jarcito de optima par-
te fundi sui aut vinea.

Si in spinas immisus ignis metā, aut segetē,

Q

aut

aut messem corruperit, auctor ignis detrimen-
tum prestat.

Si quis apud alterum argentum supellebit
lēmū reposuerit, idq; de illius domo surreptum
fuerit, si fur deprehensus fuerit duplum reddi-
to. Si autem fur non deprehensus fuerit, sum
dominus domus ad recuperatores vocator, ni
rem alterius intermitterit. Quacūq; in recri-
men statuetur in bove, in asino, in ovo, in capra,
in veste, quacunq; res erit amissa, que cui adi-
catur, causa amborum ad recuperatores de-
fertur: utrum condemnauerint recuperatores,
alteri duplum reddito.

Si quis alterius fidei asinum, bouem, onum,
capram, aut quodvis pecus cōmiserit, si id nul-
lo vidente fuerit mortuum, aut fractum, aut
abactum, iusfirandum Ichoua interponitor,
illum rem alterius ad se non auertisse: eamque
satisfactionem dominus rei accipito, neq; fida-
ciarius rem reddito.

Quod si ei furto oblatum fuerit, damnum
prestat domino res. Si raptum à feris fuerit,
testem exhibeto, neque raptum prestat.

Si quis quid ab altero venditum acceperit,
& id fractum aut mortuum fuerit, domino rei
absente, damnū prestat. At præsente ne pre-
stat, si conduitum, & pretio adibitum erat.

Si quis virginem non sponsam pellexit, &
cum ea concubuerit, eam sibi in matrimonium
dotato.

Si

Si puer pater eam locare illi nolit, argen-
tum pendio, ut fert dos virginum.

Sagas vivere ne finitote.

Quicunque rem habuerit cum bestia, capi-
tale esto.

Qui diu sacrificauerit, sacratus intereat, ni-
puni Ieboha.

Peregrinum ne premito, néne angito: nam
peregrini sunt in Ægypto.

Viduam nullam, aut pupillum premito: si
preferris, cum ad me conquerentur, eorum ego
querelas exaudiam, iratusque ferro vos truci-
dabo. cruntq; vestra coniuges vidua, & liberi
pupilli.

Si cuimeorum pauperi tecum versanti pe-
cuniam mutuantur, ne tu ei execratorē pre-
beto, ne ei usuram imponito.

Si alterius vestem in pignus acceperis, ante
solis occasum reddito: nam id unū habet operi-
mentum, eum cuticula amictū, in quo recubat:
qui si apud me questus fuerit, exaudiām, ut
sum misericors. Magistratū ne maledicito.

Necū execrator qui est in iuuatione prin-
ceps. Fruges & liquorem tuum ne auertito.

Primogenitum filiorum tuorum mihi dato.

Idē in bobus & balantibus facito: Septē dies
cum matre sua esto, octavo die id mihi dato.

Prestatore vos mihi puros homines: & car-
nem ruri raptā ne gustatore, sed ad canes proij-
citote. Auditionem falsam ne accipito.

Societatem cum impio ne coito, ut sit testis tuus iniurius. Multitudinem in vito ne sequitor, ne venies in litus de recto in sententiam multitudinis regum deflectito. In opere in lite ne indulgeto.

Si aduersarij tui bouem, asinumq; offendit
errantem, ei reducio. Si inimici tui asinum
videris oneri succubuisse, ne ei auxilium denegato, sed opitulator.

Inimici tui ius in lite ne depravato.

Arefalsa abesto. Insontem & iustum ne interficio: nam ego iniquum non absoluam.

Nec donum accipito: nam donum cecati-
tiam perspicaces, honorumq; virorum orationem
pernuit. Peregrinum ne vexato: scitis enim
vos qua si mens peregrinorum, ut qui peregrini
fuerint in Aegypto.

Sex annos aratum tuum conserito, eiusq; pro-
uentum percipito: at septimo intermitto, remit-
to q; ad cibatum egenorum popularium tuo-
rum, & (si quid illis superfuerit) bestiarum
terrestrium. Idcns in vincis & olsuetofacito.

Sabbatū. Sex diebus opus tuum patrato: at septimo
feriator, ut requiescat bos tuus, asinusque, ut q;
respiret natus ancilla tua peregrinusque.

Omnia quecumque dixi: vobis seruatote.

Nominis alienorum deorum memoriam ne
surpato, nec in ore habeto.

Festidies. Tribus temporibus in anno mibi festa agito.
Azymalia seruato, per quae septē dies Azymis
vesceris (ut pracepit tibi) statuto tempore mensis
verui,

testimoni, quia in eo emigrasti ex Aegypto. Ergo ooram
vitor, et vacui ne apparento. Item messalia primitiarum
admis frugum operis tui, quas in agro seueris. Item conditalia
exitus anni, ubi tuus fruges ex agris consideris.

Ter quot annis omnes tus mares in conspectum Do-
num tui lebore fistuncor.

Cum mea victimae sanguinem, eam malitando effun-
des, fermentum ne bibero.

Mei festi ad ipsi in posterum diem ne pernoctato.
Principium primitius erat frugum tui fundi in aedes
lebore tui inferto.

Hoc dum in sanguine matris sua ne coquito.

Q. 3



DIALOGORVM SACRORVM
LIBER PRIMVS.
Catalogus.

A	Damus.	Fol. 1	Gedeon.
	Cainus.	2	Iephtha.
	Lotus.	2	Rutha.
	Abrahamus.	5	Boozus.
	Ephron.	5	Discalceatus.
	Rebecca.	6	Samson.
	Idumaeus	7	
	Venator.	ibid	LIBER II.
	Jacobus profugus.	8	
	Laban.	9	Elis.
	Jacobus redux.	10	Saulus.
	Josephus venditus.	11	Samuel.
	Josephus captivus.	12	Soritlrgium.
	Josephus ceniellor.	ibid	Obedientia.
	Josephus agnitus.	13	Goliathos.
	Moses expositus.	15	Ionathan.
	Dumas.	ibid	Nouilunism.
	Vitulus.	18	Achimolechus.
	Conquerentes.	ibid	Doegius.
	Calibus.	19	Danidlatans.
	Balaamus.	20	Abigail.
	Transiordani.	21	Abiseus.
	Rachaba.	22	Phabas.
	Gabaonite.	23	Achis.
	Joshua.	ibid	Amalechita.
	Iael.	24	Nasban.
	Gedeon Triturus.	25	Theeuana.

Gemeu

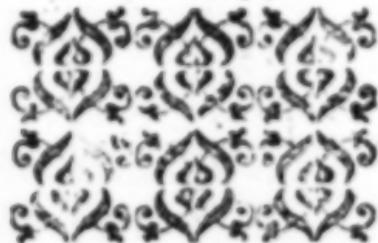
INDEX.

mois.	45	<i>Indiba.</i>	78
schitophel.	46	<i>Olofernes.</i>	79
Solomus.	47	<i>Virago.</i>	81
Jerzeleus.	48	<i>Susanna.</i>	83
Mathsaba.		<i>ibid Chaldae.</i>	84
Salomon.	49	<i>Daniel.</i>	<i>ibid</i>
ib. Roboamius.		<i>ibid Fornax.</i>	85
Arephhana.	50	<i>Balaſar.</i>	87
Elias.		<i>ibid Haman.</i>	89
Micheas.	53	<i>Artaxerxes.</i>	90
Sunamitis	54	<i>Nehemias.</i>	<i>ibid</i>
Naaman.		<i>ibid Veritas.</i>	91
Hazaell.	56		
Isbus.		LIBER. IIII.	
ibid	ibid		
Ioas.	61		
Tomas.		<i>ibid Maria.</i>	93
ibid	67	<i>Baptista.</i>	94
Ezechias.	68	<i>Nathanael.</i>	<i>ibid</i>
Ieremias.	69	<i>Nichodemus.</i>	<i>ibid</i>
Ananias.	70	<i>Samaritana.</i>	96
ibid	71	<i>Centurio.</i>	97
ibid		<i>Piscatores.</i>	<i>ibid</i>
		<i>Simon.</i>	<i>ibid</i>
		<i>Iairus.</i>	98
Tobias	ibid	<i>Philippus.</i>	<i>ibid</i>
Asmodens.	73	<i>Panis.</i>	99
Ragnel.	75	<i>Preposteri.</i>	100
Tobaus.	ibid	<i>Chanaea.</i>	101
Raphael.	76	<i>Fermentum.</i>	<i>ibid</i>
Achior.	ibid	<i>Claniger.</i>	<i>ibid</i>
			<i>Ls.</i>

INDEX.

<i>Lanthes.</i>	102 <i>Simon.</i>
<i>Lapidaries.</i>	103 <i>Lingue.</i>
<i>Cænsters.</i>	104 <i>Claudius.</i>
<i>Remonalia.</i>	106 <i>Primates.</i>
<i>Thomæs.</i>	107 <i>Gamaliel.</i>
<i>Lazarus.</i>	ibid <i>St phanus.</i>
<i>Repuſium.</i>	108 <i>Cornelius.</i>
<i>Dives.</i>	ibid <i>Circumcis.</i>
<i>Dives immiseri.</i>	109 <i>Rhode.</i>
<i>Filiij Zebedæi.</i>	110 <i>Philosophi.</i>
<i>Vinitores.</i>	ibia <i>Lysias.</i>
<i>Denarii.</i>	111 <i>Ananias.</i>
<i>Sadducæi.</i>	ibid <i>Nepos Pauli.</i>
<i>Petrus.</i>	112 <i>Tertullus.</i>
<i>Pilatus.</i>	114 <i>Festus.</i>
<i>Barrabas</i>	ibid <i>Index.</i>

F I N I S.



q[uo]d ad e[st] m[od]estu[s]

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39